

การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชน
เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
A DEVELOPMENT OF YOUTH DRAMA ACTIVITIES
TO ENHANCE THE AWARENESS OF LAMPHUN IDENTITY

พีรณัฐ ทรงเกตุกุล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2562

การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชน
เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A DEVELOPMENT OF YOUTH DRAMA ACTIVITIES
TO ENHANCE THE AWARENESS OF LAMPHUN IDENTITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Art Education)

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2019

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชน
เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
ของ
พีรณัฐ ทรงเกตุกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก	 ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ)
..... ที่ปรึกษาร่วม	 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวณ แพทยานนท์)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
ผู้วิจัย	พีรณัฐ ทรงเกตุกุล
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพดล อินทร์จันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประวัน แพทยานนท์

งานวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนและเปรียบเทียบผลการทดลองใช้กิจกรรมละคร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม จังหวัดลำพูน จำนวน 40 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัย พบว่า 1) อัตลักษณ์ความเป็นลำพูน มี 4 ด้าน ได้แก่ พระนางจามเทวี, วัดพระธาตุหริภุญชัย, ประเพณีตานสลากย้อม, และ ผ้ากลลำพูน 2) รูปแบบของกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน อาศัยหลักการของกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) และกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama in Education) มีทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเปิดประตูสู่ลำพูน, พระนางจามเทวีปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย, จากละโว้..สู่ลำพูน, วัด วัง ผังเดียวกัน, วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน, ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งในโลกที่ลำพูน, ต้นบุญแห่งกุศโลบาย, ผ้ากลลำพูน จากคุ้มเจ้าถึงชาวเมือง, นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็นละคร, และ เราชัก(ษ์)ลำพูน ใช้เวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที จากการพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) พบว่าค่าความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนอยู่ที่ 0.66-1.00 มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ 3) ผลการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน พบว่าระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน, ความตระหนักรู้, อัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

Title	A DEVELOPMENT OF YOUTH DRAMA ACTIVITIES TO ENHANCE THE AWARENESS OF LAMPHUN IDENTITY
Author	PEERANAT SONGKETKUN
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2019
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Noppadol Inchan
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Porawan Pattayanon

The purpose of this research is to develop youth drama activities to enhance awareness of Lamphun identity and to compare the results of the youth drama activities. The population was a sample of forty students in Mae Tha Witthayakhom School, using simple random sampling by dividing the sample into experimental and control group. The results found the following: (1) there are four identities of Lamphun Phra Nang Cham Devi, Phra That Hariphunchai Temple, Than Salak Yom and Lamphun woven fabric; (2) the form of youth drama activities based on the principles of Creative Drama Activity and Drama in Education (DIE). Total of ten activities; including Welcome to Lamphun, The first queen of Hariphunchai, From Lavo to Lamphun, From palace to temple, The Lamphun Heart Center, Than Salak Yom, The merit tree stratagem, Lamphun woven fabric, Wearing clothes and playing as drama, and We love Lamphun, which took five weeks, twice times a week, and fifty minutes each time. The results were submitted, considered and reviewed on the IOC by experts who found that youth drama activities had a level of 0.66-1.00 and were suitable for application; (3) The awareness level of Lamphun identity before the experiment, the experimental and control groups were not significantly different at a level of .05 and awareness of Lamphun identity after the experiment of the experimental group was higher than the control group with a statistically significant difference of .05.

Keyword : Youth Drama Activity, Enhanced Awareness, Lamphun Identity

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ เกิดจากความกรุณาและความเมตตาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.นพดล อินทร์จันทร์ และ ผศ.ดร.ปรวัน แพทยานนท์ ที่ได้กรุณาแนะนำและให้คำปรึกษาในการทำวิจัย โดยเฉพาะการสละเวลาอันมีค่าในการช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่การนำเสนอหัวข้อจนมาถึงวันสอบ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้คำแนะนำจนสำเร็จลุล่วง ได้แก่ รศ.ดร.อังคินันท์ อินทรกำแหง รศ.ดร.จารุวรรณ ขำเพชร ผศ.ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์ ดร.สทาศัย พงศ์หิรัญ และ ดร.ภัทราภรณ์ เจริญรัตน์

บนเส้นทางการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของผู้วิจัย จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลย หากขาดการสนับสนุนจากคุณพ่อวิวัฒน์และคุณแม่มาลี ทองเกตกุล ผู้ที่คอยมอบความรักและกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยเสมอ รวมถึงเพื่อน ๆ ทุกคน ที่คอยรับฟังปัญหาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในทุกเรื่อง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครูและอาจารย์ทุกท่านที่เมตตาตามอบความรู้แก่ผู้วิจัยจนได้ดีและประสบความสำเร็จ ขอขอบพระคุณอาจารย์ดวงแก้ว เทพสุวรรณ น้อง ๆ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และคณาจารย์โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม จังหวัดลำพูน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณจิตติวัณย์ กล้าตะลุมบอน วิทยาการผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดง ที่ร่วมอยู่ในทุกขั้นตอนตั้งแต่การสร้างกิจกรรม จนถึงการลงพื้นที่ทำกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนที่จังหวัดลำพูน เป็นระยะเวลาร่วมสองเดือน ขอขอบคุณมูลนิธิพุทธรณครุธรรมพระนางเจ้าจามเทวีสำหรับทุกการสนับสนุนในระหว่างการทำกิจกรรม และขอกราบระลึกถึงพระเมตตาแห่งพระนางเจ้าจามเทวี คุณงามความดีของบรรพบุรุษชาวนครศรีธรรมราชผู้ล่วงลับทุกยุคสมัย ที่สร้างสรรค์และสั่งสมมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันควรค่าแก่ความภาคภูมิใจไว้ให้แก่จังหวัดลำพูนและแผ่นดินไทยมาจนถึงทุกวันนี้

พีรณัฐ ทองเกตกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญรูปภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	6
ขอบเขตด้านเนื้อหา	7
ขอบเขตด้านพื้นที่.....	7
ขอบเขตด้านระยะเวลา	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมละคร	10
1.1 ความหมายของละคร	10
1.2 กิจกรรมละครสำหรับเด็กและเยาวชน	11

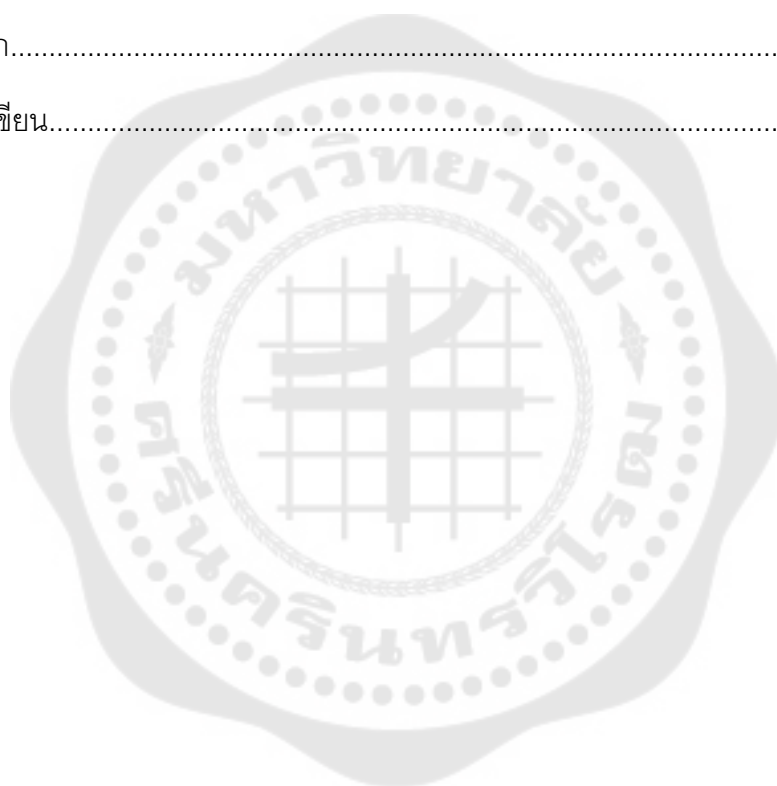
1.2.1 ละครเวที (Theatre)	11
1.2.2 ละครการศึกษา (Educational theatre/drama)	12
1.3 กระบวนการในการจัดกิจกรรมละคร	15
1.3.1 การดำเนินการกิจกรรมละคร	15
1.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมละครและกิจกรรมกลุ่ม	18
1.4. คุณค่าของกิจกรรมละครในการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาเยาวชน	20
2. แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนักรู้	24
2.1 ความหมายของความตระหนักรู้	24
2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักรู้	26
2.3 การวัดความตระหนักรู้	27
2.4 กระบวนการวัดความตระหนักรู้	28
2.5 วิธีการสร้างแบบวัดความตระหนักรู้	29
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์	29
3.1 นิยามและความหมายของอัตลักษณ์	29
3.2 ประเภทของอัตลักษณ์	31
4. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน	33
4.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดลำพูน	33
4.1.1 ประวัติความเป็นมา	33
4.1.2 ลักษณะทางกายภาพ	35
4.1.3 การแบ่งเขตการปกครอง	36
4.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ	36
4.1.5 วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และการท่องเที่ยว	37
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน	44

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละคร	50
5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้	52
5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์	54
5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน	56
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	59
1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	59
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	61
2.1.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	61
2.1.2 ขั้นตอนการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	61
2.1.3 ขั้นตอนการทดลองใช้ (Try Out)	62
2.1.4 ขั้นตอนการนำไปใช้	62
2.1.5 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้ในการวิจัย (ภาคผนวก ค)	62
2.2 กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็น ลำพูน	63
2.3 แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	63
2.3.1 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	63
2.3.2 ขั้นตอนการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	64
2.3.3 ขั้นตอนการทดลองใช้ (Try Out)	64
2.3.4 ขั้นตอนการนำไปใช้	64
2.3.5 ตัวอย่างแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	64
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	68

3.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน.....	69
3.2 กิจกรรมละครและการวัดผลความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน.....	69
3.2.1 ขั้นเตรียมการ.....	69
3.2.2 ขั้นดำเนินการ	69
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
4.1 ขั้นการตรวจสอบความถูกต้อง	70
4.2 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล	71
4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	72
4.4 การอภิปรายผลข้อมูล.....	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อม (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1).....	86
- กิจกรรมครั้งที่ 1 เปิดประตูสู่ลำพูน	86
ช่วงที่ 2 กิจกรรมอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน (สัปดาห์ที่ 1-5/ครั้งที่ 2-9)	87
- กิจกรรมครั้งที่ 2 พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย ...	87
- กิจกรรมครั้งที่ 3 จากละโว้...สู่ลำพูน	89
- กิจกรรมครั้งที่ 4 วัด วัง ผังเดียวกัน.....	91
- กิจกรรมครั้งที่ 5 วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน .	93
- กิจกรรมครั้งที่ 6 ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวในโลกที่ ลำพูน.....	94
- กิจกรรมครั้งที่ 7 ตันบุญแห่งกุศโลบาย	95

- กิจกรรมครั้งที่ 8 ฝ่ายกล่าพูน จากคุ่มเจ้าถึงชาวเมือง	97
- กิจกรรมครั้งที่ 9 นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็นละคร	98
ช่วงที่ 3 สรุปผล (สัปดาห์ที่ 5/ครั้งที่ 10)	100
- กิจกรรมครั้งที่ 10 เราชัก(ษ์)ลำพูน.....	100
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	109
ความมุ่งหมายของการวิจัย	109
ขอบเขตของการวิจัย	109
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	110
ประชากร.....	110
กลุ่มตัวอย่าง.....	110
ขอบเขตด้านเนื้อหา	110
ขอบเขตด้านพื้นที่.....	110
ขอบเขตด้านระยะเวลา	110
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	111
การเก็บรวบรวมข้อมูล	111
1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	111
2. กิจกรรมละครและการวัดผลความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	111
2.1 ขั้นเตรียมการ	111
2.2 ขั้นดำเนินการ	112
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	112
1. ขั้นการตรวจสอบความถูกต้อง	112
2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล	113
3. การอภิปรายผลข้อมูล	114

สรุปผลการวิจัย.....	114
อภิปรายผล	116
ข้อเสนอแนะ	133
1. ข้อเสนอแนะทั่วไป	133
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป	134
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก.....	140
ประวัติผู้เขียน.....	224

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ตารางลำดับขั้นของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย	28
ตาราง 2 ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ และเขตการปกครองของจังหวัดลำพูน	36
ตาราง 3 ปฏิทินกิจกรรมทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน	37
ตาราง 4 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูน	41
ตาราง 5 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดลำพูน.....	42
ตาราง 6 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดลำพูน	43
ตาราง 7 แบบแผนการวิจัย.....	60
ตาราง 8 แบบแผนการทดลอง.....	60
ตาราง 9 โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	78
ตาราง 10 ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	82
ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การทดลองใช้ (Try out) กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง	84
ตาราง 12 ผลคะแนนความรู้และความตระหนักรู้ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	101
ตาราง 13 ผลคะแนนความรู้และความตระหนักรู้หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	102
ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง	105

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples).....	106
ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม	106
ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples).....	107
ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples).....	107
ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples).....	108

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนและกระบวนการเกิดความรู้	25
ภาพประกอบ 3 สัญลักษณ์ประจำโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม	45
ภาพประกอบ 4 แผนผังโรงเรียนโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม	46
ภาพประกอบ 5 โมเดลลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนผ่านจากรากฐานเดิมของเทคโนโลยีและโครงสร้างเศรษฐกิจ ทุกสิ่งรอบตัวมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบส่งต่อมายังกรอบความคิด ค่านิยม ทักษะคน ประเพณี และความเชื่อที่มีมาอย่างช้านาน ซึ่งกำลังถูกหลอมรวมให้มีความทันสมัยต่อความต้องการของคนในสังคมปัจจุบัน ความเคลื่อนไหวของเทคโนโลยีในศตวรรษใหม่ ล้วนมีประสิทธิภาพและพลังขับเคลื่อนต่อการเปลี่ยนแปลง และมีความก้าวหน้าของความเร็วสูงที่ได้สร้างโอกาสใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย (ไทยโพสต์, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

สังคมไทยในปัจจุบันมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยี เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการครอบงำทางด้านความคิด การมองโลก แบบแผนการประพฤติปฏิบัติ การบริโภคนิยม และปัญหาทางสังคมวัฒนธรรมอื่น ๆ ตามมา อาทิ ปัญหาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการหย่าร้างและความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาการมีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม ประกอบกับการเคลื่อนไหวของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในวัฒนธรรมผ่านสังคมยุคดิจิทัล ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อย ยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤติการณ์ทางด้านค่านิยม ทักษะคน และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์พร้อมในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถในการปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชนและภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559, น.1) (เอกสารจากเว็บไซต์)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ จากการศึกษากรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านวัฒนธรรม

ตามกรอบทิศทางการยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี เกี่ยวกับการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในมิติเชิงวัฒนธรรม กล่าวถึงปัจจัยที่ต้องเร่งรัดการดำเนินงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมหลายประการ ดังนี้ 1) การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความรัก ความหวงแหนและภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) การยกระดับการบริหารจัดการมรดกและทุนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ 3) การนำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับสินค้าและบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาด 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ 5) การพัฒนารูปแบบและเทคนิคการแสดงของไทยให้มีความทันสมัย น่าสนใจและได้มาตรฐานในระดับสากล 6) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในมิติทางวัฒนธรรม 7) การสร้างความรู้ ความเข้าใจและความสำคัญของประชาคมอาเซียนในมิติศาสนาและวัฒนธรรม 8) การส่งเสริมและยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวีดิทัศน์แบบครบวงจร 9) การนำมิติทางศาสนา วัฒนธรรมไปใช้ในการแก้ไขปัญหา และ 10) การบูรณาการการดำเนินงานศาสนาและวัฒนธรรม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559, น. 1-2) (เอกสารจากเว็บไซต์)

กรอบทิศทางการยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ของกระทรวงวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่า ได้มีการมุ่งเน้นการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในมิติของวัฒนธรรมให้แก่คนในชาติ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน การสร้างสถาบันทางสังคมและวัฒนธรรมให้เข้มแข็งตามนโยบายของยุทธศาสตร์ดังกล่าว ควรเป็นการส่งเสริมและบูรณาการการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมความเป็นท้องถิ่นให้สอดคล้องแก่เด็กและเยาวชน ผู้ที่จะก้าวขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมือง และเป็นกำลังหลักในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติต่อไปในอนาคต

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา “อัตลักษณ์” ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือ รวมถึงการถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการแสดงออกและสื่อให้เห็นถึงควมมีลักษณะเฉพาะตัว หรือจุดเด่นของบุคคล องค์กร หรือชุมชน อาทิ อัตลักษณ์ประจำจังหวัด อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการให้คำนิยามและตีความ การให้ความหมายในเชิงคุณค่า ซึ่งคุณค่าเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องได้รับความเป็นสากล แต่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือการสร้างตัวตนได้ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งความเป็นพหุทางสังคม (นุชนาฏ เที่ยงชัย, 2558, น. 6) คำว่า “อัตลักษณ์” เป็นคำตอบของคำถามที่ว่า “ตัวเราคือใคร” และ “ตัวเราคือใครในสายของผู้อื่น” เป็นความรู้สึกและความสำนึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อ “ตัวตน” ของตนเอง

จังหวัดลำพูน เป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กและเก่าแก่ที่สุดในภาคเหนือและในที่ราบลุ่มเชียงใหม่ เดิมชื่อเมือง “หริภุญไชย” เป็นเมืองโบราณที่ก่อตั้งเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 13 ทำให้จังหวัดลำพูนมีความได้เปรียบกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน เนื่องจากมีประวัติศาสตร์ที่เป็นต้นจุดเริ่มต้นของอารยธรรมที่เก่าแก่ทางโบราณคดี มีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และความ เป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ของผู้คนในด้านความโดดเด่นทางชาติพันธุ์ที่กระจายตัวอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดลำพูน (ตรี ด่านไพบูลย์, 13 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) แต่อดีตอันรุ่งเรืองยาวนานดังที่กล่าวมา ก็ยังไม่อาจทำให้จังหวัดลำพูนสามารถนำมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้มาพัฒนาหรือสร้างเสริมให้เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดได้อย่างเต็มที่ เหตุเพราะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีอย่างตะวันตกและความเจริญจากจังหวัดรอบข้าง ได้แผ่ขยายเข้ามายังจังหวัดลำพูน ส่งผลต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวจังหวัดลำพูน โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนในจังหวัดลำพูนที่กำลังหลงระเหิดไปกับความเจริญเหล่านั้น จนหลงลืมรากเหง้าวัฒนธรรมความเป็นลำพูนซึ่งเป็นที่มาของตนเอง (ประเสริฐ ไทยสังคม, 5 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาจังหวัดลำพูน ซึ่งจากการศึกษาเอกสารแผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2564) ผู้วิจัยพบว่าจังหวัดลำพูนกำลังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ ขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกละเลยสาเหตุมาจากค่านิยมตะวันตกและเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชน สังคมในระดับท้องถิ่นมีความขัดแย้งและแตกแยกมากขึ้น ที่สำคัญจังหวัดลำพูนยังขาดการสร้างการตระหนักรู้บนฐานวัฒนธรรมที่สร้างประสบการณ์ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2561, น. 87) จากการที่ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารจังหวัดลำพูน พบว่าหน่วยงานภาครัฐของจังหวัดก็ได้มีการพยายามผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมทางวัฒนธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนในจังหวัดลำพูนอยู่เสมอ อาทิ เวทีการแสดงทางวัฒนธรรม โดยพยายามมีการผลักดันให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วม แต่กิจกรรมดังกล่าวก็ยังไม่เพียงพอต่อเยาวชนทั้งระบบในจังหวัด เพราะมีเพียงแค่วัยรุ่นบางกลุ่มเท่านั้นที่จะได้รับโอกาสในการเข้าร่วมเวทีกิจกรรมของจังหวัด (นิชาดา สุริยะเจริญ, 16 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสังเกตได้ว่า ในเทศกาลหรือประเพณีต่าง ๆ ที่ทางจังหวัดลำพูนจัดขึ้น มีเยาวชนให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่าที่ควรเมื่อเทียบกับอัตราส่วนของวัยผู้ใหญ่หรือวัยทำงาน ซึ่งพบว่ามีสาเหตุมาจากช่องว่างระหว่างวัยและรูปแบบของการจัดงาน ที่ไม่สอดคล้องกับวัยและความต้องการของเยาวชนในจังหวัดลำพูน

การที่จะสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นได้ในจังหวัดลำพูน จำเป็นต้องมีการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านเมือง หรือท้องถิ่นนั้น ๆ รวมถึงการสร้างความรู้ในคุณค่าและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับเยาวชนในจังหวัดลำพูน ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ บารเมศ วรณสัย (16 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน และ ดวงแก้ว เทพสุวรรณ (10 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม จังหวัดลำพูน ที่กล่าวตรงกันว่า การเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มี กิจกรรมการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมจะทำให้เยาวชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถเกิดเป็นความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูนได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมละคร เป็นอีกหนึ่งวิธีที่สามารถนำมาเป็นสื่อในการช่วยให้ผู้เรียนได้มี ประสบการณ์ตรงในการแสดงออก ได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สร้างแรงจูงใจให้มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาคำตอบ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์และได้ทำกิจกรรม ร่วมกับเพื่อนในช่วงวัยเดียวกัน รวมถึงการได้ฝึกปฏิบัติจริงจากสถานการณ์หรือเนื้อเรื่องกำหนดขึ้น (พรรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 6) การให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการของกิจกรรมละคร ใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น จะช่วยทำให้เยาวชนเกิดความ ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้กิจกรรมละคร ก็ยังเป็น กิจกรรมที่ช่วยกล่อมเกล่าและเหนี่ยวนำให้เยาวชนได้รู้จักตนเอง การอยู่ร่วมกันในสังคม มีความ รู้เท่าทันสื่อสมัยใหม่ และมีภูมิคุ้มกันต่อสิ่งชั่วร้ายไปสู่อบายมุขต่าง ๆ (พฤษ หลกุลบุตร, อ้างถึง ใน สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ, 2558) (เอกสารจากเว็บไซต์)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่สร้างกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เพราะความตระหนักรู้เป็นขั้นแรกหรือขั้นพื้นฐานของการพัฒนาไปสู่ พฤติกรรมด้านจิตพิสัยในระดับขั้นสำคัญที่สูงขึ้นต่อไป (Krathwohl, Bloom, & Masia, 1964, p. 48) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการออกแบบกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2561-พ.ศ. 2564) (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2561) และนโยบายการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในมิติวัฒนธรรม ตามกรอบทิศทาง ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ของ กระทรวงวัฒนธรรม (2559) รวมถึงการออกแบบกิจกรรมละคร ให้มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชานาฏศิลป์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย ที่กล่าวถึงการฝึกสร้างสรรค์ละครและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแสดง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 201) หากกระบวนการของการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถถูกผลักดันและถูกบูรณาการให้เข้าสู่ระบบการศึกษาและเกิดเป็นกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ในจังหวัดลำพูนได้ ก็จะก่อให้เกิดคุณค่าและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งและความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูน ที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนผู้เป็นอนาคตของจังหวัดลำพูนและประเทศไทยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ความสำคัญของการวิจัย

1. วิจัยเรื่องนี้จะช่วยทำให้เยาวชนในจังหวัดลำพูน ได้ตระหนักในคุณค่าและเกิดภาคภูมิใจในความเป็นลำพูน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการเรียนรู้และการบูรณาการโดยใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน
2. ได้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ที่สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาของจังหวัดลำพูน ที่สามารถตอบสนองต่อนโยบายยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2560-พ.ศ. 2564 ในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งและความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชานาฏศิลป์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ได้ข้อมูลอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและมีความเฉพาะตัวของจังหวัดลำพูน ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการต่อยอดและพัฒนาจังหวัดลำพูนในด้านต่าง ๆ ได้อีกมากมาย
4. เกิดกลุ่มเยาวชนที่สนใจและมีความกระตือรือร้นในการอนุรักษ์ หวงแหน และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยในระยะแรกเป็นการศึกษาและรวบรวมอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดลำพูน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์ ส่วนในระยะที่สองจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาสร้างและพัฒนาเป็นรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และทำการวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เปรียบเทียบผลก่อนและหลังทำการทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเป็นข้อมูลเชิงสถิติ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้างด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1.1 บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ	จำนวน	3	คน
1.2 บุคลากรในสถานศึกษา	จำนวน	3	คน
1.3 ปราชญ์ชาวบ้าน	จำนวน	3	คน

เกณฑ์การคัดกรองประชากรผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยจะต้องเป็นชาวลำพูนโดยกำเนิด หรืออาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูนมาไม่ต่ำกว่า 20 ปี หรือทำงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูนมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

2. ประชากรในการพัฒนากิจกรรม ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนจำนวน 134 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดให้เป็นตัวแทนของประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ที่เข้าร่วมกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จำนวน 40 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวน 20 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัย เรื่อง กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนตามลำดับ

ขอบเขตด้านพื้นที่

อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนกุมภาพันธ์-เดือนธันวาคม 2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กิจกรรมละคร** หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมการละคร การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นละครสด การใช้จินตนาการ กิจกรรมการแสดงออก โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

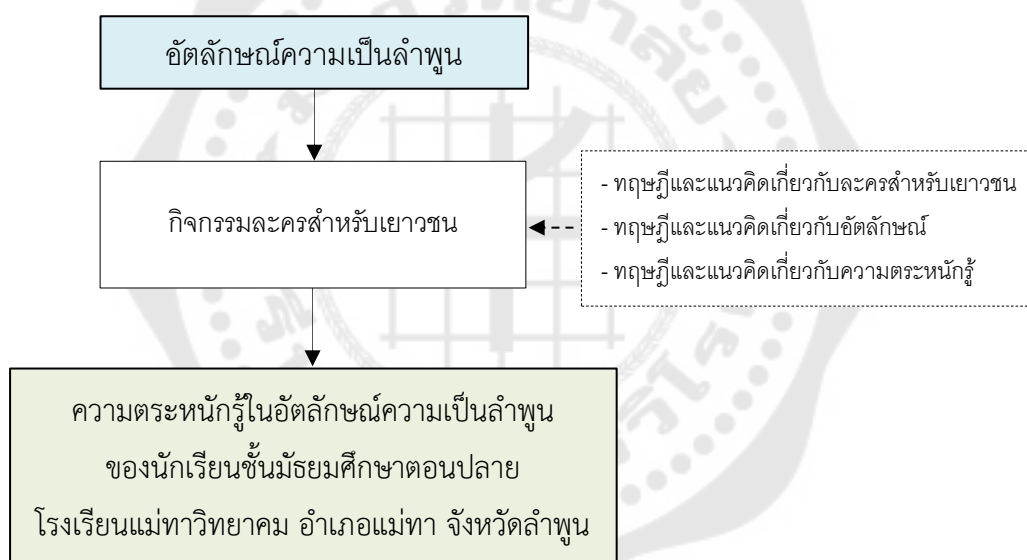
2. **ความตระหนักรู้** หมายถึง การรับรู้ การมีความคิด การมีความรู้สึกเห็นคุณค่าและความสำนึก ที่ทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกรู้ว่าทำได้หรือสามารถระลึกได้ถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ที่จะนำไปสู่การกระทำหรือการแสดงออกที่เป็นพฤติกรรม

3. **อัตลักษณ์ความเป็นลำพูน** หมายถึง คุณลักษณะหรือตัวบ่งชี้เฉพาะที่ทำให้จังหวัดลำพูนมีความโดดเด่นหรือแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง โดยเกิดจากการนิยามและอธิบายตัวตนของคนลำพูนที่มีต่อตนเอง ชุมชน และสังคมในแต่ละด้าน ดังนี้

- 3.1 ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระนางจามเทวี
- 3.2 ด้านสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย
- 3.3 ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีตานสลากย้อม
- 3.4 ด้านศิลปะและหัตถกรรม ได้แก่ ผ้ายกลำพูน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษาและรวบรวมอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดลำพูน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างและพัฒนาเป็นตัวกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน โดยทำการศึกษาทบทวนเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความตระหนักรู้ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งก็คือเยาวชนกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดลำพูน และทำการวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เปรียบเทียบผลก่อนและหลังทำการทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมละคร
 - 1.1 ความหมายของกิจกรรมละคร
 - 1.2 กิจกรรมละครสำหรับเด็กและเยาวชน
 - 1.3 กระบวนการในการจัดกิจกรรมละคร
 - 1.4 คุณค่าของกิจกรรมละครในการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาเยาวชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความตระหนักรู้
 - 2.1 ความหมายของความตระหนักรู้
 - 2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักรู้
 - 2.3 การวัดความตระหนักรู้
 - 2.4 กระบวนการวัดความตระหนักรู้
 - 2.5 วิธีการสร้างแบบวัดความตระหนักรู้
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์
 - 3.1 นิยามและความหมายของอัตลักษณ์
 - 3.2 ประเภทของอัตลักษณ์
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน
 - 4.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดลำพูน
 - 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร
 - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้
 - 5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์
 - 5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมละคร

1.1 ความหมายของละคร

ละคร คือ ศิลปะการแสดงประเภทหนึ่ง เป็นการแสดงที่มีเรื่องราวดำเนินไปโดยลำดับ มีตัวละคร มีเนื้อเรื่อง ในปัจจุบันมีละครเกิดขึ้นหลากหลายรูปแบบ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายทาง ขึ้นอยู่กับประเภทของละคร ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของละครไว้หลากหลาย ดังนี้

ละคร ถือเป็นศิลปะร่วม ที่รวมศิลปะหลายแขนงเข้าไว้ด้วยกัน นับตั้งแต่ศิลปะของบทประพันธ์ การแสดง การกำกับการแสดง การออกแบบสร้างฉาก และเครื่องแต่งกาย การออกแบบและจัดแสดง ตลอดจนศิลปะด้านอื่น ๆ อาจรวมถึงศิลปะของดนตรี การร่ายรำ หรือ การเต้นรำ ฯลฯ ตามแต่ลักษณะและแนวการเสนอของละครเรื่องนั้น ๆ ส่วนความดีเด่นของศิลปะการละครจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของการนำศิลปะแขนงต่าง ๆ เหล่านี้มารวมกันอย่างได้ผล ทำให้เกิดความประทับใจ นอกจากให้ความงดงามและคุณค่าในเชิงศิลปะและวรรณกรรมแล้ว ยังให้ประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตในทางใดทางหนึ่งหรือหลายทางแก่ผู้ชมอีกด้วย (สดีโส พันธุ์โกมล, 2531)

ละคร หมายถึง ศิลปะการแสดงที่เกิดจากการนำภาพประสบการณ์และจินตนาการของมนุษย์มาผูกเป็นเรื่องราวแล้วนำเสนอแก่ผู้ชม ละครช่วยให้เกิดความคิด สร้างความตระหนัก และสามารถใช้ประสบการณ์จากละคร มาใช้ในการหาทางเลือกเพื่อสิ่งที่ดีกว่า (วรรณรัตน์ รัตนวรางค์, 2557, น. 2-3)

ละคร เป็นสื่อในการทำงานเชิงพัฒนาจิตใจผู้คน ปัจจุบันมีการนำกระบวนการละครไปใช้เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมอง การได้ลองเล่นบทบาทสมมติในบทบาทที่เป็นคู่ตรงข้ามกับเรา นอกจากนั้นยังมีการแบ่งปันประสบการณ์ การช่วยกันวิเคราะห์ แก้ปัญหาซึ่งกันและกัน กิจกรรมในลักษณะนี้ทำให้ผู้ที่เข้าร่วม รู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้มองเห็นปัญหาหรืออุปสรรคเรื่องราว และมองเห็นว่าความทุกข์หรือปัญหาที่มีอยู่นั้น เหมือนหรือคล้ายกันกับผู้อื่น ทำให้มองเห็นแนวทางที่จะหาหนทางแก้ไขหรือเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ได้ดีขึ้น (พรรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 50)

ละคร ไม่ได้หมายความว่าถึงนาฏศิลป์หรือการร่ายรำเพียงอย่างเดียว หากแต่ละครหรือวิชาศิลปะการละคร คือ การศึกษาให้เข้าใจชีวิตและจิตใจของมนุษย์ ปฏิบัติที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาเฉพาะหน้า ธรรมชาติ กฎเกณฑ์ทางสังคม ตลอดจนเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งย่อมนำไปสู่ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น (โครงการสื่อชาวบ้าน, 2528, น. 10)

สรุปได้ว่า ละครถือเป็นกิจกรรมเชิงสังคม ที่จะทำให้ผู้ชมหรือผู้เรียนจะได้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้ฝึกฝน จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) นอกจากจะเป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนแล้ว ยัง

เป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในการวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักการดำเนินชีวิตในทางที่ ชอบ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป หรือตามวัตถุประสงค์ของละครในแต่ละเรื่องที่ถูกสร้างขึ้น

1.2 กิจกรรมละครสำหรับเด็กและเยาวชน

ละครสำหรับเยาวชน (Theatre for young people) เป็นคำศัพท์ที่ใช้ในประเทศ สหรัฐอเมริกา ละครสำหรับเยาวชน เป็นคำที่ใช้เรียก “กิจกรรมละคร” สำหรับเด็กและเยาวชน โดย มีความหมายครอบคลุมกิจกรรมทุกรูปแบบที่เป็น “ละครการศึกษา” หมายถึงการใช้กระบวนการ ทางการละครเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ “ละครเวทีสำหรับเด็ก” ที่เน้นสาระและความบันเทิงสำหรับ ผู้ชมวัยต่าง ๆ (พรวิรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 5-6)

ประเภทของละครสำหรับเด็กและเยาวชน

1.2.1 ละครเวที (Theatre)

จัดเสนอโดยกลุ่มคณะละคร โดยมีเรื่องราวและสาระสำหรับผู้ชมที่เป็นเด็กหรือ เยาวชน เรื่องราวและตัวละครมักเป็นเรื่องในจินตนาการ เป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน อาจอยู่ใน รูปแบบของละครเวทีตามแบบฉบับ (Traditional theatre) ที่มีองค์ประกอบการแสดงครบถ้วน หรือ อาจเป็นละครเร่ (Touring theatre) ขนาดเล็ก ที่เน้นการเล่าเรื่องและจินตนาการของผู้ชม

- ละครเวทีสำหรับเด็ก (Children's theatre) หมายถึง ผลงานด้านการแสดง (Product) ที่มีเรื่องราว และนำเสนอในรูปแบบละครเวทีที่มีนักแสดงเป็นผู้สื่อความหมาย และ ดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นศัพท์จากนักการละครในประเทศสหรัฐอเมริกา ถ้าในประเทศ อังกฤษจะใช้คำว่า Yong people's theatre หรือ YPT ละครเวทีสำหรับเด็กเน้นความบันเทิงและ สาระที่มีคุณค่าแก่ผู้ชม เรื่องราวที่น่าสนใจ และวิธีการนำเสนอ ขึ้นอยู่กับอายุและความพร้อมของ ผู้ชม ถ้าแสดงในโรงละครขนาดใหญ่จะมีการใช้เทคนิคฉาก ไฟ เสียง เพื่อสร้างจินตภาพต่าง ๆ ให้ สมกับภาพที่จินตนาการไว้ แต่ในสหรัฐอเมริกา ละครเวทีสำหรับเด็กส่วนใหญ่จะถูกนำเสนอใน รูปแบบของละครเร่ ซึ่งเป็นกลุ่มละครขนาดเล็ก มีการใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story theatre) มีฉาก และเครื่องประกอบฉากที่มีน้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายได้สะดวก สามารถนำไปแสดงในโรงเรียนต่าง ๆ ได้ หากเป็นละครขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ก็จะใช้วิธีการเร่ไปตามเมืองต่าง ๆ และจัดเสนอในโรง ละครของชุมชน หรือ ศูนย์ศิลปะของชุมชน และให้นักเรียนในชุมชนนั้นเดินทางมาชมที่โรงละคร ระหว่างเวลาเรียน หรือเปิดให้มีการซื้อบัตรเข้าไปชมในวันหยุด

- ละครที่เด็กมีส่วนร่วมในการแสดง (Participatory theatre) หมายถึง ละคร ที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมที่เป็นเด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดง การมีส่วนร่วมนี้มีหลายระดับ ตั้งแต่การ เป็นผู้ชม ผู้สังเกตการณ์ จนถึงขึ้นร่วมแสดงด้วย ละครประเภทนี้จะทำให้ผู้แสดงและผู้ชมได้มี ความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น บทละครถูกเขียนมาเพื่อเอื้อให้เด็กสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการ

แสดงได้ ละครรูปแบบนี้มักใช้วิธีการเสนอให้เด็ก ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือตัวละครในเรื่อง เช่น การให้ความคิดเห็น การขอให้มาช่วยปฏิบัติภารกิจ หรือต่อสู้กับตัวละครตัวร้ายจนสามารถเอาชนะอุปสรรคได้

1.2.2 ละครการศึกษา (Educational theatre/drama)

หมายถึง ละครทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ในโรงเรียนจนถึงมหาวิทยาลัย เป็นการนำความรู้ในการสร้างละครมาปรับใช้กับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน โดยเป็นเทคนิคการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงและสามารถพัฒนาตนเองจากการทำงานแบบกลุ่มกับเพื่อน ๆ ได้แก่ ละครสร้างสรรค์ (Creative drama) ละครที่เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น ละครในการศึกษา (DIE) และ ละครประเด็นศึกษา (TIE) และละครเวทีต่าง ๆ ที่แสดงโดยเยาวชน ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการวางหลักสูตรการเรียนการสอนที่ชัดเจนไว้ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษา โดยสมาคมการละครเยาวชนแห่งสหรัฐอเมริกาด้วยเล็งเห็นประโยชน์ของการใช้ละครการศึกษาในการเรียนการสอน

- กิจกรรมละครสร้างสรรค์ สมาคมละครสำหรับเด็กแห่งสหรัฐอเมริกา (1977, อ้างถึงใน ภรณ์ คุรุรัตน์, 2526, น. 4) ให้ความหมายว่า ละครสร้างสรรค์เป็นลักษณะของกิจกรรมการแสดงออกแบบละคร โดยไม่ต้องมีการซักซ้อม วัตถุประสงค์หลักในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ไม่ได้เป็นไปเพื่อการให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมเฉกเช่นการจัดแสดงละครโดยทั่วไป แต่กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้แสดงหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ใช้ความสามารถของตนเองในการใช้ความคิด ทำทาง การแสดงออก และภาษา โดยมีครูหรือผู้นำกิจกรรมเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำจินตนาการ คอยกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางการแสดง ซึ่งผลของการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ สามารถสะท้อนความคิดเกี่ยวกับชีวิตและสังคมให้เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์ (2545, น. 14) กล่าวว่า ละครสร้างสรรค์ หมายถึง ละครที่ไม่เป็นทางการ เกิดขึ้นจากการสมมติบทบาทของผู้เข้าร่วมกิจกรรมภายใต้สถานการณ์สมมติที่กำหนดไว้ จุดสำคัญของการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ก็คือสถานที่ในการทำกิจกรรมต้องเป็นสถานที่ปิด เช่น ห้องเรียน หรือสถานที่ที่ปราศจากผู้ชมที่เป็นทางการ และมีจุดเน้นที่กระบวนการของการนำไปสู่ละคร

วินนี่เฟร็ด วอร์ด (1925, อ้างถึงใน พรวัน แพทยานนท์, 2561) อธิบายว่า การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบทั้งหมด 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (Sensory recall) หมายถึง การดู การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัส เป็นการใช้ประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การสร้างจินตภาพ (Image) และนำไปสู่จินตนาการ (Imagination) การฝึกทักษะในด้านประสาทสัมผัสทั้งห้าจะทำให้เกิดสมาธิ สติ และความสามารถในการรับรู้ถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของความสามารถพิเศษของมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. การใช้จินตนาการ (Imagination) หมายถึง ความสามารถในการมีมโนภาพ ซึ่งจินตนาการเหล่านี้ จะมีแรงจูงใจมาจากสิ่งที่พบเห็นตรงหน้าหรือเกิดจากการมีประสบการณ์ในอดีต ซึ่งการจินตนาการจะมีความซับซ้อนกว่าการคิดภาพทั่ว ๆ ไปตรงที่การใช้จินตนาการจะต้องปลดปล่อยความคิดให้เป็นอิสระไร้ซึ่งการควบคุมทางความคิด

3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง ความคิดหรือการกระทำในสิ่งใหม่โดยไม่ซ้ำแบบหรือลอกเลียนแบบใคร การที่จินตนาการจะสมบูรณ์แบบได้ดีที่สุดจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการแสดงออกมาด้วยความคิดสร้างสรรค์

4. การเคลื่อนไหวร่างกาย (Movement) หมายถึง การใช้ร่างกายของตนเองในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด จินตนาการที่ตนเองมี เพื่อที่จะสื่อสารกับผู้อื่น การเริ่มกิจกรรมละครสร้างสรรค์ด้วยการเคลื่อนไหวนั้นเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กมากกว่า การเริ่มต้นด้วยการพูดบรรยาย และเด็กจะเกิดอิสรภาพในการแสดงออกของตนเอง

5. การใช้ท่าใบ้ (Pantomime) หมายถึง การแสดงออกทางความคิดบางอย่างด้วยการเคลื่อนไหวหรือการใช้ท่าทาง โดยปราศจากการใช้คำพูด การใช้ท่าใบ้เป็นกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานของการใช้จินตนาการและการสมมติ ดังนั้นการใช้ท่าใบ้จึงเป็นการบรรเทาความกดดันที่จะต้องคิดบทสนทนา ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการแสดงออกของมนุษย์

6. การด้นสด (Verbal Improvisation) หมายถึง การแสดงออกทางความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยฉับพลัน ภายใต้เงื่อนไขที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจเป็นการแสดงออกด้านการเคลื่อนไหว หรือการใช้คำพูดในการสื่อสารก็ได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นการแสดงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ไม่ได้แสดงออกตามสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ หรือคิดล่วงหน้ามาก่อน

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ละครสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมและกระบวนการทางละครที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรม ละครสร้างสรรค์ไม่ต้องการซักซ้อม วัตถุประสงค์หลักในการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นไปเพื่อเปิดโอกาสให้กับผู้แสดงหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ใช้ความสามารถของตนเองในการใช้ความคิด ท่าทาง การแสดงออก และภาษา โดยมีครูหรือผู้นำกิจกรรมเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรม ซึ่งผลของ

การทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่ให้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ตามรูปแบบและจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งผู้นำกิจกรรมหรือครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ นอกจากนี้ประโยชน์ของกิจกรรมละครสร้างสรรค์ยังสามารถช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อีกด้วย

- ละครในการศึกษา (Drama in education หรือ DIE) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมทางละครมาปรับใช้ เป็นแนวคิดของนักการละครในประเทศอังกฤษ โดย “ครู” มีหน้าที่ในการรับผิดชอบและวางแผนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียน แสวงหาแนวทาง ระดมความคิด และใช้การแก้ปัญหาโดยผ่านการแสดงบทบาทสมมติ (Roleplay) การเล่นละครสด (Improvisation) โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาจินตนาการ การทำงานร่วมกันของผู้เรียนผ่านการแสดงออก (Acting out) กิจกรรมละครในการศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนที่ดี และทำเป็นโครงการต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ส่วนหัวข้อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นหัวข้อที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางความคิด การใช้เหตุผล การใช้ความเข้าใจ การพัฒนาตนเองและกลุ่ม พัฒนาความคิดในด้านสังคมและการใช้ภาษา กิจกรรมละครประเภทนี้ไม่ต้องการผู้ชม แต่สามารถพัฒนาสู่การแสดงละครเวทีเต็มรูปแบบของผู้เรียนได้

ตัวอย่างของการใช้ DIE เพื่อการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรก ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนสวมบทเป็นประชาชนฝั่งที่เห็นด้วย และฝั่งที่ไม่เห็นด้วย โดยผู้สอนกำหนดสถานการณ์ขึ้น เช่น ความขัดแย้งของทั้งสองฝ่าย โดยให้ผู้เรียนใช้วิธีด้น หรือ เล่นละครสด (Improvise) จากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น และหากผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนขึ้น ก็สามารถกำหนดสถานการณ์เพิ่มเติมได้ เช่น ให้ทั้งสองฝ่ายร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นต้น การใช้กิจกรรม DIE ในการเรียนการสอน นอกจากผู้เรียนจะสนุกสนานกับการเล่นบทบาทสมมติแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนได้เพิ่มและขยายมุมมองต่อบทเรียนหรือสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่ได้เรียนรู้อย่างมีเหตุมีผล และช่วยแก้ปัญหาการท่องจำเนื้อหาจากบทเรียน

- ละครประเด็นศึกษา (Theatre in education หรือ TIE) เหตุผลที่เรียกกิจกรรมละครประเภทนี้ว่า “ละครประเด็นศึกษา” โดย พรวิรัตน์ ดำรุง (2550, น. 13) ได้ให้เหตุผลว่า กิจกรรมละครประเภทนี้เน้นการนำเสนอ “การแสดง” ที่มี “ประเด็น” และนำไปสู่การพูดคุย แลกเปลี่ยน เสวนา และปรับเปลี่ยนความคิด หรือพฤติกรรมของผู้ชม เป็นรูปแบบหนึ่งของละครการศึกษาที่ถูกพัฒนาขึ้นในประเทศอังกฤษและถูกนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ในกระบวนการแสดงละครใช้นักแสดงอาชีพ นำเสนอ “ละคร” ที่มี “ประเด็น” ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือชุมชน

สามารถเป็นการแสดงเพียงฉากสั้น ๆ หรือละครทั้งเรื่อง เป็นการเรียนเรียนรู้ที่ใช้ละครเป็นสื่อ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นความคิดหรือนำเสนอความคิดเห็นที่จะก่อให้เกิดปฏิกิริยาที่จะนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ และการแสวงหาข้อสรุปที่ดีร่วมกัน กิจกรรมละครประเภทนี้เหมาะสำหรับเยาวชนในช่วงอายุ 14-18 ปี ปัจจุบันมักใช้ในการนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม เช่น วัยรุ่น เพศศึกษา ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

ละครเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้ชมต้องคิดและตั้งคำถาม และแสวงหาคำตอบอันเป็นสาระสำคัญต่อการใช้ชีวิต โดยมากแล้วรูปแบบของละครเพื่อการศึกษา มักจะเป็นการพบกันครึ่งทางระหว่างละครเวที และละครสร้างสรรค์ เนื่องจากมีทั้งการนำเสนอละครให้กับผู้ชมได้ชมด้วยนักแสดงมืออาชีพ และมีกิจกรรมแบบละครสร้างสรรค์ที่ครูนักแสดง (actor-teacher) จะดึงการมีส่วนร่วมจากผู้ชม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายในหัวข้อที่ต้องการ ซึ่งบางครั้งก็มีการให้ผู้ชมใช้บทบาทสมมติในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย (ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์, 2550)

จากการศึกษาประเภทของละครสำหรับเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยพบว่าประเภทของกิจกรรมละครสำหรับเด็กและเยาวชน ถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ 1) รูปแบบของละครเวทีสำหรับเด็กและเยาวชนที่เน้นผลงานหรือผลผลิต (Product) ทางการแสดง โดยอยู่ในรูปแบบของละครเวทีตามแบบฉบับ (Traditional theatre) ที่มีองค์ประกอบการแสดงครบถ้วน หรืออาจเป็นละครเร่ (Touring theatre) และ 2) รูปแบบของละครการศึกษา ที่มุ่งเน้นกระบวนการ (Process) ทางความคิด การเปลี่ยนแปลงของทั้งผู้แสดงหรือผู้ชม มากกว่าผลงานหรือผลผลิต ทางการแสดงละครเป็นเรื่องราว โดยในแต่ละประเภทก็ยังสามารถแบ่งย่อยออกได้อีกมากมาย ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการทำกิจกรรมทางการละครในแต่ละครั้ง ซึ่งสามารถเลือกสรรและออกแบบกิจกรรมได้ตามกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือตามดุลยพินิจของผู้นำกิจกรรมเห็นสมควร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการทำกิจกรรมทางการละคร

1.3 กระบวนการในการจัดกิจกรรมละคร

1.3.1 การดำเนินการกิจกรรมละคร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม ได้แก่ การทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม การแนะนำตัว รวมถึงการอบอุ่นร่างกาย ในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างความรู้สึกไว้วางใจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงความเป็นตัวตนของตนเองออกมาในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ช่วยให้มีการสื่อสาร และสนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และแสดงออกตามธรรมชาติ สำหรับการทำกิจกรรมในขั้นตอนถัดไป

ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมจูงใจ (Motivation) หมายถึง การใช้คำถามหรือสื่อประเภทต่าง ๆ ในการกระตุ้นความสนใจของผู้ร่วมกิจกรรมเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ หรือทำความเข้าใจกับประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมา ซึ่งอาจจะเริ่มต้นด้วยการถามคำถามที่เร้าปฏิกิริยาการตอบสนอง เพื่อดึงดูดให้ผู้ร่วมกิจกรรมนี้มีส่วนร่วมตั้งแต่แรกเริ่ม จากนั้นผู้นำกิจกรรมอาจจะนำเสนอข้อมูลที่จะจำเป็นต่อการแสดงละครในช่วงท้าย เช่น สื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่จะนำไปสู่การอภิปราย หรือการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ สื่อที่ว่ามีหลายรูปแบบ เช่น เกม นิทาน บทกวี บทเพลง วิดีทัศน์ ภาพจำลอง บทสัมภาษณ์ ข่าวสาร บทความ เรื่องสั้น ฯลฯ ซึ่งผู้นำกิจกรรมต้องพิจารณาตามความเหมาะสมว่า จะใช้ข้อมูลและระยะเวลาเท่าไร อย่างไร เพื่อที่จะเป็นการปูพื้นฐานและสร้างแรงจูงใจในการแสวงหาคำตอบให้กับผู้ร่วมกิจกรรมให้ได้มากที่สุด รูปแบบของกิจกรรมจูงใจ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) กิจกรรมเคลื่อนไหว ได้แก่

- ท่าใบ้ (Pantomime)
- การเคลื่อนไหวสร้างสรรค์
- การเล่นเกม (Game)
- การทำท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะดนตรีหรือเพลง
- การแสดงท่าทางต่าง ๆ

2) การใช้ภาษา ได้แก่

- การถามคำถาม
- การเล่านิทาน (Story Telling) ด้วยเทคนิคต่าง ๆ
- การร้องเพลง (Songs)
- การอ่านบทกลอน คำสุภาษิต คำร้องในการละเล่น
- การใช้คำปริศนาคำทาย
- การฝึกออกเสียง

3) การใช้สื่อต่าง ๆ ได้แก่

- การใช้หุ่น
- การใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดง
- การใช้หนังสือ สิ่งพิมพ์
- การใช้ภาพแบบต่าง ๆ เช่น ภาพเขียน ภาพถ่าย ภาพแผ่นพับ ฯลฯ
- การใช้สื่อวีดิทัศน์

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกความพร้อมก่อนแสดงละคร (Pre-Drama) หรือกิจกรรมละคร (Drama Playing) หลังจากการที่ผู้นำกิจกรรมมีความคุ้นเคยกับระดับพัฒนาการของผู้ร่วมกิจกรรมมาเป็นอย่างดีแล้วนั้น จะทำให้ผู้นำกิจกรรมเข้าใจในจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถของผู้ร่วมกิจกรรมได้ดีในระดับหนึ่งพอสมควร ก่อนที่จะไปถึงขั้นตอนในการแสดงละครนั้น ผู้นำกิจกรรมควรวางแผนไว้ว่าจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมเตรียมตัวในเรื่องใดบ้าง เช่น การเตรียมร่างกาย (Warm-up) การทำความเข้าใจกับกิจกรรมละคร การจัดเตรียมพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม ตลอดจนการฝึกซ้อมบทบาทในบางตอนตามความจำเป็น การที่ผู้นำกิจกรรมจะสังเกตเห็นว่าควรเตรียมความพร้อมให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างไรบ้างนั้น ผู้นำกิจกรรมจำเป็นต้องจินตนาการไปล่วงหน้าให้เห็นภาพของกิจกรรมละครในท้องทำกิจกรรมนั้น ภายในระยะเวลาและองค์ประกอบทางเทคนิคที่จำกัด ความสามารถที่จะจินตนาการไปได้ล่วงหน้าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะจะช่วยให้ผู้นำกิจกรรมตัดสินใจว่า จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับผู้ร่วมกิจกรรมอย่างไรบ้าง เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทำกิจกรรมละครได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามประสงค์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลเป็นสิ่งสำคัญของการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เพราะการละครทุกประเภทเมื่อมีการแสดง ก็ต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงว่าเป็นอย่างไร ตัวละครตัวไหนแสดงดีที่สุด สามารถสร้างอารมณ์ได้สมบทบาทสามารถทำให้คนดูเชื่อได้มากน้อยแค่ไหน ใครที่แสดงยังไม่ถึงบทบาท คนดูไม่เชื่อ ควรจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไรจึงจะแสดงได้ดีขึ้น ในการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ก็เช่นกัน การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจึงเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการสรุปบทวนสิ่งที่แสดงหรือกระทำลงไป ส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น และรับรู้ผลสำเร็จของตนเอง (กนิษฐา สังข์รัตน, 2559, น. 17-18)

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่ารูปแบบและกระบวนการของละครมีหลักการในการจัดกิจกรรมที่ฝึกปฏิบัติไหวพริบ การสร้างความเชื่อมั่น และการกล้าแสดงออก รวมถึงสามารถสอดแทรกความรู้และวัตถุประสงค์ของการกิจกรรมนั้น ๆ เข้าไปเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้อีกด้วย นอกจากนี้กระบวนการของการทำกิจกรรมละคร ยังประกอบด้วย กิจกรรมจูงใจ (Motivation) กิจกรรมเตรียมทักษะละคร (Pre-Drama) และกิจกรรมละคร (Drama Playing) และตามด้วยการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะช่วยทำให้กิจกรรมละครที่ได้สร้างขึ้นนั้น เกิดประสิทธิผลอย่างมากที่สุดต่อการทำวิจัย

1.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมละครและกิจกรรมกลุ่ม

- ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนต้องการ และยังหมายรวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มโดยส่วนรวม ผู้นำกิจกรรมจะสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อได้เรียนรู้วิธีการที่จะช่วยอำนวยความสะดวก (Facilitate) ให้เกิดปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ในระหว่างการทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคน นอกจากวิธีการดังกล่าวแล้ว ประสบการณ์ในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดพัฒนาการในตัวเอง จึงจะถือว่าสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตรงตามเป้าหมายของวัตถุประสงค์ (คมเพชร ฉัตรศุภกุล, 2546, น. 6, อ้างถึงใน ประวิทย์ ฤทธิบุญ, 2558, น. 34)

ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์ (2539, มกราคม-เมษายน, น. 29) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจใช้ในกิจกรรมฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มที่มีที่มาหลากหลายและแตกต่างกัน ให้มีความปฏิสัมพันธ์ที่ดีขึ้น มีความเป็นมิตรที่ดีต่อกันในกลุ่ม เพื่อจะได้สามารถทำงานร่วมกัน ได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ประทีน ทับไทร (2552, น. 25) อธิบายว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และได้ลงมือกระทำต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง อย่างมีส่วนร่วมกับภายในกลุ่มอย่างมีจุดมุ่งหมายแน่นอน ที่จะเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาตนเอง

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ โดยให้มีการทำงานร่วมกันของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ได้ร่วมกันคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาพฤติกรรมของตนเองและสมาชิกในกลุ่มอย่างมีจุดมุ่งหมายแน่นอน ซึ่งประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มคือสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการของกิจกรรมละคร ซึ่งถือเป็นกิจกรรมเชิงสังคม ที่จะทำให้ผู้ชมหรือผู้เรียนจะได้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้ฝึกฝน จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) กิจกรรมละครนอกจากจะเป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในการวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา รู้จักการดำเนินชีวิตในทางที่ชอบ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป หรือตามวัตถุประสงค์ของละครในแต่ละเรื่องที่ถูกสร้างขึ้น

- ขนาดของกลุ่ม

Shaw (n.d, อ้างถึงใน จินตนา พราวศรี, 2555, น. 23) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก แต่ถ้ามีจำนวนสมาชิก 30 คน ขึ้นไป ถือว่าเป็นกลุ่มใหญ่ ก็สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ เพราะจำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม และความร่วมมือในการทำงานของสมาชิก จะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

ธนวัฒน์ วิชัยสูง (2550, น. 11) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มในการทำกิจกรรมควรมีขนาดของกลุ่ม โดยประมาณ ที่จำนวน 6-20 คน เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเหนียวแน่น เพราะหากกลุ่มไม่เล็กและไม่ใหญ่จนเกินไป ทำให้การสื่อสารสะดวกและสมาชิกได้มีส่วนร่วมมากขึ้น และทั่วถึง

จากข้อจำกัดเรื่องขนาดของกลุ่ม ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจะทำให้การทำกิจกรรมเกิดผลดี ควรมีขนาดกลุ่มตั้ง 6-20 คน และไม่ควรมีสมาชิกเกินมากกว่านี้ เพื่อที่สมาชิกจะได้มีโอกาสแสดงออกถึงศักยภาพและมีโอกาสได้ใช้ทักษะของตนเองที่มีอยู่ได้อย่างทั่วถึง แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความจำเป็นของสถานการณ์

- เวลาและความถี่ในการทำกิจกรรมกลุ่ม

Patterson (n.d, อ้างถึงใน จินตนา พราวศรี, 2555, น. 25) กล่าวว่า การทำกิจกรรมกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีน้อย อาจจะจัดเพียงแค่สัปดาห์ละ 2 ครั้งก็ได้ ส่วนช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสำหรับเด็กประถมศึกษา ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพราะเด็กอาจจะเกิดความเบื่อหน่ายได้

ธนวัฒน์ วิชัยสูง (2550, น. 12) กล่าวว่า เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ควรต้องคำนึงถึง องค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ช่วงอายุของสมาชิกผู้เข้าร่วมทำกิจกรรม จุดมุ่งหมายของกลุ่ม โดยแต่ละครั้งไม่ควรใช้เวลานานเกิน 1 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม ส่วนจำนวนครั้งควรจัดกิจกรรมความถี่สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง

ซึ่งสอดคล้องกับ กมลทิพย์ ฐิตินันทพันธุ์ (2554 น. 35) ที่ได้อธิบายว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มนั้นควรมีความถี่ที่สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง แต่แต่ละครั้งควรใช้เวลาประมาณ 60-90 นาที แต่ทั้งนี้ควรขึ้นคำนึงถึงความเหมาะสมทางด้านช่วงวัยของสมาชิกในกลุ่มเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยพบว่า จากการศึกษาระยะเวลาและจำนวนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่มนั้นควรมีความถี่

สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง และแต่ละครั้งควรใช้เวลาโดยประมาณ 60-90 นาที หากเกินกว่านี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาจจะเกิดความเบื่อหน่ายได้ แต่เนื่องจากการทำกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนในครั้งนี้ได้อิงกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งหนึ่งคาบเรียนมีเวลา 50 นาที ผู้วิจัยจึงกำหนดระยะเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมที่ใช้ในการทำวิจัย เป็นครั้งละ 50 นาทีโดยใช้เวลาทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมทั้งหมด 10 ครั้ง

- ประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม

Rogers (n.d, อ้างถึงใน จินตนา พราวศรี, 2555, น. 24) อธิบายถึงประโยชน์ของการทำกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้

1. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก
2. มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนการเปิดเผยความรู้สึก ก็สามารถแสดงถึงความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงในด้านของการควบคุมความรู้สึกของตนเอง มีการแสดงออกที่ตรงกับความรู้สึกของตนเอง
3. เกิดแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง มีความเข้าใจในตนเอง มีภาวะการตัดสินใจด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น ตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง เป็นต้น
4. เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่า บุคคลสามารถยอมรับตนเอง สามารถพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความเข้าใจตนเองและมีความมั่นคงทางด้านจิตใจมากยิ่งขึ้น กล่าวแสดงออกและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น เชื่อในความสามารถของบุคคล เคารพในการตัดสินใจของตนเองและผู้อื่น มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มหรือในระดับสังคม

ประโยชน์ของการใช้กิจกรรมกลุ่มจะสามารถแสดงให้เห็นได้ชัดว่า สามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในหลายด้าน รวมถึงการพัฒนาทางด้านความคิด เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่ดีต่อสังคม สามารถที่จะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีภาวะการเรียนรู้ กล้าที่จะยอมรับ ปรับปรุงแก้ไขได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อสถานการณ์และกาลเทศะ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล

1.4. คุณค่าของกิจกรรมละครในการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาเยาวชน

สืบเนื่องจากการปรับเปลี่ยนแนวคิดในเรื่องการเรียนการสอน จากการที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (Teacher-center) มาสู่การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-center หรือ Student-center) ข้อพิจารณาสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่นี้ ก็คือการสร้างสื่อการเรียนรู้ ประเภท “กิจกรรมหรือวิธีการ” (Methods) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับ

ประสบการณ์ตรง โดยมีหลักการคือให้ผู้เรียนได้เป็น “ศูนย์กลางของการเรียน” และ “สื่อการสอนแบบละคร” (Dramatized media) ก็เป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน

ดังที่ โครงการสื่อชาวบ้าน ระบุไว้ว่า “ละคร” มิได้หมายความว่าถึงนาฏศิลป์หรือการร่ายรำเพียงเท่านั้น หากแต่ “ละคร” หรือ “วิชาศิลปะการละคร” คือการศึกษาให้เข้าใจชีวิตและจิตใจของมนุษย์ ปฏิบัติที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาเฉพาะหน้า ธรรมชาติ กฎเกณฑ์ทางสังคม ตลอดจนเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งย่อมนำไปสู่ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น (โครงการสื่อชาวบ้าน, 2528, น. 10) โดยที่การนำละครมาใช้ในการเรียนรู้ สามารถเป็นไปได้ในหลายรูปแบบ อาทิ การใช้บทบาทสมมติ (Role Playing) การแสดงละครเป็นเรื่อง (Play) การแสดงโดยไม่ใช้คำพูด (Pantomime) การแสดงบทบาทตามสถานการณ์โดยไม่มีการเตรียมล่วงหน้า (Improvisation) ฯลฯ ซึ่งจากประสบการณ์ของโครงการสื่อชาวบ้านและการพัฒนาบุคคลโดยใช้กิจกรรมละคร พบว่า ประโยชน์ของการนำละครมาใช้ในการเรียนการสอน มีดังนี้

1. ก่อให้เกิดความตื่นตา ตื่นใจ และความเข้าใจได้ง่าย และเป็นประสบการณ์ที่สร้างความประทับใจแก่ผู้เรียน อันจะเป็นผลดีต่อการสร้างความจำ
2. ส่งเสริมการสร้างและการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. ส่งเสริมผู้เรียนในด้านการแสวงหาและค้นพบความสามารถของตนเอง
4. เพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในเนื้อหาของละคร เช่น ความรู้ทางประวัติศาสตร์ วรรณคดี ปรัชญา จิตวิทยา เป็นต้น
5. พัฒนาความคิดและจิตใจตามแนวพัฒนาการด้านจิตวิทยา เช่น
 - ทำให้เรียนรู้ถึงการเผชิญปัญหาของมนุษย์ตามเงื่อนไขของเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของตัวละครนั้น ๆ
 - ทำให้เข้าใจแนวคิดและจิตใจ ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคม
 - พัฒนาความคิดทางด้านคุณค่าและทัศนคติ จากประสบการณ์ที่ได้รับ จากการมีส่วนร่วมในการจัดแสดงละคร
 - เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแสดงออกตามแรงขับทางธรรมชาติ (Drive) ในขณะที่ไม่สามารถทำได้ในสภาพปกติในชีวิตจริง เช่น การผจญภัย การต่อสู้และการเอาชนะในจินตนาการ เป็นต้น
 - พัฒนาศักยภาพและแก้ไขพฤติกรรมบางประการของผู้เรียน เช่น ในกรณี que ผู้เรียนเป็นคนไม่กล้าแสดงออก หรือไม่มีความมั่นใจในตนเอง การได้รับประสบการณ์ทางการ

ละคร จะช่วยให้เรียนรู้การแสดงออกซึ่งเป็นเพียงการ “ลองทำ” ในฐานะที่เป็นผู้อื่น เมื่อผู้เรียนพบว่า การ “ลองทำ” ไม่ทำให้เกิดอันตรายใด ๆ จะช่วยทำให้ความไม่มั่นใจค่อย ๆ หดไปในที่สุด

คุณค่าของการใช้กิจกรรมละครในการสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาเยาวชน

ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์ (2545, น. 3) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้กิจกรรมละครเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของเยาวชนในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ด้านความรู้ นอกจากกระบวนการละครเพื่อการพัฒนาในระดับของบุคคลแล้ว กิจกรรมละครยังสามารถช่วยในการพัฒนาความรู้ให้กับชุมชน ในมิติความรู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หรือความรู้ที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของชุมชน โดยการเรียนรู้เกิดจากการที่เยาวชนได้มีการศึกษาข้อมูลจากชุมชนโดยการลงพื้นที่ และนำความรู้ที่นำมาผลิตซ้ำเป็นสื่อละคร ที่บอกเล่าเรื่องราวไปยังชุมชนหรือสังคมภายนอก

2. ด้านความเข้าใจ กระบวนการละครเพื่อการพัฒนา ช่วยทำให้เยาวชนมีการพัฒนาด้านความเข้าใจ เป็นอย่างสูง ทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ผู้อื่น และชุมชน ความสำคัญของการเข้าใจตนเองก็คือ สามารถเชื่อมโยงความเข้าใจนั้นไปสู่ความเข้าใจในผู้อื่น รวมทั้งชุมชนของตนเองได้

3. ด้านทัศนคติ เยาวชนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมละครเพื่อการพัฒนา จะได้รับการพัฒนาทางด้านทัศนคติต่อตนเองและผู้อื่นในเชิงบวก เช่น การเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นมากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีความตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อกลุ่มและสังคมส่วนรวม รวมถึงการมีส่วนร่วมและการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเคารพบทบาทและความคิดเห็นของผู้อื่น การเห็นคุณค่าในความแตกต่าง ความหลากหลายของบุคคล มีการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในตนเอง และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม

4. ด้านพฤติกรรม เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมละครเพื่อการพัฒนา โดยส่วนใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเชิงบวก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสัมพันธ์กับความสำเร็จของการทำงานละคร ยิ่งกลุ่มเยาวชนรู้สึก ว่าตนเองประสบความสำเร็จและได้รับคำชื่นชม ก็ยิ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเชิงบวกมากขึ้นเท่านั้น เพราะกระบวนการละครเปิดโอกาสให้มีโอกาสได้แสดงออก และเรียกความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองกลับมา

5. ด้านทักษะ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

5.1 การพัฒนาทักษะภายในบุคคล ได้แก่ ทักษะการพูดและการสื่อสาร ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการเรียนรู้

5.2 การพัฒนาทักษะกระบวนการละครเพื่อการพัฒนา อาทิ ทักษะทางการแสดง ทักษะการสร้างผลงานละคร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการจัดการแสดงที่เน้นการมีส่วนร่วมในชุมชน เป็นต้น

สอดคล้องกับ พรรัตน์ ดำรุง (2550, น. 69-71) ที่กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมการละครต่อการพัฒนาเยาวชนในเชิงการศึกษา ไว้ดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านบุคคล (Personal resources) การละครช่วยพัฒนาบุคคลในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความคิดสร้างสรรค์ การได้แสดงออกทำให้เยาวชนได้รู้จักตนเองดียิ่งขึ้น ได้สนทนา พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสิ่งที่ตนเองสนใจ การได้แสดงออกทางความคิด การใช้ภาษา การใช้ท่าทางในละครนอกกรอบแบบ การได้ทดลองเป็นบุคคลอื่นในสถานการณ์สมมติ การได้ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นประสบการณ์ที่ฝึกให้เด็กรู้จักการมีสมาธิ มีวินัย รู้จักวางตน รับฟัง และเรียนรู้ถึงประสิทธิภาพและความสามารถของตนเอง รู้จักการแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้ถึงการมีเหตุผลและการรับฟังผู้อื่น

2. พัฒนาการทางศิลปะ (Artistic collaboration) เยาวชนจะคุ้นเคยกับการฝึกฝน ทดลองการทำงานทางด้านศิลปะ สำหรับการสร้างอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการแสดง เช่น หน้ากาก หรือฉากในการแสดง ในส่วนนี้ครูหรือผู้สอนสามารถสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย หรือศิลปะที่เป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้นำมาใช้ในการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง สำหรับเด็กโต ครูหรือผู้สอนสามารถช่วยให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการฝึกหัดงานทางด้านศิลปะการแสดง การเขียนบท การออกแบบ และทักษะการทำงานหน้าที่ต่าง ๆ ของกระบวนการละคร ซึ่งเป็นการได้สร้างงานจากจินตนาการ ฝึกฝนให้เด็กมีความรับผิดชอบ และพยายามทำหน้าที่ของตนอันเป็นส่วนหนึ่งของงานหลักที่รับผิดชอบร่วมกัน

3. พัฒนาการทางด้านสังคม (Related drama/theatre to the social context) การละครช่วยให้เยาวชนได้รู้จักการปรับตัวในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในกลุ่ม เยาวชนได้รู้จักยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการใช้เหตุผล และรู้จักเสียสละ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อร่วมงาน เรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่และช่วยกระตุ้นความคิดในด้านการวิพากษ์และการวิจารณ์ปัญหาสังคมและปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น

4. พัฒนาการทางด้านการเรียนรู้และรสนิยม (Form aesthetic judgement) การละครช่วยให้เยาวชนมีพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ในระบบการศึกษา การนำเอาเทคนิคการละครไปปรับใช้ในห้องเรียนช่วยทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนมีชีวิตชีวา มีความสนุกสนาน

และช่วยให้บทเรียนมีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาเยาวชนในด้านจิตใจ ทำให้เป็นผู้มีความละเอียดอ่อน มีการรับรู้ทางศิลปะที่มีรสนิยม และมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

จากการศึกษาคุณค่าของกิจกรรมละครในการสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาเยาวชน ผู้วิจัยพบว่าคุณค่าของกิจกรรมละครมีคุณูปการที่หลากหลาย อาทิ ในด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้านการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้เป็นไปในเชิงบวก และด้านทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการละคร นอกจากนี้ยังช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อาทิ พัฒนาการทางด้านบุคคล พัฒนาการทางศิลปะ พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางการเรียนรู้และรสนิยม จะเห็นได้ว่ากิจกรรมละครนั้นมีคุณค่าและประโยชน์ที่หลากหลาย ทั้งต่อตัวผู้เข้าร่วมกิจกรรมเองหรือแม้กระทั่งชุมชน และสังคม ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับความตระหนักรู้

ความตระหนักรู้ (Awareness) เป็นแนวคิดเชิงจิตวิทยา (Psychological approach) ที่ถูกนำมาผสมผสานกับแนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavior science) โดยมีหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้ ดังนี้

2.1 ความหมายของความตระหนักรู้

ราชบัณฑิตยสถาน (2552, น. 320) ให้ความหมายของคำว่าตระหนักรู้ไว้ว่า รู้ ประจักษ์ชัด รู้ชัดแจ้ง

Rune (1971, p. 32) กล่าวว่า ความตระหนักรู้ เป็นการกระทำที่เกิดจากสำนึก

Good (1973, p. 54) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความตระหนักรู้ หมายถึง การกระทำที่แสดงว่าจำได้ มีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการเกิดความรู้ของบุคคล หรือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

Wolman (1973, p. 38) กล่าวถึง ความตระหนักรู้ ว่าเป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจ หรือสำนึกถึงบางอย่างของเหตุ ประสพการณ์ หรือวัตถุสิ่งของได้

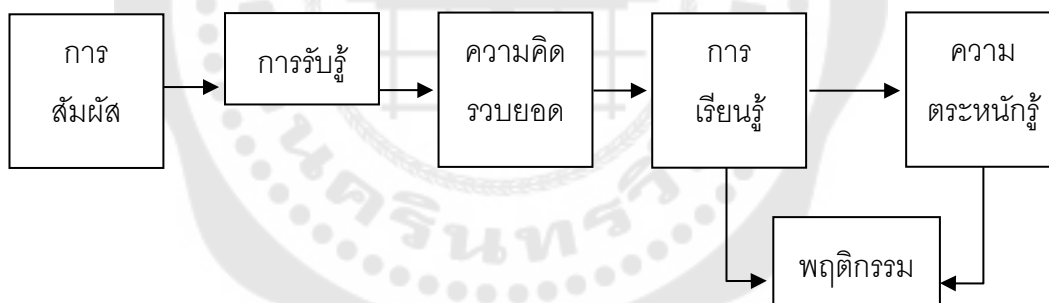
Bloom (1971, p. 213) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความตระหนักรู้ เป็นภาคขั้นต่ำสุดของอารมณ์และความรู้สึก (Affective domain) ความตระหนักรู้เกือบคล้ายกับความรู้ ตรงที่ทั้งความรู้และความตระหนักรู้ ไม่เป็นลักษณะของสิ่งเร้า ความตระหนักรู้ไม่จำเป็นต้องเน้นปรากฏการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีสิ่งเร้ามาเร้าให้เกิดความตระหนักรู้

กุลวดี ราชภักดี (2545, น. 38) กล่าวว่า ความตระหนักรู้ คือ ภาวะการณ์ที่บุคคลเกิดความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น หรือประสพการณ์จากเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เป็นภาวะที่

บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้ เกิดจากสภาวะจิตที่ยอมรับถึงภาวะการณ์ หรือความโน้มเอียงที่จะเลือกพฤติกรรมและปฏิบัติตนเพื่อแสดงต่อปัญหาหรือเหตุการณ์ที่ประสบ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523, น. 133) กล่าวถึง ความตระหนักรู้ ว่าเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดทางด้านความรู้สึก (Affective domain) แต่ความตระหนักรู้ไม่เกี่ยวข้องกับความรู้หรือความระลึกได้ แต่หมายถึง ความสามารถนึกคิด และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะของจิตใจ

Good (1973) กล่าวว่า ความตระหนักรู้เป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ และเมื่อรับรู้ในขั้นต่อ ๆ ไป ก็จะเข้าใจในสิ่งเร้า นั้น การเกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดความตระหนักรู้ในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักรู้ต่างก็นำไปสู่การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ การที่บุคคลจะเกิดความตระหนักรู้ขึ้นได้นั้น บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้มาก่อน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญ ความรับผิดชอบและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ต่อสิ่งนั้น ๆ ต่อไปนี้ที่สุด ดังแสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนและกระบวนการเกิดความตระหนักรู้

ที่มา Good, Carter V. (1973)

จากการศึกษาความหมายของความตระหนักรู้ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความตระหนักรู้ คือ ความรู้ซึ่งบุคคลเคยมีการรับรู้หรือเคยมีความรู้มาก่อน เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ก็จะทำให้เกิดความจำหรือความสำนึกกลับขึ้นมา ความตระหนักรู้เป็นภาวะทางจิตใจโดยมีการประเมินค่าและรับรู้ถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ความตระหนักรู้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้สัมผัสกับสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อม และจะเกิดการรับรู้ (Perceptions) และนำไปสู่การเกิด

ความรู้สึกว่าจำได้ เกิดความคิดรวบยอด การเรียนรู้ และความตระหนักรู้ ตามลำดับ ซึ่งการเรียนรู้และความตระหนักรู้จะนำไปสู่การกระทำ หรือการแสดงออกที่เป็นพฤติกรรม

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักรู้

ความตระหนักรู้ (Awareness) เป็นพฤติกรรมทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective domain) ซึ่งคล้ายกับความรู้ (Knowledge) ซึ่งเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความรู้ ความคิด (Cognitive domain) ปัจจัยด้านความรู้สึกหรืออารมณ์นั้น จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้และความคิดเสมอ (ประสาธ อิศรปริดา, 2523, น. 177)

เบรกเลอร์ (1986, น. 45) กล่าวว่า ความตระหนักรู้เกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการตอบสนอง โดยองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความตระหนักรู้มีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) โดยจะเริ่มต้นจากระดับง่าย และจะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ
2. อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติ ค่านิยม ความชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นองค์ประกอบของบุคคลในการประเมินต่อสิ่งเร้า
3. พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยา ท่าทาง ที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า หรือแนวโน้มที่ส่งผลต่อการกระทำของบุคคล

ทงศักดิ์ ประสบกิตติคุณ (2535, น. 22-23) กล่าวว่า เนื่องจากความตระหนักรู้ของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้จึงมีผลต่อความตระหนักรู้ด้วยเช่นกัน ซึ่งได้แก่

1. ประสบการณ์ที่มีต่อการรับรู้
2. ความเคยชินต่อสภาพแวดล้อม หากบุคคลใดที่มีความเคยชินต่อสภาพแวดล้อมนั้น ก็จะทำให้บุคคลนั้นไม่ตระหนักรู้ต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นการที่บุคคลได้อยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ก็สามารถทำให้บุคคลเกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ และเกิดความตระหนักได้มากขึ้น
3. ความใส่ใจและการเห็นคุณค่า ถ้าบุคคลมีความใส่ใจในเรื่องใดมากก็จะทำให้มีความตระหนักในเรื่องนั้นมาก
4. ลักษณะและรูปแบบของสิ่งเร้า สามารถทำให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจ ก็ย่อมทำให้ผู้พบเห็นเกิดการรับรู้และความตระหนักรู้ขึ้น

5. ระยะเวลาและความถี่ ในการรับรู้ ถ้ามนุษย์ได้รับการรับรู้บ่อยครั้งเท่าใด หรือนานเท่าไร ก็ยิ่งทำให้มีโอกาสเกิดความตระหนักรู้ได้มากขึ้นเท่านั้น

2.3 การวัดความตระหนักรู้

ความตระหนักรู้ (Awareness) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรู้สำนึกว่าสิ่งนั้นมีอยู่ (Conscious of something) โดยการจำแนกและรับรู้ (Recognitive) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ละเอียดอ่อนด้านความรู้สึกและอารมณ์ ดังนั้นการที่จะทำการวัดและการประเมิน จึงต้องมีหลักการและวิธีการ ตลอดจนเทคนิคเฉพาะ

วิธีการวัดความรู้สึกและอารมณ์นั้นมีหลายประเภทด้วยกัน (ชวาล แพรัตกุล, 2552, น. 201) ซึ่งจะนำมากล่าวไว้ ดังนี้

1. วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) อาจเป็นการสัมภาษณ์ชนิดที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structure item) โดยทำการสร้างคำถามและมีคำตอบที่เลือกเหมือนกัน แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ โดยคำถามจะต้องมีการตั้งไว้ก่อน เรียงลำดับก่อนหลังไว้อย่างดี หรืออาจเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructure item) ซึ่งมีไว้แต่หัวข้อใหญ่ ๆ เพื่อให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ
2. แบบสอบถาม (Questionnaire) อาจจะเป็นชนิดปิดหรือเปิดก็ได้
3. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือวัดชนิดที่ใช้ตรวจสอบว่ามี หรือไม่มี เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สิ่งที่กำหนดตามรายการอาจอยู่ในรูปของการทำเครื่องหมายตอบ หรือเลือกว่า ใช่หรือไม่ใช่ ก็ได้
4. มาตรวัดอันดับคุณภาพ (Rating scale) เครื่องมือนี้เหมาะสำหรับใช้วัดระดับอารมณ์และความรู้สึกที่ต้องการทราบความเข้าใจ (Intensity) ว่ามีมากหรือน้อยเพียงไรในเรื่องนั้น
5. การเข้าใจความหมายภาษา (Semantic differential technique หรือ S.D.) เป็นเทคนิคการวัดโดยใช้ความหมายของภาษา ของ Charles Osgood (1954, as cited in Ploder & Eder, 2015, abstract) เป็นเครื่องมือที่วัดได้ครอบคลุม เครื่องมือชนิดนี้จะประกอบด้วยเรื่องซึ่งถือเป็น “สัปดาห์” และจะมีคุณศัพท์ที่ตรงข้ามกันเป็นคู่ประกอบสัปดาห์นั้นหลายคู่ แต่ละคู่จะมี 2 ขั้ว ช่องจะห่างระหว่าง 2 ขั้วนี้ แบ่งด้วยตัวเลข ถ้าใกล้เคียงใดมากก็จะมีคุณลักษณะตามคุณศัพท์ของขั้วนั้นมาก คุณศัพท์ที่ประกอบเป็น 2 ขั้วนี้ แยกออกเป็น 3 จำพวกใหญ่ ๆ ได้แก่ พวกที่เกี่ยวข้องกับการประเมินค่า (Evaluation) พวกที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพ (Potential) และพวกที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม (Activity)

2.4 กระบวนการวัดความตระหนักรู้

ทิสนา แชมมณี (2544, น. 125) กล่าวว่า กระบวนการวัดความตระหนักรู้ เป็นกระบวนการที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ เอาใจใส่ รับรู้ สามารถเห็นคุณค่าในปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมได้ โดยกระบวนการและขั้นตอนของการวัดความตระหนักรู้ มีดังนี้

1. การสังเกต โดยให้ข้อมูลที่ต้องการให้บุคคลเกิดความสนใจและเห็นคุณค่า
2. การวิจารณ์ ให้ตัวอย่างสถานการณ์ประสบการณ์ตรง เพื่อให้บุคคลได้วิเคราะห์หาสาเหตุ แสดงความคิดเห็น สามารถแสดงให้เห็นถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นได้
3. การสรุป ให้อภิปรายหาข้อมูลหรือหลักฐานมาสนับสนุนคุณค่าของสิ่งที่จะต้องตระหนัก และวางเป้าหมายต่อตนเองในเรื่องนั้น

ตาราง 1 ตารางลำดับขั้นของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

1. การรับรู้	1.1 ความตระหนักรู้
	1.2 ความยินดีที่จะรับรู้
	1.3 การควบคุมหรือการเลือกให้ความสนใจ
2. การตอบสนอง	2.1 การยินยอมตอบตกลง
	2.2 ความเต็มใจที่จะตอบสนอง
	2.3 ความพอใจในการตอบสนอง
3. การเกิดค่านิยม	3.1 การยอมรับค่านิยม
	3.2 การนิยมชมชอบในค่านิยม
	3.3 การยึดมั่นในค่านิยม
4. การจัดระบบคุณค่า	4.1 การสร้างแนวความคิดของค่านิยม
	4.2 การจัดระบบค่านิยม
5. การสร้างลักษณะนิสัย	5.1 การวางหลักทั่วไป
	5.2 การสร้างลักษณะนิสัย

ที่มา: Krathwohl, Bloom and Masia (1964)

จากตารางแสดงลำดับขั้นของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย จะเห็นได้ว่าความตระหนักรู้ อยู่ในลำดับขั้นของการรับรู้ซึ่งเป็นขั้นแรกหรือขั้นพื้นฐานของการพัฒนาขึ้นไปสู่ขั้นสูงต่อไป คือ

ขั้นการตอบสนอง การเกิดค่านิยม การจัดระบบคุณค่า การสร้างลักษณะนิสัยตามแบบค่านิยมที่ยึดถือตามลำดับ ลักษณะนิสัยที่จะเกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นที่จะต้องสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลนั้นก่อน เมื่อบุคคลนั้นมีความตระหนักรู้แล้ว จึงจะพัฒนาไปสู่พฤติกรรมด้านจิตพิสัยที่สูงขึ้นในระดับต่อไปได้

2.5 วิธีการสร้างแบบวัดความตระหนักรู้

1. การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลนั้นอาจจะนำมาจากเอกสาร บทวิเคราะห์ หรือ การศึกษางานวิจัย
2. การตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่นำมาใช้ในการสร้างแบบวัดนั้นมีความเหมาะสมกับการที่จะตอบหรือใช้วัดกับกลุ่มตัวอย่าง
3. สร้างแบบวัดโดยการสร้างข้อคำถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองออกมา
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัด

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์

3.1 นิยามและความหมายของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ (Identity) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Identitas” เดิมใช้คำว่า “Idem” ซึ่งมีความหมายว่า The same คือ เหมือนกัน

คำว่า “อัตลักษณ์” ในภาษาไทย มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี เป็นการประกอบกันของคำว่า “อตฺต” กับ “ลักษณะ” โดยที่ “อตฺต” มีความหมายว่า ตัวตน ของตน ส่วนคำว่า “ลักษณะ” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว เพราะฉะนั้นคำว่า “อัตลักษณ์” จึงมีความหมายว่า ลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง, 2554, บทนำ)

แต่โดยทั่วไป คนส่วนใหญ่ยังมีข้อสงสัยว่า “เอกลักษณ์” และ “อัตลักษณ์” นั้นมีความเหมือนหรือมีความแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งอันที่จริงแล้ว คำสองคำนี้มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน แต่กลับมีความหมายที่แตกต่างกัน และยังมีความหมายทับซ้อนกันอยู่ กล่าวคือ คำว่า “เอกลักษณ์” ประกอบด้วยคำว่า “เอก” ซึ่งแปลว่า “หนึ่งเดียว” ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ว่า “ลักษณะที่เป็นหนึ่งเดียว” (จากหลาย ๆ สิ่ง) หรือลักษณะที่สิ่งต่าง ๆ มีร่วมกัน เช่น ชุมชนนั้นมีเอกลักษณ์อยู่ที่การทอดผ้าจก หมายความว่า คนในชุมชนนั้นมีอาชีพทอดผ้าจกเหมือน ๆ กันหมด

โดยส่วนใหญ่คนไทยยังนิยมใช้คำว่า “เอกลักษณ์” ใน ความหมายว่าลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใครอย่างกว้างขวาง ส่วนคำว่า “อัตลักษณ์” นั้นมักจะใช้ในวงแคบ ๆ เช่น แวด

วงวิชาการ แต่บางครั้งก็ใช้แบบมีความหมายโดยนัย (แฝง) เช่น “เอกลักษณ์” เป็นสิ่งตายตัว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ส่วน “อัตลักษณ์” สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และมีได้หลายสิ่งตามความจริงที่ปรากฏ และต้องดูหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ มิติ ของสิ่งนั้นประกอบกัน (ครูไทยเพื่อศิษย์, 2554, อ้างถึงใน นุชนาฏ เชียงชัย, 2558, น. 5)

คำว่าอัตลักษณ์เป็นที่ใช้กันโดยทั่วไปหลังจากศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา เป็นมโนทัศน์ที่คาบเกี่ยวสัมพันธ์กับศาสตร์หลายแขนง ซึ่งในทางจิตวิทยาสังคม ให้ความหมายว่า ความสำคัญของแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเอง ว่าตนนั้นมีความแตกต่างจากผู้อื่นอย่างไร ส่วนในทางจิตวิทยาการแพทย์ กล่าวว่า เป็นลักษณะเฉพาะบางประการที่จะช่วยให้ผู้หนึ่ง สามารถบ่งชี้ถึงอีกบุคคลหนึ่งได้

นักคิดในสายปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ George Herbert Mead (1934, as cited in Serpe & Stryker, 2011, p. 227) กล่าวถึง “ตัวตน” ว่าเป็นสมรรถนะอันเป็นของมนุษย์ โดยได้รับอิทธิพลมาจากสังคมและตัวเอง เป็นเรื่องของ การที่ “ฉันมองตัวฉันเองอย่างไร” และ “คนอื่นมองฉันอย่างไร” ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นตัวตน (Self) และสิ่งที่อยู่ภายในกับความสัมพันธ์ทางสังคมภายนอก

สอดคล้องกับ Woodward (2004, อ้างถึงใน พิศิษฐ์ คุณวโรตม์, 2546) ที่กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์มีความสัมพันธ์เชื่อมต่อกันระหว่าง ฉัน (I) เห็นตัวเอง (Myself) และคนอื่นเห็นอย่างไร ดังนั้น อัตลักษณ์จึงถูกสร้างขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กระบวนการที่เกิดขึ้นจึงแสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง และความหลากหลายในการสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากการเชื่อมโยงระบบโครงสร้างต่าง ๆ ทางสังคมและวัฒนธรรม

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546) กล่าวว่า อัตลักษณ์ มีการแปรเปลี่ยนตามบริบทของวัฒนธรรมยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้มิติเวลาเร่งเร็วขึ้น และมิติด้านพื้นที่หดแคบเข้ามา เกิดเป็นการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว หลากหลาย และซับซ้อน โดยการเปลี่ยนแปลงนี้สามารถแสดงออกได้หลายลักษณะและหลายมิติ ในระดับจุลภาคจะพบการปรับเปลี่ยนแบบแผนชีวิตประจำวันของปัจเจกบุคคล ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการปรับเปลี่ยนกับผู้อื่น ส่วนในระดับมหภาคจะพบการเคลื่อนไหวทางศาสนา ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย และมีกระบวนการสร้างตัวตน และอัตลักษณ์จากการผสมผสานองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อน

อังคณา สุเมธสิทธิกุล และ องค์กร ประจันเขตต์ (2561, น. 3) กล่าวว่า อัตลักษณ์ (Identity) ในทางทฤษฎีจิตวิทยาสังคม คือ กลุ่มของความหมายที่อธิบายความเป็นตัวตนของ

บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง และเป็นที่ยอมรับว่าอัตลักษณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลา ยุคสมัย ค่านิยม หรือบทบาทของอาชีพ

พัฒนา กิติอาษา (2546) กล่าวว่า “อัตลักษณ์” หมายถึงจิตสำนึกส่วนตัวและจิตสำนึกส่วนรวมในระดับสังคม ที่เกิดจากการนิยามว่าตัวเองคือใคร มีความเป็นมาอย่างไร แตกต่างจากกลุ่มอื่นในสังคมอย่างไร และใช้อะไรเป็นเครื่องหมายในการแสดงออกดังกล่าว

ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2547, น. 31-72) กล่าวว่า “อัตลักษณ์” เป็นการก่อรูปและดำรงอยู่ในการรับรู้เกี่ยวกับตัวเองและในสิ่งที่คนอื่นรับรู้เกี่ยวกับเรา โดยมีกระบวนการทางสังคมในการสร้างและสืบทอดความเป็นอัตลักษณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมที่มีต่อคนและกลุ่มอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งมีได้ทั้งในระดับ ปัจเจกบุคคล (Individual identity) คือ บุคคลหนึ่งอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง เช่น เพศ เชื้อชาติ ชนชั้นทางสังคม อาชีพ เป็นต้น และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (Collective Identity) คือ อัตลักษณ์ร่วมที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งย่อมมีความแตกต่างกับกลุ่มอื่น

กล่าวโดยสรุป คำว่า “อัตลักษณ์” หมายถึงความเป็นตัวตนที่แตกต่างจากสิ่งอื่น สามารถบ่งชี้ลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล สังคม ชุมชน หรือ ประเทศนั้น ๆ ได้ เช่น เชื้อ ชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา เป็นต้น ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทที่หลากหลายและสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ เพราะฉะนั้น คำว่า “อัตลักษณ์” จึงเป็นคำตอบของคำถามที่ว่า “ตัวเราคือใคร” และ “ตัวเราคือใครในสายของผู้อื่น” เป็นความรู้สึกและความสำนึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อ “ตัวตน” ของตนเอง

3.2 ประเภทของอัตลักษณ์

Erving Goffman (1963, อ้างถึงใน อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 27) นักสังคมวิทยา ได้แบ่งอัตลักษณ์ และอธิบายลักษณะความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

4.2.1 Ego identity เป็นความคิด ความรู้สึกที่ปัจเจกบุคคลมีต่อตนเอง ที่เกิดขึ้นจากการมองตนเอง

4.2.2 Personal identity คือ อัตลักษณ์ส่วนบุคคล เป็นภาพของปัจเจกบุคคลในสายตาของผู้อื่น ในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ศิลปิน ดารา เกิดขึ้นจากเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว และเกิดขึ้นในช่วงเริ่มแรกของชีวิต และจากสังคมในลำดับต่อมา

4.2.3 Social identity สถานภาพของปัจเจกบุคคลต่อสังคมนั้น ๆ เช่น อาชีพ ชนชั้นชาติพันธุ์ เพศ หรือศาสนาที่ปัจเจกสังกัดอยู่ เช่น คนไทยเชื้อสายจีน กลุ่มคนใช้แรงงาน เป็นต้น ซึ่งในระดับนี้ สังคมจะมีความคาดหวัง หรือเรียกร้องว่า ปัจเจกบุคคลในวัย เพศ หรือชนชั้นนั้น ๆ ควรจะมีการวางตนอย่างไร

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม จะมีส่วนที่ซ้อนทับกันอยู่ เหตุเพราะ อัตลักษณ์ เป็นการเชื่อมต่อกันระหว่างความเป็นปัจเจก (Individual) และสังคม (Social Aspect) การที่สังคมมีส่วนในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ทำให้มีระบบคุณค่าติดมากับบทบาทหน้าที่นั้นเช่นกัน ในมิตินี้อัตลักษณ์จึงเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Aspect) ด้วย เพราะการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ กระทำผ่านระบบสัญลักษณ์หลากหลาย

นอกจากนี้ยังพบว่า มีอัตลักษณ์อีกประเภทหนึ่งที่เรียกว่า อัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) ซึ่ง George Ritzer (2007, อ้างถึงใน นุชนาฏ เชียงชัย, 2558, น. 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีความหมายร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งความหมายร่วมเหล่านี้เกิดจากความสนใจและประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม เป็นการตอบคำถามว่าพวกเราเป็นใคร อัตลักษณ์ร่วมไม่ใช่สิ่งตายตัว สามารถเกิดขึ้นผ่านการต่อสู้ทางการเมือง ผ่านการเคลื่อนไหวทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ และปฏิกริยาทางสังคม ในขณะที่ Olson (2010, อ้างถึงใน นุชนาฏ เชียงชัย, 2558, น. 8) อธิบายว่า หมายถึงชุดของความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งอัตลักษณ์ร่วมนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ในระดับปัจเจกหรืออัตลักษณ์ของบุคคล เช่น บุคลิกภาพของกลุ่มโดยรวม เพศสภาพ ชาติพันธุ์ สภาพภาพ อาชีพ เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ผู้วิจัยพบว่า “อัตลักษณ์” เป็นเรื่องของการให้คำนิยามและการตีความ ซึ่งมีความหมายในเชิงคุณค่า ซึ่งคุณค่าเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องได้รับความเป็นสากล แต่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือการสร้างตัวตนจากวัฒนธรรมย่อยเหล่านั้น สามารถทำให้เกิดการยอมรับซึ่งความเป็นพหุทางสังคม ซึ่งแตกต่างจากคำว่า “เอกลักษณ์” ที่จะต้องสร้างขึ้นเพื่อความเป็นปึกแผ่นของสังคม เพราะฉะนั้น อัตลักษณ์ จึงเป็นเรื่องของการยอมรับในการมีอยู่ของปัจเจกอย่างจริงจัง และเรื่องที่มีส่วนร่วมกันอยู่ หลายประการ เช่น อัตลักษณ์เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการสร้างจากบริบทเชิงพื้นที่และเวลา ในมิติของวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ คำว่า “อัตลักษณ์” จึงเป็นคำตอบของคำถามที่ว่า “ตัวเราคือใคร” และ “ตัวเราคือใครในสายของผู้อื่น” เป็นความรู้สึกและความสำนึกของแต่ละบุคคลที่มีต่อ “ตัวตน” และ “บริบท” ของตนเอง

4. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน

4.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดลำพูน

4.1.1 ประวัติความเป็นมา

จังหวัดลำพูน เดิมชื่อเมืองหริภุญไชย เป็นเมืองโบราณที่เก่าแก่ที่สุดในบริเวณที่ราบลุ่มเชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 13 หรือหลัง พ.ศ. 1200 อันเนื่องมาจากการขยายอิทธิพลของแคว้นละโว้ ซึ่งเป็นรัฐขนาดใหญ่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2545, น. 9) และต่อมาจึงขยายขอบเขตไปยังเมืองเขลางค์นคร หรือเมืองลำปาง บนที่ราบลุ่มแม่น้ำวัง ต่อมาเมื่อรวบรวมบ้านเมืองบริเวณที่ราบลุ่มเชียงใหม่-ลำพูน กับบริเวณเชียงราย-พะเยา และบริเวณใกล้เคียงเข้าด้วยกันได้แล้ว จึงเรียกรวมทั้งหมดว่า “ล้านนา”

ศรีศักร วัลลิโภดม (2545, น. 60) กล่าวในหนังสือล้านนาประเทศว่า บริเวณที่ราบลุ่มเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ พบร่องรอยการอยู่อาศัยของกลุ่มชนดั้งเดิมหลากหลายเผ่าพันธุ์ ได้แก่ พวกเมงหรือเม็ง และพวกลัวะ โดยมีการปกครองในรูปแบบของชนเผ่า มีศาสนาและระบบความเชื่อไปในเรื่องการนับถือผี และการถือเอาสัตว์เป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่า ภายหลังเมื่อมีการติดต่อค้าขายกับกลุ่มชนในภูมิภาคอื่น ๆ มากขึ้น จึงเริ่มมีการผสมผสานระหว่างเผ่าพันธุ์ จากสังคมแบบชนเผ่า ก็พัฒนามาเป็นสังคมแบบเมือง โดยมีฤาษีวาสุเทพเป็นผู้นำทางศาสนาและความเชื่อ สังคมใหม่นี้มีระบบการปกครองแบบชนชั้น แต่อย่างไรก็ตามบ้านเมืองที่เกิดขึ้นในระยะนี้เป็นเพียงเมืองเล็ก ๆ บริเวณเชิงเขา มีความเจริญทางเทคนิควิทยาการน้อย มักประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่บ่อย ๆ

การเปลี่ยนแปลงในทางสังคมและวัฒนธรรมครั้งยิ่งใหญ่ของดินแดนแห่งนี้ เกิดขึ้นจากการขยายลงสู่ที่ราบลุ่มทางทิศใต้ห่างจากดอยสุเทพลงมา และได้สร้างเมืองหริภุญไชยหรือเมืองลำพูนขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 13 ในระยะนี้ได้มีการติดต่อทั้งในทางสังคมและวัฒนธรรมกับบ้านเมืองในที่ราบลุ่มภาคกลาง โดยเฉพาะกับเมืองละโว้ ซึ่งเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรืองที่สุดในขณะนั้น การเสด็จขึ้นมานครองราชย์ของพระนางจามเทวี ณ เมืองหริภุญไชย แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนย้ายของประชากรและการแพร่ทางวัฒนธรรมของบ้านเมืองที่รับวัฒนธรรมอินเดียจากที่ราบลุ่มภาคกลาง เข้ามายังที่ราบลุ่มเชียงใหม่ เมืองหริภุญไชยจึงกลายเป็นรัฐที่รับวัฒนธรรมแบบอินเดียแห่งแรกในภาคเหนือ มีพุทธศาสนาเถรวาทเข้ามา มีบทบาทความสำคัญแทนระบบความเชื่อเดิม มีการสร้างวัดและสถานศาสนา มีนักปราชญ์ นักวิชาการ ช่าง และผู้ชำนาญวิทยาการในแขนงต่าง ๆ ที่ตามเสด็จมาจากเมืองละโว้ เมืองหริภุญไชยมีการปกครองที่เป็นระเบียบแบบแผน มีการจัดประชาชนให้อาศัยเป็นหมู่เหล่า มีการรวมชาวพื้นเมืองเผ่าต่าง ๆ เข้ามา

อยู่ภายใต้การปกครอง มีสถาบันกษัตริย์และการสืบสันตติวงศ์ที่แน่นอน (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2545, น. 61-62)

ประชากรจักรจักร (2504, น. 176-177) กล่าวถึงการกำเนิดของเมืองหริภุญไชยในหนังสือพงศาวดารโยนก ฉบับหอสมุดแห่งชาติไว้ว่า เมืองหริภุญไชยสร้างขึ้นโดยดำริของฤาษีวาสุเทพ โดยเกณฑ์พวกเม็งคนบุตร หรือชนเชื้อชาติมอญในแถบที่ราบลุ่มเชียงใหม่ มาสร้างเมืองขึ้นในพื้นที่ระหว่างแม่น้ำสองสาย คือ แม่น้ำกวังและแม่น้ำปิง เมื่อสร้างเสร็จก็ได้ส่งทูตไปอัญเชิญพระราชธิดาแห่งกษัตริย์เมืองละโว้ พระนามว่า “เจ้าหญิงจามเทวี” มาครองเมืองหริภุญไชย และได้สืบราชวงศ์กษัตริย์ต่อมาอีกหลายพระองค์ จนกระทั่งถึงสมัยพญาธิบาจึงได้เสียการปกครองให้แก่พญามังราย กษัตริย์ผู้รวบรวมเมืองต่าง ๆ น้อยใหญ่ในที่ราบลุ่มเชียงใหม่และเชียงรายได้เข้ารวมกันเป็นแคว้นล้านนา เมืองหริภุญไชยก็ถูกผนวกเข้ารวมเป็นหนึ่งในแคว้นล้านนาด้วยเช่นกัน

ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองหริภุญไชยที่มีมาอย่างช้านานกว่า 631 ปี (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2545, น. 63) ก็ได้มีอิทธิพลอย่างมากในการถ่ายทอดมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมให้แก่อาณาจักรล้านนาในยุคแรก ๆ (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2526, น. 64) การพ่ายสงครามของเมืองหริภุญไชยแก่พญามังรายจึงเป็นเพียงปรากฏการณ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเท่านั้น เมืองลำพูนที่เป็นเมืองหลวงของแคว้นหริภุญไชยได้หมดสภาพไป เพียงแค่การเป็นศูนย์กลางในทางการปกครองและการเมืองเท่านั้น แต่ยังคงสภาพและความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางทางศาสนาและวัฒนธรรมเช่นเดิม จะเห็นได้ว่าสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมต่าง ๆ ของล้านนาในระยะแรก ๆ มีการเลียนแบบอย่างของหริภุญไชยไปเป็นต้นแบบมากมาย ดังปรากฏหลักฐานที่เจดีย์ทรงสี่เหลี่ยม ในวัดกุคำ ณ โบราณสถานเวียงกุมกาม ที่สร้างโดยพญามังราย จึงทำให้ทราบว่าในระยะแรก ๆ ของอาณาจักรล้านนา เมืองหริภุญไชยหรือลำพูน ยังคงความสำคัญในทางศิลปะและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อแคว้นล้านนา (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2545, น. 64)

จนกระทั่งสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมืองลำพูนหรือเมืองหริภุญไชยก็ได้ถูกผนวกเข้ามาอยู่ในการปกครองของกรุงธนบุรี และยังมีผู้ครองนครสืบต่อกันมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 หลังจากที่ พลตรีเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์สุดท้ายถึงแก่พิราลัย เมืองลำพูนจึงเปลี่ยนฐานะมาเป็นจังหวัด และมีตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครอง สืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (สำนักงานจังหวัดลำพูน, ม.ป.ป) (เอกสารจากเว็บไซต์)

จังหวัดลำพูน นอกจากจะมีชื่อเสียงจากการเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่และยาวนานที่สุดในภูมิภาคแล้ว ยังเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญ ซึ่งก็คือ ลำไย

นอกจากนั้นก็ยังเป็นแหล่งพระเครื่องโบราณที่มีชื่อเสียง โบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และงานหัตถกรรมผ้าทอฝีมือดี

- คำขวัญประจำจังหวัด

“พระธาตุเด่น พระรอดขลัง ลำไยดัง กระเทียมดี ประเพณีงาม จามเทวีศรีหริ
ภุญไชย”

- ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นก้ามปูหรือจามจุรีแดง (*Samanea saman*)

- ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกทองกวาว (*Butea monosperma*)

4.1.2 ลักษณะทางกายภาพ

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กที่สุดของภาคเหนือ มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 4,505.882 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,815,675 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.85 ของ พื้นที่ภาคเหนือตอนบน บริเวณที่กว้างที่สุดประมาณ 43 กิโลเมตร และมีความยาวจากทิศเหนือ จรดทิศใต้ 136 กิโลเมตร

จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายเอเชีย) เป็นระยะทาง 689 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน เป็นระยะทาง 724 กิโลเมตร และตามทางรถไฟ 729 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 18 องศาเหนือ และเส้นแวง ที่ 99 องศาตะวันออก อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน อยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่เพียง 22 ก.ม. เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนบน และอนุ ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง หรือพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจร่วมกับจังหวัดเชียงใหม่

ทิศเหนือ จรด อำเภอสารภี และอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ จรด อำเภอเถิน อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง
และอำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก จรด อำเภอห้างฉัตร อำเภอสบปราบ
และอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก จรด อำเภอฮอด อำเภอจอมทอง อำเภอหางดง
และอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

4.1.3 การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดลำพูน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 51 ตำบล 577 หมู่บ้าน และ 17 ชุมชน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 58 แห่ง ประกอบด้วย 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 39 เทศบาลตำบล และ 18 องค์การบริหารส่วนตำบล

ตาราง 2 ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ และเขตการปกครองของจังหวัดลำพูน

ส่วนราชการ	ขนาด (ตร.กม.)	ร้อยละ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล เมือง/ตำบล	อบต.	ระยะห่างจาก จังหวัด (กม.)
จังหวัดลำพูน	4,505.882						
1. อ.เมืองลำพูน	479.825	10.78	15	159	14	2	2
2. อ.ป่าซาง	299.950	6.52	9	90	4	4	11
3. อ.บ้านโฮ่ง	596.901	13.31	5	62	2	4	36
4. อ.แม่ทา	762.630	16.68	6	71	7	1	25
5. อ.ลี้	1,701.990	37.96	8	99	7	3	105
6. อ.ทุ่งหัวช้าง	486.129	10.79	3	35	1	3	105
7. อ.บ้านธิ	129.024	2.72	2	36	1	1	26
8. อ.เวียงหนองล่อง	49.433	1.24	3	15	3	-	45
รวม	4,505.882		51	577	39	18	

ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2560, น. 2) (เอกสารจากเว็บไซต์)

4.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ในเขตร้อนที่ค่อนข้างไปทางเขตอากาศอบอุ่น ฤดูหนาวมีอากาศเย็นค่อนข้างหนาว แต่เนื่องจากอยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินไกลจากทะเล จึงทำให้มีฤดูแล้งที่ยาวนาน และอากาศร้อนถึงร้อนจัดในฤดูร้อน มีสภาพภูมิอากาศแตกต่างกันอย่างเด่นชัด 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	ช่วงเดือนมีนาคม ถึงเมษายน
ฤดูฝน	ช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	ช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

ในฤดูหนาวและฤดูร้อนจะเป็นช่วงฤดูแล้งที่มีระยะเวลาติดต่อกันประมาณ 6 เดือน ในช่วงฤดูฝนอีก 6 เดือน ทำให้อากาศจะไม่ร้อนเท่ากับในฤดูร้อน และไม่หนาวเย็นเท่าฤดูหนาว คือมีอุณหภูมิปานกลางอยู่ระหว่างสองฤดูดังกล่าว

4.1.5 วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และการท่องเที่ยว

ขนบธรรมเนียมและประเพณีที่สำคัญ

1. ประเพณีสงฆ์นำพระบรมธาตุหริภุญชัย
2. ประเพณีทำบุญสลากภัต (ตานก๋วยสลาก, ตานสลากย้อม)
3. ประเพณีวันสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง)
4. ประเพณีลอยกระทง (ยี่เป็ง)
5. ประเพณีทำบุญปอยหลวง
6. ประเพณีทานข้าวใหม่
7. ประเพณีแห่แคร่หลวง
8. ประเพณีการแข่งขันกลองหลวงล้านนา
9. ประเพณีเข้าโสสานกรรม (เข้ากรรม)
10. ประเพณีฟังเทศน์มหาชาติ

ปฏิทินกิจกรรมทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นแล้ว การท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูนยังได้ให้ความสำคัญของเรื่องประเพณีวัฒนธรรม โดยมีการจัดปฏิทินกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในรอบเดือน ซึ่งรายละเอียดของกิจกรรมประเพณีแต่ละช่วงเดือนมีดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ปฏิทินกิจกรรมทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน

เดือน	ช่วงเวลา	กิจกรรม
มกราคม	กลางเดือน	งานสืบสานวัฒนธรรมปิงห่างไล่ฮั่วหละปูน เทศกาลชิมไวน์ไล่ฮั่วหละปูน
มกราคม- กุมภาพันธ์	ปลายเดือนมกราคม-ต้นเดือน กุมภาพันธ์	มหกรรมผ้าทอของดีเมืองหละปูน
กุมภาพันธ์	เดือนกุมภาพันธ์	ประเพณีแห่ปอยน้อย (แห่ลูกแก้ว)

ตาราง 3 (ต่อ)

เดือน	ช่วงเวลา	กิจกรรม
มีนาคม	เดือนมีนาคม	มหกรรมกลองหลวงล้านนา ไหว้สาพระพุทธรูปตากผ้า
เมษายน	กลางเดือน	ประเพณีสงกรานต์ งานแต่งสืວดລາຍผ้าฝ้ายดอนหลวง
พฤษภาคม	กลางเดือน	ประเพณีสงกรานต์พระบรมธาตุหริภุญชัย งานแข่งกลองหลวงชิงถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พฤษภาคม	ปลายเดือน	ประเพณีสงกรานต์พระพุทธรูป
มิถุนายน	กลางเดือน	ประเพณีพอนผีมดผีเม็ง
กรกฎาคม- สิงหาคม	กลางเดือนกรกฎาคม- กลางเดือนสิงหาคม	งานเทศกาลลำไย
กันยายน	กลางเดือน	ประเพณีทำบุญสลากภัต (ตานก๋วยสลาก, ตานสลากย้อม)
ตุลาคม	กลางเดือน	เทศกาลกินเจเดือนเก้า
พฤศจิกายน	ต้นเดือน	ประเพณีแห่แคร่หลวง งานพระแม่ย่าเมือง
ธันวาคม	ต้นเดือน	งานกาชาดจังหวัดลำพูน
	ปลายเดือน	งานรวมใจสืบสานตำนานป้าซาง

ที่มา: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา
จังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2560, น. 33)

เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชน

ความโดดเด่นเรื่องประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และวิถีชีวิตประเพณี นับว่าเป็นสิ่งที่ทำให้จังหวัดลำพูนมีความได้เปรียบกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน เนื่องจากมีประวัติศาสตร์ที่เป็นต้นจุดเริ่มต้นของอารยธรรมล้านนา และด้วยความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ของผู้คนจากความโดดเด่นทางชาติพันธุ์ จึงเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวในการเลือกมาท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่จะสามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกประการที่สำคัญไม่แพ้ว่าความสวยงามและคุณค่าที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เลย ก็คืออรรถาธิบายมิติของการเป็นเจ้าบ้านในการต้อนรับนักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้จึงจำเป็นต้องถูกสร้างขึ้นจากชาวลำพูนทุกคน และจะทำให้จังหวัดลำพูนกลายเป็นเมืองท่องเที่ยววัฒนธรรมที่มีวัฒนธรรมงดงามอย่างแท้จริง นอกจากกลุ่มเครือข่ายสภาวัฒนธรรมของทุกอำเภอแล้ว จังหวัดลำพูนมีเครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

1. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ชาวยอง ตำบลเวียงยอง อำเภอเมืองลำพูน โดยสามารถเชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การทอผ้า เอกลักษณ์ด้านภาษาถิ่น และยังกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ อีกด้วย
2. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน ซึ่งมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิต การเกษตรกรรม และสวนลำไยพันธุ์พื้นเมือง
3. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนไทลื้อ ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ ซึ่งมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิต การแต่งกาย ผ้าทอไทลื้อ หมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชน วิถีการทำนา ซึ่งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
4. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนบ้านห้วยทรายขาว-ทาป่าเป้า ตำบลทาปลาตุ๊ก อำเภอแม่ทา มีเอกลักษณ์ของการดำเนินชีวิตด้านการเกษตรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื่องจากชุมชนตั้งอยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล
5. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนชาวปะเกอกะญอ บ้านแม่ขนาด ตำบลทาปาศ อำเภอแม่ทา ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาติพันธุ์กะเหรี่ยง มีเอกลักษณ์ของผ้าทอ และแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
6. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนชาวยอง อำเภอป่าซาง (ตำบลแม่แรง ตำบลม่วงน้อย ตำบลมะกอก) ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และโดดเด่นในด้านภูมิปัญญาผ้าฝ้ายทอมือ จนเป็นที่รู้จักกว้างขวางในงานผ้าฝ้ายดอนหลวง ผ้าฝ้ายหนองเงือก ประเพณีการบวชลูกแก้วชาวมะกอก

7. เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนชาวมอญ ตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง มีเอกลักษณ์ด้านอาหารพื้นบ้านชุมชนที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์อันยาวนาน บริเวณวัดเกาะกลาง

8. เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชนเชิงเกษตร ตำบลน้ำดิบ ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกลำไยแหล่งใหญ่ และเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง พันธุ์เหล่าปาก้อย

9. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนตำบลบ้านโฮ้ง ซึ่งมีวิถีชีวิตประเพณีที่โดดเด่น และแหล่งผลิตการเกษตรตลอดจนประเพณีแห่แคร่หลวง

10. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนตำบลบ้านปวง ที่สืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าไหมยกดอก และวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ปะเกอะญอในพื้นที่ตำบลใกล้เคียง

11. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนบ้านห้วยด้อม ตำบลนาทราย ซึ่งเป็นชุมชนปะเกอะญอ มีเอกลักษณ์ในการเคร่งครัดต่อวัฒนธรรมประเพณี เป็นหมู่บ้านมังสะวิรัต ได้รับการยกย่องและคัดเลือกเป็นหมู่บ้านศิลป 5 และได้รับรางวัลการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน รางวัลกนิรีจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2559

12. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนลีเมืองเก่า ซึ่งเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ของเมืองลี มีศักยภาพในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3 คุรุบา (คุรุบาวงศ์ วัดพระพุทธรบาทห้วยด้อม ตำบลนาทราย, คุรุบาขาวปี วัดพระพุทธรบาทผาหนาม ตำบลป่าไผ่ และคุรุบาเจ้าศรีวิชัย แห่งวัดบ้านปาง ตำบลบ้านปาง) นอกจากนี้ยังมีเอกลักษณ์การทอผ้าลายโบราณ

13. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมชาวยอง ดำรงวิถีชีวิตด้านการเกษตรกรรม มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมชุมชน

ด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน และน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยจังหวัดลำพูนมีประวัติศาสตร์ยาวนานถึง 1,343 ปี ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เมืองที่เก่าแก่ของจังหวัดลำพูนคือ เมืองโบราณหริภุญไชย ซึ่งมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้สามารถจำแนกแหล่งท่องเที่ยวได้ ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

ตาราง 4 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	ประเภท
1	วัดพระธาตุหริภุญชัย วรมหาวิหาร	ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน	วัด
2	อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี	ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัด ลำพูน	ประวัติศาสตร์
3	วัดจามเทวี	ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน	วัด
4	คูช้าง-คูม้า	ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน	โบราณสถาน
5	วัดมหาวัน	ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน	วัด
6	อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย	วัดดอยติ ตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน	ประวัติศาสตร์
7	วัดพระยืน	ตำบลเวียงยอง อำเภอเมืองลำพูน	วัด
8	วัดพระคงฤาษี	ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน	วัด
9	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย	ด้านหลัง เยื้องกับวัดพระธาตุหริภุญชัย อำเภอเมืองลำพูน	พิพิธภัณฑ
10	วัดสันปายางหลวง	ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน	วัด
11	วัดพระพุทธรูปตากผ้า	ตำบลมะกอก อำเภอป่าซาง	วัด
12	เวียงเกาะกลาง	บ้านบ่อควา ตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง	โบราณสถาน
13	วัดศรีดอนชัย	ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ	วัด
14	วัดพระธาตุดอยเวียง	ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ	วัด
15	วัดพระธาตุดอยห้างบาตร	ตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ	วัด
16	วัดพระเจ้าตนหลวง	ตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง	วัด
17	วัดพระธาตุดอยกวางคำ	ตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง	วัด
18	วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม	ตำบลนาทราย อำเภอลี้	วัด
19	วัดมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย	ตำบลนาทราย อำเภอลี้	วัด
20	วัดบ้านปาง	ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้ (วัดที่ครูบาศรีวิชัย บรรพชาเป็นที่แรก)	วัด

ตาราง 4 (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	ประเภท
21	วัดพระธาตุห้าดวง	บ้านพระธาตุห้าดวง ตำบลลี่ อำเภอลี้	วัด
22	อนุสาวรีย์สามครุบา	ใจกลางอำเภอลี้	ประวัติศาสตร์
23	วัดพระธาตุดวงเดียว	บ้านสันดอยเวียง ตำบลลี่ อำเภอลี้	วัด
24	วัดพระพุทธรูปบาทผาหนาม	บ้านผาหนาม ตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้	วัด
25	สะพานขาวทาชมญู	บ้านทาชมญู ตำบลทาปลาตุก อำเภอแม่ทา	ประวัติศาสตร์
26	อุโมงค์รถไฟขุนตาล	บ้านขุนตาล ตำบลทาปลาตุก อำเภอแม่ทา	ประวัติศาสตร์

ที่มา: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2560, น. 35)

2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตาราง 5 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	ประเภท
1	พิพิธภัณฑวัดต้นแก้ว	ตำบลเวียงยอง อำเภอเมืองลำพูน	พิพิธภัณฑ
2	พิพิธภัณฑชุมชนเมือง	ตำบลในเมือง อำเภอเมืองลำพูน	พิพิธภัณฑ
3	ข่วงมุงท่าสิงห์และชุมชนเวียงยอง	ตำบลเวียงยอง อำเภอเมืองลำพูน	หัตถกรรม, ชาติพันธุ์
4	แหล่งทอผ้าบ้านดอนหลวง	ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง	หัตถกรรม
5	แหล่งทอผ้าบ้านหนองเงือก	บ้านหนองเงือก ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง	หัตถกรรม, ชาติพันธุ์
6	หมู่บ้านกะเหรี่ยงแม่ขนาด	ตำบลทาภาศ อำเภอแม่ทา	ชาติพันธุ์

ตาราง 5 (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	ประเภท
7	ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าไหม	บ้านสันดอยฮอม ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งหัวช้าง	หัตถกรรม
8	ศูนย์วิจัยงานหัตถกรรม	บ้านเด่นยางมูล อำเภอสี	หัตถกรรม

ที่มา: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา
จังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2560, น. 36)

3. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตาราง 6 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	ประเภท
1	บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ดอยชะม้อ	ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง	ธรรมชาติ
2	อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล	ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา	อุทยาน แห่งชาติ
3	อุทยานแห่งชาติแม่ปิง	อำเภอสี จังหวัดลำพูน คาบเกี่ยวกับอำเภอ ดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอสามเงา จังหวัดตาก	อุทยาน แห่งชาติ
4	ถ้ำหลวงผาเวียง	ตำบลป่าพลู อำเภอบ้านโฮ่ง	ธรรมชาติ

ที่มา: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนา
จังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2560, น. 36)

สรุปกิจกรรม ประเพณีและการดำเนินการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด
ลำพูน

1. จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติยาวนานถึง 1,343 ปี เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมถึงโอกาสทางด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงและขุนตาล และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการรถไฟ เช่น อุโมงค์ขุนตาล สะพานชาวทาชมพู

2. งานประเพณีที่สำคัญของจังหวัดลำพูน พบว่ามีงานประเพณีที่สำคัญหลายงานด้วยกัน อาทิเช่น ประเพณีสงกรานต์พระธาตุหริภุญชัย งานประเพณีสลากย้อม งานประเพณีตีกลองบูชาถวายครูบาเจ้าศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา รวมถึงงานประเพณีชุมชนต่าง ๆ ส่งผลทำให้จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์วัฒนธรรม

3. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตเมืองเก่า เมืองอนุรักษ โดยการนำเที่ยวไปยังแหล่งโบราณสถานที่สำคัญต่าง ๆ สอดคล้องกับการวางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน

4. เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนที่เข้มแข็งในด้านการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในการท่องเที่ยวชุมชน การพำนักรักษาสุขภาพระยะสั้น และระยะยาว

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม เดิมชื่อ โรงเรียนแม่ทา ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2497 โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาประจำอำเภอแม่ทา ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 ได้มีการปรับเปลี่ยนให้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-7 สังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และต่อมาในปี พ.ศ. 2517 จึงได้มีคำสั่งยกเลิกโรงเรียนแม่ทา และจัดตั้งขึ้นใหม่ให้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่เป็น “โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้คัดเลือกให้โรงเรียนแม่ทาวิทยาคมเป็นโรงเรียนต้นแบบ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 และในปีเดียวกันนั้น ก็ได้มีการเฉลิมฉลองในโอกาสโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม มีอายุครบรอบ 50 ปี

และในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการเฉลิมฉลองในโอกาสโรงเรียนแม่ทาวิทยาคมมีอายุครบรอบ 60 ปี (โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม, 2560) (เอกสารจากเว็บไซต์)

ภาพประกอบ 3 สัญลักษณ์ประจำโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม

ที่มา : โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม (2560) (เอกสารจากเว็บไซต์)

- เครื่องหมายประจำโรงเรียน

รูปคบเพลิงมีรัศมี 18 แฉกล้อมรอบ อยู่ระหว่างอักษรย่อ ม.ท. ด้านล่างมีป้ายผ้าระบุชื่อ "โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม" และคติพจน์ประจำโรงเรียน "ปัญญา คือ แสงสว่างนำทางชีวิต"

- สีประจำโรงเรียน

สีฟ้า-ขาว

- คำขวัญโรงเรียน

ประพฤติดี มีวิชา สามัคคี มีวินัย

- ดอกไม้ประจำโรงเรียน

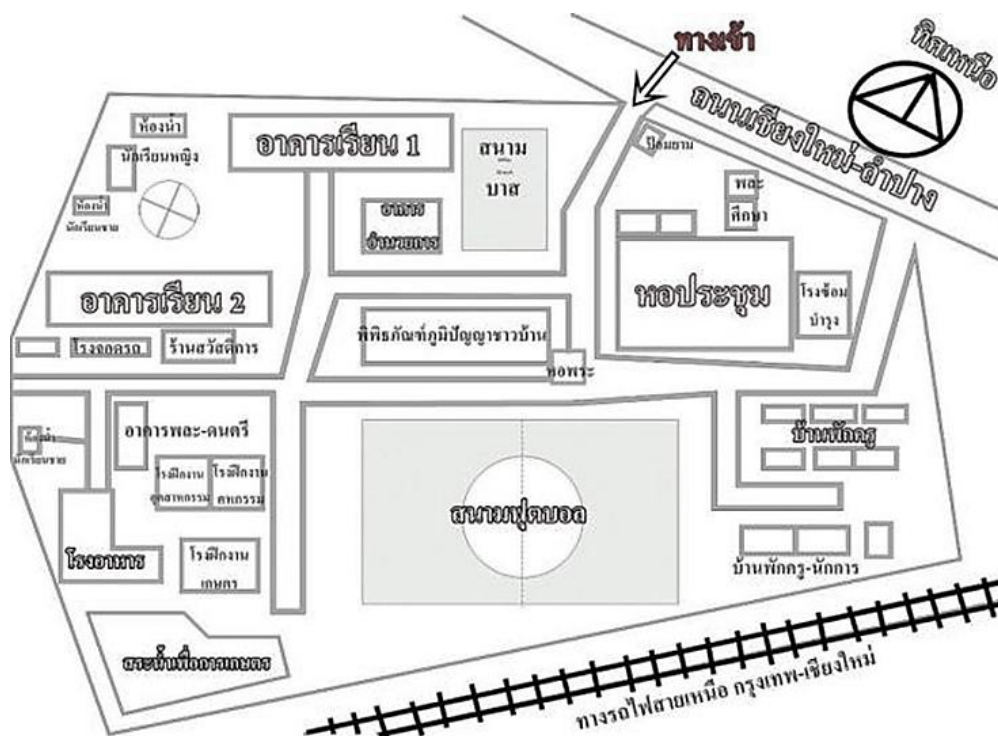
ดอกเอื้องผึ้ง

- ระดับที่เปิดสอน

มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

- ที่ตั้ง

หมู่ที่ 3 บ้านทาสาลา ตำบลทาสบเส้า อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน 51140

ภาพประกอบ 4 แผนผังโรงเรียนโรงเรียนแม่ทาวทิยาคม

ที่มา : โรงเรียนแม่ทาวทิยาคม (2560) (เอกสารจากเว็บไซต์)

อาคาร/สถานที่สำคัญในโรงเรียนแม่ทาวทิยาคม

- 1) ศาลาพระพุทฺธ ประดิษฐานพระพุทฺธวิโมกข์ไว้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นที่สักการะบูชาของบุคลากรในโรงเรียน
- 2) อาคารอำนวยการ ฝ่ายการเงิน, ฝ่ายบริหาร, ฝ่ายธุรการ, ฝ่ายบัญชี, ห้องเกียรติยศ
- 3) อาคารศูนย์กีฬาและหอประชุม เป็นอาคารที่จัดสร้างขึ้น เนื่องในวโรกาสสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ เป็นอาคารเรียนวิชาพลานามัย และเป็นอาคารอเนกประสงค์ใช้ในการจัดนิทรรศการ
- 4) อาคารพิพิธภัณฑน์ภูมิปัญญาชาวบ้าน เดิมเป็นอาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว เป็นที่จัดแสดงประวัติความเป็นมาท้องถิ่นรวมถึงประวัติศาสตร์ล้านนา การดำรงชีวิต เครื่องไม้เครื่องมือทำกิน/ประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรม ปัจจุบันได้มีการรื้อถอนปรับปรุงอาคารไม้ดังกล่าวและก่อสร้างใหม่ให้มั่นคงแข็งแรงมากขึ้น ให้เป็น

อาคารปูนประกอบไม้สองชั้น ก่อสร้างเสร็จสิ้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เพื่อมอบให้เป็นสมบัติของทางราชการ

- ชั้นล่าง เป็นโถงสำหรับทำกิจกรรม จัดนิทรรศการ ห้องกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ห้องสุขา และพิพิธภัณฑ์หมวดเครื่องใช้ขนาดใหญ่

- ชั้นบน เป็นส่วนจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน จัดเป็น 36 หมวดหมู่

5) ช่วงดอกเลี้ยว ลานกว้างอเนกประสงค์ ใช้ในการจัดกิจกรรมตามโอกาสต่าง ๆ

6) สหกรณ์โรงเรียน ขยายอุปกรณ์เครื่องเขียน เครื่องแบบนักเรียน อาหารและขนม

7) อาคารคหกรรม เป็นอาคารเรียนวิชาคหกรรม

8) อาคารอุตสาหกรรม เป็นอาคารเรียนวิชาอุตสาหกรรม

9) อาคารเกษตร เป็นอาคารเรียนวิชาเกษตรกรรม ประกอบด้วยตัวอาคารโรงงาน และเรือนเพาะชำ

10) อาคารปฏิบัติการดนตรี เป็นอาคารเรียนวิชาศิลปะ ดนตรี

11) โรงอาหาร เป็นอาคารเพดานสูงขนาดใหญ่ เปิดบริการขายอาหารแก่นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน

12) อาคาร 1 อาคารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นอาคารเรียน 3 ชั้นแบ่งเป็น

- ชั้นล่าง ประกอบด้วยห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องคอนโทรลรูม ห้องแนะแนวการศึกษา ห้องวิชาการ ห้องอาคารสถานที่ ห้องวิชาการ และฝ่ายงานประชาสัมพันธ์

- ชั้นสอง ประกอบด้วยห้องเรียนวิชาคณิตศาสตร์

- ชั้นสาม ประกอบด้วยห้องเรียนและห้องปฏิบัติการวิชาวิทยาศาสตร์

13) อาคาร 2 อาคารงานธุรกิจและภาษา เป็นอาคารเรียน 3 ชั้นแบ่งเป็น

- ชั้นล่าง ประกอบด้วยห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุด และห้องพยาบาล

- ชั้นสอง ประกอบด้วยห้องเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาจีน

- ชั้นสาม ประกอบด้วยห้องเรียนวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

14) สวนพฤกษศาสตร์ "ป่าในเมืองเพื่อการศึกษา-กัลยาณมิตร" สวนพรรณไม้ดอกหอม พรรณไม้ในวรรณคดี และพรรณไม้พระราชทานประจำจังหวัด 76 จังหวัด (ยกเว้นจังหวัดบึงกาฬ) สนับสนุนโครงการโดยกรมป่าไม้

กิจกรรมภายในโรงเรียน

1) กิจกรรมการแข่งขันกีฬาจะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในช่วง เดือน ธันวาคม - มกราคม ซึ่งเป็นภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษานั้น ๆ โดยนักเรียนแต่ละห้องในระดับชั้นปีที่ 1 ของแต่ละช่วงชั้น จะถูกสุ่มคัดเลือกคณะสีให้โดยฝ่ายกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้คณะนักเรียนในแต่ละแผนการเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1.1) เพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียดอันเกิดจากการเรียน อีกทั้งยังเป็นการออกกำลังกาย ทำให้สุขภาพสมบูรณ์แล้วยังมีการพัฒนาขึ้นจนถึงมีการแข่งขัน

1.2) เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถในการเล่นกีฬา มีร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง มีระเบียบวินัย และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

1.3) เพื่อการแข่งขันภายในและระหว่างประเทศสร้างลักษณะนิสัย ในการเคารพและปฏิบัติตามระเบียบการแข่งขัน เพื่อซึมซับและสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

2) กิจกรรมงานวันดอกเอื้องบาน (ชื่อเดิม: งานเปิดโลกกว้างทางการศึกษา) โดยจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงปลายภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีทักษะความสามารถในแขนงต่าง ๆ ได้แสดงความสามารถในทักษะที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ อาทิ การแข่งขันทางทักษะวิชาการต่าง ๆ การเล่นดนตรี การแสดงนาฏศิลป์ และศิลปะ ภายในงานยังมีการประกวดโครงงาน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (IS) เป็นต้น

ซึ่งในการจัดงานวันดอกเอื้องบานของแต่ละปี ก็จะมีบุคลากรจากภายนอกสถานศึกษามาศึกษาดูงานในกิจกรรมวันดอกเอื้องบาน เช่น ผู้ปกครอง คณะครู-นักเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่เดียวกัน โดยในส่วนนี้จะเป็นการฝึกให้นักเรียนมีทักษะความกล้าแสดงออก มีวิจรรณญาณ มีความสุขุมรอบคอบ และยังเป็นการฝึกมารยาทที่ดีในการเข้าสังคมไปในขณะเดียวกัน

3) คณะนักดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านวงซอเอื้อง โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม

คณะนักดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านวงซอเอื้อง โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม (Maetha Lamphun Folklore Group Thailand) เป็นการรวมตัวของกลุ่มนักเรียน ศิษย์เก่า และครูอาจารย์ส่วนหนึ่งของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม ซึ่งเป็นการรวมตัวกันเพื่อการดำรงอนุรักษ์ ศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้านและศิลปะวัฒนธรรมไทย ในนามของวงซอเอื้อง โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม โดยการเรียนรู้และเผยแพร่ศิลปะการแสดงพื้นบ้านต่าง ๆ อาทิเช่น วงดนตรีพื้นเมือง การตีกลองสะบัดชัย ฟ้อนกลายลาย และฟ้อนหริภุญชัย นอกจากนี้ยังได้ทำการประดิษฐ์และปรับปรุงการ

แสดงชุดใหม่ขึ้นมาเพื่อสื่อถึงวัฒนธรรมพื้นบ้านในเขตพื้นที่อำเภอแม่ทา และจังหวัดลำพูน อาทิ เช่น พ้อนเก็บลำไย และพ้อนตักถั่วลิสง เป็นต้น

คณะนักดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านวงซอเอื้อง โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม เคยได้รับเกียรติจาก ดร.อุดมศักดิ์ ศักดิ์มันวงศ์ ประธานสภาวัฒนธรรมพื้นบ้านโลก (CIOFF) ให้เป็นตัวแทนประเทศไทยในการนำศิลปะการแสดงพื้นบ้านของล้านนาและของไทยไปแสดงเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรมในต่างประเทศรวม 4 ครั้ง ได้แก่

- พ.ศ. 2550 แสดงเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรม ณ เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

- พ.ศ. 2551 แสดงเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรม ณ กรุงมอสโก และเมืองสำคัญอีก 6 เมือง สหพันธรัฐรัสเซีย

- พ.ศ. 2554 แสดงเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรม ในงานการแสดงต้นรำนานาชาติ ณ เมืองโซนิน สาธารณรัฐเกาหลี

- พ.ศ. 2556 แสดงเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรม ณ กรุงอิสตันบูล สาธารณรัฐตุรกี

- พ.ศ. 2557 ร่วมแสดงในการแสดงสื่อผสมเรื่อง "ประวัติพระนางจามเทวี ตอน ครองเมือง" ในงานฤดูหนาวและงานพระนางจามเทวีประจำปี จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ณ เวทีกลาง สนามกีฬาจังหวัดลำพูน

- พ.ศ. 2561 ร่วมแสดงในการแสดงสื่อผสมเรื่อง "พระนางจามเทวี ตอน ครองเมือง" ในงานพระแม่แห่งเมือง ประจำปี 2561 ณ ลานอนุเสาวรีย์พระนางจามเทวี จังหวัดลำพูน

รายชื่อศิลปะการแสดงของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม

การแสดงพื้นบ้านดั้งเดิม

- วงกลองสะบัดชัย
- พ้อนเล็บ
- พ้อนกลายลาย
- พ้อนหริภุญชัย
- พ้อนกิ่งกะหล่ำ (พ้อนกินรีไทยใหญ่)
- พ้อนเทียนฉัตร
- พ้อนร่มฟ้าบารมี (สามเผ่า)

การแสดงที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

- “พ็อนกูปกำเบ้อ” ระบายหมวกจักสานลายผีเสื้อ ประยุกต์จากการแสดงของชาวไทยใหญ่
- “พ็อนตริกาล้านนา” สื่อถึงวิถีชีวิตของคนลำพูนในสามฤดูกาล
- “พ็อนเก็บลำไย” สื่อถึงวิถีชีวิตของคนลำพูนซึ่งมีลำไยเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ
- “พ็อนเตวะอวยชัย” เป็นการรำอวยพรในโอกาสต่าง ๆ สื่อถึงเทพเทวาที่อวยชัยให้พร
- “พ็อนปกากะญอเก็บหน่อไม้” สื่อถึงวิถีชีวิตชาวปกากะญอในจังหวัดลำพูน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละคร

กนิษฐา สังขรัตน์ (2559) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการใช้กิจกรรมละครเพื่อลดความเครียดสำหรับเด็กที่ถูกทารุณกรรม กรณีศึกษา: บ้านพักฉุกเฉิน สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี เขตดอนเมือง จังหวัด กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาการสร้างรูปแบบกิจกรรมละครเพื่อลดความเครียดสำหรับเด็ก ศึกษาผลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครเพื่อลดความเครียด และสังเกตพฤติกรรมการลดความเครียด ระหว่างทำกิจกรรมละคร กลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มเด็กช่วงอายุระหว่าง 6-18 ปี จำนวน 10 คน เป็นการศึกษาวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวมีการวัดตัวแปรก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest One Group Design) ใช้สถิติ Pair T-Test ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) การสร้างกิจกรรมช่วยลดความเครียด ใช้เวลาในการทำกิจกรรม 3 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 60-90 นาที ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมเพื่อลดความเครียด มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 และ 0.67 สรุปได้ว่ารูปแบบกิจกรรมละครกับวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกัน 2) ผลการทดลองก่อนและหลังใช้กิจกรรมละครเพื่อลดความเครียดสำหรับเด็กมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการใช้กิจกรรมละครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) พฤติกรรมการลดความเครียดของเด็กที่ถูกทารุณกรรมในบ้านพักฉุกเฉินสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีค่าคะแนนความเครียดในระดับปานกลางลดลง สัมพันธ์กับค่าคะแนนความเครียดน้อยที่มีระดับสูงขึ้น

โกมล ศรีทองสุข (2560) ทำการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์และศึกษาเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการจัดกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายคือเด็กก่อนวัยเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี จำนวน 15 คน เพศชาย 7 คน เพศหญิง 8 คน ในสถานรับเลี้ยงเด็กพุทธรักษา เก็บรวบรวมข้อมูลและการทดลองจากกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผลของการออกแบบสร้างแผนกิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นรูปแบบของการเล่นสมมติที่ได้ผ่านกระบวนการจัดเตรียมข้อมูลและวางแผนการเล่นให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้ร่วมกิจกรรมโดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ที่ว่าด้วยพัฒนาการต้องเป็นไปตามลำดับขั้นและเน้นกระบวนการปฏิบัติด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ ที่ว่าด้วยกฎของการฝึกหัดและการทำซ้ำ และแบบประเมินทักษะก่อนและหลังเรื่องการช่วยเหลือตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความสะอาด 2) การแต่งตัว 3) การรับประทานอาหารและการขับถ่าย ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง พบว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ผลการวิจัยพบว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียนมีการพัฒนาสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม คิดเป็น 100% แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเด็กสามารถเข้าใจและเรียนรู้ในเรื่องความสะอาดได้ดีที่สุด รองลงมาคือด้านการแต่งตัว และการรับประทานอาหารและการขับถ่าย

จิรภัทร กิตติวรากุล (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารประเด็นปัญหาเยาวชนผ่านสื่อละครชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา: ประเด็น “การคบเพื่อน” ของเยาวชนระดับอุดมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประเด็นปัญหาของเยาวชนที่นักศึกษาได้ร่วมกันสะท้อนออกมาในครั้งนี้ คือ “การคบเพื่อน” เพราะเห็นว่า เพื่อนคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ได้แก่ อกบายมุข การลุ่มหลงในวัตถุนิยม การเสียการเรียน และการคุกคามทางเพศ โดยประเด็นเหล่านี้ได้นำไปสู่ละคร 4 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่อง “อย่าพลาด” เพื่อนำเสนอให้รู้ถึง วิธีการปฏิบัติตัวเมื่อถูกคุกคามทางเพศในหลาย ๆ รูปแบบ 2) เรื่อง “กล้าไหม แค่คำว่า ‘ไม่’ คำเดียว” เพื่อนำเสนอให้รู้วิธีการปฏิเสธเพื่อน หากเพื่อนชวนให้เดินเข้าหาอกบายมุข 3) เรื่อง “บัวชมพู” เน้นเสนอตามแก่นเรื่องที่ว่า คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล และ 4) เรื่อง “นักเรียนแบบ” ต้องการนำเสนอให้ไม่หลงใหลไปกับอำนาจของวัตถุนิยมที่พึงเพื่อ ผลการวิจัยพบว่า ละครมีประสิทธิผลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และทางด้านเยาวชนกลุ่มเรียนรู้เอง ก็ได้เกิดการพัฒนาตนเองขึ้นในหลายด้าน ทั้ง

ทางด้านสังคม ด้านการทำงาน และทักษะทางด้านศิลปะการแสดง ส่วนการเปิดพื้นที่ให้มีการสื่อสารจากเยาวชนถึงเยาวชนด้วยกันผ่านสื่อละครชุมชนในครั้งนี้ ทำให้เกิดกระบวนการสื่อสารที่ชัดเจนระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร อันสามารถนำไปใช้สื่อสารกับเยาวชนในประเด็นอื่นต่อไปได้ในอนาคต

มนตรี มีเนียม (2557) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง: กรณีศึกษา ละครเวที เรื่อง “กากี” คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถของเยาวชนทั้งที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพในการคิด วิเคราะห์ ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่องและสอดคล้องต่อแนวคิดของเรื่อง โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นทั้งผู้สร้างและผู้เสพ อย่างละ 10 คน รวมเป็นจำนวน 20 คน นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการทดลองพบว่า เยาวชนที่เป็นผู้สร้างและผู้เสพได้แสดงให้เห็นความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ด้วยเหตุและผลในการประเมินค่าพฤติกรรมของตัวละครสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินเรื่อง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน กล่าวคือเยาวชนไม่ยอมรับพฤติกรรมของตัวละครสำคัญฝ่ายหญิงก็คือกากี ที่จิตใจไม่มั่นคง ยอมให้กิเลสเข้าครอบงำเป็นผลให้ต้องประพฤติผิดศีลธรรม แต่เยาวชนก็มีความเข้าใจที่มาของพฤติกรรมนั้นว่าส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาภายในจิตใจของตัวละครและอีกส่วนก็เกิดจากการกระทำของตัวละครฝ่ายชาย ทั้งยังเห็นใจต่อความพ่ายแพ้แก่กิเลสในใจของนางและชื่นชมที่ตัวละครสำนักและยอมรับผิด ในส่วนของตัวละครสำคัญฝ่ายชาย คือ ท้าวพรหมหัตถ์พระยาครุฑ และนาฏกเวรคนธรรพ์ เยาวชนยอมรับในความสามารถ แต่ไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่โอ้อวดอำนาจ กระทำผิดศีลธรรมด้วยการมีความสัมพันธ์กับหญิงที่มีสามีอยู่แล้ว และการกล่าวเท็จเพื่อประโยชน์แก่ตน ในขณะที่เดียวกันก็เข้าใจว่าพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากการถูกกิเลสครอบงำ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้

กรรณา วัชรธำรงกุล (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาคุณภาพแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนสำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 และเปรียบเทียบความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) แบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนสำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 มีคุณภาพ ดังนี้ ค่าอำนาจจำแนก (bis r) อยู่ระหว่าง .259-

.486 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค มีค่า 0.862 และด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน ของฮอยท์ มีค่า 0.858 ค่าความเที่ยงตรงของแบบวัดด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) พบว่า จำนวนองค์ประกอบที่เหมาะสมของแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อน มี 2 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่ 1 มีจำนวน 18 ข้อ ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การลดการใช้พลาสติกทดแทน และการประหยัดพลังงาน ส่วนองค์ประกอบที่ 2 มีจำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม 2) นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อน ทั้งด้านการลดการใช้ พลาสติกทดแทน และการประหยัดพลังงาน และด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คงไชย สันตะวงศ์ (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้หลักสัมมาทิฐิ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนโดยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้หลักสัมมาทิฐิและ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนโดยใช้หลักสัมมาทิฐิ ผู้วิจัยใช้ตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอำนาจเจริญ จำนวน 320 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง และสร้างรูปแบบกิจกรรมโดยการบูรณาการจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนและสัมมาทิฐิ 10 ในพุทธศาสนาและนำเสนอในการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญรับรองรูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้ และใช้แบบประเมินความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินระดับความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนโดยรวมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญโดยให้ความเห็นว่า เนื้อหาของรูปแบบกิจกรรมสอดคล้องกับแนวคิดและเหมาะสมสามารถนำไปทดลองใช้ได้ และ 3) การประเมินรูปแบบการพัฒนาความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนโดยใช้หลักสัมมาทิฐิ หลังการเข้าร่วมพบว่านักเรียนมีระดับความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนโดยรวมแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมจากระดับปานกลาง เป็นระดับมาก

พรพรรณ ผิวฉาย (2561) ทำการศึกษาเรื่อง กิจกรรมละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก 2) เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก โดยทำการออกแบบแผนกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามรูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้นตอนของกาเย่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก จำนวน 11 คน อายุ 8-15 ปี ผลการวิจัยพบว่า จากการใช้แบบทดสอบวัดความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเอง (Rubin Self-Esteem Scale) มีเกณฑ์คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง และผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตน จากแบบวัดทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์

เกศกนก ชุมประดิษฐ์ และ จิราพร ขุนศรี (2549) ศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์และภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย มี 2 รูปแบบ คืออัตลักษณ์แห่งล้านนา กับอัตลักษณ์ของเชียงรายเข้าด้วยกัน โดยมีกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนของการหาสิ่งที่ป็นจุดรวมของคนเชียงราย ขั้นการเผยแพร่ และขั้นแห่งการยอมรับอัตลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย อัตลักษณ์ทั้งหมดนี้มีปัจจัยการจำแนก การสร้างจุดรวมของสังคม สิ่งแวดล้อม ภาครัฐ และเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการสร้างอัตลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย สำหรับภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติรับรู้ลักษณะของภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงรายไปในทิศทางเดียวกัน เพียงแต่นักท่องเที่ยวชาวไทยสามารถจำแนกลักษณะที่แตกต่างของเชียงรายจากกลุ่มล้านนาได้ ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่สามารถจำแนกได้ ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ด้านภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงรายนั้น พบว่า แต่ละปัจจัยล้วนส่งผลต่อการรับรู้ค่อนข้างสูง นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า อัตลักษณ์และภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย ไม่มีความแตกต่างกัน หมายความว่า ภาพลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนออกจากอัตลักษณ์มีลักษณะ และรูปแบบไปในทิศทางเดียวกัน

นิมิตร พิพิฑกุล (2557) ได้ทำการทดลองโดยใช้หุ่นสายร่วมสมัยในการสร้างอัตลักษณ์ศิลปะท้องถิ่น มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีการพัฒนารูปแบบแนวทางเฉพาะที่มีกลุ่มเป้าหมายเกิดขึ้นในหลายจังหวัด ทั้งนี้ในกระบวนการวิจัย ทำการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการใช้สื่อหุ่นสายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น มุ่งเน้นไปที่

กระบวนการพัฒนาหลัก ๆ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนการพัฒนารูปแบบและการจัดสร้าง ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2) ส่วนกระบวนการศึกษาและพัฒนาฐานข้อมูลท้องถิ่น ผู้สร้างสรรค์เนื้อหาและวิธีการนำเสนอ ในสื่อศิลปะหุ่นสายในท้องถิ่น 3) ส่วนการพัฒนาต่อยอดการสร้างสรรคศิลปะจากรากฐานองค์ความรู้ท้องถิ่นสู่ แนวทางการใช้ ศิลปะร่วมสมัย ในส่วนขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มุ่งนำองค์ความรู้ของกระบวนการจากโรงเรียนต้นแบบ มาถ่ายทอดในพื้นที่ โดยให้ความสนใจกับแนวทางกระบวนการพัฒนาเชิงประยุกต์ ที่มีลักษณะความต่างของพื้นที่ที่เป็นปัจจัยในการคิดค้นแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมลงตัวกับวิถีของท้องถิ่นนั้น ๆ และสามารถสร้างสรรค์กระบวนการพัฒนาต่อยอดได้

นุชนาฏ เชียงชัย (2558) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดลำปาง 2) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้เอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดลำปาง 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดลำปาง จำนวน 400 คน ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้เสียในการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง พบว่าอัตลักษณ์ของจังหวัดลำปางมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ 2) ด้านศิลปวัฒนธรรม 3) ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี 4) ด้านแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านสินค้าของฝาก เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ พบว่าเมื่อกล่าวถึงจังหวัดลำปาง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นึกถึง "รถม้า" สิ่งที่น่าสนใจให้เลือกท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางมากที่สุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะ คือ วัดพระธาตุลำปางหลวง กิจกรรมที่น่าสนใจ คือ ถนนคนเดินกาดกองต้า ตลาดจีนโบราณ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เช่น ส่งเสริมการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอันซีน และสนับสนุนให้เชรามิกเป็นสินค้าที่สร้างภาพลักษณ์ของลำปาง

เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง (2554) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้อัตลักษณ์ในการสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของการใช้อัตลักษณ์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี การใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ และผลตอบรับของกลุ่มตัวอย่างต่อการใช้อัตลักษณ์ในการสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี งานวิจัยชิ้นนี้เป็นแบบผสมผสาน คือ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) บุคคลจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อัตลักษณ์ในการสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 คน และการวิจัยเชิง

ประมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของจังหวัดอุดรธานี มีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ แหล่งมรดกโลกและอุทยานประวัติศาสตร์ วัดป่าสิริค้ำหัตถกรรม อาหารที่ขึ้นชื่อ การเป็นศูนย์กลางทางด้านคมนาคม การเป็นเมืองที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและการลงทุน และการเป็นจังหวัดที่มีเชื้อฝรั่งหรือเชื้อชาวต่างชาติมากที่สุดในประเทศไทย ส่วนสื่อที่พบนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชน และสื่ออินเทอร์เน็ต ผลตอบรับจากนักท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาเพราะนึกถึงพิพิธภัณฑ์บ้านเชียงเป็นอันดับแรก และวัดป่าบ้านตาดรองลงมา

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน

โหมสี แสนจิต (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง เมืองโบราณหริภุญไชย จากหลักฐานโบราณคดี โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาสอบทานกับหลักฐานทางด้านเอกสารและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานด้านเอกสาร โดยใช้หลักฐานทางด้านโบราณคดี พบว่าเมืองโบราณหริภุญไชยมีร่องรอยการอยู่อาศัยมาแล้ว 3 ระยะ ในช่วงแรกได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทวารวดี วัฒนธรรมพยูและพุกาม รวมทั้งวัฒนธรรมแบบขอม โดยในช่วงหลังได้ปรับมาเป็นวัฒนธรรมแบบหริภุญไชยของตัวเองอย่างแท้จริงและมีความเจริญถึงขั้นสูงสุด ในด้านความน่าเชื่อถือ พบว่ากำเนิดและพัฒนาการของเมืองโบราณหริภุญไชยจากหลักฐานโบราณคดี มีความสอดคล้องในบางประการกับหลักฐานด้านจารึก ตำนาน และพงศาวดาร แต่หากจะนำตำนานและพงศาวดารมาใช้ในการศึกษา ต้องใช้หลักฐานทางโบราณคดีและหลักฐานอื่น ๆ มาร่วมในการวิเคราะห์ด้วย

ชินวัฒน์ เปี้ยจันทร์ตา (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการอนุรักษ์พื้นที่พื้ประเพณีงานบุญสลากย้อมของชุมชนตำบลประดู่ป่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน อย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและพิธีการของประเพณีสลากภัตโดยทั่วไปในดินแดนล้านนาหรือเขตภาคเหนือตอนบน รวมถึงเพื่อศึกษาประเพณีสลากย้อมและสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ตลอดจนสภาพปัญหาของการจัดงานประเพณีของชุมชนตำบลประดู่ป่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนวทางการจัดการอนุรักษ์พื้นที่พื้ประเพณีสลากย้อมให้เกิดความยั่งยืนอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ด้วยวิธีการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง จากประชากร จำนวน 3 กลุ่ม คือ ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลทั่วไปในชุมชนตำบลประดู่ป่า และกลุ่มบุคคลทางภาครัฐ ผลการศึกษาประวัติความเป็นมาของสลากภัตในภาคเหนือ พบว่าประเพณีทานสลาก คือ การทำบุญสลากภัตในล้านนาไทย ซึ่งเรียกแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เป็นการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลตามแต่

จุดประสงค์ของผู้ทำบุญ จะนิยมเริ่มทำกันในช่วงกลางพรรษา ผลการศึกษาสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมตลอดจนสภาพปัญหาของการจัดการงานประเพณีของชุมชนในตำบลประตูป่า พบว่า สลากย้อมเป็นการทาสลากกัณฑ์ชนิดหนึ่งของชาวไทยอ่องซึ่งจัดกันมาตั้งแต่โบราณของวัดในหมู่บ้านชาวยอง แต่จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเพณีค่อย ๆ เลือนหายไป ผลการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีงานบุญสลากย้อมให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในสภาพสังคมปัจจุบัน คือ ประชาชน หน่วยงานภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างสำคัญในฐานะเจ้าของมรดกวัฒนธรรม นอกจากนี้รูปแบบของประเพณีงานบุญสลากย้อม ต้องอนุรักษ์รักษารูปแบบขององค์ประกอบและพิธีการของงานประเพณีให้เป็นแบบดั้งเดิมให้มากที่สุด เพื่อรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยอ่องไว้ แต่อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงบ้างตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม โดยให้มีกิจกรรมเสริมต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดความน่าสนใจและเรียกร้องให้ผู้คนในชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมมากขึ้น

วิศรา อนันตโท (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง จามเทวีบูชา: การผลิตซ้ำตำนานและการสร้างพิธีบวงสรวงในสังคมไทย โดยเป็นการรวบรวมตำนานเกี่ยวกับพระนางจามเทวี ที่ถูกนำมาผลิตซ้ำในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน และวิเคราะห์วิธีคิดในการผลิตซ้ำตำนานพระนางจามเทวี รวมทั้งวิเคราะห์วิธีการสร้างความหมายและพื้นที่ทางสังคมผ่านพิธีกรรมการบวงสรวงพระนางจามเทวี ในพื้นที่จังหวัดลำพูน เชียงใหม่ แพร่ น่าน และจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัจจุบันมีการนำตำนานของพระนางจามเทวีมาผลิตซ้ำในหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นรูปเคารพ วัตถุมงคล บทเพลง จิตรกรรม บทกวี ละคร และพิธีกรรม โดยมีวิธีคิดต่าง ๆ ในการเลือกสำนวนที่มีความเกี่ยวข้องมาอ้างอิง และยังสะท้อนให้เห็นวิธีคิดแบบร่วมสมัยในการนำอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว พื้นที่แสดงความเป็นชาติพันธุ์ พื้นที่แสดงสำนึกของประวัติศาสตร์ความเป็นท้องถิ่น และพื้นที่ทางสังคมของความเป็นผู้หญิงอีกด้วย

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน (2551) ทำวิจัยเรื่อง ผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล: การศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อการเรียนรู้และสืบทอดแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมา องค์ความรู้และภูมิปัญญา รวมทั้งค้นหาเอกลักษณ์ของผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล 2) เพื่อเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่สื่อผ่านจากผ้าทอยกดอกพิกุล 3) เพื่อหาแนวทางและสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอดผ้าทอยกดอกพิกุลไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น 4) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการทำงานแบบ

มีส่วนร่วม ระหว่างวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด และเครือข่ายวัฒนธรรม โดยมีขอบเขตการศึกษาวิจัยในพื้นที่ตำบลเวียงยอง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการทอผ้ายกดอกลายดอกพิกุล ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติการทอผ้า จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิเคราะห์สรุปข้อมูล ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล เป็นผ้าทอยกดอกที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งได้มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมายาวนาน ทั้งด้านสี โครงสร้าง และลวดลาย ซึ่งลักษณะที่ปรากฏนี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุลของจังหวัดลำพูน และได้รวบรวมองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุลทั้งประวัติความเป็นมา ชนิดของผ้า รูปแบบของผลิตภัณฑ์ ลักษณะลวดลาย วัสดุอุปกรณ์การทอผ้า ขั้นตอนการทอผ้า เอกลักษณ์ ตลอดจนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่สืบทอดมาจากผ้าทอลายดอกพิกุล จากการทอเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันเป็นการทอเพื่อการค้า รวมทั้งได้แนวทางในการร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่เป็นมรดกของท้องถิ่นต่อไป ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ ทีมวิจัย วัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด และเครือข่ายวัฒนธรรมในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล และเกิดทักษะในการทำวิจัยท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ได้แนวทางในการที่จะร่วมกันอนุรักษ์ และสืบทอดผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุลให้เป็นมรดกของท้องถิ่น และกลุ่มยังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการร่วมกันประชาสัมพันธ์และเผยแพร่เอกลักษณ์ของผ้าทอยกดอกลายดอกพิกุล คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อกันดีขึ้น ได้ฟื้นฟูและส่งเสริมคุณค่าของผู้สูงอายุ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น และสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันของชุมชนตำบลเวียงยอง

จากการศึกษาเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน มาช่วยเป็นสื่อกิจกรรมในการเรียนการสอนที่จะช่วยให้กลุ่มเป้าหมายได้มีประสบการณ์ตรงในการแสดงออก ได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการของกิจกรรมละคร ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง ผู้วิจัยมีความสนใจที่สร้างกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดความตระหนักทางวัฒนธรรมและช่วยในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้แก่เยาวชน และเกิดเป็นกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ในจังหวัดลำพูน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ในระยะแรกจะเป็นการศึกษาและรวบรวมอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดลำพูน ส่วนในระยะที่สองจะเป็นการนำข้อมูลที่ได้มาสร้างและพัฒนาเป็นกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน และนำไปทดลองให้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งก็คือเยาวชนกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดลำพูน โดยจะทำการทดสอบด้วยการวัดความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนทั้งก่อนและหลังการกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังทำการทดลอง

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1.1 บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ	จำนวน	3	คน
1.2 บุคลากรในสถานศึกษา	จำนวน	3	คน
1.3 ประชาชนชาวบ้าน	จำนวน	3	คน

เกณฑ์การคัดกรองประชากรผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยจะต้องเป็นชาวลำพูนโดยกำเนิด หรืออาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูนมาไม่ต่ำกว่า 20 ปี หรือทำงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูนมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

2. ประชากรในการพัฒนากิจกรรม ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนจำนวน 134 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดให้เป็นตัวแทนของประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน จำนวน 40 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวน 20 คน

ตาราง 7 แบบแผนการวิจัย

กลุ่มทดลอง (E)	o1	x	o2
กลุ่มควบคุม (C)	o3	-	o4

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบวิจัย

E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
C	แทน	กลุ่มควบคุม (Control Group)
X	แทน	การจัดกระทำ (Treatment)
O1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มทดลอง
O2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มทดลอง
O3	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มควบคุม
O4	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ของกลุ่มควบคุม

ตาราง 8 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง	ดำเนินการทดลอง	หลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน	แบบวัดความตระหนักรู้ ในอัตลักษณ์ความเป็น ลำพูน	กิจกรรมละครสำหรับ เยาวชนเพื่อเสริมสร้างความ ตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ ความเป็นลำพูน	แบบวัดความตระหนักรู้ ในอัตลักษณ์ความเป็น ลำพูน
กลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน	แบบวัดความตระหนักรู้ ในอัตลักษณ์ความเป็น ลำพูน	เข้าเรียนและทำกิจกรรม การเรียนการสอนปกติของ โรงเรียน	แบบวัดความตระหนักรู้ ในอัตลักษณ์ความเป็น ลำพูน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกชุดนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูนในด้านต่าง ๆ โดยผู้ที่ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกฉบับนี้ จะต้องเป็นชาวลำพูนโดยกำเนิด หรืออาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูนไม่ต่ำกว่า 20 ปี เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ก็จะนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาสู่ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน และแบบวัดความตระหนักรู้ โดยแบบสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ในประเด็นต่าง ๆ ของจังหวัดลำพูน โดยอ้างอิงเค้าโครงข้อคำถามการหาอัตลักษณ์ประจำจังหวัดในงานวิจัยของ นุชนาฏ เชียงชัย (2558) และ เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง (2554) ดังนี้

1. ด้านสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่
2. ด้านศิลปะ
3. ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี
4. ด้านประวัติศาสตร์
5. ด้านแหล่งท่องเที่ยว
6. ด้านสินค้า และผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัด

2.1.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
2. ศึกษาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับจังหวัดลำพูน และทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์
3. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
4. ปฏิบัติและปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงและครอบคลุมตามนิยามปฏิบัติการ และทำการคัดเลือกข้อคำถาม

2.1.2 ขั้นตอนการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนที่ปรับแก้กับอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว เสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ข) เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความครอบคลุมตามโครงสร้างและเนื้อหา

แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดการให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ให้ 1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
-1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.1.3 ขั้นตอนการทดลองใช้ (Try Out)

โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่คล้ายกลุ่มตัวอย่างและทำการพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อประสิทธิภาพของเครื่องมือเพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุดแก่การนำไปใช้

2.1.4 ขั้นตอนการนำไปใช้

ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

2.1.5 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้ในการวิจัย (ภาคผนวก ค)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....อายุ.....ปี
 ระดับการศึกษา.....อาชีพ/ตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน.....
 ภูมิลำเนา.....ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน.....ปี

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

0 ด้านสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่

0.0 วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวลำพูน เป็นอย่างไร และมีความแตกต่างจากวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในจังหวัดใกล้เคียงอย่างไร?

00 ด้านศิลปะ

00.0 จังหวัดลำพูนมีศิลปะการแสดงที่โดดเด่นและสามารถบ่งบอกถึงความเป็นลำพูนหรือไม่?

00.00 จังหวัดลำพูนมีศิลปหัตถกรรมที่โดดเด่นและแสดงถึงภูมิปัญญาของจังหวัดลำพูนหรือไม่?

2.2 กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เพื่อมาสร้างเป็นรูปแบบของกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน จากนั้นจึงนำรูปแบบกิจกรรมละครที่ได้สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดการให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ให้	1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
	0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
	-1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากนั้นจึงนำกิจกรรมไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่คล้ายกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมที่สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้จริง (ภาคผนวก ง)

2.3 แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ผู้วิจัยทำการสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนขึ้นสำหรับใช้ในการวัดผลก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จำนวน 40 ข้อ

2.3.1 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน สำหรับการวัดผลก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

2. ศึกษาข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับจังหวัดลำพูนและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

3. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เพื่อนำมาเป็นกรอบในการสร้างข้อคำถามของแบบวัด

4. สร้างแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ให้สอดคล้องกับ
 นิยามปฏิบัติการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 40 ข้อ และเป็นแบบมาตราส่วนประเมิน
 ค่าแบบ 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วยข้อความ 2 ลักษณะคือ ข้อความเชิงบวกและ
 ข้อความเชิงลบ

5. ปรีกษาและปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ได้
 ข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงและครอบคลุม จากนั้นจึงทำการคัดเลือกข้อคำถาม

2.3.2 ขั้นตอนการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

นำแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนที่ปรับแก้กับอาจารย์ที่
 ปรีกษาเรียบร้อยแล้ว เสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง
 ความเหมาะสม และความครอบคลุมตามโครงสร้างและเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความ
 สอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ซึ่งผู้วิจัย
 กำหนดการให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ให้ 1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
-1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.3.3 ขั้นตอนการทดลองใช้ (Try Out)

ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่คล้ายกลุ่มตัวอย่าง
 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อประสิทธิภาพของเครื่องมือเพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุดต่อการ
 นำไปใช้

2.3.4 ขั้นตอนการนำไปใช้

จัดพิมพ์แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เพื่อนำไปใช้เก็บ
 รวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

2.3.5 ตัวอย่างแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง แบบสอบถามในตอนนี้ เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ให้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่อยู่ด้านหน้า ตามความเป็นจริง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ห้อง ☐ ม. 5/1 ☐ ม. 5/2

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

คำชี้แจง แบบวัดในตอนนี้เป็นแบบเลือกตอบ ก, ข, ค, และ ง มีจำนวน 40 ข้อ ให้
นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยการกากบาท X ลงในตัวเลือกที่ต้องการ

0. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของพระนางจามเทวีอยู่ในยุคสมัยใด พุทธศตวรรษที่เท่าไร

- ก. สมัยทริภุชชัย พุทธศตวรรษที่ 12
- ข. สมัยทวารวดี พุทธศตวรรษที่ 13
- ค. สมัยลพบุรี พุทธศตวรรษที่ 15
- ง. สมัยล้านนาตอนต้น พุทธศตวรรษที่ 19

00. เจ้าหญิงจามเทวี ทรงเป็นเชื้อพระวงศ์จากเมืองใด

- ก. เวียงหนองดู่
- ข. เขลางค์นคร
- ค. เวียงฮอด
- ง. ละโว้

000. ใครคือผู้บัญชาเขตเจ้าหญิงจามเทวีขึ้นมารองราชสมบัติที่ทริภุชชัย

- ก. สุเทวฤาษี
- ข. สุกกทันตะฤาษี
- ค. เจ้าเมืองละโว้
- ง. เจ้าชายรามราช

0000. โรงทอผ้ายกลำพูนแห่งแรกคือที่ใด

- ก. โรงทอผ้าคุ้มเจ้าหญิงแขกแก้ว ณ ลำพูน
- ข. โรงทอผ้าของเจ้าदारวาศมี พระตำหนักदारวาศิรมย์
- ค. โรงทอผ้าคุ้มเจ้าหญิงส่วนบุญ
- ง. โรงทอผ้าชาวบ้านเวียงยอง ผังตรงข้ามวัดพระธาตุฯ

การแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
0.00-7.99	ไม่มีความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
8.00-15.99	มีความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนน้อย
16.00-23.99	มีความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนปานกลาง
24.00-31.99	มีความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนมาก
32.00-40.00	มีความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ด้วยความรอบคอบ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุด โดยในแต่ละข้อเลือกตอบได้เพียงระดับเดียว

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริงที่สุด	จริง	เฉยๆ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
0. ฉันรู้สึกภูมิใจที่เกิดเป็นคนลำพูน					
00. ฉันอายุที่จะตอบคำถามคนทั่วไปว่าฉันเป็นคนลำพูน					
000. ฉันรู้สึกพึงพอใจในความเป็นลำพูนในแบบทุกวันนี้					
0000. ฉันรู้สึกภูมิใจจางหวัดอื่น ๆ ไกล่เคียงที่มีความเจริญมากกว่า					

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนนข้อความเชิงบวก มีจำนวน 29 ข้อ

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4 คะแนน
เฉย ๆ	ให้คะแนน	3 คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ มีจำนวน 12 ข้อ ได้แก่ข้อ 2, 4, 5, 12, 14, 22, 28, 29, 31, 34, 35, และ 36

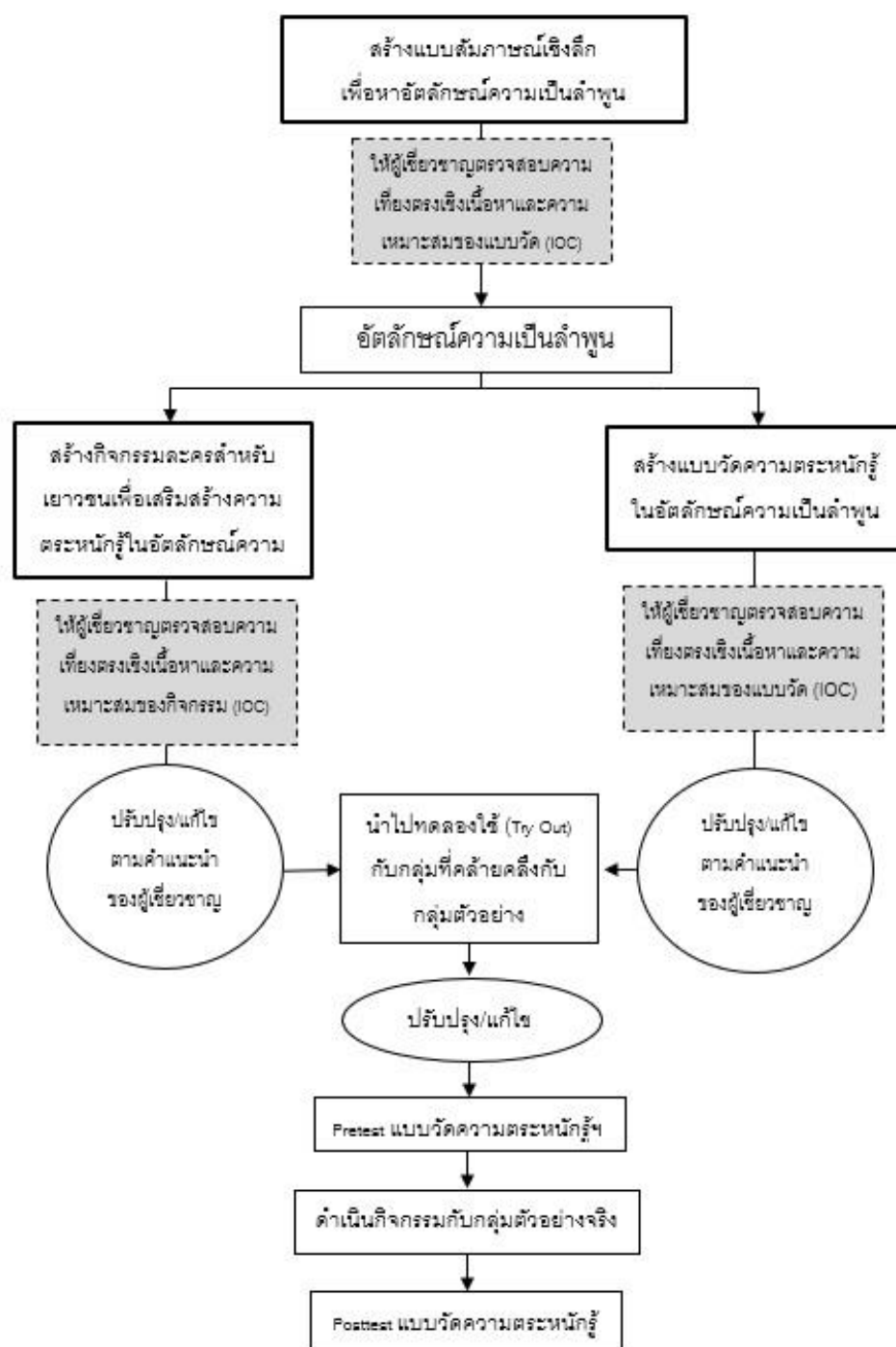
จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
เฉย ๆ	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	5	คะแนน

การแปลความหมาย

คะแนนเฉลี่ย

การแปลความหมาย

40.00-71.99	ไม่มีความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
72.00-103.99	มีความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนน้อย
104.00-135.99	มีความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนปานกลาง
136.00-167.99	มีความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนมาก
168.00-200.00	มีความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนมากที่สุด

ภาพประกอบ 5 โมเดลลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ในระยะแรกจะเป็นการศึกษาและรวบรวมอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดลำพูน ส่วนในระยะที่

สองจะนำข้อมูลที่ได้มาสร้างและพัฒนาเป็นตัวกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และทำการวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เปรียบเทียบผลก่อนและหลังทำการทดลอง ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูนในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1.1 บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ	จำนวน	3	คน
1.2 บุคลากรในสถานศึกษา	จำนวน	3	คน
1.3 ประชาชนชาวบ้าน	จำนวน	3	คน

โดยดำเนินการขออนุญาตสัมภาษณ์ และนัดหมาย มีการแนะนำตัวเอง แจ้งจุดประสงค์ในการขอสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกเสียงพร้อมกับการจดบันทึกข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาและการสรุปผลการวิจัย

3.2 กิจกรรมละครและการวัดผลความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

3.2.1 ขั้นตอนเตรียมการ

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เพื่อขออนุญาตในการเข้าไปทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. เข้าพบและชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง
3. ทำหนังสือขออนุญาตการทำวิจัยในมนุษย์
4. ทำหนังสือทางราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการทำการศึกษาร่วมกันและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

3.2.2 ขั้นตอนดำเนินการ

1. ผู้วิจัยชี้แจงกิจกรรมและการใช้สถานที่สำหรับทำกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม ให้เป็นผู้เตรียมความพร้อม
2. จากนั้นผู้วิจัยมีหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์และวิทยากรที่จะเข้ามาทำกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

3. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการดำเนินกิจกรรม จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวนกลุ่มละ 20 คน

4. ผู้วิจัยดำเนินการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยจัดทำแผนดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแผนการทำในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการในการทำกิจกรรมพร้อมคณะทำงาน

5. หลังจากการทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) ครึ่งสุดท้าย โดยใช้แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) ไปทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ และนำเสนอผลการทดลองก่อนและหลังการทำกิจกรรมเป็นค่าสถิติ เพื่อเป็นการสนับสนุนผลการทดลองให้ครอบคลุมมากขึ้น

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้อง

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะถูกนำมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นที่ได้ทำการศึกษา จากนั้นการสรุปและตีความ (Conclusion and Interpretation) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดลำพูนและมีความแตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียง ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) ในแต่ละประเด็นของการศึกษา

ส่วนการทำกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนและจากการวัดผลความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลอง กับกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) จะใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลจากแบบวัดที่ได้เก็บรวบรวมมาจำแนกออกเป็นก่อนและหลังการทดลอง (Pretest, Posttest) มาแปลงข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วป้อนข้อมูลลงในโปรแกรมเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

4.2 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นและวัตถุประสงค์ที่ได้ทำการศึกษา จากนั้นทำการสรุปและตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน ที่มีความโดดเด่นและแตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียง ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลการศึกษารูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) ในแต่ละประเด็นของการศึกษา

4.2.2 อธิบายคุณภาพของเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยใช้สูตร IOC

4.2.3 อธิบายค่าความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2.4 เปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

4.2.5 เปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

4.2.6 เปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Independent Samples)

4.2.7 เปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Independent Samples)

4.2.8 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึกระหว่างการทำกิจกรรม ของกลุ่มทดลอง ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลการศึกษารูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive)

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าทางสถิติ ดังนี้

4.3.1 สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้สูตร IOC (สมชาย วรภิเษมสกุล, 2554, น. 269)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดประสงค์

$\sum R$ แทน เป็นผลรวมของคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน เป็นจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

4.3.2 หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น.

101)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

กำหนด P แทน ค่าร้อยละ (Percentage)

f แทน ค่าความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

4.3.3 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 101)

$$\mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.3.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 101)

$$\sigma = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	σ	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อ ยกกำลังสอง
	$(\sum x^2)$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด ยกกำลังสอง

4.4 การอภิปรายผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ทั้งหมด มานำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ

คำอธิบาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ
n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
SD1	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนการทดลอง
SD2	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนหลังการทดลอง
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และทำการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับของวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลของการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยนำไปใช้สัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่าง ๆ ของจังหวัดลำพูน ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา บุคลากรของรัฐ และปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นชาวลำพูนโดยกำเนิดหรืออาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูนมาไม่ต่ำกว่า 20 ปี

โดยอ้างอิงเค้าโครงข้อคำถามการหาอัตลักษณ์ประจำจังหวัด ของ นุชนาฏ เชียงชัย (2558) และ (เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง, 2554) ดังนี้

1. ด้านสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่
2. ด้านศิลปะ
3. ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี
4. ด้านประวัติศาสตร์
5. ด้านแหล่งท่องเที่ยว
6. ด้านสินค้า และผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัด

จากผลของการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยพบว่าอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนที่เกิดจากการนิยามและการอธิบายตัวตน คุณลักษณะ หรือตัวบ่งชี้เฉพาะของคนลำพูนที่มีต่อตนเอง ชุมชน และสังคมในแต่ละด้าน ที่ทำให้จังหวัดลำพูนมีความโดดเด่นหรือแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง มีดังนี้

1. ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระนางจามเทวี ผู้เป็นปฐมกษัตริย์ของนครหริภุญชัย ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญคนแรกทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูนและในภูมิภาคนี้ด้วยทรงเป็นผู้ก่อตั้งนครหริภุญชัยหรือเมืองลำพูนเมื่อ 1,300 ปีก่อน รวมทั้งเป็นผู้วางรากฐานด้วยการนำศาสนาพุทธจากที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาทางภาคกลางขึ้นมาเผยแผ่ยังภูมิภาคตอนเหนือของประเทศไทย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าพระนางจามเทวีมีอิทธิพลอย่างสูงในด้านวัฒนธรรมและประเพณีต่อจังหวัดลำพูนและคนลำพูนในยุคสมัยปัจจุบัน รวมถึงเป็นศูนย์รวมใจของชาวจังหวัดลำพูนและผู้ที่ศรัทธา ทรงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของจังหวัดลำพูน เมื่อนึกถึงจังหวัดลำพูนก็ต้องนึกถึงพระนางจามเทวี และเมื่อนึกถึงพระนางจามเทวีก็ต้องนึกถึงจังหวัดลำพูน “พระนางจามเทวี” จึงควรค่าแก่การได้รับการยอมรับและยกย่องว่าทรงเป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน

2. ด้านสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย ที่ถือได้ว่าเป็นพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์เป็นแหล่งต้นกำเนิดศูนย์รวมรากฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีทางศาสนา มีโบราณสถานอันเก่าแก่และประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาตั้งแต่ครั้งยุคอาณาจักรหริภุญชัยรุ่งเรือง เดิมทีเป็นพระราชวังของพระเจ้าอาทิตย์ราช กษัตริย์ผู้ครองนครหริภุญชัย องค์ที่ 33 บริเวณกำแพงพระราชวังแบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นนอกและชั้นใน ต่อมาหลังจากที่ทรงพบพระบรมสารีริกธาตุในเขตพระราชฐาน จึงได้ถวายพระราชวังของพระองค์ให้เป็นวัดสำคัญประจำเมือง รวมถึงพระเจ้าแผ่นดินอีกหลายพระองค์ทั้งในสมัยหริภุญชัยและสมัยล้านนาที่ได้ทรงอุปถัมภ์ทำนุบำรุงวัดพระ

ธาตุหรือภูมิจัวยมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากรูปแบบของศิลปะประจำยุคสมัยต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามสิ่งก่อสร้างที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุภายในวัด ซึ่งถูกสร้างและปฏิสังขรณ์อยู่เสมอโดยพุทธศาสนิกชนในแต่ละยุค ซึ่งเหล่านี้ล้วนเกิดแต่ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงทำให้องค์พระธาตุหรือภูมิจัวยที่มีอายุเก่าแก่กว่า 1,000 ปี จึงยังคงตั้งตระหง่าน ประดิษฐาน ณ ใจกลางเมืองมาจนถึงทุกวันนี้ และกลายมาเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน

3. ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีตานสลากย้อม ซึ่งเป็นประเพณีที่มีเพียงหนึ่งเดียวในโลกที่จังหวัดลำพูน การตานสลากย้อมเป็นประเพณีของคนยองในจังหวัดลำพูน มีรูปแบบคล้ายกับสลากภัตของภาคกลาง คือ เป็นการทำบุญโดยไม่ได้รับผู้รับ คำว่า “สลากย้อม” คือการเรียกชื่อตามสิ่งของก็คือสลากที่จะต้องตกแต่งสีสันให้สวยงามด้วยการย้อมสีตรงผอยปลายไม้เรียวอย่างสวยงามหลากหลายสี ความเชื่อในการตาน(ทาน)สลากย้อมเป็นหน้าที่ของหญิงสาวที่มีอายุครบ 20 ปีและยังไม่ได้แต่งงาน ซึ่งถือเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งนอกจากการถวายทานเพื่อเป็นพุทธบูชาแล้ว สิ่งดี ๆ ที่ชาวบ้านและชุมชนจะได้รับจากการทำสลากย้อม ก็คือความกตัญญูต่อการทำบุญให้กับผู้ล่วงลับ การได้สืบสานงานศิลปวัฒนธรรม การได้เรียนรู้สานต่อภูมิปัญญาระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า และที่สำคัญคือการสร้างสัมพันธ์ความสามัคคีของชาวชุมชน ตานสลากย้อมเป็นประเพณีที่เกือบจะสูญหายแต่สุดท้ายก็ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้ง จนกลายมาเป็น “สินค้าทางวัฒนธรรม” ที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

4. ด้านศิลปะและหัตถกรรม ได้แก่ ผ้ายกลำพูน วัฒนธรรมการทอผ้ายกที่มีเอกลักษณ์ผสมผสานจากราชสำนักสยาม ส่งผ่านมาจากเจ้าดารารัศมี เข้าสู่คุ้มเจ้าเมืองลำพูน และส่งต่อสู่ชาวเมืองลำพูน จนกลายมาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าประจำจังหวัดที่สามารถบ่งบอกอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูนในปัจจุบัน เพราะเมื่อนึกถึงผ้าไหมยกดอก หลายคนก็มักจะนึกถึงจังหวัดลำพูนมาเป็นอันดับต้น ๆ ดังจะเห็นได้ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2562 ที่ผ่านมา ฉลองพระองค์ชุดไทยในพระราชพิธีที่พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายในทอในทอทุกพระองค์ ทรงสวมใส่ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้น ล้วนเป็นผ้าไหมยกดอกลำพูน นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่ชาวลำพูนควรภาคภูมิใจ

จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น ไปพัฒนาสู่ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนและแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนตามลำดับขั้นตอนของวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลของการพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมละครที่ผู้วิจัยพัฒนามานี้ อาศัยหลักการ

ทางด้านกิจกรรมละคร อาทิ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นละครสด การใช้จินตนาการ กิจกรรมการแสดงออก รวมทั้งข้อมูลทางด้านอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน ที่มีคุณลักษณะหรือตัวบ่งชี้เฉพาะที่ทำให้จังหวัดลำพูนมีความโดดเด่นหรือแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งเกิดจากการนิยามและอธิบายตัวตนของคนลำพูนที่มีต่อตนเอง ชุมชน และสังคมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระนางจามเทวี ด้านสถานที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีตานสลากย้อม และด้านศิลปะและหัตถกรรม ได้แก่ ผ้ายกลำพูน โดยผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง มีทั้งหมด 10 กิจกรรม ดังนี้

ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อม (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1)

- กิจกรรมที่ 1: เปิดประตูสู่ลำพูน

ช่วงที่ 2 กิจกรรมอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน (สัปดาห์ที่ 1-5/ครั้งที่ 2-9)

- กิจกรรมที่ 2: พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย

- กิจกรรมที่ 3: จากละโว้...สู่ลำพูน

- กิจกรรมที่ 4: วัด วัง ผังเดียวกัน

- กิจกรรมที่ 5: วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน

- กิจกรรมที่ 6: ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวในโลกที่ลำพูน

- กิจกรรมที่ 7: ตันบุญแห่งกุศโลบาย

- กิจกรรมที่ 8: ผ้ายกลำพูน จากคุ้มเจ้าถึงชาวเมือง

- กิจกรรมที่ 9: นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็นละคร

ช่วงที่ 3 สรุปผล (สัปดาห์ที่ 5/ครั้งที่ 10)

- กิจกรรมที่ 10: เราชัก(ษ์)ลำพูน

ในแผนกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนดังกล่าว ประกอบไปด้วย สารสำคัญของแผนกิจกรรม วัตถุประสงค์ ระยะเวลา จำนวนสมาชิก อุปกรณ์ที่ใช้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การวัดและประเมินผล นำมาพัฒนาประกอบทฤษฎีและหลักการของกระบวนการกลุ่ม โดยใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ดังแสดงในตารางที่ 9

ตาราง 9 โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
1	เปิดประตูสู่ลำพูน	เพื่อสร้างความสัมพันธ์ แรกเริ่มที่ดี ก่อให้เกิดความ ไว้วางใจ และได้รับความ ร่วมมือในระหว่างการทำ กิจกรรม รวมถึงได้ทำความ เข้าใจและสร้างข้อตกลงใน การดำเนินกิจกรรมกับ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	กิจกรรมกลุ่ม ผสมผสานกับกิจกรรม ทางการละคร	1. ทำให้บุคคลสามารถ แสดงตัวตนของตนเอง ออกมาได้อย่างเปิดเผย ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือ และความสนใจในการเข้า ร่วมและทำกิจกรรมต่างๆ 2. เกิดการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและแสดง ความรู้สึกร่วมกัน รวมถึง แสดงให้เห็นถึง ความสำคัญของตนใน ฐานที่เป็นส่วนหนึ่งของ ความเป็นลำพูน
2-3	พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย และจากละโว้...สู่ลำพูน	เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมเกิดความตระหนักใน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของ จังหวัดลำพูนเกี่ยวกับพระ นางจามเทวี ผู้เป็นปฐม กษัตริย์ของอาณาจักรหริภุญ ชัยหรือจังหวัดลำพูน โดย มุ่งเน้นในการเสริมสร้างให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความ เข้าใจ สามารถประเมิน สถานการณ์เกี่ยวกับตนเอง และความสำคัญของตนเองที่ มีต่อประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น	กิจกรรมละครใน การศึกษา (Drama in Education)	1. กิจกรรมละครใน การศึกษาจะก่อให้เกิด การพัฒนาทางความคิด และทัศนคติ ผ่านการใช้ เหตุผล ความเข้าใจ การ วิเคราะห์ แก้ปัญหา 2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถตระหนักถึงบุคคล สำคัญทางประวัติศาสตร์ ของจังหวัดลำพูน ที่ส่งผล ต่ออัตลักษณ์ความเป็น ลำพูนในปัจจุบัน

ตาราง 9 (ต่อ)

ครั้งที่ ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
				3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจ สามารถตระหนักและประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับตนเองที่มีต่อความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นได้
4-5	วัด วัง ผังเดียวกัน และวัดพระธาตุหริภุชชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน	เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุชชัย ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่มีมายาวนานตั้งแต่สมัยอาณาจักรหริภุชชัย และเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน	ทฤษฎีกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama)	1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ใช้ความสามารถของตนเองในการใช้ความคิดสร้างสรรค์จินตนาการการใช้ร่างกายเพื่อแสดงออก ผ่านการทำท่าทางแทนการใช้ภาษาพูด 2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตระหนักถึงความสำคัญของพระธาตุหริภุชชัย ที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ความเป็นลำพูน 3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถประเมินความสำคัญของพระธาตุหริภุชชัย ที่มีต่ออัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ตาราง 9 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
6-7	दानสลากย้อม ประเพณีหนึ่ง เดียวในโลกที่ ลำพูน และ ต้น บุญแห่งกุศโล บาย	กิจกรรมนี้จะช่วยเสริมสร้าง ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิด ความเข้าใจในแก่นความคิด หลักของประเพณีदानสลาก ย้อมในเรื่องของความศรัทธา ในพุทธศาสนาและความ สามัคคีของชุมชน	กิจกรรมละครใน การศึกษา (Drama in Education)	สังคมและการสื่อสาร 2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิด ความตระหนักถึง ความสำคัญและคุณค่า ของประเพณีदानสลาก ย้อม ที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์ ความเป็นลำพูน 3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถประเมิน ความสำคัญของประเพณี दानสลากย้อม ที่มีต่ออัต ลักษณ์ความเป็นลำพูน
8-9	ผ้ายกลำพูน จากคุ้มเจ้าถึง ชาวลำพูน และ นุ่งผ้า-พาเล่น- เป็นละคร	เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมเกิดความตระหนัก ถึงความเป็นมาและ ความสำคัญของผ้ายกลำพูน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการนำผ้ายกลำพูนมา ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ปัจจุบัน	กิจกรรมละครใน การศึกษา (Drama in Education)	1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ใช้ ความสามารถของตนเอง โดยใช้ประสาทสัมผัส ทั้ง 5 ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ร่างกายและ จินตนาการเพื่อการ แสดงออก 2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตระหนักถึงความสำคัญ และความเหมาะสมใน การประยุกต์ใช้ผ้ายก ลำพูน 3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถมองเห็นคุณค่า และความสำคัญของผ้าย ยกลำพูน

ตาราง 9 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
10	เรารัก(ษ์)ลำพูน	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถใช้กิจกรรมละครในการแสดงออกถึงความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนได้อย่างเหมาะสม 2. เพื่อทำการสรุปและยุติกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	กิจกรรมกลุ่ม ผสมผสานกับ กระบวนการของ กิจกรรมละคร	1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงออกถึงความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนผ่านกระบวนการของกิจกรรมละครได้อย่างเหมาะสม 2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ได้มีส่วนร่วม ได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้ฝึกฝนจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by doing)

จากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนขึ้นมา โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎี รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เพื่อมาสร้างเป็นรูปแบบของกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน แล้วจึงนำรูปแบบกิจกรรมละครที่ได้สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ดังแสดงในตารางที่ 10

ตาราง 10 ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน (N = 3)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	IOC	แปลผล
1. เปิดประตูสู่ลำพูน	เพื่อสร้างความสัมพันธ์แรกเริ่มที่ดี ก่อให้เกิดความไว้วางใจ และได้รับความร่วมมือในระหว่างการทำกิจกรรม รวมถึงได้ทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลงในการดำเนินกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม	0.66-1.00	เลือกไว้
2. พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริ ภุญชัย	เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดลำพูนเกี่ยวกับพระนางจามเทวี ผู้เป็นปฐมกษัตริย์ของอาณาจักรหริภุญชัยหรือ	0.66-1.00	เลือกไว้
3. จากละโว้...สู่ ลำพูน	จังหวัดลำพูน โดยมุ่งเน้นในการเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจ สามารถประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับตนเอง และความสำคัญของตนเองที่มีต่อประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น	0.66-1.00	เลือกไว้
4. วัด วัง ผังเดียวกัน	เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรหริภุญชัย และเป็นพื้นที่	1.00	เลือกไว้
5. วัดพระธาตุหริภุญ ชัย ศูนย์รวมใจชาว ลำพูน	สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน โดยจะเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจ สามารถประเมินความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ที่มีต่ออัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	0.66-1.00	

ตาราง 10 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	IOC	แปลผล
6. ตานสลากย้อม	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับประเพณีหนึ่งเดียวในโลก	1.00	เลือกไว้
7. ต้นบุญแห่งกุศโลบาย	เสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจในแก่นความคิดหลักของประเพณีตานสลากย้อมในเรื่องของความศรัทธาในพุทธศาสนาและความสามัคคีของชุมชน	1.00	เลือกไว้
8. ผ้ายกลำพูน	เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักถึงความเป็นมาและความสำคัญของผ้ายกลำพูนทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการนำผ้ายกลำพูนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน	1.00	เลือกไว้
9. นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็นละคร		0.66-1.00	เลือกไว้
10. เรารัก(ษ์)ลำพูน	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถใช้กิจกรรมละครในการแสดงออกถึงความตระหนักในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนได้อย่างเหมาะสม 2. เพื่อทำการสรุปและยุติกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความตระหนักในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน	1.00	เลือกไว้

จากตารางที่ 10 พบว่า การทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อสร้างเสริมความตระหนักในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ในหัวข้อ ชื่อกิจกรรม วัตถุประสงค์ เนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ สมาชิก อุปกรณ์ วิธีดำเนินการ สรุปและการประเมินผล ของกิจกรรมที่ 1. เปิดประตูสู่ลำพูน กิจกรรมที่ 2. พระนางจามเทวีปฐุมกษัตริย์ศรีวิภัญชัย กิจกรรมที่ 3. จากละโว้...สู่ลำพูน กิจกรรมที่ 5. วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน และกิจกรรมที่ 9. นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็นละคร มีค่าความสอดคล้องในหัวข้อที่กำหนดในกิจกรรม อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 และค่าความสอดคล้องของกิจกรรมที่ 4. วัด วัง ผังเดียวกัน กิจกรรมที่ 6. ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวในโลก กิจกรรมที่ 7. ต้นบุญแห่งกุศโลบาย กิจกรรมที่ 8. ผ้ายกลำพูน จากคุ้มเจ้าถึงชาวลำพูน และกิจกรรมที่ 10. เรารัก(ษ์)ลำพูน มีค่าความสอดคล้อง ในหัวข้อที่กำหนดในกิจกรรมเท่ากับ 1.00 ทุกหัวข้อ

ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากตารางที่ 9 และ 10 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนได้อย่างเหมาะสม

เมื่อผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างระหว่างรูปแบบกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ไปทดลองใช้ (Try out) กับเยาวชนในจังหวัดลำพูน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ทำการจดบันทึกระหว่างการทดลองใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองจริง ดังแสดงต่อไปนี้

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การทดลองใช้ (Try out) กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ชื่อกิจกรรม	ผลการทดลองใช้ (Try out)		การปรับปรุงแก้ไข
	ใช้ได้	ปรับปรุง	
1. เปิดประตูสู่ลำพูน	✓		-
2. พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย		✓	- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนยังรู้สึกเงินอายุที่จะแสดงออก ควรเพิ่มหรือให้ความสำคัญกับกิจกรรมละลายพฤติกรรมมากกว่าเดิม - ต้องมีการสอดแทรกข้อมูลให้ความรู้ เบื้องต้น ก่อนการทำกิจกรรมมากกว่าเดิม เพราะจะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในระหว่างการทำกิจกรรม

ตาราง 11 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	ผลการทดลองใช้ (Try out)		การปรับปรุงแก้ไข
	ใช้ได้	ปรับปรุง	
3. จากละโว้...สู่ลำพูน		✓	- ควรมีอุปกรณ์ที่เสมือนจริงเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมให้กับผู้เข้ากิจกรรมมากขึ้น เช่น กระบังหน้าศิวารภณ์ที่ใกล้เคียงกับภาพอุดมคติของพระนางจามเทวี เป็นต้น - อุปกรณ์บางชิ้นยังไม่สอดคล้องกับกิจกรรม เช่น หอกเสนาของขุนหลวงวิลังคะ
4. วัด วัง ผังเดียวกัน	✓		-
5. วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน		✓	- ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังไม่สามารถแสดงออกตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมได้ดี ควรปรับรูปแบบกิจกรรมเล็กน้อยเพื่อให้เยาวชนได้รู้สึกว่าการกิจกรรมหรือภาพเก่าของวัดพระธาตุฯ ที่นำมาเป็นโจทย์นั้น มีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกับประสบการณ์ที่เยาวชนเคยเข้าร่วมหรือเคยพบเห็น
6. ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวในโลก	✓		- การให้ความรู้โดยตรงด้วยการเล่าประวัติความเป็นมา ทำให้กิจกรรมดูน่าเบื่อ ความเพิ่มสื่อหรืออุปกรณ์เข้ามาเพิ่มเติม ให้กิจกรรมมีความสนุกสนานน่าตื่นเต้น
7. ต้นบุญแห่งกุศโลบาย		✓	- การเชิญวิทยากรมาสาธิตการทำก้านสลากย้อมใช้ระยะเวลาเกินที่กำหนดไว้ ทำให้เสียเวลามาก ต้องปรับรูปแบบและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้กระชับขึ้น
8. ผ้ายกลำพูน จากคุ้ม เจ้าถึงชาวลำพูน	✓		-
9. นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็น ละคร	✓		- ควรเพิ่มการให้ความรู้และการดูแลท่อนอมผ้ายกลำพูนที่นำมาใช้ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการแต่งตัว
10. เราชัก(ษ์)ลำพูน	✓		- พบมุมมองใหม่ ๆ ของเยาวชนที่มีต่อจังหวัดลำพูน นอกเหนือจากสิ่งที่ผู้วิจัยได้คาดหวังไว้

จากผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน และการปรับปรุงรูปแบบของกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนหลังจากการนำไปทดลองใช้ (Try out) แสดงให้เห็นว่า แผนกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมานั้น มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและแผนของการจัดกิจกรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนได้อย่างเหมาะสม และมีบางกิจกรรมที่ต้องทำการปรับปรุง เนื่องจากเงื่อนไขทางด้านเนื้อหาหรือตัวกิจกรรมไม่สอดคล้องกับระยะเวลาของการทำกิจกรรม

ขั้นตอนต่อไปเมื่อได้แผนกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนที่เป็นเครื่องมือหลักในการทำวิจัยในครั้งนี้ พร้อมกับแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนที่ผ่านการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ กับสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อได้รับอนุมัติการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้ทำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เพื่อดำเนินกิจกรรมละครละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยเริ่มจากการให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการดำเนินกิจกรรม จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวนกลุ่มละ 20 คน จากนั้นจึงดำเนินการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนกับกลุ่มทดลอง โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้จัดบันทึกและดำเนินกิจกรรมพร้อมคณะทำงาน

ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อม (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1)

- กิจกรรมครั้งที่ 1 เปิดประตูสู่ลำพูน

ผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม ผสมผสานกับกิจกรรมทางการละคร เพื่อนำมาใช้ในการละลายพฤติกรรมของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมุ่งเน้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี เกิดความไว้วางใจ และการกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ระหว่างผู้วิจัยและ

สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์แรกเริ่มที่ดี ก่อให้เกิดความไว้วางใจ และได้รับความร่วมมือในระหว่างการทำกิจกรรม รวมถึงการได้ทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลงในการดำเนินกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากการที่ให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นหลังจากการทำกิจกรรม ว่า

“ได้ทำป้ายชื่อและตกแต่งในแบบความเป็นลำพูนที่ตนเองชอบ ตอนแรกนึกไม่ออกว่าจะทำยังไง ต้องนั่งนึกก่อนสักพัก เลยวาดเป็นรูปดอกไม้แทน เพราะเกี่ยวข้องกับชื่อหนู ทำให้ได้ใส่ความเป็นตัวเองเข้าไปในป้ายชื่อ และได้บอกเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง แล้วก็ได้ฟังและเห็นป้ายชื่อของเพื่อน ทำให้ได้รู้ว่าเพื่อนบางคนก็วาดรูปเก่ง”

“ตอนแรกที่พี่ ๆ ให้นำนั่นทำนี่ก็รู้สึกเขินเพราะไม่เคยทำมาก่อน แต่พอเห็นเพื่อน ๆ ทำก็ไม่ค่อยเขินแล้ว รู้สึกว่ากล้าทำมากขึ้น ชอบที่ให้แนะนำตัวแล้วทำท่าประกอบให้เพื่อนทำตาม พอเพื่อนทำด้วยแล้วก็ไม่เขิน อยากเล่นแบบนี้อีก ให้พี่ ๆ มาสอนทุกคาบแทนวิชา”

จากการจัดบันทึกการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้างของผู้วิจัยที่ว่า ในเบื้องต้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเขินอายต่อผู้นำกิจกรรมในช่วงการแนะนำตัวโดยใช้ป้ายชื่อ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือตอบคำถาม แต่หลังจากที่เริ่มใช้กิจกรรมเกมเพื่อละลายพฤติกรรมพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีความกล้าแสดงออกและกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น แต่ยังไม่สามารถแสดงความรู้สึกหรือมุมมองของการเห็นคุณค่าและการตระหนักถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูนออกมาได้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการได้รับข้อมูลเบื้องต้นที่เบาบางและยังไม่เพียงพอที่จะส่งผลให้เกิดเป็นความตระหนักรู้ แต่โดยรวมกิจกรรมการละลายพฤติกรรมในครั้งแรกนี้สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเปิดใจและกล้าแสดงออกมากขึ้นกว่าตอนแรก ก่อนสิ้นสุดการทำกิจกรรม ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงถึงความกระตือรือร้นที่อยากจะทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

ช่วงที่ 2 กิจกรรมอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน (สัปดาห์ที่ 1-5/ครั้งที่ 2-9)

- กิจกรรมครั้งที่ 2 พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักในอัตลักษณ์ด้านบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูนเกี่ยวกับพระนางจามเทวี ผู้เป็นปฐมกษัตริย์ของอาณาจักรหริภุญชัยหรือจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน ผ่านกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama in Education) โดยมุ่งเน้นในการเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจในพระราชประวัติของพระนางจามเทวี สามารถประเมินความสำคัญของพระนางจามเทวีที่มีต่อจังหวัดลำพูนได้ โดยกิจกรรมในครั้งนี้จะเป็นการได้วาทีในหัวข้อ “ถ้าหากจังหวัดลำพูนจะสร้างอนุสาวรีย์พระนางจาม

เทวีเพิ่มอีก 1 แห่ง จะสร้างเป็นลักษณะหรือท่าทางอย่างไร? และจะประดิษฐานไว้ที่ใด?” และให้สมาชิกแต่ละกลุ่มนำหัวข้อที่ได้มาออกแบบเป็นลักษณะ ท่าทาง ฯลฯ ของอนุสาวรีย์พระนางจามเทวี และสถานที่ประดิษฐาน พร้อมเหตุผล จากนั้นสมาชิกแต่ละกลุ่มนำเสนอลักษณะอนุสาวรีย์พระนางจามเทวีและแสดงเหตุผลประกอบ จนครบทุกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มที่ 1 นำเสนออนุสาวรีย์พระนางจามเทวีและครอบครัว มีรูปปั้นของพระนางจามเทวี พระสวามี (เจ้าชายรามราช) และพระโอรสทั้งสองพระองค์ โดยให้เหตุผลว่า พ่อแม่ลูกจะได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันเป็นครั้งแรก ด้วยที่พระนางจามเทวีทรงประสบแต่ความพลัดพรากมาตลอดทั้งชีวิตตั้งแต่ที่ทรงตัดสินพระทัยเดินทางขึ้นมาปกครองเมือง ส่วนที่ประดิษฐานคือบริเวณบิมน้ำมันสี่แยกปากสัก ทางเข้าเมืองลำพูน เพราะเป็นเส้นทางผ่านของทุกคนที่จะเดินทางขึ้นเชียงใหม่ หรือจะเดินทางลงสู่จังหวัดลำปางก็สามารถหยุดแวะสักการะได้ พร้อมทั้งมีพิพิธภัณฑ์ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ในการช่วยดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยว ให้อยากเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวต่อในจังหวัดลำพูน และเพื่อเป็นการลดค่ากล่าวของคนทั่วไปที่ว่าจังหวัดลำพูนเป็นเพียงเมืองทางผ่านเข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่

สมาชิกกลุ่มที่ 2 นำเสนออนุสาวรีย์พระนางจามเทวีกับการปกครองเมือง โดยออกแบบเป็นรูปปั้นพระนางจามเทวีในอิริยาบถปางประทานพร รายล้อมด้วยข้าราชการบริพาร ซึ่งแตกต่างจากอนุสาวรีย์ที่สวนสาธารณะหนองดอกที่เป็นพระนางจามเทวีเพียงพระองค์เดียว ที่อยากเพิ่มให้มีข้าราชการบริพารด้วยเพราะอยากแสดงถึงพระเมตตาที่ทรงมีต่อราษฎรของพระองค์ โดยจะประดิษฐานที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เชิงสะพานท่าขาม พร้อมให้เหตุผลว่าเป็นทางเข้าสู่ประตูเมืองลำพูน ให้นักท่องเที่ยวและผู้คนทั่วไปมาสักการะขอพรเพื่อให้ชีวิตสงบสุขร่มเย็น

สมาชิกกลุ่มที่ 3 นำเสนออนุสาวรีย์พระนางจามเทวีกับพระพุทธรูป โดยออกแบบรูปปั้นพระนางจามเทวีในอิริยาบถพนมมือ นั่งพับเพียบบนแท่นที่ประทับ มีข้าราชการบริพารในชุดปฏิบัติธรรมนั่งคุกเข่ากับพื้นรายรอบ ให้เหตุผลว่าเป็นพระนางจามเทวีปางผนวชีพรหมณ์ หลังจากทรงสละราชสมบัติในบั้นปลายชีวิต และต้องการจะนำไปประดิษฐานที่วัดพระธาตุหริภุญชัย โดยให้หันหน้าเข้าสู่พระธาตุหริภุญชัย แสดงถึงความความเลื่อมใสของพระองค์ที่มีต่อพระพุทธศาสนา ผู้คนที่มาท่องเที่ยวจะได้สักการะทั้งองค์พระธาตุหริภุญชัยและพระนางจามเทวีในคราวเดียวกัน

สมาชิกกลุ่มที่ 4 นำเสนออนุสาวรีย์พระนางจามเทวีกับการศึกษาสงเคราะห์ โดยออกแบบเป็นรูปปั้นพระนางจามเทวีในอิริยาบถตอนกำลังทำศึกสงครามกับขุนหลวงวิลังคะ แบ่งเป็นฝ่ายผู้ชายที่เป็นตัวแทนของฝ่ายขุนหลวงวิลังคะ และฝั่งผู้หญิงที่เป็นตัวแทนของเมืองหริ

บุญชัย เพื่อสื่อถึงความเข้มแข็ง แข็งแกร่งของพระนางจามเทวีที่ เป็นผู้หญิง และจะนำไปประดิษฐานที่หน้าวัดพระธาตุหริภุญชัย ให้ผู้คนทั่วไปได้รับรู้ถึงเกียรติประวัติของพระนางจามเทวี และชาวเมืองหริภุญชัยในการปกป้องเมือง

จากการจัดบันทึกการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้างของผู้วิจัย พบว่าผู้นำกิจกรรมต้องช่วยกระตุ้นหรือให้คำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบ้างในระหว่างการทำกิจกรรม แต่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นและความพยายามที่จะแสดงออกถึงความคิดที่ต้องการจะสื่อสารออกมา ระหว่างการทำกิจกรรม เกี่ยวกับมุมมองที่ตนมีต่อพระนางจามเทวีและความเป็นลำพูนในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการปกครอง ชีวิตครอบครัว การศึกษาสงเคราะห์ และด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา รวมทั้งสามารถสะท้อนความเป็นพระนางจามเทวี ในฐานะที่ทรงเป็นต้นแบบของผู้ปกครองที่ดี การดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายและการเสียสละความสุขของตนเองเพื่อส่วนรวม จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงถึงการยอมรับและตระหนักถึงความสำคัญของพระนางจามเทวี ที่มีต่ออัตลักษณ์ความเป็นลำพูนออกมาได้ดี

- กิจกรรมครั้งที่ 3 จากละโว้...สู่ลำพูน

กิจกรรมในครั้งนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดลำพูนเกี่ยวกับการก่อตั้งอาณาจักรหริภุญชัย กิจกรรมนี้มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจ สามารถประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับตนเอง และความสำคัญของตนเองที่มีต่อประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น โดยใช้ทฤษฎีกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama in Education) โดยผู้วิจัยให้สมาชิกแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน จากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับสลากเพื่อเลือกอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่กำหนดให้ จากนั้นให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ได้รับ และใช้ความคิดในการออกแบบการแสดงออกมาเป็นฉากภาพนิ่ง โดยไม่เคลื่อนไหว กลุ่มละ 4-5 ภาพ ที่แสดงถึงเหตุการณ์การสร้างเมืองหริภุญชัยที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ประกอบประจำกลุ่ม จากนั้นให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มที่เหลือทายภาพเหตุการณ์ที่เห็นว่าจะเกิดขึ้น

สมาชิกกลุ่มที่ 1 ได้รับ “พระแก้วเสด็จมณีนีและพระรอดจำลอง” เป็นอุปกรณ์ประจำกลุ่ม ทำภาพนิ่งที่ 1 เป็นการแต่งงานระหว่างพระนางจามเทวีและเจ้าชายรามราช ภาพที่ 2 เป็นภาพการจากลาระหว่างพระราชบิดา พระราชมารดา พระสวามี และพระนางจามเทวีเพื่อขึ้นไปปกครองนครหริภุญชัย ภาพที่ 3 เป็นภาพที่พระราชบิดาทรงพระราชทานพระแก้วเสด็จมณีนีและพระรอดให้แก่พระนางจามเทวี ภาพที่ 4 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำเก้าอี้มาต่อกันเป็นเรือ

แสดงภาพการเดินทางทวนแม่น้ำปิงขึ้นมาปกครองเมืองหริภุญชัย ภาพที่ 5 เป็นภาพการเดินทางมาถึงนครหริภุญชัยและทำการเสด็จเพื่อสร้างวัดแห่งแรกของนครหริภุญชัย คือ วัดกุฎะมุก

สมาชิกกลุ่มที่ 2 ได้รับ “ศิราภรณ์กระบังหน้า” เป็นอุปกรณ์ประจำกลุ่ม ได้ทำการจำลองภาพหนึ่งที่ 1 เป็นภาพพระฤาษีวสุเทพธัญเชษฐพระนางจามเทวีสวมศิราภรณ์ขึ้นปกครองเมือง ภาพที่ 2 เป็นภาพพระนางจามเทวีให้ประสูติกาลพระโอรสแฝดทั้งสองพระองค์ ภาพที่ 3 เป็นภาพพระนางจามเทวีเสด็จออกเยี่ยมเยียนราษฎร ภาพที่ 4 พระนางจามเทวีได้ช้างศึกคู่บุญนามว่าช้างปู่กำงาเขียว โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้ร่างกายของตนในการต่อตัวเป็นช้าง 1 ตัว

ในครั้งต่อจากนี้ ผู้วิจัยให้สมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม ช่วยกันทำกิจกรรม โดยจับเวลาในการทำภาพหนึ่งให้เหลือเพียงภาพละ 10 วินาที ซึ่งอุปกรณ์ต่อไปที่สมาชิกทั้งหมดได้รับ คือ “หมวกโบราณประดับด้วยผ้าแดง” ทำภาพหนึ่งที่ 1 เป็นภาพขุนหลวงวิลังคะที่ทราบถึงกิตติศัพท์ความงามของพระนางจามเทวีและอยากได้ไปเป็นมเหสีคู่บุญ ภาพที่ 2 พระนางจามเทวีออกอุบายให้ขุนหลวงวิลังคะทำการพุ่งเส่น้ำ 2 ครั้งจากดอยสุเทพให้มาตกในเมืองหริภุญชัยให้ได้ถึงจะยอมแต่โดยดี ภาพที่ 3 ในครั้งแรกขุนหลวงวิลังคะใช้เวทย์มนต์คาถา เสน้าพุ่งมาตกที่หน้าเมืองหริภุญชัย ภาพที่ 4 เป็นภาพพระนางจามเทวีใช้อุบายนำผ้าซับระดูมาเย็บเป็นหมวก แล้วส่งเป็นของกำนัลให้ขุนหลวงวิลังคะ ทำให้เวทย์มนต์คาถาเสื่อม ภาพที่ 5 เมื่อขุนหลวงวิลังคะพบว่าตนเองไม่สามารถพุ่งเส่น้ำได้ไกล เพราะคาถาเสื่อมไปแล้ว จึงยอมรับความพ่ายแพ้และตรอมใจตาย โดยสะท้อนให้เห็นถึงการใช้อุบายแก้ปัญหาย่างสันติวิธีของพระนางจามเทวี โดยที่ไม่ต้องเสียเลือดเนื้อในการทำสงคราม

อุปกรณ์ชิ้นต่อไป คือ “ผ้าสไบครองศีลสีขาว” โดยสมาชิกทำภาพหนึ่งที่ 1 เป็นภาพที่พระนางจามเทวีทรงมีความผูกพันในธรรมะ นำคำสอนของพระพุทธองค์มาปกครองเมืองด้วยความร่มเย็น ภาพที่ 2 พระนางจามเทวีสละราชสมบัติให้เจ้าชายมหันตยศปกครองหริภุญชัยและสร้างเมืองเขลางค์นครให้เจ้าชายมหันตยศไปปกครอง ภาพที่ 3 พระนางจามเทวีออกผนวชครองเพศชีพรามณัฏราบจนสวรรคต ภาพที่ 4 พระโอรสทั้งสองพระองค์ทรงถวายพระเพลิงและสร้างพระเจดีย์องค์ใหญ่ทรงสี่เหลี่ยม 5 ชั้นบรรจุพระบรมอัฐิ

ในช่วงสรุปกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันสะท้อนออกมาว่าได้รับความสนุกสนาน ได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การก่อตั้งเมืองหริภุญชัย รวมถึงการทำงานเป็นทีมที่ต้องแข่งกับเวลา นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังพบว่าเมื่อถูกจับเวลาในการทำกิจกรรมทำให้คิดและสร้างภาพหนึ่งได้ไวขึ้น เพราะไม่มีโอกาสได้คิดเยอะ

จากการจัดบันทึกกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่าการสอดแทรกข้อมูลเพื่อให้ความรู้เบื้องต้นไปพร้อมกับกิจกรรมการละลายพฤติกรรม ก่อนการทำกิจกรรมละครสามารถทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในระหว่างการทำกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น และช่วยประหยัดเวลาในการอธิบายเนื้อหาแก่นของช่วงการทำกิจกรรมหลัก นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้อุปกรณ์ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมและเพิ่มจินตนาการให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจได้เร็ว สามารถนำอุปกรณ์ประกอบมาใช้ในการทำกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์

- กิจกรรมครั้งที่ 4 วัด วัง ผังเดียวกัน

กิจกรรมในครั้งนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่มีมายาวนานตั้งแต่สมัยอาณาจักรหริภุญชัย และเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน ผ่านรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) เนื้อหาที่นำมาใช้ในการสร้างกิจกรรม เป็นเรื่องราวของวัดพระธาตุหริภุญชัย วัดหลวงประจำจังหวัดลำพูน และเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาตั้งแต่ครั้งยุคอาณาจักรหริภุญชัยรุ่งเรือง เดิมทีเป็นพระราชวังของพระเจ้าอาทิตยราช กษัตริย์ผู้ครองนครหริภุญชัย องค์ที่ 33 หลังจากที่ยกพระบรมสารีริกธาตุในเขตพระราชฐาน จึงได้ถวายพระราชวังของพระองค์ให้เป็นวัดสำคัญประจำเมือง รวมถึงพระเจ้าแผ่นดินอีกหลายพระองค์ทั้งในสมัยหริภุญชัยและสมัยล้านนาที่ได้ทรงอุปถัมภ์ทำนุบำรุงวัดพระธาตุหริภุญชัยมาโดยตลอด กิจกรรมในครั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัดพระธาตุหริภุญชัย และโบราณสถานที่สำคัญภายในวัด จากนั้นให้สมาชิกกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ส่งตัวแทนกลุ่มมาจับสลากรายชื่อโบราณสถานที่สำคัญในวัดพระธาตุหริภุญชัย โดยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มใช้ร่างกายของตนเองและสมาชิกในกลุ่ม มาสร้างเป็นโบราณสถานในวัดพระธาตุหริภุญชัยที่กลุ่มตนเองได้รับมอบหมาย แล้วให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นทายว่าสิ่งก่อสร้างนั้นคืออะไร จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มเฉลย อธิบายและเล่าถึงประวัติความเป็นมาของโบราณสถานที่ได้รับมอบหมายให้สมาชิกกลุ่มอื่นได้รับฟัง

สมาชิกกลุ่มที่ 1 จับสลากได้ “เจดีย์ปทุมวดี” ซึ่งเป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมทรงปราสาท 5 ชั้น ศิลปะแบบหริภุญชัย ที่สร้างเลียนแบบเจดีย์กุฎ วัดจามเทวี ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้ร่างกายมาประกอบและสร้างเป็นเจดีย์ที่มีความลดหลั่นซ้อนกันจำนวน 5 ชั้น ซึ่งสมาชิกกลุ่มอื่นสามารถทายได้ถูก

สมาชิกกลุ่มที่ 2 จับสลากได้ “เจดีย์เชียงยัน” ซึ่งเป็นเจดีย์ทรงปราสาทห้า ยอด ศิลปะแบบล้านนา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้ร่างกายมาประกอบและสร้างเป็นเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยมที่มีซุ้ม 4 ด้าน และมีสมาชิก 1 คน ยืนตรงกลางทำมือเป็นยอดแหลมสูงขึ้นไป สมาชิกกลุ่มอื่นสามารถทายได้ว่าเป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมทรงปราสาทแบบ 5 ยอด แต่จำชื่อเรียกเฉพาะของเจดีย์องค์นี้ไม่ได้ จึงอนุญาตให้ค้นหาเพิ่มเติมในอินเทอร์เน็ตได้และพบว่าเจดีย์องค์นี้มีชื่อว่า เจดีย์เชียงยัน

สมาชิกกลุ่มที่ 3 จับสลากได้ “วิหารหลวง” เป็นศิลปะแบบศิลปะอยุธยา ผสมผสานกับศิลปะล้านนา เดิมทีเป็นวิหารไม้ทั้งหลังศิลปะแบบล้านนา แต่ถูกพายุพัดอย่างรุนแรงจนพังทลายลงมา เมื่อปี พ.ศ. 2458 สมาชิกกลุ่มนี้ได้จำลองร่างกายของตนเองเป็นหลังคาจั่วแบบวิหารซ้อนกัน 3 ชั้นขยายออกด้านข้าง จึงทำให้สมาชิกกลุ่มอื่นสามารถทายได้ถูกต้องว่าสิ่งก่อสร้างนี้คือวิหารหลวง ของวัดพระธาตุหริภุญชัย

สมาชิกกลุ่มที่ 4 จับสลากได้ “ซุ้มประตูโขงและสิงห์คู่” ซึ่งเป็นซุ้มประตูทางเข้าสู่เขตกำแพงวัดชั้นใน มีสิงห์ 2 ตัว ยืนสืงา อ้าปาก ทรงเครื่อง สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าติโลกราช เป็นศิลปะแบบล้านนา ซึ่งสมาชิกกลุ่มนี้ใช้ร่างกายสร้างขึ้นเป็นซุ้มประตูมีหลังคายอดแหลม มีกรอบโค้งเป็นประตูทางเข้า พร้อมกับมีสิงห์ 1 คู่ ยืนอยู่สองฝั่งซ้ายและขวา ทำให้สมาชิกกลุ่มอื่นสามารถทายถูกต้องว่าสิ่งก่อสร้างนี้คืออะไร

มาถึงสิ่งก่อสร้างสุดท้ายที่ผู้วิจัยได้มอบให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการใช้ร่างกาย คือ “แผนผังวัดพระธาตุหริภุญชัย” โดยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดชื่อโบราณสถาน แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 20 คน ร่วมกันจำลองสิ่งก่อสร้างภายในวัดพระธาตุหริภุญชัยตามที่ผู้วิจัยกำหนด เริ่มจาก พระธาตุหริภุญชัย ซึ่งใช้สมาชิกจำนวน 20 คน ต่อมาผู้วิจัยกำหนดให้สร้างวิหารหลวง ซึ่งมีข้อแม้ว่าจะต้องแบ่งจำนวนสมาชิกจากพระธาตุหริภุญชัยมาสร้างเพิ่ม โดยที่รูปทรงขององค์พระธาตุยังเป็นทรงเดิม ต่อด้วย ซุ้มประตูโขง และสิงห์คู่หน้าวัด ตามลำดับ จนได้ออกมาเป็นแผนผังโบราณสถานสำคัญภายในวัดพระธาตุหริภุญชัย จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการทำกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนความคิดและความรู้สึกออกมาว่า

“กิจกรรมนี้ทำให้ได้เรียนรู้และรู้จักการใช้ร่างกายให้เป็นประโยชน์ ผ่านการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด ได้ทำงานกับเพื่อนเป็นกลุ่ม บางครั้งก็ต้องเดาใจกัน ได้รู้จักสังเกตการกระทำของเพื่อน รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น”

“วันนี้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะรูปทรงต่าง ๆ ของโบราณสถานสำคัญในวัดพระธาตุที่คุ้นเคยมาตั้งแต่เด็ก แต่ไม่ค่อยได้สังเกตอย่างละเอียด พอจำได้ลง ๆ ว่าน่าจะเป็น

แบบนี้ และได้ลองใช้ร่างกายต่อกันสร้างเป็นวัดพระธาตุขึ้นมาได้ตามความเข้าใจของพวกเราที่ไม่ได้ถูกตัดสินว่าผิดหรือถูก”

จากการจดบันทึกกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนุกสนานและมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้เข้ากิจกรรมได้ใช้ร่างกายและความคิดอย่างเต็มที่ บางสถานที่หรือสถาปัตยกรรมที่มอบเป็นโจทย์ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมใช้ร่างกายสร้างขึ้นมา ซึ่งมีความใกล้เคียงตัวของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ภาพไม่ออก ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเปิดภาพตัวอย่างในอินเทอร์เน็ตให้ดู เป็นต้น แต่เมื่อมอบโจทย์ที่เป็นสถานที่ที่เขียบเข้ามาเป็นของภาคเหนือ หรือในจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนึกภาพออกได้ทันทีและสามารถใช้ร่างกายสร้างประกอบเป็นสิ่งนั้นๆ ได้รวดเร็ว และสื่อสารเรื่องราวได้ดี โดยภาพรวมกิจกรรมในครั้งนี้ถือว่าประสบความสำเร็จ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีโอกาสในการแสดงออกและมีส่วนร่วมภายในกลุ่มได้มากขึ้น กล่าวแสดงความคิดเห็นและตอบโต้กับผู้นำกิจกรรม

- กิจกรรมครั้งที่ 5 วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน

กิจกรรมในครั้งนี้ 5 นี้ ยังคงเกี่ยวเนื่องกับวัดพระธาตุหริภุญชัย ในฐานะของสถานที่สำคัญประจำจังหวัด เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมรากฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีทางศาสนาของจังหวัดลำพูน มีโบราณสถานอันเก่าแก่และประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาตั้งแต่ครั้งยุคอาณาจักรหริภุญชัยรุ่งเรือง เดิมทีเป็นพระราชวังของพระเจ้าอาทิตย์ราช กษัตริย์ผู้ครองนครหริภุญชัย องค์ที่ 33 ต่อมาหลังจากที่ทรงพบพระบรมสารีริกธาตุในเขตพระราชฐาน จึงได้ถวายพระราชวังของพระองค์ให้เป็นวัดสำคัญประจำเมือง รวมถึงพระเจ้าแผ่นดินอีกหลายพระองค์ ทั้งในสมัยหริภุญชัยและสมัยล้านนาที่ได้ทรงอุปถัมภ์ทำนุบำรุงวัดพระธาตุหริภุญชัยมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากรูปแบบของศิลปะประจำยุคสมัยต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามสิ่งก่อสร้างที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุภายในวัด ซึ่งถูกสร้างและปฏิสังขรณ์อยู่เสมอโดยพุทธศาสนิกชนในแต่ละยุค ซึ่งเหล่านี้นับว่าเกิดแต่ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงทำให้องค์พระธาตุหริภุญชัยที่มีอายุเก่าแก่กว่า 1,000 ปี จึงยังคงตั้งตระหง่าน ประดิษฐาน ณ ใจกลางเมืองมาจนถึงทุกวันนี้ และกลายมาเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน กิจกรรมในครั้งนี้ใช้ทฤษฎีกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) ในกิจกรรมนี้ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จากนั้นผู้วิจัยแจกภาพถ่ายกิจกรรมและประเพณีที่เกิดขึ้นในวัดพระธาตุหริภุญชัยให้สมาชิกกลุ่มละ 1 ใบ และให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลที่ปรากฏอยู่ในภาพมาคนละ 1 บุคคล สร้างตัวละครสมมติให้ตัวเองเป็นบุคคลในภาพคนนั้น เช่น ชื่ออะไร เป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไรในภาพนั้น

จากนั้นสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันต่อยอดเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น 10 วินาทีต่อจากเหตุการณ์ในภาพ และออกมาแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้น จนครบทุกกลุ่ม จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการทำกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนความคิดและความรู้สึกออกมาว่า

“กิจกรรมนี้ทำให้เห็นภาพของวัดพระธาตุหรือบุญชัยและงานประเพณีเก่าแก่ของวัดที่ยังไม่เคยเห็นมาก่อน หนูไม่เคยรู้เลยว่าในหลวง ร.7 และพระราชินีเคยเสด็จมาสงฆ์น้ำพระธาตุหรือบุญชัย และตอนที่ในหลวง ร.9 เสด็จมาต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองที่วัดพระธาตุหรือบุญชัย ทำให้รู้สึกว้าววัดพระธาตุของเราเป็นสถานที่สำคัญและมีความหมายต่อคนลำพูนและคนไทยมากจริง ๆ”

“วันนี้ได้เห็นภาพเก่าของวัดพระธาตุ และได้แสดงสมมติเป็นคนโบราณที่อยู่ในภาพถ่าย ได้ออกแบบและคิดจินตนาการสิ่งที่คนป้าในรูปกำลังจะทำ ก็ใช้จินตนาการเติมที่กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม แต่พอพี่โอม (ชื่อผู้วิจัย) เฉลยว่าคือภาพนี้คือเหตุการณ์อะไรก็ไม่คิดมาก่อนว่าคนป้าคนนั้นคือสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีที่กำลังสงฆ์น้ำพระธาตุหรือบุญชัย จินตนาการของหนูกับเพื่อนไปไกลคนละเรื่องกับภาพเลย”

จากการจัดบันทึกการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยสังเกตว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงออกและสื่อสารภาพประเพณีต่าง ๆ ออกมาได้ดี และสามารถใช้จินตนาการในการพัฒนาต่อยอดภาพโจทย์ที่ได้รับออกมาเป็นบทบาทสมมติได้อย่างน่าสนใจ สามารถแสดงให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของตนเองจากประสบการณ์ที่เคยได้เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในแต่ละประเพณีที่เป็นกิจกรรมสำคัญประจำปีของจังหวัดลำพูน หรือแม้กระทั่งการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการต่อยอดแสดงบทบาทสมมติเพื่อจำลองกิจกรรมของบุคคลที่อยู่ในภาพถ่าย

- กิจกรรมครั้งที่ 6 ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวในโลกที่ลำพูน

กิจกรรมนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้ตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของประเพณีตานสลากย้อม ที่มีเพียงหนึ่งเดียวในโลกที่จังหวัดลำพูน แต่เดิมการตานสลากย้อมเป็นประเพณีของคนยองในจังหวัดลำพูน มีรูปแบบคล้ายกับสลากภัตของภาคกลาง คือ เป็นการทำบุญโดยไม่ไ้ระบุผู้รับ คำว่า “สลากย้อม” คือการเรียกชื่อตามสิ่งของก็คือสลากที่จะต้องตกแต่งสีสันให้สวยงามด้วยการย้อมสีตรงฝอยปลายไม้เรียงอย่างสวยงามหลากหลายสี ความเชื่อในการตาน(ทาน)สลากย้อมเป็นหน้าที่ของหญิงสาวที่มีอายุครบ 20 ปีและยังไม่ได้แต่งงาน ซึ่งถือเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งนอกจากการถวายทานเพื่อเป็นพุทธบูชาแล้ว สิ่งดี ๆ ที่ชาวบ้านและชุมชนจะได้รับจากการทำสลากย้อม ก็คือความกตัญญูต่อการ

ทำบุญให้กับผู้ล่วงลับ การได้สืบสานงานศิลปวัฒนธรรม การได้เรียนรู้สานต่อภูมิปัญญาระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า และที่สำคัญคือการสร้างสัมพันธ์ความสามัคคีของชาวชุมชน ตานสลากร้อยมเป็นประเพณีที่เกือบจะสูญหายแต่สุดท้ายก็ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้ง จนกลายมาเป็น “สินค้าทางวัฒนธรรม” ที่สำคัญของจังหวัดลำพูน โดยใช้ทฤษฎีกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama in Education) ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมช่วยกันทำ Story Telling เกี่ยวกับประเพณีตานสลากร้อยม โดยให้สมาชิกนั่งล้อมวง จากนั้นทำการจับสลากคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของประเพณีตานสลากร้อยม จากนั้นให้สมาชิกนำคำสำคัญที่จับสลากได้ เดินไปรวมกลุ่มกับเพื่อนสมาชิกอีก 1 คน เพื่อนำคำสำคัญมาแต่งประโยคร่วมกัน และจับกลุ่มขยายจาก 2 คน เป็น 4 คน เป็น 8 คน ฯลฯ จนสามารถเล่าให้เป็นเรื่องราวได้ 1 เรื่อง โดยเรื่องราวจะต้องมีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน สุดท้ายให้ช่วยกันสรุปใจความสำคัญ และประเด็นของประวัติความเป็นมาของประเพณีตานสลากร้อยม ผู้วิจัยสามารถถามคำถามเพื่อทบทวนและสรุปสารของเรื่อง จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนความคิดและความรู้สึกออกมาว่า

“กิจกรรมตานสลากร้อยมในวันนี้ทำให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความเป็นมาของการตานสลากร้อยม แต่ก่อนเคยรู้แค่เพียงผิวเผินจากการไปตานสลากรวดแถวบ้าน กิจกรรมทำให้รู้เยอะขึ้น โดยมีเพื่อนทุกคนช่วยกันเล่าและแต่งเรื่องช่วยกัน เหมือนได้ช่วยกันจำ ถ้าจำคนเดียวคงจำได้ไม่หมด แต่ตอนนี้ได้รู้เยอะมากขึ้น ประเพณีตานสลากร้อยมปีนี้ ตั้งใจว่าอยากไปร่วมกิจกรรมและจะตั้งใจทำบุญไปให้คุญย่าค่ะ”

จากการจดบันทึกการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้าง จากในครั้งที่ได้ทำการ Try out ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาของอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนในครั้งนี้ มีเนื้อหาที่ค่อนข้างเยอะและมีเวลาจำกัด ผู้วิจัยจึงเลือกที่ปรับกิจกรรมมาเป็นการจับสลากที่เป็นประโยคหรือคำศัพท์เกี่ยวกับประเพณีตานสลากร้อยม เพื่อต้องการคงไว้ซึ่งประเด็นหลักของกิจกรรมในการสื่อสารให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ได้ตระหนักถึงคุณค่าและแก่นสาระที่แท้จริงของประเพณีตานสลากร้อยมที่ผ่านการส่งสมทางภูมิปัญญามาแต่โบราณ

- กิจกรรมครั้งที่ 7 ต้นบุญแห่งกุศโลบาย

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของประเพณีตานสลากร้อยม ที่มีเพียงหนึ่งเดียวในโลกที่จังหวัดลำพูน โดยกิจกรรมนี้จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจในแก่นความคิดหลักของประเพณีตานสลากร้อยมในเรื่องของความศรัทธาในพุทธศาสนาและความสามัคคีของชุมชน สิ่ง que ผู้วิจัยต้องการจะสื่อสารให้สมาชิก

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ได้ตระหนักก็คือ คุณค่าและแก่นสาระที่แท้จริงของประเพณีตานสลากย้อมที่ผ่านการสั่งสมทางภูมิปัญญามาแต่โบราณนั้นแท้จริงคืออะไร ในปัจจุบันประเพณีตานสลากย้อมที่เราเห็นกันนั้น ต่อ ๆ ไปอาจจะถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นการจัดงานประเพณีเพื่อนั้นเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว หรือเพียงเพื่อการประกวดแข่งขันที่มุ่งเน้นเรื่องความสูงใหญ่ที่สุด ความแปลกประหลาด ซึ่งอาจจะทำให้หลงลืมละเลยแก่นธรรมดั้งเดิมของประเพณีอันดีงามนี้ไป เพราะฉะนั้น เด็กๆ ในฐานะที่เป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่ของจังหวัดลำพูน จึงควรได้ตระหนักและปลูกฝังถึงคุณค่าและแก่นสาระของประเพณีตานสลากย้อมที่แท้จริง ก่อนที่จะหายสาบสูญไปพร้อมกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยใช้ทฤษฎีกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama in Education) ผู้วิจัยใช้กิจกรรม Story telling, การนำเสนอและการใช้จินตนาการ โดยเริ่มจากครั้งที่แล้วก่อนสิ้นสุดกิจกรรม ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำสิ่งของมาคนละหนึ่งชิ้น ที่อยากจะนำมาร่วมในประเพณีตานสลากย้อม จากนั้นผู้วิจัยให้สมาชิกออกมานำเสนอสิ่งของที่เตรียมมา สมาชิกที่ออกมานำเสนอ จะต้องสร้างความน่าสนใจให้กับสิ่งของที่ตนนำมา โดยอาจจะใช้การพูดโน้มน้าวใจเพื่อน หรือทำให้เพื่อนรู้สึกเห็นใจ ตื่นตาตื่นใจ คล้อยตามไปกับการนำเสนอของตน เมื่อนำเสนอเสร็จให้เอาสิ่งของผูกติดกับก้านสลากย้อม แล้วนำไปปักไว้ที่ต้นสลากย้อม สมาชิกคนต่อไปลุกขึ้นมานำเสนอสิ่งของของตนที่นำมาจนครบ จากการจดบันทึกการนำเสนอของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และอานิสงส์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการนำสิ่งของมาตานสลากย้อมได้ดังนี้

สมาชิกคนที่ 1 นำ “แป้งทาหน้า” มาตานสลากให้ตัวเอง อานิสงส์ในการทำทานด้วยของสิ่งนี้ ชาติหน้าจะได้มีใบหน้าขาวใส ผุดผ่อง

สมาชิกคนที่ 2 นำ “ทิชชู” มาตานสลาก โดยให้เหตุผลว่าสมัยนี้ทิชชูเป็นสิ่งของจำเป็นของผู้หญิงที่จะต้องใช้ในการชีวิตประจำวัน และขอทำทานให้แก่เจ้ากรรมนายเวร

สมาชิกคนที่ 3 นำ “กระจกส่องหน้า” มาร่วมตานสลาก และขอให้ อานิสงส์นี้ให้ตัวเองมีสติ เพราะจะได้ใช้กระจกในการส่องดูตัวเอง และมีสติรู้ตัวตลอดเวลา

สมาชิกคนที่ 4 นำ “หวี” มาตานสลาก โดยให้เหตุผลว่าจะทำทานให้ย่า เพราะคิดถึงย่า ตอนที่ย่ามีชีวิตอยู่ย่าของตนนั้นมีผมหยาบ และรวบผมมวยสูงแบบคนโบราณตลอดเวลา จึงอยากจะทำทานด้วยหวีขึ้นไปให้ย่าใช้บนสวรรค์

สมาชิกคนที่ 5 นำ “ผงซักฟอก” มาตานสลากให้ตัวเอง โดยบอกว่าในแต่ละวันเสื้อผ้าของตนนั้นเลอะเทอะสกปรก ต้องทำความสะอาดทุกวัน เปรียบเหมือนกับจิตใจของคนเรา จึงอยากทำทานด้วยผงซักฟอกให้ตัวเอง อานิสงส์จะได้มีจิตใจที่สะอาด

จากการ Try out ผู้วิจัยพบว่า การเชิญวิทยากรมาสาธิตการทำก้านสลาก ย่อมใช้ระยะเวลาเกินที่กำหนดไว้ ทำให้เสียเวลามาก จึงทำการปรับรูปแบบและวิธีการดำเนิน กิจกรรมให้กระชับขึ้น ด้วยการนำตัวอย่างต้นสลากที่ย้อมที่สำเร็จแล้วมาให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เห็น จริง จากการปรับกิจกรรมในครั้งนี้ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เข้าใจถึงแก่นของการตานสลากย้อม ได้มากขึ้น สืบเนื่องจากการที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เตรียมสิ่งที่ต้องการทำทานมา และสามารถ แสดงวัตถุประสงค์ในการทำทานของสิ่งนั้นให้แก่ผู้ที่ล่งลับหรือผู้ที่ตนเองมีความปรารถนาให้ผู้ นั้น ได้รับผลบุญได้ดี ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจถึงแก่นวัตถุประสงค์หลักของ ประเพณีการตานสลากย้อม ที่เป็นการทำบุญในอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของจังหวัด ลำพูน ผ่านกิจกรรมในครั้งนี้ได้อย่างเหมาะสมและสามารถสื่อสารความคิดภายในผ่านการ นำเสนอสิ่งของที่ได้นำมาตานสลาก หลังจากสิ้นสุดกิจกรรมตานสลากย้อมในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วม กิจกรรมได้มีความเห็นตรงกันว่าอยากนำไปทำบุญหรือบริจาคต่อ ผู้วิจัยจึงอาสาเป็นผู้นำสิ่งของ ทั้งหมดไปบริจาคทำบุญต่อให้

- กิจกรรมครั้งที่ 8 ฝ่ายกล่าพูน จากคุ้มเจ้าถึงชาวเมือง

กิจกรรมในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกิดความตระหนักถึงความเป็นมาและความสำคัญของฝ่ายกล่าพูนทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้ง การนำฝ่ายกล่าพูนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้ทำการเชิญ วิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับต้นกำเนิด ที่มา และเอกลักษณ์ของฝ่ายกล่าพูน พร้อมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ชมตัวอย่างฝ่ายกล่าพูนจำนวน 18 ผืนและผ้าที่ทอเลียนอย่างฝ่าย กล่าพูนจำนวน 2 ผืน โดยที่ไม่บอกว่าผืนไหนเป็นฝ่ายกล่าพูนหรือผืนไหนที่เป็นผ้าที่ทอเลียนแบบฝ้าย กล่าพูน เพื่อต้องการจะสื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ความเป็นฝ่าย กล่าพูนว่าไม่ได้อยู่ที่การเป็นของแท้ของหรือเทียม แต่เป็นกระบวนการผลิตที่พิถีพิถัน คุณภาพของ ผ้า และลวดลายที่วิจิตรบรรจง ออกแบบกิจกรรมโดยใช้ทฤษฎีกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama in Education) โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกแบบชุดหรือเครื่องแต่งกายขึ้นมา 1 ชิ้นบนกระดาษ วาดเขียนตามที่ต้องการ แล้วให้ทำการครอบตัดรูปส่วนที่เป็นเนื้อผ้าหรือเครื่องแต่งกายของรูปนั้น ออกไป จากนั้นให้นำรูปที่ตัดไว้ไปทาบกับลวดลายและสีของผืนฝ่ายกล่าพูนที่ตนชอบ และทำการ ถ่ายรูปเก็บไว้ เสร็จแล้วให้สมาชิกส่งรูปมาที่คอมพิวเตอร์ของผู้วิจัย เพื่อนำขึ้นจอภาพ และให้ สมาชิกออกมานำเสนอชุดหรือเครื่องแต่งกายที่ตนออกแบบ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้สะท้อนแวง บันดาลใจในการออกแบบชุดและเครื่องแต่งกายจากฝ่ายกล่าพูนไว้ดังนี้

สมาชิกที่คนที่ 1 ออกแบบชุดราตรีแบบกระโปรงฟู และนำไป ทาบกับเชิงผ้ายกลำพูนลายดอกพิกลสีชมพูอมม่วง โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากชุดราตรีของเจ้าหญิงผู้สูงศักดิ์ และตัดสินใจเลือกผืนสีชมพูเพราะว่าเป็นสีที่น่ารักเหมาะกับผู้หญิง

สมาชิกคนที่ 2 ออกแบบเป็นชุดออรบของพระนางจามเทวี โดยมี เสื้อเกราะแขนยาวสามส่วน ท่อนล่างเป็นกางเกงยาวถึงหัวเข่า ด้านหลังมีชายผ้ายาวลากพื้น ทาบ กับผ้ายกลำพูนทอลายดอกกรัก บนพื้นสีแดงสลักเหลือง โดยบอกเล่าถึงแรงบันดาลใจว่าอยาก สื่อสารถึงความเป็นหญิงแกร่งของพระนางจามเทวี ผ่านมุมมองของตัวเองที่เป็นคนรุ่นใหม่

สมาชิกคนที่ 3 ออกแบบชุดราตรีสั้นบ่าเดียว มีชายผ้าห้อยที่ไหล่ และ ตกแต่งระบายที่ชายกระโปรง ได้นำรูปไปทาบกับผ้าทอเลียนแบบผ้ายกลำพูนลายดอกมณฑาสี ทองบนพื้นม่วง โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากฉลองพระองค์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ใน รัชกาลที่ 9 ซึ่งผู้วิจัยได้เฉลยว่าผ้าผืนนี้เป็นผ้าที่ทอเลียนแบบผ้ายกลำพูน พร้อมทั้งอธิบายเรื่องอัต ลักษณ์ของความเป็นผ้ายกลำพูนที่โดดเด่น ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเนื้อเส้นด้ายที่ใช้ทอ คนทอที่ต้องเป็น คนลำพูน หรือสถานที่ที่ผ้าผืนนั้นถูกทอขึ้นมา

จากการจัดบันทึกกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจ และตื่นตาตื่นใจกับผ้ายกลำพูนที่ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวอย่างให้ชมเป็นอย่างมาก การได้เปิดโอกาสให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นตัวอย่าง หรือสามารถสัมผัสกับผ้ายกลำพูนอย่างใกล้ชิด ทำให้สามารถ เชื่อมโยงเข้าสู่แก่นของเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว เกิดความเข้าใจได้ดี เห็นภาพชัดเจนขึ้น

ผลงานการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยใช้ผ้ายกลำพูนเป็นแรงบันดาลใจ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความน่าสนใจ และสามารถนำเสนอความคิด แรงบันดาลใจของตนเองในการ ออกแบบผลงานออกมาได้ดี บางผลงานสามารถนำไปตัดเย็บและสวมใส่ได้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้คาดหวังให้กิจกรรมนี้จะสามารถสร้างความตระหนักให้สมาชิกได้เห็นคุณค่าของผ้ายก ลำพูนที่ถูกกล่าวขานถึงความงามที่เป็นเลิศ คุณภาพของเนื้อผ้า ภูมิปัญญาแห่งการถักทอ ที่ชาว ลำพูนควรภาคภูมิใจ และร่วมสืบทอดให้ภูมิปัญญาการทอผ้ายกลำพูนได้ดำรงสืบต่อไป

- กิจกรรมครั้งที่ 9 นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็นละคร

กิจกรรมในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความ ตระหนักถึงความเป็นมาและความสำคัญของผ้ายกลำพูนทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการนำผ้า ยกลำพูนมาออกแบบเป็นเครื่องแต่งกายของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ลำพูน โดยทำการ ออกแบบกิจกรรมโดยใช้ทฤษฎีกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama in Education) ซึ่งผู้วิจัยให้ สมาชิกเล่นเกมเพื่อทำการจับคู่ เมื่อได้คู่แล้ว ให้ส่งตัวแทนกลุ่มมาจับสลากเลือกผ้ายกลำพูน

จากนั้นให้สมาชิกกำหนดตัวละครหรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของลำพูนขึ้นมากลุ่มละ 1 ตัวละคร จากนั้นทำการวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครหรือบุคคลในประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูนประจำกลุ่มของตน และทำการออกแบบเครื่องแต่งกายของตัวละคร โดยใช้แรงบันดาลใจจากสีลวดลาย หรือลักษณะของผ้ายกลำพูนที่ตนได้รับ จากนั้นให้สมาชิกแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวคิดและแรงบันดาลใจในการออกแบบเครื่องแต่งกาย และให้เพื่อน ๆ ช่วยกันลงคะแนนโหวตชุดดีเด่น 3 อันดับ และทำการมอบรางวัล จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสะท้อนความรู้สึกรออกมา ได้ดังนี้

“กิจกรรมในครั้งนี้ได้สัมผัสกับผ้าทอลำพูนอย่างใกล้ชิดหลายผืนมาก ได้ทดลองนั่งและเดินแบบโชว์ในโรงเรียน ได้รับโจทย์เป็นผ้าผ้ายทอยกดอกลายผีเสื้อสีเขียว จึงทำชุดออกมาเป็นฉลองพระองค์ของเจ้าดารารัศมี ที่นำวิธีการทอผ้าจากราชสำนักสยามขึ้นมาเผยแพร่ที่ลำพูน ทำให้จังหวัดลำพูนมีภูมิปัญญาการทอผ้าที่เลื่องชื่อ ลายผีเสื้อสื่อถึงหนองใหม่ที่สาวไหมมาทอเป็นผ้า ยกอยากลองเอาผ้ายกลำพูนมาทำชุดแบบอื่นใส่ดูบ้าง”

“ผมใช้ผ้ายกผ้ายลายพุ่มสีแดงเลือดหมู มาออกแบบเป็นเครื่องแต่งกายของพระยาเย็บ กษัตริย์องค์สุดท้ายของอาณาจักรหริภุญชัย โดยนำผ้ายกลำพูนมานั่งเป็นผ้าโจงกระเบน แต่ผ้ามีความยาวเพียง 2 หลา เลยนั่งได้เป็นแบบขาสั้น แล้วนำผ้าอีกผืนมาโพกหัวและพาดไหล่ให้เพื่อน เพื่อให้ดูเป็นกษัตริย์ วันนี้สนุกและได้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผ้าทอยกดอกลำพูนให้เข้ากับการแต่งกายและบุคลิกของตัวละครตามจินตนาการได้อย่างอิสระ”

“ถ้ามีโอกาสก็อยากแต่งตัวด้วยผ้ายกลำพูนมาโรงเรียนทุกวัน แต่ก็กลัวทำอะไรไม่สะดวก อาจจะต้องลองเอามาตัดเย็บเป็นอย่างอื่นก่อน เช่น กระเป๋าห้อยคอ กระเป๋าใส่ดินสอ แล้ววันศุกร์ที่ต้องแต่งตัวด้วยผ้าพื้นเมืองค่อยนั่งขึ้นลำพูนมา”

จากการจัดบันทึกกิจกรรมของผู้วิจัย พบว่ากิจกรรมนี้จะช่วยให้เยาวชนได้มีโอกาสทำความรู้จักและได้ใกล้ชิดกับผ้ายกลำพูนมากยิ่งขึ้น ทำให้ไม่รู้สึกว่าการนำผ้าทอพื้นเมืองมาใช้เป็นเรื่องที่ห่างไกลตัวอีกต่อไป ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ากิจกรรมได้สัมผัสและเรียนรู้วิธีการนำผ้ายกลำพูนมานั่งห่ม แต่เนื่องจากการ Try out พบว่าผ้ายกลำพูนเกิดความเสียหายจากการทำกิจกรรม จึงต้องเพิ่มการให้ความรู้ในการดูแลรักษาผ้ายกเพิ่มเข้าไป และในช่วงของการทดลองผิมนั่งผ้า ผู้วิจัยได้นำผ้านั่งโจงกระเบนมาทดลองนั่งแทนเพื่อความสมบุกสมบัน และทนทานต่อการผิมนั่งของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ในช่วงของการนำเสนอการแต่งกายของตัวละครในประวัติศาสตร์ลำพูน โดยใช้ผ้ายกลำพูน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนุกสนานเป็นอย่างมาก และมีความตั้งใจในการ

ออกแบบสร้างสรรค์การแต่งกายด้วยการนุ่งผ้าจากผ้ายกลำพูน โดยกิจกรรมนี้ได้รับความสนใจจากนักเรียนและครูในโรงเรียน และมาร่วมเข้าชมการนำเสนอในครั้งนี้ด้วย

ช่วงที่ 3 สรุปผล (สัปดาห์ที่ 5/ครั้งที่ 10)

- กิจกรรมครั้งที่ 10 เราชัก(ษ์)ลำพูน

ในครั้งนี้เป็นกิจกรรมครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยได้มอบหมายให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้สร้างสรรค์กิจกรรมทางการละครที่สามารถสื่อสารและแสดงถึงอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูนได้อย่างอิสระ พร้อมทำการสรุปและยุติกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยผู้วิจัยให้สมาชิกจับกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ระดมความคิด เลือกหัวข้ออัตลักษณ์ความเป็นลำพูนที่ต้องการนำเสนอมา 1 อย่าง สามารถเลือกจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา หรือสามารถนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นลำพูนในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมก็ได้ โดยทำการซักซ้อมและทำการแสดงในท้ายคาบ สามารถนำอุปกรณ์ของทุกกิจกรรมที่ผ่านมาไปใช้ประกอบการแสดงได้ จากการจัดบันทึกกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มได้นำเสนอการแสดงที่สื่อถึงอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทำรายการ Talk Show สัมภาษณ์ชาวเมืองหริภุญชัยในยุคพระนางจามเทวี ที่ได้ทะลุมิติมาในยุคปัจจุบัน โดยพิธีกรได้ทำการสัมภาษณ์ชาวเมืองทั้ง 4 คน เกี่ยวกับวิถีชีวิต เหตุการณ์บ้านเมืองภายใต้การปกครองของพระนางจามเทวี

กลุ่มที่ 2 ทำรายการข่าวนำเสนอการท่องเที่ยวประเพณีถวายโคมแสนดวง ณ วัดพระธาตุหริภุญชัย โดยทำการสัมภาษณ์ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยวชมงานประเพณีและได้ร่วมถวายโคมบูชาพระธาตุหริภุญชัย

กลุ่มที่ 3 นำเสนอผลิตภัณฑ์ไม้แกะสลัก 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ของดีประจำอำเภอแม่ทา โดยนำสิ่งของที่หาได้ในห้องทำกิจกรรมมาสมมติเป็นผลิตภัณฑ์จากไม้แกะสลัก เช่น แก้วอี ไ้ะเรียนหนังสือ เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 เล่นนิทานเรื่อง เทวดาประจำต้นสลากย้อม พร้อมการแสดงประกอบ เป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับประเพณีการตานสลากย้อม ที่จะมีการส่งเทวดาจากบนสวรรค์มาประจำรักษาอยู่ที่ต้นสลากย้อม เพื่อให้พรแก่ผู้ที่นำสิ่งของมาตานสลาก ตามแต่กำลังบุญของผู้นั้น

จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้พบมุมมองใหม่ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อจังหวัดลำพูนที่อยู่นอกเหนือจากสิ่งที่ผู้วิจัยได้คาดหวังไว้ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำเสนอมุมมอง ความคิดของตนเองในฐานะของเยาวชนชาวลำพูนออกมาได้อย่างน่าสนใจ ผู้วิจัยได้เรียนรู้ประสบการณ์และมุมมองใหม่ ๆ จากเยาวชนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ตาราง 12 ผลคะแนนความรู้และความตระหนักรู้ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง					กลุ่มควบคุม				
ที่	คะแนนความรู้ (คะแนนเต็ม 40)	เปลี่ยนระดับ ความรู้	คะแนน ความตระหนักรู้	เปลี่ยนระดับ ความตระหนักรู้	ที่	คะแนนความรู้ (คะแนนเต็ม 40)	เปลี่ยนระดับ ความรู้	คะแนน ความตระหนักรู้	เปลี่ยนระดับ ความตระหนักรู้
1	14	น้อย	130	ปานกลาง	1	15	น้อย	154	มาก
2	14	น้อย	167	มาก	2	5	ไม่มี	102	น้อย
3	14	น้อย	166	มาก	3	11	น้อย	151	มาก
4	11	น้อย	133	ปานกลาง	4	12	น้อย	130	ปานกลาง
5	11	น้อย	129	ปานกลาง	5	11	น้อย	133	ปานกลาง
6	10	น้อย	157	มาก	6	16	ปานกลาง	104	ปานกลาง
7	9	น้อย	129	ปานกลาง	7	13	น้อย	132	ปานกลาง
8	6	ไม่มี	117	ปานกลาง	8	9	น้อย	154	มาก
9	7	ไม่มี	109	ปานกลาง	9	9	น้อย	134	ปานกลาง
10	13	น้อย	152	มาก	10	18	ปานกลาง	137	มาก
11	12	น้อย	144	มาก	11	13	น้อย	165	มาก
12	13	น้อย	157	มาก	12	11	น้อย	133	ปานกลาง
13	10	น้อย	132	ปานกลาง	13	7	ไม่มี	130	ปานกลาง

ตาราง 12 (ต่อ)

กลุ่มทดลอง					กลุ่มควบคุม					
ที่	คะแนนความรู้ (คะแนนเต็ม 40)	แปลผลระดับ ความรู้	คะแนน ความตระหนักรู้	ที่	คะแนนความรู้ (คะแนนเต็ม 40)	แปลผลระดับ ความรู้	คะแนน ความตระหนักรู้	ที่	คะแนนความรู้ (คะแนนเต็ม 40)	แปลผลระดับ ความรู้
14	17	ปานกลาง	137	มาก	14	6	ไม่มี	103	น้อย	
15	8	น้อย	102	น้อย	15	6	ไม่มี	134	ปานกลาง	
16	15	น้อย	120	ปานกลาง	16	17	ปานกลาง	163	มาก	
17	11	น้อย	157	มาก	17	14	น้อย	135	ปานกลาง	
18	11	น้อย	133	ปานกลาง	18	15	น้อย	154	มาก	
19	8	น้อย	126	ปานกลาง	19	8	น้อย	102	น้อย	
20	19	ปานกลาง	115	ปานกลาง	20	12	น้อย	151	มาก	
เฉลี่ย	11.65	น้อย	135.6	ปานกลาง	เฉลี่ย	11.4	น้อย	135.05	ปานกลาง	

จากตาราง 12 พบว่า ระดับความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นผู้นำพหุภาคีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับน้อย และระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นผู้นำพหุภาคีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 13 ผลคะแนนความรู้และความตระหนักรู้หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง						กลุ่มควบคุม			
ที่	คะแนนความรู้ (คะแนนเต็ม 40)	แปดผลระดับ ความรู้	คะแนน ความตระหนักรู้	แปดผลระดับ ความตระหนักรู้	ที่	คะแนนความรู้ (คะแนนเต็ม 40)	แปดผลระดับ ความรู้	คะแนน ความตระหนักรู้	แปดผลระดับ ความตระหนักรู้
1	32	มากที่สุด	184	มากที่สุด	1	11	น้อย	112	ปานกลาง
2	30	มาก	148	มาก	2	12	น้อย	130	ปานกลาง
3	26	มาก	143	มาก	3	11	น้อย	102	ปานกลาง
4	33	มากที่สุด	187	มากที่สุด	4	10	น้อย	164	มาก
5	27	มาก	151	มาก	5	13	น้อย	157	มาก
6	30	มาก	184	มากที่สุด	6	13	น้อย	105	ปานกลาง
7	28	มาก	170	มากที่สุด	7	16	ปานกลาง	145	มาก
8	29	มาก	163	มาก	8	9	น้อย	157	มาก
9	26	มาก	180	มากที่สุด	9	18	ปานกลาง	146	มาก
10	30	มาก	183	มากที่สุด	10	9	น้อย	130	ปานกลาง
11	26	มาก	173	มากที่สุด	11	19	ปานกลาง	133	ปานกลาง
12	28	มาก	184	มากที่สุด	12	16	ปานกลาง	104	ปานกลาง
13	30	มาก	187	มากที่สุด	13	12	น้อย	132	ปานกลาง

ตาราง 13 (ต่อ)

กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม			
ที่ ที่	คะแนนความรู้ (คะแนนเต็ม 40)	แปดผลระดับ ความรู้	คะแนน ความตระหนักรู้	แปดผลระดับ ความตระหนักรู้	คะแนน ความรู้	แปดผลระดับ ความรู้
14	28	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	ปานกลาง	มาก
15	31	มาก	มาก	มาก	น้อย	มาก
16	33	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	น้อย	ปานกลาง
17	27	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	ปานกลาง	ปานกลาง
18	27	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	ปานกลาง	มาก
19	31	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	น้อย	ปานกลาง
20	30	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	น้อย	มาก
ค่าเฉลี่ย	29.1	มาก	173.65	มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 13.3	น้อย

จากตาราง 13 พบว่า ระดับความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นผู้นำหลังการทดลองของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับมาก และมีความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนระดับความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นผู้นำหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับน้อย และมีความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสรุปผลการบันทึกการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 10 ของกลุ่มทดลอง จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นและความพยายามที่จะแสดงออกถึงความคิดที่ต้องการจะสื่อสารออกมาระหว่างการทำกิจกรรม สามารถนำเสนอมุมมอง ความคิดของตนเองในฐานะของเยาวชนชาวลำพูนออกมาได้อย่างน่าสนใจ

2. ผลการเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการวัดผลความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นจึงใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและมีขั้นตอนการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลจากแบบวัดความตระหนักรู้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ได้เก็บรวบรวม มาจำแนกออกเป็นผลก่อนและหลังการทดลอง (Pretest, Posttest) แล้วแปลงข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข (Code) จากนั้นจึงทำการป้อนข้อมูลลงในโปรแกรมเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงต่อไปนี้

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลอง	n = 20		ระดับความตระหนักรู้
	$\bar{x}$	SD	
ก่อนการทดลอง	135.60	18.79	ปานกลาง
หลังการทดลอง	173.65	14.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า ความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 135.60$, $SD = 18.79$) และความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลองหลังการทดลองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 173.65$, $SD = 14.53$)

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

การทดลอง	n	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
ก่อนการทดลอง	20	135.60	18.796	53.439*	.000
หลังการทดลอง	20	173.65	14.532		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 15 พบว่า ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

ความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์		n = 20		ระดับความตระหนักรู้
ความเป็นลำพูนของกลุ่มควบคุม		$\bar{x}$	SD	
ก่อนการทดลอง		135.05	19.89	ปานกลาง
หลังการทดลอง		135.35	21.18	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 พบว่า ความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 135.05$, SD = 19.89) และความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มควบคุมหลังการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 135.35$, SD = 21.18)

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

การทดลอง	n	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
ก่อนการทดลอง	20	135.05	19.888	28.584*	.000
หลังการทดลอง	20	135.35	21.177		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 17 พบว่า ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

กลุ่ม	n	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	20	135.60	18.796	.090	.929
กลุ่มควบคุม	20	135.05	19.888		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 18 พบว่า ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

กลุ่ม	n	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	20	173.65	14.532	6.669*	.000
กลุ่มควบคุม	20	135.35	21.177		

*มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 19 พบว่า ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ที่จะช่วยทำให้เยาวชนในจังหวัดลำพูน ได้ตระหนักในคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นลำพูน ในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการเรียนรู้และการบูรณาการโดยใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน โดยคาดหวังให้เกิดกลุ่มเยาวชนที่สนใจและมีความกระตือรือร้นในการอนุรักษ์ หวงแหน และมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูนต่อไปในอนาคต โดยผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยในระยะแรกจะเป็นการศึกษาและรวบรวมอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดลำพูน ส่วนในระยะที่สองจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาพัฒนาเป็นตัวกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และทำการวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เปรียบเทียบผลก่อนและหลังทำการทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเป็นข้อมูลเชิงสถิติ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ แบบไม่มีโครงสร้างด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1.1 บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ	จำนวน	3	คน
1.2 บุคลากรในสถานศึกษา	จำนวน	3	คน
1.3 ประชาชนชาวบ้าน	จำนวน	3	คน

เกณฑ์การคัดกรองประชากรผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยจะต้องเป็นชาวลำพูนโดยกำเนิด หรือทำงานด้านวัฒนธรรมของจังหวัดมาไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรืออาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูนมาไม่ต่ำกว่า 20 ปี

2. ประชากรในการพัฒนากิจกรรม ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนจำนวน 134 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดให้เป็นตัวแทนของประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ที่เข้าร่วมกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จำนวน 40 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวน 20 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัย เรื่อง กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดลำพูน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนตามลำดับ

ขอบเขตด้านพื้นที่

อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนกุมภาพันธ์-เดือนธันวาคม 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
2. กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
3. แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ในระยะแรกเป็นการศึกษาและรวบรวมอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ และปราชญ์ชาวบ้าน ในจังหวัดลำพูน ส่วนในระยะที่สอง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาสร้างและพัฒนาเป็นรูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากนั้นจึงนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มทดลอง และทำการวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เปรียบเทียบผลก่อนและหลังทำการทดลอง ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูนในด้านต่างๆ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1.1 บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ	จำนวน	3	คน
1.2 บุคลากรในสถานศึกษา	จำนวน	3	คน
1.3 ปราชญ์ชาวบ้าน	จำนวน	3	คน

โดยดำเนินการขออนุญาตสัมภาษณ์ และนัดหมาย มีการแนะนำตัวเอง แจ้งจุดประสงค์ในการขอสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกเสียงพร้อมกับการจดบันทึกข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาและการสรุปผลการวิจัย

2. กิจกรรมละครและการวัดผลความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

2.1 ขั้นตอนเตรียมการ

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนแม่ทวียวิทยา อําเภอมะหาว จังหวัดลำพูน เพื่อขออนุญาตในการเข้าไปทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. เข้าพบและชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

3. ทำหนังสือขออนุญาตการทำวิจัยในมนุษย์

4. ทำหนังสือทางราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

2.2 ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยชี้แจงกิจกรรมและการใช้สถานที่สำหรับทำกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม ให้เป็นผู้เตรียมความพร้อม

2. จากนั้นผู้วิจัยมีหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์และวิทยากรที่จะเข้ามาทำกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

3. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการดำเนินกิจกรรม จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 20 คน

4. ผู้วิจัยดำเนินการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยจัดทำแผนดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแผนการดำเนินการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการในการทำกิจกรรมพร้อมคณะทำงาน

5. หลังจากการทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) ครั้งสุดท้าย โดยใช้แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) ไปทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ และนำเสนอผลการทดลองก่อนและหลังการทำกิจกรรมเป็นค่าสถิติ เพื่อเป็นการสนับสนุนผลการทดลองให้ครอบคลุมมากขึ้น

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้อง

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะถูกนำมาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นที่ได้ทำการศึกษา จากนั้นการสรุปและตีความ (Conclusion and Interpretation) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นอัต

ลักษณะที่โดดเด่นของจังหวัดลำพูนและมีความแตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียง ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) ในแต่ละประเด็นของการศึกษา

ในส่วนของการทำกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนและจากการวัดผลความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลอง กับกลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มควบคุม (Control Group) จะใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลจากแบบวัดที่ได้เก็บรวบรวมมาจำแนกออกเป็นก่อนและหลังการทดลอง (Pretest, Posttest) มาแปลงข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วป้อนข้อมูลลงในโปรแกรม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นและวัตถุประสงค์ที่ได้ทำการศึกษา จากนั้นทำการสรุปและตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน ที่มีความโดดเด่นและแตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียง ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) ในแต่ละประเด็นของการศึกษา

2.2 อธิบายคุณภาพของเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยใช้สูตร IOC

2.3 อธิบายค่าความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.4 เปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

2.5 เปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

2.6 เปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

2.7 เปรียบเทียบระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

2.8 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึกระหว่างการทำกิจกรรม ของกลุ่มทดลอง ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลการศึกษารูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive)

3. การอภิปรายผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ทั้งหมด มานำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

หลังจากที่ได้ข้อมูลที่เป็นอัตลักษณ์ประจำจังหวัดลำพูนที่โดดเด่นทั้ง 4 ด้านแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น ไปพัฒนาสู่ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนและแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ตามลำดับขั้นตอนของวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลของการพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

รูปแบบของกิจกรรมละครที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้น อาศัยหลักการทางด้านกิจกรรมละคร อาทิ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกมละคร การใช้จินตนาการ กิจกรรมการแสดงออก รวมทั้งข้อมูลทางด้านอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน ที่มีคุณลักษณะหรือตัวบ่งชี้เฉพาะที่ทำให้จังหวัดลำพูนมีความโดดเด่นหรือแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งเกิดจากการนิยามและอธิบายตัวตนของคนลำพูนที่มีต่อตนเอง ชุมชน และสังคมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระนางจามเทวี ด้านสถานที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีตานสลากย้อม และด้านศิลปะและหัตถกรรม ได้แก่ ผ้ายกลำพูน โดยในแผนกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนดังกล่าว ประกอบไปด้วยสาระสำคัญของแผนกิจกรรม วัตถุประสงค์ ระยะเวลา จำนวนสมาชิก อุปกรณ์ที่ใช้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การวัดและประเมินผล นำมาพัฒนาประกอบทฤษฎีและหลักการของกระบวนการ

กลุ่ม โดยใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที มีทั้งหมด 10 กิจกรรม ดังนี้

ช่วงที่ 1 เตรียมความพร้อม (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1)

- กิจกรรมที่ 1: เปิดประตูสู่ลำพูน

ช่วงที่ 2 กิจกรรมอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน (สัปดาห์ที่ 1-5/ครั้งที่ 2-9)

- กิจกรรมที่ 2: พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย

- กิจกรรมที่ 3: จากละโว้...สู่ลำพูน

- กิจกรรมที่ 4: วัด วัง ผังเดียวกัน

- กิจกรรมที่ 5: วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน

- กิจกรรมที่ 6: ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวในโลกที่ลำพูน

- กิจกรรมที่ 7: ต้นบุญแห่งกุศโลบาย

- กิจกรรมที่ 8: ผ้ายกลำพูน จากคุ้มเจ้าถึงชาวเมือง

- กิจกรรมที่ 9: นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็นละคร

ช่วงที่ 3 สรุปผล (สัปดาห์ที่ 5/ครั้งที่ 10)

- กิจกรรมที่ 10: เราชัก(ษ์)ลำพูน

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบกิจกรรมละครที่ได้สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ค) เพื่อพิจารณาคำตัดสินความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยพบว่ากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนที่ผ่านการพิจารณามีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มีทั้งหมด 10 กิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของ IOC อยู่ที่ 0.66-1.00

จากนั้นจึงนำกิจกรรมไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่คล้ายกลุ่มตัวอย่าง ทำการจดบันทึกระหว่างการทดลองใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อประสิทธิภาพของเครื่องมือ พบว่าผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน และผลของการนำไปทดลองใช้ (Try out) พบว่า แผนกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการเปรียบเทียบผลการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน พบว่า

2.1 ความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 135.60$, $SD = 18.79$) และระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลองหลังการทดลองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 173.65$, $SD = 14.53$)

2.2 ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2.3 ความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 135.05$, $SD = 19.89$) และความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มควบคุมหลังการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 135.35$, $SD = 21.18$)

2.4 ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนการทดลอง

2.5 ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 ระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระดับความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รู้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยใช้เค้าโครงข้อคำถามการหาอัตลักษณ์ประจำจังหวัดจากการศึกษาวิจัย ของ นุชนาฏ เชียงชัย (2558) และ เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง (2554) ในการหาอัตลักษณ์ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ 2) ด้านศิลปะ 3) ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี 4) ด้านประวัติศาสตร์ 5) ด้านแหล่งท่องเที่ยว 6) ด้านสินค้าและผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัด ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน พบว่าจังหวัด

ลำพูนมีอัตลักษณ์ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ คือ พระนางจามเทวี 2) ด้านสถานที่สำคัญของจังหวัด คือ วัดพระธาตุหริภุญชัย 3) ด้านวัฒนธรรมและประเพณี คือ ประเพณีตานสลากย้อม และ 4) ด้านศิลปะและหัตถกรรม คือ ผ้ายกลำพูน ซึ่งผลที่ได้มีความแตกต่างจากเค้าโครงข้อคำถามในการหาอัตลักษณ์ประจำจังหวัด ของ นุชนาฏ เชียงชัย (2558) และ เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง (2554)

2. ผู้วิจัยพบว่าเยาวชนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนหลังการทดลอง ในด้านประเพณีตานสลากย้อมสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย ด้านศิลปะและหัตถกรรม ได้แก่ ผ้ายกลำพูน และ ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระนางจามเทวี ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ประเพณีตานสลากย้อม ซึ่งเป็นประเพณีทางสังคมของจังหวัดลำพูน เกิดขึ้นจากการยอมรับร่วมกันของคนในจังหวัด สามารถก่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันในระดับสังคม ส่งผลให้กิจกรรมประเพณีตานสลากย้อมสามารถส่งผลต่อการเกิดความรู้ต่อกลุ่มตัวอย่างได้มากกว่ากิจกรรมในด้านอื่นๆ ที่เป็นการรับรู้ในระดับปัจเจก สอดคล้องกับ ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2547, น. 31-72) ที่กล่าวถึง “อัตลักษณ์ร่วม” (Collective Identity) หมายถึง อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นการก่อรูปและดำรงอยู่ในการรับรู้ โดยมีกระบวนการทางสังคมในการสร้างและสืบทอดความเป็นอัตลักษณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมที่มีต่อคนและกลุ่มอื่นๆ ในสังคม

3. ในการวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ก่อนการทดลองผู้วิจัยพบว่าเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีผลความตระหนักรู้อยู่ที่ระดับปานกลาง และมีผลระดับความรู้ที่ระดับน้อย ส่วนผลการวัดความตระหนักรู้หลังการทดลอง พบว่าเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีผลความตระหนักรู้ที่ระดับมากที่สุด และมีผลระดับความรู้ที่ระดับมาก สอดคล้องกับ Good (1973) ที่กล่าวว่า ความตระหนักรู้เป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ และเมื่อรับรู้ในขั้นต่อไป ก็จะเข้าใจในสิ่งเร้า นั้น การเกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ คือมีความรู้ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดความรู้ในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักรู้ต่างก็นำไปสู่การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้า นั้นๆ การที่บุคคลจะเกิดความรู้ขึ้นได้บุคคลจะต้องมีความรู้มาก่อน เพราะฉะนั้นการที่จะสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นได้ในจังหวัดลำพูน จำเป็นต้องมีการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านเมืองหรือท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงการให้ความรู้ควบคู่ไปพร้อมกับ

การสร้างความรู้ในคุณค่าและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับเยาวชนในจังหวัดลำพูน

4. รูปแบบของกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา อาศัยหลักการกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) และกิจกรรมละครในการศึกษา (Drama in Education) อาทิ การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นละครสด การใช้จินตนาการ กิจกรรมการแสดงออก รวมทั้งข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ในแต่ละด้านของจังหวัดลำพูน ได้แก่ ด้านบุคคล ในประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระนางจามเทวี ด้านสถานที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีตานสลากย้อม และด้านศิลปะและหัตถกรรม ได้แก่ ผ้ากลลำพูน โดยกิจกรรมแบ่งออกเป็น 10 ครั้ง ดังนี้

- กิจกรรมครั้งที่ 1 : เปิดประตูสู่ลำพูน

ผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม ผสมผสานกับกิจกรรมทางการละคร เพื่อนำมาใช้ในการละลายพฤติกรรมของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้สร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี เกิดความไว้วางใจ และการกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ระหว่างผู้วิจัยและสมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม สร้างความสัมพันธ์แรกเริ่มที่ดี ก่อให้เกิดความไว้วางใจ และได้รับความร่วมมือในระหว่างการทำกิจกรรม รวมถึงการได้ทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลงในการดำเนินกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

สอดคล้องกับ Rogers (n.d, อ้างถึงใน จินตนา พราวศรี, 2555, น. 24) ที่อธิบายถึงประโยชน์ของการทำกิจกรรมกลุ่ม ว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก ส่งผลให้มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น สามารถแสดงถึงความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีความเข้าใจในตนเอง ตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความมั่นคงทางด้านจิตใจมากยิ่งขึ้น กล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น เชื่อในความสามารถของบุคคล เคารพในการตัดสินใจของตนเองและผู้อื่น

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

ผลคะแนนระดับความตระหนักของเยาวชนกลุ่มทดลองก่อนการทำกิจกรรม พบว่าความตระหนักในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองอยู่ในระดับ

ปานกลาง ความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง และระดับความรู้อัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองอยู่ในระดับน้อย

- กิจกรรมครั้งที่ 2 : พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักในอัตลักษณ์ด้านบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูนเกี่ยวกับพระนางจามเทวี ผู้เป็นปฐมกษัตริย์ของอาณาจักรหริภุญชัยหรือจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน ผ่านกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) และการวิเคราะห์ลักษณะตัวละคร โดยใช้หลัก 5W (Who What When Where Why) ซึ่งกิจกรรมในครั้งนี้ได้เสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชประวัติของพระนางจามเทวี สามารถสื่อสารมุมมองที่ตนมีต่อพระนางจามเทวีและความเป็นลำพูนในด้านต่างๆ อาทิ ด้านการปกครอง ชีวิตครอบครัว การศึกษาสงเคราะห์ และด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา รวมทั้งสามารถสะท้อนความเป็นพระนางจามเทวี ในฐานะที่ทรงเป็นต้นแบบของผู้ปกครองที่ดี การดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายและการเสียสละความสุขของตนเองเพื่อส่วนรวม

จากการทำกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่นำเสนอแนวคิดการสร้างอนุสาวรีย์พระนางจามเทวีกับพระพุทธศาสนา โดยออกแบบรูปปั้นพระนางจามเทวีในอิริยาบถพนมมือ นั่งพับเพียบบนแท่นที่ประทับ มีข้าราชการบริพารในชุดปฏิบัติธรรมนั่งคุกเข่ากับพื้นรายรอบให้เหตุผลว่าเป็นพระนางจามเทวีปางผนวชที่พราหมณ์ หลังจากทรงสละราชสมบัติในบั้นปลายชีวิต และต้องการจะนำไปประดิษฐานที่วัดพระธาตุหริภุญชัย โดยให้หันหน้าเข้าสู่พระธาตุหริภุญชัย แสดงถึงความความเลื่อมใสของพระองค์ที่มีต่อพระพุทธศาสนา ผู้คนที่มาท่องเที่ยวจะได้สักการะทั้งองค์พระธาตุหริภุญชัยและพระนางจามเทวีที่เปรียบเสมือนอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูนได้ในคราวเดียวกัน

สอดคล้องกับทฤษฎีของ Erving Goffman นักสังคมวิทยา (1963, อ้างถึงใน อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, น. 27) ได้อธิบายลักษณะของอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity) ว่า อัตลักษณ์ส่วนบุคคล เป็นภาพของปัจเจกบุคคลในสายตาของผู้อื่น ในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ศิลปิน ดารา เกิดขึ้นจากเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว และเกิดขึ้นในช่วงเริ่มแรกของชีวิต และจากสังคมในลำดับต่อมา และจะส่งผลต่อไปยังอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) ที่เกิดจากการยอมรับร่วมกันของคนในสังคม ดังในกรณีของพระนางจามเทวี ที่ส่งผลต่อการยอมรับร่วมกันของชาวลำพูนและเยาวชนกลุ่มตัวอย่างว่าเป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

- กิจกรรมครั้งที่ 3 : จากละโว้...สู่ลำพูน

กิจกรรมในครั้งนี้เป็นกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดลำพูนเกี่ยวกับการก่อตั้งอาณาจักรสุโขทัย กิจกรรมในครั้งนี้ได้มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจ สามารถประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับตนเอง และความสำคัญของตนเองที่มีต่อประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น โดยใช้ทฤษฎีกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama)

ในช่วงสรุปกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันสะท้อนออกมาว่าได้รับความสนุกสนาน ได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การก่อตั้งเมืองสุโขทัย รวมถึงการทำงานเป็นทีมที่ต้องแข่งกับเวลา นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังพบว่าเมื่อถูกจับเวลาในการทำกิจกรรม ทำให้คิดและสร้างภาพนิ่งได้ไวขึ้น เพราะไม่มีโอกาสได้คิดเยอะ จากการจดบันทึกกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่าการสอดแทรกข้อมูลเพื่อให้ความรู้เบื้องต้นไปพร้อมกับกิจกรรมการละลายพฤติกรรม ก่อนการทำกิจกรรมละครสามารถทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีข้อมูลสำหรับนำไปใช้ในระหว่างการทำกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น และช่วยประหยัดเวลาในการอธิบายเนื้อหาแก่นของช่วงการทำกิจกรรมหลัก นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้อุปกรณ์ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมและเพิ่มจินตนาการให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้เร็ว สามารถนำอุปกรณ์ประกอบมาใช้ในการทำกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์

สอดคล้องกับ ทนงศักดิ์ ประสบกิตติคุณ (2535, น. 22-23) กล่าวว่า ความตระหนักรู้ของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้จึงมีผลต่อความตระหนักรู้ด้วยเช่นกัน หนึ่งในนั้นคือ ลักษณะและรูปแบบของสิ่งเร้า ที่สามารถทำให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจ ก็ย่อมทำให้ผู้พบเห็นเกิดการรับรู้และความตระหนักรู้ขึ้น เพราะเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้อุปกรณ์มาช่วยเป็นสิ่งเร้าในการเสริมสร้างความตระหนักรู้ เพิ่มการจดจำ กระตุ้นประสาทสัมผัสที่ได้จากการมองเห็นและการได้สัมผัสจริงอย่างใกล้ชิด

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์

ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

จากการวัดผลระดับความรู้ในการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ ครั้งที่ 2 และ 3 พบว่าเยาวชนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรมอยู่ที่ 3.80 หลังจากการทดลองใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 7.45 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

- กิจกรรมครั้งที่ 4 : วัด วัง ผังเดียวกัน

กิจกรรมในครั้งนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่มีมายาวนานตั้งแต่สมัยอาณาจักรหริภุญชัย และเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน ผ่านรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์ (Creative Drama) กิจกรรมในครั้งนี้ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้และรู้จักการใช้ร่างกายให้เป็นประโยชน์ ผ่านการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด ได้ทำงานเป็นกลุ่ม ได้รู้จักสังเกตการกระทำของเพื่อนสมาชิก และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถใช้ร่างกายมาประกอบและสร้างเป็นเจดีย์ วิหาร และสิ่งก่อสร้างสำคัญภายในวัดพระธาตุได้อย่างสร้างสรรค์ เมื่อมาถึงสิ่งก่อสร้างสุดท้ายที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องใช้ร่างกายในการสร้างขึ้นมา คือ “แผนผังวัดพระธาตุหริภุญชัย” โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 20 คน ร่วมกันจำลองสิ่งก่อสร้างภายในวัดพระธาตุหริภุญชัยตามที่ผู้วิจัยกำหนด เริ่มจาก พระธาตุหริภุญชัย ซึ่งใช้สมาชิกจำนวน 20 คน ต่อมาผู้วิจัยกำหนดให้สร้าง วิหารหลวง ซึ่งมีข้อแม้ว่าจะต้องแบ่งจำนวนสมาชิกจากพระธาตุหริภุญชัยมาสร้างเพิ่ม โดยที่รูปทรงขององค์พระธาตุยังเป็นทรงเดิม ต่อด้วย ซุ้มประตูโขง และสิ่งห่อหุ้มน้ำวัดตามลำดับ จนได้ออกมาเป็นแผนผังโบราณสถานสำคัญภายในวัดพระธาตุหริภุญชัย จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการทำกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนความคิดและความรู้สึกออกมาว่า

“กิจกรรมนี้ทำให้ได้เรียนรู้และรู้จักการใช้ร่างกายให้เป็นประโยชน์ ผ่านการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด ได้ทำงานกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ได้รู้จักสังเกตการกระทำของเพื่อน รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น”

สอดคล้องกับ วินนี่เฟร็ด วอร์ด (1925, อ้างถึงใน ปรวัน แพทยานนท์, 2561) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในด้านการใช้จินตนาการ (Imagination) ปลดปล่อยความคิดให้เป็นอิสระไร้ซึ่งการควบคุมทางความคิด การใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง ความคิดหรือการกระทำในสิ่งใหม่โดยไม่ซ้ำแบบหรือลอกเลียนแบบใคร การที่จินตนาการ

จะสมบูรณ์แบบได้ดีที่สุด จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการแสดงออกมามีความคิดสร้างสรรค์ การได้เคลื่อนไหวร่างกาย (Movement) แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด จินตนาการที่ตนเองมี เพื่อที่จะสื่อสารกับผู้อื่น การใช้ท่าไม้ (Pantomime) เช่น การแสดงออกทางความคิดบางอย่างด้วยการเคลื่อนไหวหรือการใช้ท่าทาง โดยปราศจากการใช้คำพูด เป็นการบรรเทาความกดดันที่จะต้องคิด บทสนทนา เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการแสดงออกของมนุษย์ และการด้นสด (Verbal Improvisation) ที่เน้นให้เกิดการแสดงออกทางความคิดโดยฉับพลัน ภายใต้เงื่อนไขที่ถูกกำหนดขึ้น สามารถช่วยพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ดี

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

- กิจกรรมครั้งที่ 5 : วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน

กิจกรรมในครั้งนี้ ยังคงเกี่ยวเนื่องกับวัดพระธาตุหริภุญชัย ในฐานะของสถานที่สำคัญประจำจังหวัด เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมรากฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีทางศาสนาของชาวลำพูน มีโบราณสถานอันเก่าแก่และประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาตั้งแต่ครั้งยุคอาณาจักรหริภุญชัยรุ่งเรือง ในการทำกิจกรรมครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงออกและสื่อสารภาพประเพณีต่างๆออกมาได้ดี สามารถใช้จินตนาการในการพัฒนาต่อยอดภาพโจทย์ที่ได้รับออกมาเป็นบทบาทสมมุติได้อย่างน่าสนใจ สามารถแสดงให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของตนเองจากประสบการณ์ที่เคยได้เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในแต่ละประเพณีที่เป็นกิจกรรมสำคัญประจำปีของชาวลำพูน หรือแม้กระทั่งการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการต่อยอดแสดงบทบาทสมมุติเพื่อจำลองกิจกรรมของบุคคลที่อยู่ในภาพถ่าย

จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหลังจากการทำกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนความคิดและความรู้สึกออกมาว่า

“วันนี้ได้เห็นภาพเก่าของวัดพระธาตุ และได้แสดงสมมติเป็นคนโบราณที่อยู่ในภาพถ่าย ได้ออกแบบและคิดจินตนาการสิ่งที่คุณป้าในรูปกำลังจะทำ ก็ใช้จินตนาการเต็มทีกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม แต่พอพี่โอม (ชื่อเล่นของผู้วิจัย) เฉลยว่าคือภาพนี้คือเหตุการณ์อะไรก็ไม่คิดมาก่อนว่าคุณป้าคนนั้นคือสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีที่กำลังทรงน้ำพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งจินตนาการของหนูกับเพื่อนไปไกลคนละเรื่องกับภาพเลย”

สอดคล้องกับคำอธิบายของ โครงการสื่อชาวบ้าน (2528) ที่ระบุถึงการนำ กิจกรรมละครมาใช้ในการเสริมสร้างความตระหนักรู้ ว่า “ละคร” หรือ “วิชาศิลปะการละคร” คือ การศึกษาให้เข้าใจชีวิตและจิตใจของมนุษย์ ปฏิบัติที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาเฉพาะหน้า ธรรมชาติ กฎเกณฑ์ทางสังคม ตลอดจนเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งย่อมนำไปสู่ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น โดยที่การนำละครมาใช้ในการเรียนรู้ สามารถเป็นไปได้ในหลายรูปแบบ อาทิ การใช้บทบาทสมมติ (Role Playing) การแสดงละครเป็นเรื่อง (Play) การแสดงโดยไม่ใช้คำพูด (Pantomime) การแสดงบทบาทตามสถานการณ์โดยไม่มีการเตรียมล่วงหน้า (Improvisation) ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิด ความตื่นตา ตื่นใจ และความเข้าใจได้ง่าย และเป็นประสบการณ์ที่สร้างความประทับใจแก่ผู้เรียน อันจะเป็นผลดีต่อการสร้างความจำ เสริมการสร้างและการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ ที่แฝงอยู่ในเนื้อหาของละคร ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของตัวละคร นั้นๆ ทำให้เข้าใจแนวคิดและจิตใจ ตลอดจนการกระทำต่างๆ ของมนุษย์ในสังคม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการแสดงออกตามแรงขับทางธรรมชาติ (Drive) ในขณะที่ไม่สามารถทำได้ในสภาพ ปกติในชีวิตจริง เช่น การผจญภัย การต่อสู้และการเอาชนะเห็นดินอากาศ เป็นต้น

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความ สอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

จากการวัดผลระดับความรู้ในการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อ เสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ด้านสถานที่สำคัญของจังหวัดลำพูน ครั้งที่ 4 และ 5 พบว่าเยาวชนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรมอยู่ที่ 4.20 หลังจากการ ทดลองใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 7.55 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

- กิจกรรมครั้งที่ 6 : ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวใน

โลกที่ลำพูน

กิจกรรมนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนัก เกี่ยวกับความสำคัญของประเพณีตานสลากย้อม ที่มีเพียงหนึ่งเดียวในโลกที่จังหวัดลำพูน ใน กิจกรรมนี้ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมช่วยกันทำ Story Telling เกี่ยวกับประเพณีตานสลากย้อม จากสะท้อนความคิดและความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า กิจกรรมตานสลากย้อมในครั้งนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความเป็นมาของการตานสลากย้อม จากที่เคย รับรู้แค่เพียงผิวเผิน โดยมีเพื่อนสมาชิกทุกคนช่วยกันเล่าและแต่งเรื่องร่วมกัน

สอดคล้องกับ พรรัตน์ ดำรุง (2550) ที่กล่าวถึงการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน หรือ Story Telling .ในกิจกรรมละครสำหรับเด็กเยาวชน (Theatre for young people) หรือ กิจกรรม “ละครการศึกษา” หมายถึงการใช้กระบวนการทางการละครเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยมีการใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story telling) โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาจินตนาการ การทำงานร่วมกันของผู้เรียนผ่านการแสดงออก (Acting out) กิจกรรมละครในการศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยการวางแผนที่ดี และทำเป็นโครงการต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ส่วนหัวข้อที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นหัวข้อที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางความคิด การใช้เหตุผล การใช้ความเข้าใจ การพัฒนาตนเองและกลุ่ม พัฒนาความคิดในด้านสังคมและการใช้ภาษา

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเด็กเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักในอัตลักษณ์ ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความ สอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

- กิจกรรมครั้งที่ 7 : ด้นบุญแห่งกุศโลบาย

โดยกิจกรรมนี้จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจในแก่น ความคิดหลักของประเพณีตานสลากย้อมในเรื่องของความศรัทธาในพุทธศาสนาและความ สามัคคีของชุมชน สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการจะสื่อสารให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ได้ตระหนักคือ คุณค่า และแก่นสาระที่แท้จริงของประเพณีตานสลากย้อมที่ผ่านการส่งสมทางภูมิปัญญามาแต่โบราณ โดยผู้วิจัยใช้กิจกรรมการ Story telling, การนำเสนอและการใช้จินตนาการ จากครั้งที่แล้วก่อน สิ้นสุดกิจกรรม ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำสิ่งของมาคนละหนึ่งชิ้น ที่อยากจะนำมาร่วมใน ประเพณีตานสลากย้อม จากนั้นผู้วิจัยให้สมาชิกออกมาแนะนำสิ่งของที่เตรียมมาตานสลากย้อม จากการจดบันทึกการนำเสนอของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นถึง วัตถุประสงค์และอันติสงส์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการนำสิ่งของมาตานสลากได้ จากการจดบันทึก การนำเสนอของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และอันติสงส์ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการนำสิ่งของมาตานสลากได้ดังนี้

สมาชิกที่คนที่ 1 นำ “แป้งทาน้ำ” มาตานสลากให้ตัวเอง อันติสงส์ใน การทำทานด้วยของสิ่งนี้ ชาติน้ำจะได้มีใบหน้าขาวใส ผุดผ่อง

สมาชิกคนที่ 2 นำ “ทิชชู” มาตานสลาก โดยให้เหตุผลว่าสมัยนี้ทิชชูเป็น สิ่งของจำเป็นของผู้หญิงที่จะต้องใช้ในชีวิตประจำวัน และขอทำทานให้แก่เจ้ากรรมนายเวร

สมาชิกคนที่ 3 นำ “กระจกส่องหน้า” มาร่วมตานสลาก และขอให้ อานิสงส์นี้ให้ตัวเองมีสติ เพราะจะได้ใช้กระจกในการส่องดูตัวเอง และมีสติรู้ตัวตลอดเวลา

สมาชิกคนที่ 4 นำ “หวี” มาตานสลาก โดยให้เหตุผลว่าจะทำทานให้ย่า เพราะคิดถึงย่า ตอนที่ย่ามีชีวิตอยู่ย่าของตนนั้นมีผมยาว และรวบผมมวยสูงแบบคนโบราณ ตลอดเวลา จึงอยากจะตานหวีขึ้นไปให้ย่าใช้บนสวรรค์

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจถึงแก่นวัตถุประสงค์หลักของประเพณีการตานสลากย้อม ที่เป็นการทำบุญในอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของจังหวัดลำพูน ผ่านกิจกรรมในครั้งนี้ได้อย่างเหมาะสมและสามารถสื่อสารความคิดภายในผ่านการนำเสนอสิ่งของที่ได้นำมาตานสลาก สอดคล้องกับ Good (1973) ที่กล่าวว่า ความตระหนักรู้เป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ และเมื่อรับรู้ในขั้นต่อไป ก็จะทำให้เข้าใจในสิ่งเร้านั้น การเกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ คือ มีความรู้ในสิ่งนั้นและนำไปสู่การเกิดความตระหนักรู้ในที่สุด ซึ่งความรู้และความตระหนักรู้ต่างก็นำไปสู่การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้านั้นๆ การที่บุคคลจะเกิดความตระหนักรู้ขึ้นได้นั้น บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้มาก่อน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญ ความรับผิดชอบและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ต่อสิ่งนั้น ๆ ต่อไป ในที่สุด โดยผู้วิจัยพบว่าหลังจากการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเข้าใจถึงแก่นวัตถุประสงค์หลักของประเพณีการตานสลากย้อม ที่เป็นการทำบุญในอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของจังหวัดลำพูน ผ่านกิจกรรมในครั้งนี้ได้อย่างเหมาะสมและสามารถสื่อสารความคิดภายในผ่านการนำเสนอสิ่งของที่ได้นำมาตานสลาก

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

การวัดผลระดับความรู้ในการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ครั้งที่ 6 และ 7 พบว่าเยาวชนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรมอยู่ที่ 4.25 หลังจากการทดลองใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 8.00 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

- กิจกรรมครั้งที่ 8 : ฝ่ายกลาพูน จากคัมเจ้าถึงชาวเมือง

กิจกรรมในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักถึงความเป็นมาและความสำคัญของฝ่ายกลาพูนทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการนำฝ่ายกลาพูนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้ทำการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับต้นกำเนิด ที่มา และเอกลักษณ์ของฝ่ายกลาพูน พร้อมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ชมตัวอย่างฝ่ายกลาพูนจำนวน 18 ผืนและผ้าที่ทอเลียนอย่างฝ่ายกลาพูนจำนวน 2 ผืน โดยที่ไม่บอกว่าผืนไหนเป็นฝ่ายกลาพูนหรือผืนไหนที่เป็นผ้าที่ทอเลียนแบบฝ่ายกลาพูน เพื่อต้องการจะสื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ความเป็นฝ่ายกลาพูนว่าไม่ได้อยู่ที่การเป็นของแท้ของหรือเทียม แต่เป็นกระบวนการผลิตที่พิถีพิถัน คุณภาพของผ้า และลวดลายที่วิจิตรบรรจง

ผู้วิจัยได้คาดหวังให้กิจกรรมนี้จะสามารถสร้างความตระหนักให้สมาชิกได้เห็นคุณค่าของฝ่ายกลาพูนที่ถูกกล่าวขานถึงความงามที่เป็นเลิศ คุณภาพของเนื้อผ้า ภูมิปัญญาแห่งการถักทอ สมควรที่จะได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในสุดยอดแห่งผ้าไหมไทย ทั้งหมดนี้คือมรดกทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน ที่คนลำพูนโดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ควรได้มีส่วนร่วมในความภาคภูมิใจ ให้ภูมิปัญญาการทอฝ่ายกลาพูนได้ดำรงสืบต่อไป

จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สะท้อนแรงบันดาลใจในการออกแบบชุดและเครื่องแต่งกายจากฝ่ายกลาพูนไว้ว่า

“ได้ออกแบบเป็นชุดออกกรบของพระนางจามเทวี โดยมีเสื้อเกราะแขนยาวสามส่วน ท่อนล่างเป็นกางเกงยาวถึงหัวเข่า ด้านหลังมีชายผ้ายาวลากพื้น ทาบกับฝ่ายกลาพูนทอลายดอกกรัก บนพื้นสีแดงสลักเหลือง โดยบอกเล่าถึงแรงบันดาลใจว่าอยากสื่อสารสื่อความเป็นหญิงแกร่งของพระนางจามเทวี ผ่านมุมมองของตัวเองที่เป็นคนรุ่นใหม่”

สอดคล้องกับ เบรกเลอร์ (1986, น. 45) ที่กล่าวว่า ความตระหนักรู้เกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้าอันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการตอบสนอง โดยองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความตระหนักรู้มีอยู่ 3 ประการ คือ 1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) โดยจะเริ่มต้นจากระดับง่ายและจะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ 2. อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติ ค่านิยม ความชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นองค์ประกอบของบุคคลในการประเมินต่อสิ่งเร้า 3. พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยา ท่าทาง ที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า หรือแนวโน้มที่ส่งผลต่อการกระทำของบุคคล

จากการจัดบันทึกกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจและตื่นตาตื่นใจกับผ้ายกลำพูนที่ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวอย่างให้ชมเป็นอย่างมาก การได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นตัวอย่าง หรือสามารถสัมผัสสัมผัสกับผ้ายกลำพูนอย่างใกล้ชิด ทำให้สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่แก่นของเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว เกิดความเข้าใจได้ดี เห็นภาพชัดเจนขึ้น

ผู้วิจัยพบว่าผลงานการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยใช้ผ้ายกลำพูนเป็นแรงบันดาลใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความน่าสนใจ และสามารถนำเสนอความคิด แรงบันดาลใจของตนเองในการออกแบบผลงานออกมาได้ดี บางผลงานสามารถนำไปตัดเย็บและสวมใส่ได้ในชีวิตประจำวันได้จริง

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

- กิจกรรมครั้งที่ 9 : นุ่งผ้า-พาดเล่น-เป็นละคร

กิจกรรมในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักถึงความเป็นมาและความสำคัญของผ้ายกลำพูนทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการนำผ้ายกลำพูนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม จากการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสะท้อนความรู้สึกลอกออกมาว่า กิจกรรมในครั้งนี้ทำให้ได้มีโอกาสสัมผัสกับผ้าทอลำพูนอย่างใกล้ชิดหลากหลายแบบ ได้ทดลองนุ่งผ้าและออกแบบการแต่งกายของบุคคลในประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน และได้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผ้าทอยกดอกลำพูนให้เข้ากับการแต่งกายและบุคลิกของบุคคลเหล่านั้น

จากการจัดบันทึกกิจกรรมของผู้วิจัย พบว่ากิจกรรมในครั้งนี้ช่วยทำให้เยาวชนได้มีโอกาสทำความรู้จักและได้ใกล้ชิดกับผ้ายกลำพูนมากยิ่งขึ้น ทำให้ไม่รู้สึกว่าการนำผ้าทอพื้นเมืองมาใช้เป็นเรื่องที่ห่างไกลตัวอีกต่อไป สอดคล้องกับ พรรัตน์ ดำรุง (2550, น. 69-71) ที่กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมการละครต่อการพัฒนาเยาวชนในทางศิลปะ (Artistic collaboration) ว่า เยาวชนจะคุ้นเคยกับการฝึกฝน ทดลองการทำงานทางด้านศิลปะ สำหรับการสร้างอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการแสดง เช่น หน้ากาก หรือฉากในการแสดง ในส่วนนี้ครูหรือผู้สอนสามารถสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย หรือศิลปะที่เป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้นำมาใช้ในการออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง ซึ่งเป็นการได้สร้างงานจากจินตนาการ ฝึกฝน

ให้เด็กมีความรับผิดชอบ และพยายามทำหน้าที่ของตนเองเป็นส่วนหนึ่งของงานหลักที่รับผิดชอบร่วมกัน

จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

จากการวัดผลระดับความรู้ในการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ ครั้งที่ 2 และ 3 พบว่าเยาวชนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรมอยู่ที่ 3.55 หลังจากการทดลองใช้กิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 7.60 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

- กิจกรรมครั้งที่ 10 : เรารัก(ษ์)ลำพูน

ในครั้งนี้เป็นกิจกรรมครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยได้มอบหมายให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้สร้างสรรค์กิจกรรมทางการละครที่สามารถสื่อสารและแสดงถึงอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูนได้อย่างอิสระ พร้อมทำการสรุปและยุติกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

จากการจัดบันทึกการทำกิจกรรมในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้พบมุมมองใหม่ๆของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อจังหวัดลำพูนที่อยู่นอกเหนือจากสิ่งที่ผู้วิจัยได้คาดหวังไว้ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำเสนอมุมมอง ความคิดของตนเองในฐานะของเยาวชนชาวลำพูนออกมาได้อย่างน่าสนใจ สอดคล้องกับ ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์ (2545, น. 3) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้กิจกรรมละครเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของเยาวชนไว้ว่า กระบวนการละคร ช่วยทำให้เยาวชนมีการพัฒนาด้านความเข้าใจ เป็นอย่างสูง ทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ผู้อื่น และชุมชน ความสำคัญของการเข้าใจตนเองก็คือสามารถเชื่อมโยงความเข้าใจนั้นไปสู่ความเข้าใจในผู้อื่น รวมทั้งชุมชนของตนเองได้ รวมถึงจะได้รับการพัฒนาทางด้านทัศนคติต่อตนเองและผู้อื่นในเชิงบวก เช่น การเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นมากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีความตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อกลุ่มและสังคมส่วนรวม รวมถึงการมีส่วนร่วมและการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเคารพบทบาทและความคิดเห็นของผู้อื่น การเห็นคุณค่าในความแตกต่าง ความหลากหลายของบุคคล มีการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในตนเองได้ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมได้

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรภัทร กิตติวรากุล (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการสื่อสารประเด็นปัญหาเยาวชนผ่านสื่อละครชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่าการใช้กิจกรรมละครในการสื่อสารประเด็นปัญหาเยาวชนผ่านสื่อละครชุมชน มีประสิทธิผลในภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และทางด้านเยาวชนกลุ่มเรียนรู้เอง ก็ได้เกิดการพัฒนาตนเองขึ้นในหลายด้าน ทั้งทางด้านสังคม ด้านการทำงาน และทักษะทางด้านศิลปะการแสดง ส่วนการเปิดพื้นที่ให้มีการสื่อสารจากเยาวชนถึงเยาวชนด้วยกันผ่านสื่อละครชุมชนในครั้งนี้ ทำให้เกิดกระบวนการสื่อสารที่ ชัดเจนระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร อันสามารถนำไปใช้สื่อสารกับเยาวชนในประเด็นอื่นต่อไปได้ในอนาคต

จากการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนกิจกรรม

4. ผลการเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน พบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง มีระดับความตระหนักรู้อยู่ที่ 135.60 ซึ่งอยู่ในระดับ “ปานกลาง” และ 173.65 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง มีค่าเท่ากับ 18.79 และ 14.53 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนบ่งชี้สูงกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ คงไชย สันตะวงส์ (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้หลักสัมมาทิฐิ หลังการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่านักเรียนมีระดับความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตนโดยรวมแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมจากระดับปานกลาง เป็นระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ พรพรรณ ผิวนาย (2561) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กิจกรรมละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนเองของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนเองของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก 2) เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนเองของเด็กเร่ร่อน ศูนย์

เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก โดยทำการออกแบบแผนกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามรูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้นตอนของกาเย่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก จำนวน 11 คน อายุ 8-15 ปี ผลการวิจัยพบว่า จากการใช้แบบทดสอบวัดความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเอง (Rubin Self-Esteem Scale) มีเกณฑ์คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง และผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตน จากแบบวัดทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

5. ผลการเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน พบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง มีระดับความตระหนักรู้อยู่ที่ 135.60 ซึ่งอยู่ในระดับ “ปานกลาง” และหลังการทดลอง มีระดับความตระหนักรู้อยู่ที่ 173.65 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ตามลำดับ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง มีค่าเท่ากับ 18.79 และ 14.53 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนของกลุ่มทดลอง พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนสูงกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรรณ ผิวผาย (2561) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กิจกรรมละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก โดยทำการออกแบบแผนกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามรูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้นตอนของกาเย่ กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก จำนวน 11 คน อายุ 8-15 ปี ผลการวิจัยพบว่า การใช้แบบทดสอบวัดความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเอง (Rubin Self-Esteem Scale) มีเกณฑ์คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง และผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตน จากแบบวัดทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

6. หลังจากที่ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อเยาวชนและจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน ดังนี้

6.1 เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่ออัตลักษณ์ความเป็นลำพูน รวมถึงตระหนักได้ถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนที่มีต่อตนเอง เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการเรียนรู้และการบูรณาการโดยใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน

จากผลการทดลองพบว่า ระดับความตระหนักรู้หลังการทดลองของเยาวชนกลุ่มทดลองอยู่ในระดับที่สูงขึ้น เกิดการแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ในระหว่างและหลังจากการทำกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมให้บุคคลได้เกิดความตระหนักในการมีจิตสำนึกส่วนตัวและจิตสำนึกส่วนรวมในระดับสังคม ที่เกิดจากการนิยามว่าตัวเองคือใคร มีความเป็นมาอย่างไร และใช้อะไรเป็นเครื่องหมายในการแสดงออก ซึ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการให้บุคคลได้เห็นคุณค่าความสำคัญของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เยาวชนในยุคสมัยของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังเช่นในปัจจุบัน

6.2 เกิดการตื่นตัวในการบูรณาการและการพัฒนารายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ที่สามารถตอบสนองต่อนโยบายยุทธศาสตร์แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2560-พ.ศ. 2564 ในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งและความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชานาฏศิลป์

ผู้วิจัยพบว่า การที่จะสร้างความเข้มแข็งของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นได้ในจังหวัดลำพูน จำเป็นต้องมีการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านเมืองหรือท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดขึ้นกับเยาวชนในจังหวัดลำพูน สอดคล้องกับทัศนะของ บารเมศ วรรณสัย (16 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน และ ดวงแก้ว เทพสุวรรณ (10 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม จังหวัดลำพูน ที่กล่าวตรงกันว่า การเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีกิจกรรมการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมจะทำให้เยาวชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถเกิดเป็นความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูนได้เป็นอย่างดี ซึ่งหลังจากการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชน ครั้งที่ 10 สิ้นสุดลง สุจิตา คติศิริ ภูษร รองผู้อำนวยการโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม ได้แสดงความคิดเห็นต่อการทำกิจกรรมของเยาวชน

กลุ่มทดลองว่า เป็นกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูนที่น่าสนใจ สมควรที่จะนำไปบูรณาการกับการเรียนรู้ในรายวิชาท้องถิ่นของจังหวัดลำพูน และกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

6.3 ได้ข้อมูลทางด้านอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและมีความเฉพาะตัวของจังหวัดลำพูน ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการต่อยอดงานวิจัยและพัฒนาจังหวัดลำพูนในด้านต่างๆ ได้อีกมากมาย จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนกับผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ของจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยพบว่าอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่

- 1) ด้านบุคคลในประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระนางจามเทวี
- 2) ด้านสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดพระธาตุหริภุญชัย
- 3) ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีตานสลากย้อม
- 4) ด้านศิลปะและหัตถกรรม ได้แก่ ผ้ายกลำพูน

ซึ่งนอกจากอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนทั้ง 4 ด้านนี้แล้ว ระหว่างทำการทดลองใช้กิจกรรมกับเยาวชนกลุ่มทดลอง ก็ทำให้ผู้วิจัยได้พบกับอัตลักษณ์ที่น่าสนใจในด้านต่างๆ ของจังหวัดลำพูนจากการทำกิจกรรม อาทิ แหล่งแกะสลักไม้อำเภอแม่ทา ที่มีชื่อเสียงและมีการส่งออกไปจำหน่ายทั่วโลก เป็นต้น ซึ่งควรได้รับการรวบรวมเป็นองค์ความรู้อย่างจริงจัง เพื่อเป็นการส่งเสริมและการอนุรักษ์อัตลักษณ์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

6.4 เกิดกลุ่มเยาวชนที่สนใจและมีความกระตือรือร้นในการอนุรักษ์ หวงแหน และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน หลังจากการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มของเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมในการวิจัย รวมทั้งการชักชวนเยาวชนจากโรงเรียนอื่นๆ ในจังหวัด มารวมกลุ่มในรูปแบบของจิตอาสา ก่อให้เกิดการตื่นตัว มีความกระตือรือร้นที่จะอนุรักษ์ หวงแหน และอยากร่วมสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดลำพูน ดังทัศนะของ บัณฑิต คอนนอลลี (4 ธันวาคม 2562, การสื่อสารส่วนบุคคล) คณะกรรมการมูลนิธิพุทธรักษาธรรม พระนางเจ้าจามเทวี กล่าวถึงการที่เยาวชนจิตอาสาจังหวัดลำพูนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ ในงานฉลองสมโภชพระมหาเจดีย์ชัยยะมงคล ว่า “รู้สึกปลื้มใจ ที่ในงานครั้งนี้มีเยาวชนรุ่นใหม่ของจังหวัดลำพูนให้ความสนใจในกิจกรรมงานพระพุทธศาสนา เพราะถือว่าเป็นงานระดับชาติ มีพระเถระจากศรีลังกาและพระเถระฝั่งไทยเดินทางมาร่วมงานหลายรูป ท่านได้เห็นความร่วมมือร่วมใจของคนลำพูนและเด็กๆ ที่มาช่วยงาน ท่านก็ชื่นชมอวยพร แม้ก็ขอขอบใจที่กิจกรรมงานวิจัยในครั้งนี้ สามารถจุดประกายให้คนลำพูนได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญ

ของวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของเราเอง และหวังว่าในอนาคตทางมูลนิธิพุทธรณธรรมพระนางเจ้าจามเทวีจะได้มีโอกาสสนับสนุนกิจกรรมดี ๆ เช่นนี้อีกด้วยความยินดี” สอดคล้องกับความคิดเห็นของเยาวชน ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการทดลองในงานวิจัยและจิตอาสาสามารถร่วมงานฉลองสมโภช ว่า “พอได้ทราบจากอาจารย์ประจำวิชาว่าจะมีการมาทดลองทำการวิจัยเกี่ยวกับลำพูน โดยพี่ๆจากกรุงเทพ ก็รู้สึกแปลกใจว่าทำไมคนกรุงเทพถึงมาสนใจอะไรเกี่ยวกับลำพูน พอได้มาทำกิจกรรมกับพี่ๆ ก็รู้สึกถึงความตั้งใจจริงของพี่ๆ ทำให้ได้คิดว่าแล้วทำไมตัวเราเองที่เป็นคนลำพูน เกิดและโตที่ลำพูนมา 17 ปี ยังไม่เคยรู้สึกรักและรู้จักลำพูนได้เท่าพี่เค้าเลย พอจบกิจกรรมจึงตั้งใจว่าจะตั้งใจเรียนรู้และดูแลรักษาสิ่งดี ๆ ของจังหวัดลำพูนให้ได้ดีกว่านี้ ขอขอบคุณที่พี่โอมให้โอกาสผมและเพื่อน ๆ ได้มาร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ครับ ในโอกาสหน้าถ้ามีอีกก็จะกลับมาช่วยครับ”

จากทัศนะของเยาวชนและคนในจังหวัดลำพูน สามารถแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้ใหญ่หรือคนในจังหวัดได้เปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมหรือกิจกรรมต่างๆ ก่อให้เกิดการตื่นตัว มีความกระตือรือร้นที่จะอนุรักษ์ หวงแหน และมีความต้องการที่จะร่วมสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัด รวมถึงคนทั่วไปในจังหวัดลำพูนได้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการได้เป็นส่วนหนึ่งและเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน เป็นไปดังจุดมุ่งหมายของงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ควรมีการเพิ่มกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ผลที่จะได้จากการสัมภาษณ์มีความครอบคลุมและมีความหลากหลายมิติมากขึ้น หรืออาจจะทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้เชี่ยวชาญในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลทางอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูนเชิงลึกในทิศทางเดียวกัน

1.2 ผู้วิจัยพบว่าในระหว่างการทำกิจกรรม ควรมีการเสริมสร้างและให้ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ในด้านนั้น ๆ ควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในกระบวนการของการเสริมสร้างความตระหนักรู้

1.3 สื่อประกอบและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมมีส่วนสำคัญต่อการกระตุ้นและเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกิดจินตนาการไปในทิศทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมในแต่ละครั้ง รวมถึงช่วยเพิ่มความน่าสนใจในเนื้อหาของกิจกรรม

1.4 ควรมีการผลักดันหรือส่งเสริมรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์รูปแบบใหม่ให้เกิดขึ้นในจังหวัดลำพูน โดยใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความ

ตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ซึ่งจะก่อให้เกิดคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อความเข้มแข็งทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของจังหวัดลำพูน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 สามารถนำวิธีการดำเนินการวิจัยไปทดลองใช้เพื่อสร้างเสริมความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ของแต่ละจังหวัดให้กับเยาวชนในพื้นที่ ควรมีการพัฒนาตัวกิจกรรมอยู่ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอยู่เสมอ

2.2 กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนในครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนาเพื่อบูรณาการต่อยอดเป็นหนึ่งในกิจกรรมของวิชาหลักสูตรท้องถิ่นของจังหวัดได้ และควรมีการทำการวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อการยืนยันถึงประสิทธิภาพของการใช้งาน

2.3 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองครั้งนี้คือ 10 สัปดาห์ ซึ่งเป็นระยะเวลาไม่เพียงพอ ควรใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองมากขึ้น เช่น 1 ภาคเรียนการศึกษา หรือ 1 ปีการศึกษา อาจทำให้พบความแตกต่างของผลความตระหนักรู้ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- Bloom, B. S. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. NY: McGraw-Hill Book Company.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. NY: McGraw-Hill Book Company.
- Krathwohl, Bloom, และ Masia. (1964). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook II: Affective domain*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Ploder, A., และ Eder, A. (2015). History of the Semantic Differential (pp. 563-571).
- Rune, D. D. (1971). *Dictionary of Philosophy*. Littlefield, NY: Adams and Co.
- Serpe, R., และ Stryker, S. (2011). The Symbolic Interactionist Perspective and Identity Theory (pp. 225-248).
- Wolman, B. B. (1973). *Dictionary of Behavior Science*. London: Litton Education Publishing Inc.
- กนิษฐา สังข์รัตน. (2559). การศึกษาการใช้กิจกรรมละครเพื่อลดความเครียดสำหรับเด็กที่ถูกทารุณกรรม: กรณีศึกษาบ้านพักฉุกเฉิน สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี เขตดอนเมือง จังหวัดกรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กมลทิพย์ ฐิตินันทพันธุ์. (2554). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพลังสุขภาพจิตของนักเรียนอาชีวศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- กรรณภา วัชรธำรงกุล. (2552). การสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรม ตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี. สืบค้นจาก https://www.m-culture.go.th/mculture_th60/download/article/article_20161115150015.pdf
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน. (2560). แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2561-2564) ฉบับปรับปรุงสืบค้นเมื่อวันที่ สืบค้นจาก

<http://www.lamphun.go.th/officialwebsite/แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน-2561-2564-ปรับปรุง.pdf>

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน. (2561). แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2561-2564) ฉบับปรับปรุง. สืบค้นจาก <http://www.lamphun.go.th/officialwebsite/2017/03/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%A5%E0%B8%B3%E0%B8%9E%E0%B8%B9%E0%B8%99-2561-2564-%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%87.pdf>

กุลวดี ราชภักดี. (2545). ความตระหนักและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาในหอพักสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ.

เกศกนก ชุมประดิษฐ์ และ จิราพร ชุนศรี. (2549). อัตลักษณ์และภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงราย. เชียงราย:

เบญจวรรณ สุพันธ์ทอง. (2554). การใช้อัตลักษณ์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/144989.pdf>

โกมล ศรีทองสุข. (2560). กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

โหมสี แสนจิต. (2552). เมืองโบราณหริภุญไชย จากหลักฐานโบราณคดี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

คงไชย สันตะวงศ์. (2559). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการพัฒนาความตระหนักในคุณค่าแห่งตน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้หลักสัมมาทิฐิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

โครงการสื่อชาวบ้าน. (2528). คู่มือสื่อการสอนแบบละครและการละครสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์น.

จินตนา พรารศรี. (2555). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

- 4 โรงเรียนโยธินวิทยา จังหวดยโสธร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จิรภัทร กิตติวรากุล. (2554). กระบวนการสื่อสารประเด็นปัญหาเยาวชนผ่านสื่อละครชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาประเด็น "การคบเพื่อน" ของเยาวชนระดับอุดมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่:
- ชวาล แพรัตกุล. (2552). เทคนิคการวัดผล (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชินวัฒน์ เปี้ยจันทร์ตา. (2556). การจัดการอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีงานบุญสลากย้อมของชุมชนตำบลประตูป่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน อย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการศิลปและวัฒนธรรม)). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทงศักดิ์ ประสบกิตติคุณ. (2535). การประเมินค่าความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดตราด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ทศนา แคมมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ไทยโพสต์. (2561). โลกใบใหม่: 2561 ปีแห่งความเปลี่ยนแปลง กับสารพัดความท้าทาย. สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/tpd/2763889>
- ธนวัฒน์ วิชัยสูง. (2550). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- นิมิตร พิพิธกุล. (2557). การสร้างอัตลักษณ์ศิลปะท้องถิ่น โดยใช้หุ่นสายร่วมสมัย. กรุงเทพฯ:
- นุชนาฏ เชียงชัย. (2558). การใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://thesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/273/1/นุชนาฏ.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรวัน แพทยานนท์. (2561). กิจกรรมละครสร้างสรรค์ [เอกสารประกอบการสอน]. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประชากิจจักร. (2504). พงศาวดารโยนก: ฉบับหอสมุดแห่งชาติ. พระนคร: ศิลปาบรรณาคาร.
- ประทีน ทับไทร. (2552). การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบมีปฏิสัมพันธ์โดยใช้กิจกรรมกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการคูณ. กรุงเทพฯ:
- ประวิทย์ ฤทธิบุญ. (2558). การศึกษาการใช้นาฏกรรมบำบัดต่อความเครียดของผู้ต้องขังชายแรกเข้าในทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง จังหวัดปทุมธานี. (ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- ประสาธ อิศรปรีดา. (2523). จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ: กราฟิคอร์ต.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547). การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง วาทกรรมอัตลักษณ์ (pp. 31-72). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน).
- ปาริชาติ จีงวัฒนาภรณ์. (2545). รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัย เรื่อง การใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ปาริชาติ จีงวัฒนาภรณ์. (2550). เอกสารประกอบการสอนวิชา PA314 กระบวนการเรียนรู้แนวทางเลือก. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพรรณ ผิวฉาย. (2561). กิจกรรมละครสร้างสรรค์พัฒนาทักษะชีวิตการตระหนักรู้ในตนเองของเด็กเร่ร่อน ศูนย์เด็กก่อสร้างนานาชาติ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก. (ปริญญาณิพนธ์ กศม. (ศิลปศึกษา : ศิลปะการแสดงศึกษา)). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พรรัตน์ ดำรุ่ง. (2550). การละครสำหรับเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับพิมพ์เพิ่มเติม)). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 8 (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด)). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนา กิตติอาษา. (2546). ท้องถิ่นนิยม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- พิศิษฐ์ คุณวโรตม์. (2546). อัตลักษณ์และกระบวนการต่อสู้เพื่อชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2526). ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก สื่อการแสดงสำหรับการพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนตรี มีเนียม. (2557). การพัฒนาเยาวชนโดยใช้ศิลปะการแสดง: กรณีศึกษา ละครเวที เรื่อง “กา” คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา:
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม. (2560). ประวัติโรงเรียน. สืบค้นจาก <https://www.maetha.ac.th/home/> ประวัติโรงเรียน
- วรรณรัตน์ รัตนวรงค์. (2557). การใช้ละครในงานสร้างเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิศรา อนันต์โท. (2559). จามเทวีบุชา: การผลิตซ้ำตำนานและการสร้างพิธีบวงสรวงในสังคมไทยร่วม

- สมัย. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุษณบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรือง.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2545). ประวัติศาสตร์โบราณคดี ของ ล้านนาประเทศ. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ศักดิ์พันธ์ ดันวิมลรัตน์. (2539, มกราคม-เมษายน). ประเภทของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. วิทยบริการ, 7(1), 14-20.
- สดใส พันธุ์โกมล. (2531). เอกสารประกอบการสอนวิชาปริทัศน์ศิลปการละคร. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). ตำราสถิติประยุกต์เพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและประเมินผล มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ. (2558). “ละคร” สร้างการเรียนรู้ให้เยาวชน. สืบค้นจาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/27308-/%20สร้างการเรียนรู้ให้เยาวชน.html>
- สำนักงานจังหวัดลำพูน. (ม.ป.ป). จังหวัดลำพูน. สืบค้นจาก <http://www.lamphun.go.th/>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน. (2551). ฝ้ายทอดดอกกลายดอกพิกุล: การศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อการเรียนรู้และสืบทอดแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูน. ลำพูน:
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2526). สุโขทัยไม่ใช่ราชธานีแห่งแรกของไทย. กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม.
- อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). อัตลักษณ์ *Identity* การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อังคณา สุเมธสิทธิกุล, และ องค์กร ประจันเขตต์. (2561). อัตลักษณ์ บุคลิกภาพ และคุณค่า: แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาอัตลักษณ์เชิงวิชาชีพ วารสารพยาบาลทหารบก, 19(2), 1-7.

ภาคผนวก ก
หนังสือราชการ

**หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นล้านนา
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นายพีรณัฐ ทรงเกตุกุล
หน่วยงานต้นสังกัด : คณะศิลปกรรมศาสตร์
รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-G-117/2562X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC)

วันที่ยืนยัน : 28 มิถุนายน 2562
ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2562

ลงชื่อ.....
(นายปิยชาติ บุญเพ็ญ)
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ลงชื่อ.....
(แพทย์หญิงสุรพร ภัทรสุวรรณ)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-117/2562

ที่ ศธ 6918/ 723

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

2 เมษายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่ทวยหาคม

เนื่องด้วย นายพีรณัฐ ทรงเกตุกุล นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์ และ ดร.ปรวัน แพทยานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยใช้ แบบทดสอบ เรื่อง “ความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน” และแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมสำหรับเยาวชน เรื่องอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 ห้องเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ห้องแนะแนวโรงเรียนแม่ทวยหาคม ระหว่างเดือนมิถุนายน 2562 ถึงเดือนกันยายน 2562 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 096 295 6592

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	ประเภทเครื่องมือ	หน่วยงาน/ต้นสังกัด
1. รศ.ดร.อังศินันท์ อินทรกำแหง	1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รศ.ดร.จารุวรรณ ขำเพชร	1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2. แบบวัดความตระหนักรู้	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผศ.ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์	1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2. แบบวัดความตระหนักรู้ 3. กิจกรรมละคร	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ดร.สทาศัย พงศ์หิรัญ	1. แบบวัดความตระหนักรู้ 2. กิจกรรมละคร	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ดร.ภัทราภรณ์ เจริญรัตน์	1. กิจกรรมละคร	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) เรื่อง อัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูน ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ซึ่งข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ในการนำไปพัฒนากิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ผู้วิจัยใคร่ขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อตามความจริง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบคำถาม (อัตลักษณ์ความเป็นลำพูน หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของความเป็นลำพูน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ลักษณะเฉพาะของตัวตน โดยเกิดจากการนิยามและอธิบายตัวตนของคนลำพูนที่มีต่อตนเอง ชุมชน และสังคมในแต่ละด้าน เช่น ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สถานที่ท่องเที่ยว หรือภูมิปัญญา ที่ทำให้จังหวัดลำพูนมีความโดดเด่นหรือแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....อายุ.....ปี
ระดับการศึกษา.....อาชีพ/ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....
1.1 ภูมิลำเนา.....
1.2 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำพูน.....ปี

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

2.1 ด้านสังคม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่

2.1.1 วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวลำพูน เป็นอย่างไร และมีความแตกต่างจากวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในจังหวัดใกล้เคียงอย่างไร? (เชียงใหม่/ลำปาง)

.....
.....
.....
.....

2.2 ด้านศิลปะ

2.2.1 จังหวัดลำพูนมีศิลปะการแสดงที่โดดเด่นและสามารถบ่งบอกถึงความเป็น
ลำพูนหรือไม่? คืออะไร?

.....

.....

2.2.2 จังหวัดลำพูนมีศิลปหัตถกรรมที่โดดเด่นและแสดงถึงภูมิปัญญาของจังหวัด
ลำพูนหรือไม่? อะไรบ้าง?

.....

.....

2.2.3 จังหวัดลำพูนมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและสามารถแสดงถึงความเป็น
ลำพูนหรือไม่? ยกตัวอย่าง

.....

.....

2.3 ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี

ขนบธรรมเนียม ประเพณีของจังหวัดลำพูนที่โดดเด่นและแตกต่างจากจังหวัด
ใกล้เคียงคืออะไร?

.....

.....

2.3.2 ขนบธรรมเนียม ประเพณีของจังหวัดลำพูนมีความโดดเด่นหรือมีความ
แตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียงอย่างไร?

.....

.....

2.4 ด้านประวัติศาสตร์

2.4.1 จังหวัดลำพูนมีประวัติความเป็นมา หรือมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
อย่างไรบ้าง?

.....

.....

2.4.2 จังหวัดลำพูนมีความสำคัญสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างไรบ้าง?

.....

.....

2.4.3 ประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน มีความโดดเด่นหรือแตกต่างจากจังหวัดใกล้เคียงอย่างไร?

.....

.....

2.5 ด้านแหล่งท่องเที่ยว

2.5.1 แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดลำพูน มีอะไรบ้าง? (เชิงประวัติศาสตร์/ธรรมชาติ/เศรษฐกิจ)

.....

.....

2.6 ด้านสินค้า และผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัด

2.6.1 สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นและขึ้นชื่อของจังหวัดลำพูน มีอะไรบ้าง?

.....

.....

2.7 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ค่าดัชนี IOC แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (N = 3)

ข้อที่	ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ			ดัชนีค่า IOC	แปรผล
	1	2	3		
1.1	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
1.2	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.1.1	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.1.2	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
2.2.1	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.2.2	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
2.2.3	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.2.4	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
2.3.1	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.3.2	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
2.3.3	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
2.4.1	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.4.2	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.4.3	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.5.1	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
2.6.1	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้

ภาคผนวก ง
รูปแบบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้
ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ครั้งที่ 1

เปิดประตูสู่ลำพูน

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความสัมพันธ์แรกเริ่มที่ดี ก่อให้เกิดความไว้วางใจ และได้รับความร่วมมือในระหว่างการทำกิจกรรม รวมถึงได้ทำความเข้าใจและสร้างข้อตกลงในการดำเนินกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เนื้อหา

ผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม ผสมผสานกับกิจกรรมทางการละคร เพื่อนำมาใช้ในการละลายพฤติกรรมของสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมุ่งเน้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี เกิดความไว้วางใจ และการกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ระหว่างผู้วิจัยและสมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก 20 คน

อุปกรณ์

1. แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
2. ป้ายชื่อแบบห้อยคอ
3. ปากกาเมจิก
4. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย แนะนำตนเองและทีมงาน ชี้แจงให้สมาชิกทราบถึงวัตถุประสงค์และรูปแบบของกิจกรรม รวมถึงข้อตกลงในระหว่างการทำกิจกรรม
2. ผู้วิจัยแจกแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ให้สมาชิกทำ
3. จากนั้นผู้วิจัยแจกอุปกรณ์สำหรับทำป้ายชื่อให้สมาชิก

ขั้นตอนการ (30 นาที)

1. ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรม Ice breaking โดยใช้เกมทางการละคร เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี ทลายกำแพงของสมาชิกให้มีความคุ้นเคยมากขึ้น มีความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจในการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม
1. แนะนำตัว พร้อมท่าท่า	1. สมาชิกยืนเป็นวงกลม 2. สมาชิกก้าวออกมากลางวง แล้วพูดแนะนำตัว "สวัสดีค่ะ/ครับ ชื่อ.....ค่ะ/ครับ" 3. ในระหว่างที่พูดชื่อ ให้ท่าทางประกอบชื่อด้วย เมื่อพูดจบให้ถอยกลับเข้าที่ 4. สมาชิกที่เหลือ ก้าวมาข้างหน้าหนึ่งก้าว พูดทวนและท่าท่าตามเพื่อนจนครบ
2. รู้จัก กับ อุปกรณ์ของ นักแสดง	1. ร่างกาย (Body) - การแสดงสีหน้า (Facial Expression) - กิริยาท่าทางของนักแสดง (Gestures) - ตำแหน่งและทิศทางของร่างกาย (Body Position) 2. เสียง (Voice) - ฝึกการหายใจและเปล่งเสียง (Voice Projection) รูปปาก อา อี เอ โอ อุ 3. อุปกรณ์ภายใน - ความคิดและจินตนาการ (Imagination) - ความรู้สึก (Feeling) และ อารมณ์ (Emotion)
Zip Zap Zop	1. สมาชิกทั้งหมดยืนเป็นวงกลม นำมือข้างหนึ่งขึ้นมาแบ อีกข้างหนึ่งวางคว่ำประกบลงไป 2. อธิบายวิธีการเล่นให้แก่สมาชิก เมื่อพูดว่า Zip ให้ปิดมือที่อยู่ด้านบนไปทางขวา เพื่อส่งต่อไปยังสมาชิกที่ยืนอยู่ด้านขวา เมื่อพูดว่า Zap ปิดมือไปทางซ้าย เพื่อส่งต่อไปยังสมาชิกที่ยืนอยู่ด้านซ้าย และพูดว่า Zop ให้ปิดมือไปด้านหลัง เพื่อส่งต่อไปยังสมาชิกฝั่งตรงข้าม 3. สมาชิกที่ได้รับการส่ง Zip Zap หรือ Zop มา ก็ให้ทำการ Zip Zap หรือ Zop ต่อไปให้กับเพื่อนสมาชิกที่ต้องการจะส่งให้ 4. เกมนี้ฝึกเรื่องการมีสมาธิ สมาชิกจะต้องรับ-ส่ง Zip Zap และ Zop ให้ไว และถูกต้องตามกติกา ใครทำผิด คิดนาน หรือทำช้า สามารถถูกทำโทษได้ 5. สุดท้ายจะมีผู้ชนะ 1 คน ผู้วิจัยสามารถให้รางวัลเป็นของขวัญแก่ผู้ชนะได้

2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพูดคุยเกี่ยวกับจังหวัดลำพูน รวมถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในฐานะที่เป็นคนลำพูน

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของการทำกิจกรรม

3. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป

สรุป

กิจกรรมละคร ซึ่งถือเป็นกิจกรรมเชิงสังคม ที่จะทำให้สมาชิกได้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้ฝึกฝนจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) โดยมุ่งเน้นให้มีการทำงานร่วมกันของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ได้ร่วมกันคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา ซึ่งประโยชน์ของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่นำมาใช้ในกระบวนการละคร คือสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ดังวัตถุประสงค์หลักของการทำกิจกรรมนี้ คือ การสร้างเสริมความตระหนักรู้ในคุณค่าของความเป็นลำพูน รู้จักชื่นชม ห่วงแหน รวมถึงการสร้างจิตสำนึกในการที่อยากจะสืบทอด อนุรักษ์อัตลักษณ์ของความเป็นลำพูน และที่สำคัญคือทำให้สมาชิกได้เห็นและรู้สึกถึงความสำคัญของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นลำพูน

การประเมินผล

1. ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการเข้าร่วมและทำกิจกรรม

2. สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง สามารถแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นลำพูน

ครั้งที่ 2

พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักในอัตลักษณ์ด้านบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูนเกี่ยวกับพระนางจามเทวี ผู้เป็นปฐมกษัตริย์ของอาณาจักรหริภุญชัยหรือจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นในการเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชประวัติของพระนางจามเทวี เรื่องเล่า ตำนาน และประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น สามารถประเมินความสำคัญของพระนางจามเทวีที่มีต่อจังหวัดลำพูนได้

เนื้อหา

พระนางจามเทวี ในฐานะที่ทรงเป็นศูนย์รวมใจของชาวจังหวัดลำพูน รวมถึงทรงมีความสำคัญในการหยั่งรากพุทธศาสนาลงบนผืนแผ่นดินล้านนา สำหรับชาวลำพูนแล้วต่างก็มีความศรัทธาอย่างยิ่งในพระนางจามเทวี ด้วยทรงอยู่ในฐานะของศูนย์รวมจิตใจและเป็นปฐมกษัตริย์ผู้สร้างนครหริภุญชัยหรือเมืองลำพูนที่พวกเขาอาศัยอยู่ (16 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) พระนางจามเทวีทรงสร้างและมอบมรดกทางวัฒนธรรมอันรุ่งเรืองให้อาณาจักรหริภุญชัยจนกลายมาเป็นต้นแบบทางศิลปวัฒนธรรมและรากฐานทางพุทธศาสนาของอาณาจักรล้านนาในอีก 600 ปี ต่อมา (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2526, น.58-64) ทรงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของจังหวัดลำพูน เมื่อนึกถึงจังหวัดลำพูนก็ต้องนึกถึงพระนางจามเทวี และหากเมื่อนึกถึงพระนางจามเทวีก็ต้องนึกถึงจังหวัดลำพูนอย่างปฏิเสธไม่ได้ และนอกจากนี้จังหวัดลำพูนยังมีความโดดเด่นทางกายภาพและมีประวัติศาสตร์ที่เอื้อต่อการมีความทรงจำร่วมกันทางสังคม จึงทำให้ตำนาน ความเชื่อ และความศรัทธาที่ประชาชนมีต่อพระนางจามเทวีนั้น มีความแน่นแฟ้น มั่นคง อีกทั้งยังเป็นการสร้างและตอกย้ำความทรงจำให้กับคนทั่วไปว่า “พระนางจามเทวี” คืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดลำพูน (วิศิรา อนันตโท, 2559, น.312)

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก

20 คน

อุปกรณ์

1. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง พระนางจามเทวี
2. สลากรูปแบบลักษณะอนุสาวรีย์พระนางจามเทวี ดังนี้
 - 2.1 พระนางจามเทวีกับครอบครัว
 - 2.2 พระนางจามเทวีกับข้าราชการ
 - 2.3 พระนางจามเทวีกับการศึกสงคราม
 - 2.4 พระนางจามเทวีกับพระพุทธศาสนา
3. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแจกแบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง พระนางจามเทวี ให้สมาชิกลงมือทำ
2. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและสอบถามความรู้สึกของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่านๆ มา จากนั้นจึงนำสมาชิกทำกิจกรรมและเกมทางการละคร เพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัว

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม
ทายซิ ใครเอ่ย	1. ให้สมาชิกออกมาแสดงท่าทางเลียนแบบอาชีพหรือบุคคลที่มีคาแรคเตอร์ชัดเจน เช่น คุณครู, นักร้อง, นักแสดง, ช่างเย็บผ้า, หมอ เป็นต้น 2. เพื่อนสมาชิกที่เหลือช่วยกันทายว่าเพื่อนกำลังทำท่าหรือแสดงเป็นใคร

3. ผู้วิจัยและสมาชิกร่วมกันวิเคราะห์ “พระนางจามเทวี” โดยใช้หลักการวิเคราะห์ตัวละคร

ขั้นดำเนินการ (30 นาที)

1. กิจกรรมในครั้งนี้เป็นการได้วาทีในหัวข้อ “ถ้าหากจังหวัดลำพูนจะสร้างอนุสาวรีย์พระนางจามเทวีเพิ่มอีก 1 แห่ง จะสร้างเป็นลักษณะหรือท่าทางอย่างไร? และจะประดิษฐานไว้ที่ใด?”
2. ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ส่วนสมาชิกที่เหลือ ให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการตัดสิน จากนั้นให้ส่งตัวแทนกลุ่มมาจับสลากเพื่อแบ่งหัวข้อรูปแบบลักษณะอนุสาวรีย์

3. สมาชิกแต่ละกลุ่มนำหัวข้อที่ได้มาออกแบบเป็นลักษณะ ท่าทาง การแต่งกาย ฯลฯ ของอนุสาวรีย์พระนางจามเทวี และสถานที่ประดิษฐาน พร้อมเหตุผล (ใช้เวลา 5 นาที)
4. จากนั้นสมาชิกแต่ละกลุ่มนำเสนอลักษณะอนุสาวรีย์พระนางจามเทวีและแสดงเหตุผลประกอบ จนครบทุกกลุ่ม
5. ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มปรึกษาหาข้อโต้แย้งเพื่อทำการคัดค้านอนุสาวรีย์ของกลุ่มอื่น (ใช้เวลา 3 นาที) จากนั้นให้นำเสนอข้อโต้แย้งที่กลุ่มของตนมีต่อกลุ่มอื่น
6. คณะกรรมการทำการตัดสิน ประกาศผลกลุ่มที่ชนะ พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบการตัดสินใจ (ผู้วิจัยสามารถให้รางวัลกับสมาชิกกลุ่มที่ชนะได้ตามดุลยพินิจ)

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของช่วงความรู้และการทำกิจกรรม
3. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป

สรุป

“พระนางจามเทวี” นอกจากจะทรงเป็นบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูนและในภูมิภาคนี้ ยังทรงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของจังหวัดลำพูน เมื่อนึกถึงจังหวัดลำพูนก็ต้องนึกถึงพระนางจามเทวี และหากเมื่อนึกถึงพระนางจามเทวีก็ต้องนึกถึงจังหวัดลำพูนอย่างปฏิเสธไม่ได้ จากการศึกษาในเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่าในทัศนะของคนลำพูน “พระนางจามเทวี” ควรค่าแก่การได้รับการยอมรับและยกย่องว่าทรงเป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน พระนางจามเทวีในอุดมคติหรือในภาพจำของคนทั่วไป ทรงเป็นแบบอย่างของสตรีที่น่ายกย่อง หากมองในมุมมองของทางพุทธศาสนา อาจกล่าวได้ว่าพระองค์ทรงเป็นผู้มี “บุญญาธิการ” หรือ “ผู้มีบุญ” แต่ถ้าหากมองในมุมของทางการละคร ก็อาจเรียกได้ว่าทรงมีบุคลิกของ “ตัวละครเอก” ที่มีความยิ่งใหญ่และเป็นตำนาน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงอยากให้สมาชิกได้ร่วมกันทดลองวิเคราะห์บุคลิกลักษณะของ “พระนางจามเทวี” ในแบบที่ทรงเป็น “มนุษย์” ที่มีเลือดเนื้อ มีความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดาเหมือนคนทั่วไป เพื่อที่จะให้สมาชิกได้เห็นว่าเป็นความเป็นตำนานที่พระองค์ถูกกล่าวถึงมาตลอด 1,300 ปีนั้น แท้จริงแล้วพระองค์ทรงเป็นเพียง “ผู้หญิง” ที่คนหนึ่ง มีความมุ่งมั่น มานะ วิริยะ อุตสาหะ หรืออะไรก็ตามที่ในกิจกรรมนี้ ทำให้สมาชิกจะสามารถวิเคราะห์ออกมาได้จากพระองค์ รวมถึงวิธีในการมองอดีต มองคนรุ่นเก่า

มองวิธีคิด มองประวัติศาสตร์ อะไรบ้างที่ทำให้อดีตของลำพูนเมื่อ 1,300 ปีก่อน กลับมาส่งผลต่อความเป็นลำพูนในทุกวันนี้ นี่คือนุ้มนองที่กิจกรรมนี้จะมอบให้กับสมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะที่เป็นเยาวชนตัวแทนของคนลำพูนรุ่นใหม่ เป็นพลังที่จะขับเคลื่อนลำพูนต่อไปในอนาคต

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สมาชิกสามารถเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของพระนางจามเทวี ในฐานะอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูน
3. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง พระนางจามเทวี

ครั้งที่ 3 จากละโว้ สู่ลำพูน

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดลำพูนเกี่ยวกับการก่อตั้งอาณาจักรหริภุญชัย จนมาถึงจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน มุ่งเน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจ สามารถประเมินสถานการณ์เกี่ยวกับตนเอง และความสำคัญของตนเองที่มีต่อประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น

เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการสร้างกิจกรรม เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนในด้านบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระนางจามเทวี ในฐานะที่ทรงเป็นปฐมกษัตริย์ของนครหริภุญชัย หรือเมืองลำพูนในปัจจุบัน ทรงเป็นพระราชวงศ์จากแคว้นละโว้ ซึ่งเป็นแคว้นที่ตั้งอยู่ในเขตที่ราบลุ่มภาคกลางในสมัยทวารวดี ช่วงพุทธศตวรรษที่ 13 หรือราวปีพุทธศักราช 1200 ทรงเดินทางขึ้นมากปกครองเมืองหริภุญชัยหรือเมืองลำพูนตามคำกราบทูลเชิญของสุกกทันตฤาษี และวาสุเทพฤาษี พระราชบิดาของพระองค์ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้พระนางจามเทวี ซึ่งขณะนั้นมีครรภ์ได้ 3 เดือน และทรงอยู่ในฐานะหม้าย เนื่องจากเจ้าชายรามราช พระสวามี ได้มีศรัทธาในการครองเพศบรรพชิต พระราชบิดาของพระนางจามเทวีได้ทรงพระราชทานพระแก้วขาวเสด็จมณีนี และพระพุทธรูปปางสมาธิมาติดำ หรือแม่พระรอดให้อัญเชิญขึ้นมาด้วย นอกจากนี้ยังมีพระสงฆ์ พระเถระ สมณชีพราหมณ์ พ่อค้าวานิช ช่างผู้ชำนาญศิลปวิทยาการในด้านต่าง ๆ พร้อมด้วยบริวารอย่างละ 500 คน ร่วมเดินทางล่องเรือทวนกระแสน้ำปิงจากเมืองละโว้ขึ้นมายังเมืองหริภุญชัย ทรงสร้างเมืองและแผ่แผ่พุทธศาสนามาตลอดเส้นทาง โดยใช้ระยะเวลาเดินทางทั้งหมด 7 เดือน เมื่อเดินทางมาถึงเมืองหริภุญชัยและทำพิธีบรมราชาภิเษกได้ 7 วัน ก็ทรงมีพระประสูติกาลพระโอรสฝาแฝด พระนามว่า เจ้าชายนันทยศ และเจ้าชายอนันตยศ (วิศิธา อนันตโท, 2559, น. 280)

พระนางจามเทวี ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองด้วยพระเมตตาและเป็นธรรม ยังความเจริญรุ่งเรืองมาสู่นครหริภุญชัยเป็นอย่างยิ่ง ทรงเป็นแบบฉบับของสตรีที่กล้าหาญชาญชัยและมีความฝึกฝนในธรรมะ นำหลักธรรมขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้ในการปกครองและทำนุบำรุงรักษาบ้านเมือง ส่งผลให้ชาวนครหริภุญชัยในยุคสมัยนั้นอาศัยอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข (6 ตุลาคม 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) ต่อมาทรงได้ช้างทรงคู่บารมี “บุญเก่าเขียว” เพราะมีกายสี

ดำและมิงาสีเขียว หลังจากนั้นก็มีศึกจากขุนหลวงวิลังคะหรือมิลักซะ ซึ่งเป็นหัวหน้าผู้นำชนพื้นเมืองชาวลัวะ ยกทัพมาตีเมืองหริภุญชัยด้วยความประสงค์อยากได้พระนางจามเทวีไปเป็นมเหสีคู่บุญ แต่พระนางจามเทวีก็ทรงชนะศึกด้วยปัญญาของพระองค์ และทรงรวบรวมแผ่นดินและชาวพื้นเมืองเข้ามารวมเป็นปึกแผ่นโดยสันติวิธี

ในบั้นปลายชีวิตของพระนางจามเทวี ทรงสละราชสมบัติให้แก่เจ้าชายมหันตยศ เจ้าชายพระองค์โต ให้ครองเมืองหริภุญชัย และทรงสร้างเมืองเขลางค์นคร หรือเมืองลำปาง ให้เจ้าชายอนันตยศไปปกครอง ส่วนพระองค์ก็ได้มุ่งขานหม่อมราชวงศ์ลครองเพชชีพราหมณ์ ตรีบาจนสุวรรณคต

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก 20 คน

อุปกรณ์

1. แบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง พระนางจามเทวี
2. สลากคำกริยา 1 กล่อง และสลากคำคุณศัพท์ 1 กล่อง สำหรับกิจกรรม Workshop
3. สลากอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่กำหนดให้ ได้แก่
 - 3.1 พระแก้วเสด็จมณีนีและพระรอดจำลอง
 - 3.2 ศิราภรณ์กระบังหน้า
 - 3.3 หมวกประดับด้วยผ้าสีแดง
 - 3.4 สไบครองศีลสีขาว
4. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

1. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกรู้สึกของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่าน มา จากนั้นจึงนำสมาชิกทำกิจกรรมและเกมทางการละคร เพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัว

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินการ
ทายทิ ฉันทำอะไร	1. ผู้วิจัยนำกล่องใส่สลากคำกริยาและกล่องสลากคำคุณศัพท์มาตั้งไว้หน้าห้อง 2. ให้สมาชิกออกมาหยิบสลากในกล่องขึ้นมา กล่องละ 1 ใบ 3. สมาชิกแสดงท่าทางตามที่เขียนไว้ในสลากที่จับได้ เช่น กล่องแรกได้สลากเขียนว่า “ปวดท้อง” กล่องที่สองจับได้คำว่า “อย่างช้า ๆ” สมาชิกก็ต้องแสดงอาการปวดท้องและทำอาการช้าลงไปด้วย 4. เพื่อนสมาชิกคนอื่นทายการกระทำของเพื่อน

2. ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรม โดยผู้วิจัยและสมาชิกช่วยกันเรียงลำดับเรื่องราวและเหตุการณ์สำคัญของพระนางจามเทวีและการก่อตั้งอาณาจักรหริภุญชัยตั้งแต่แรกเริ่มจนจบ เพื่อให้สมาชิกเกิดความเข้าใจในเส้นเรื่องที่ตรงกัน

ขั้นตอนการ (30 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นให้ตัวแทนกลุ่มออกมาจับสลากเพื่อเลือกอุปกรณ์ประกอบการแสดงที่กำหนดให้
2. สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ได้รับ และใช้ความคิดในการออกแบบการแสดงออกมาเป็นฉากภาพนิ่ง โดยไม่เคลื่อนไหว กลุ่มละ 4-5 ภาพ ที่แสดงถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ประกอบฉากประจำกลุ่ม เช่น ได้รับอุปกรณ์เป็น “ศิราภรณ์กระบังหน้า” สมาชิกอาจจะตีความและใช้อุปกรณ์ชิ้นนี้ในฉากการขึ้นครองราชสมบัติของพระนางจามเทวี เป็นต้น (ให้เวลา 10 นาที)
3. เมื่อกลุ่มที่หนึ่งทำการแสดงเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มที่เหลือลงปะติดปะต่อและเล่าเรื่องที่รับชม ว่าภาพที่เห็นนั้นมีความสอดคล้องกับเรื่องราวและอุปกรณ์ที่ได้รับหรือไม่
4. เมื่อทุกกลุ่มทำการแสดงครบแล้ว ผู้วิจัยเตรียมทำกิจกรรมในขั้นต่อไป

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของช่วงความรู้และการทำกิจกรรม
3. ผู้วิจัยแจกแบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง พระนางจามเทวี ให้สมาชิกทำ
4. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป

สรุป

“พระนางจามเทวี” ทรงดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นศูนย์รวมใจของชาวจังหวัดลำพูน ทรงเป็นปฐมกษัตริย์ผู้ก่อตั้งอาณาจักรหริภุญชัยและราชวงศ์จามเทวี ทรงเปลี่ยนจากบ้านป่าเมืองเถื่อนในแถบนี้ให้กลายเป็นพระราชอาณาจักรที่สงบสุขและอุดมสมบูรณ์ ทรงมีความสำคัญในการหยั่งรากพุทธศาสนาที่รุ่งเรืองจากอาณาจักรละโว้ในภาคกลาง ลงบนผืนแผ่นดินอาณาจักรหริภุญชัยและแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวางตราบทุกวันนี้ สำหรับชาวลำพูนแล้ว เชื่อว่าทุกคนต่างก็มีความศรัทธาอย่างยิ่งในพระนางจามเทวี ด้วยทรงอยู่ในฐานะของศูนย์รวมจิตใจและเป็นปฐมกษัตริย์ผู้สร้างนครหริภุญชัยหรือเมืองลำพูนที่พวกเราอาศัยอยู่ ทรงสร้างและมอบมรดกทางวัฒนธรรมอันรุ่งเรืองให้อาณาจักรหริภุญชัยจนกลายมาเป็นต้นแบบทางศิลปวัฒนธรรมและรากฐานทางพุทธศาสนาของอาณาจักรล้านนาในอีก 600 ปีต่อมา พระนางจามเทวีเป็นบุคคลสำคัญคนแรกทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดลำพูนและในภูมิภาคนี้ ทรงเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของจังหวัดลำพูน เมื่อนึกถึงจังหวัดลำพูนก็ต้องนึกถึงพระนางจามเทวี และเมื่อนึกถึงพระนางจามเทวีก็ต้องนึกถึงจังหวัดลำพูนอย่างปฏิเสธไม่ได้ “พระนางจามเทวี” จึงควรค่าแก่การได้รับการยอมรับและยกย่องว่าทรงเป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สมาชิกสามารถเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของพระนางจามเทวี ในฐานะอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูน
3. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง พระนางจามเทวี

ครั้งที่ 4

วัด วัง ผังเดียวกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่มีมายาวนานตั้งแต่สมัยอาณาจักรหริภุญชัย และเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน

เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการสร้างกิจกรรม เป็นเรื่องราวของวัดพระธาตุหริภุญชัย วัดหลวงประจำจังหวัดลำพูน และเป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดวรมหาวิหาร เป็นโบราณสถานอันสำคัญของนครหริภุญชัย ที่พระเจ้าอาทิตยราช เป็นผู้สถาปนาขึ้นในราว พุทธศตวรรษที่ 17 ซึ่งเดิมทีเป็นพระราชวังของพระเจ้าอาทิตยราช กษัตริย์ผู้ครองนครหริภุญชัย องค์ที่ 33 บริเวณกำแพงพระราชวังของพระเจ้าอาทิตยราชได้แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นนอกและชั้นใน ต่อมาหลังจากที่ทรงพบพระบรมสารีริกธาตุในเขตพระราชฐาน พระองค์จึงได้ถวายพระราชวังของพระองค์ให้เป็นเขตสังฆาราม และได้รื้อกำแพงชั้นนอกออกแล้วปั้นสิ่งหนึ่งไว้ที่มุมประตูด้านทิศตะวันออก เป็นสิ่งขนาดใหญ่ประดับเครื่องทรงยื่นเข้าปากเฝ้าวัด วัดพระธาตุหริภุญชัยจึงมีกำแพงสองชั้นตามรูปลักษณะของพระราชวังเดิมของพระเจ้าอาทิตยราช คือ รอบบริเวณวัดชั้นนอกชั้นหนึ่ง และก่อกำแพงเป็นศาลาบาตรรอบองค์พระธาตุหริภุญชัยเป็นกำแพงชั้นในอีกชั้นหนึ่ง เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ตามพุทธทำนายลักษณะทางสถาปัตยกรรมขององค์พระธาตุหริภุญชัยที่ปรากฏในหนังสือตำนานพระธาตุหริภุญชัย กล่าวว่า เดิมทีมีลักษณะเป็นสถูปสี่เหลี่ยมทรงปราสาท มีซุ้มทวารเข้า-ออกทั้งสี่ด้าน มีปราสาทสี่เหลี่ยมอยู่มุมละองค์ก่อด้วยศิลาแลง ภายในเป็นแท่นสำหรับประดิษฐานพระโกศบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ในสมัยของพญาสรพลหิทธิ กษัตริย์แห่งราชวงศ์จามเทวีวงศ์ โปรดให้ปฏิสังขรณ์เจดีย์และได้ปิดทางเข้า-ออกทั้งสี่ เพื่อความปลอดภัย โดยรูปทรงพื้นฐานขององค์พระธาตุยังคงเป็นลักษณะเดิม คือ เป็นทรงปราสาทสี่เหลี่ยมที่กว้างใหญ่และสูง เมื่อพญามังรายตีเมืองหริภุญชัยได้ โปรดให้ซ่อมแซมดัดแปลงองค์พระธาตุขึ้นใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงทรวดทรงขององค์พระธาตุฯ จากทรงปราสาทเป็นเจดีย์ฐานกลมแบบทรงลังกา ประมาณปี พ.ศ. 1951 ในสมัยของพระเจ้าแสนเมืองมา โปรดให้มีการปิดทององค์พระธาตุ ต่อมาในปี พ.ศ. 1990 พระเจ้าติโลกราชกษัตริย์องค์สำคัญแห่งเมืองเชียงใหม่ ทรงร่วมกับพระมหาเมธังกรเถระ ก่อพระมหาเจดีย์ให้สูงขึ้นเป็นรูปร่างที่เห็นอยู่ดังปัจจุบัน

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก 20 คน

- อุปกรณ์**
1. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง วัดพระธาตุหริภุญชัย
 2. สลากรายชื่อโบราณสถานภายในวัดพระธาตุหริภุญชัย
 3. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแจกแบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง วัดพระธาตุหริภุญชัย ให้สมาชิกลงมือทำ
2. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่าน มา จากนั้นจึงนำสมาชิกทำกิจกรรมเกมทางการละคร เพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัวต่อกิจกรรมที่กำลังจะเริ่มขึ้น

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม
อนุเสาวรีย์	1. ผู้วิจัยให้สมาชิกใช้ร่างกายทำท่าทางเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ เช่น กาน้ำชา ต้นไม้ โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น 2. ขั้นต่อไป ให้สมาชิกจับกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และกำหนดสิ่งที่ใหญ่ขึ้น เช่น อนุเสาวรีย์ สถาปัตยกรรม สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มใช้ร่างกายจำลองขึ้นมา 3. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มออกมาทำท่าทาง และให้เพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นลองทาย

3. ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัดพระธาตุหริภุญชัย และโบราณสถานที่สำคัญภายในวัด

ขั้นดำเนินการ (20 นาที)

1. ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. ส่งตัวแทนกลุ่มจับสลากรายชื่อโบราณสถานที่สำคัญในวัดพระธาตุหริภุญชัย

3. สมาชิกแต่ละกลุ่มใช้ร่างกายของตนเองและสมาชิกในกลุ่ม มาสร้างเป็นโบราณสถานในวัดพระธาตุหริภุญชัยที่กลุ่มตนเองได้รับมอบหมาย
4. เพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นลองทายว่าโบราณสถานนั้นคืออะไร
5. สมาชิกในกลุ่มเฉลย อธิบายและเล่าถึงประวัติความเป็นมาของโบราณสถานที่ได้รับมอบหมายให้สมาชิกกลุ่มอื่นได้รับฟัง

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของช่วงความรู้และการทำกิจกรรม
3. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป

สรุป

วัดพระธาตุหริภุญชัย เดิมทีเป็นพระราชวังของพระเจ้าอาทิตย์ราชกษัตริย์ผู้ครองนครหริภุญชัย องค์ที่ 33 ต่อจากพระนางจามเทวี เพราะเหตุนี้วัดพระธาตุหริภุญชัยจึงมีกำแพงสองชั้นตามรูปแบบแผนผังพระราชวังเดิมของพระเจ้าอาทิตย์ราช แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาของพระเจ้าแผ่นดินในสมัยโบราณที่มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง จึงอุทิศพระราชวัง ที่เป็นที่อยู่ของตนให้เป็นวัดสำคัญประจำเมือง รวมถึงพระเจ้าแผ่นดินอีกหลายพระองค์ทั้งในสมัยหริภุญชัยและสมัยล้านนาที่ได้ทรงอุปถัมภ์ทำนุบำรุงวัดพระธาตุหริภุญชัยมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากรูปแบบของศิลปะประจำยุคสมัยต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามสิ่งก่อสร้างที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุภายในวัด ซึ่งถูกสร้างและปฏิสังขรณ์อยู่เสมอโดยพุทธศาสนิกชนในแต่ละยุค ซึ่งเหล่านี้ล้วนเกิดแต่ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงทำให้องค์พระธาตุหริภุญชัยที่มีอายุเก่าแก่กว่า 1,000 ปี จึงยังคงตั้งตระหง่าน ประดิษฐาน ณ ใจกลางเมืองมาจนถึงทุกวันนี้

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สมาชิกสามารถเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ในฐานะอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูน
3. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง วัดพระธาตุหริภุญชัย

ครั้งที่ 5

วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่มีมายาวนานตั้งแต่สมัยอาณาจักรหริภุญชัย และเป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ที่มีต่ออัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

เนื้อหา

เนื้อหาของกิจกรรมในครั้งนี้จะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ซึ่งเป็นโบราณสถานอันสำคัญของนครหริภุญชัย โดยมีพระเจ้าอาทิตยราชเป็นผู้สถาปนาขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 17 เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งเดิมทีเป็นพระราชวังของพระเจ้าอาทิตยราชกษัตริย์ผู้ครองเมือง แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาของพระเจ้าแผ่นดินในสมัยโบราณที่มีความศรัทธาในพระพุทธรูปอย่างยิ่ง จึงอุทิศพระราชวัง ที่เป็นที่อยู่ของตนให้เป็นวัดสำคัญประจำเมือง รวมถึงพระเจ้าแผ่นดินอีกหลายพระองค์ทั้งในสมัยหริภุญชัยและสมัยล้านนาที่ได้ทรงอุปถัมภ์ทำนุบำรุงวัดพระธาตุหริภุญชัยมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากรูปแบบของศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ตามสิ่งก่อสร้างที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุภายในวัด ซึ่งถูกสร้างและปฏิสังขรณ์อยู่เสมอโดยพุทธศาสนิกชนในแต่ละยุค ซึ่งเหล่านี้นับว่าเกิดแต่ความศรัทธาในพระพุทธรูป จึงทำให้องค์พระธาตุหริภุญชัยที่มีอายุเก่าแก่กว่า 1,000 ปี จึงยังคงตั้งตระหง่าน ประดิษฐาน ณ ใจกลางเมืองมาจนถึงทุกวันนี้

ในปัจจุบันความเป็นเมืองทางผ่านของจังหวัดลำพูน นั้นแฝงไปด้วยเสน่ห์ที่น่าหลงใหล ในความสงบงามและเรียบง่ายของวิถีชีวิตของคนลำพูน โดยเฉพาะวิถีที่ยังคงแนบแน่นอยู่ในศรัทธาแห่งพระพุทธรูป ซึ่งวัดพระธาตุหริภุญชัยเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง และเป็นศูนย์กลางในการดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของจังหวัดลำพูน ทั้งยังเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมและประเพณีอันหลากหลาย อาทิ ประเพณีสงกรานต์พระบรมธาตุหริภุญชัย ประเพณีถวายโคมแสนดวง เป็นต้น

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก 20 คน

- อุปกรณ์**
1. แบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง วัดพระธาตุหริภุญชัย
 2. ภาพถ่ายกิจกรรมและประเพณีที่เกิดขึ้นในวัดพระธาตุหริภุญชัย 10 ภาพ
 3. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและสอบถามความรู้สึกของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่านๆ มา จากนั้นจึงนำสมาชิกทำกิจกรรมเกมทางการเมืองการละคร เพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัว

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม
ต่อ ความ ยาว ส ว ความยืด	1. ผู้วิจัยเลือกสมาชิกขึ้นมาหนึ่งคน ให้แสดงแบบเป็นทำนอง เช่น ทำท่าเป็นตากล้องถ่ายรูป
	2. เลือกสมาชิกคนที่สอง ออกไปทำท่าทางต่อจากสมาชิกคนที่หนึ่ง โดยให้ท่าทางมีความสอดคล้องกัน เช่น โผล่เป็นนางแบบให้ตากล้องถ่ายรูป ในส่วนนี้ยกให้เป็นอิสระทางความคิดในการตัดสินใจของสมาชิกว่าจะทำท่าทางต่อเรื่องราวอย่างไร
	3. เลือกผู้เรียนคนที่สามออกไปทำท่าทางต่อ โดยให้สอดคล้องกับผู้เรียนคนที่หนึ่งและสอง เช่น เป็นช่างแต่งหน้าเดินเข้าไปเติมหน้าให้นางแบบ
	4. ผู้เรียนคนที่สี่ ห้า และหก เรียงลำดับกันออกไป เมื่อผู้วิจัยเริ่มรู้สึกว่าตัวละครมากเกินไป สามารถเดินเข้าไปแตะตัวผู้เรียนคนที่หนึ่ง สอง และสาม ให้เลิกทำและกลับเข้าที่
	5. เมื่อเหลือสมาชิกคนที่ สี่ ห้าและหก สถานการณ์อาจจะเปลี่ยน ผู้สอนจึงเริ่มให้ผู้เรียนคนที่เจ็ด แปด เก้า เรียงลำดับกันขึ้นมาทำท่าทางต่อเรื่องราวกัน
	6. กิจกรรมนี้สามารถทำต่อไปได้เรื่อย ๆ ตามระยะเวลาที่เหมาะสมตามดุลยพินิจ

2. ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และหลักการวิเคราะห์ละคร 5W

ขั้นตอนการ (30 นาที)

1. ผู้วิจัยแบ่งสมาชิกออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จากนั้นผู้วิจัยแจกภาพถ่ายกิจกรรมและประเพณีที่เกิดขึ้นในวัดพระธาตุหริภุญชัยให้สมาชิกกลุ่มละ 1 ใบ
2. ให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบุคคลที่ปรากฏอยู่ในภาพมาคนละ 1 บุคคล และใช้หลัก 5W เพื่อสร้างตัวละครสมมติให้ตัวเองเป็นบุคคลในภาพคนนั้น เช่น ชื่ออะไร เป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร
3. จากนั้นสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันต่อยอดเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น 10 วินาทีต่อจากเหตุการณ์ในภาพ และออกมาแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้น จนครบทุกกลุ่ม

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยพูดคุยให้ความรู้เกี่ยวกับภาพที่แจกให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม และให้สมาชิกแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของการทำกิจกรรม
3. ผู้วิจัยแจกแบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม ให้สมาชิกลงมือทำ
4. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป

สรุป

ตั้งแต่ที่พระพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานมั่นคงในสังคมไทย ในราวพุทธศตวรรษที่ 12 วัดได้กลายเป็นส่วนหนึ่งและเป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นบ่อเกิดของศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม วัดยังเป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่ชุมชน ให้ความสงบทางจิตใจ และยังเป็นสถานที่ชุมนุมของสังคมทุกกาลวาระ

เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความเจริญทางเทคโนโลยีจากโลกตะวันตกที่เข้ามา ทำให้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมนั้นเปลี่ยนแปลงไป วัดจึงถูกแยกออกมาจากการเป็นสถาบันหลักของสังคม ทำให้สถาบันใหม่ ๆ เข้ามารับบทบาทเดิมจากวัดไป เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่พบปะรื่นเริงต่าง ๆ การปรับตัวของวัดให้เข้ากับบริบทของสังคมในยุคปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญ การที่วัดบางแห่งไม่ได้ปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เหมาะสม อาจทำให้ถูกมองว่าวัดเป็นสัญลักษณ์ของความเก่าแก่โบราณเกินไปที่จะเข้าใจปัญหาสังคมในปัจจุบันได้อย่างถ่องแท้เหมือนอย่างที่เป็นในอดีต

ในปัจจุบัน สิ่งที่ทำให้จังหวัดลำพูนยังคงแฝงไปด้วยเสน่ห์ที่น่าหลงใหล มีความสงบงาม และเรียบง่ายในวิถีชีวิตของคนลำพูน ก็คือวิถีที่ยังคงแนบแน่นอยู่ในศรัทธาแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่ง

มีวัดพระธาตุหริภุญชัยเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง และเป็นศูนย์กลางในการดำรงรักษา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของจังหวัด อีกทั้งยังเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมและ ประเพณีอันหลากหลาย อาทิ ประเพณีสงกรานต์พระบรมธาตุหริภุญชัย ประเพณีถวายโคมแสนดวง เป็นต้น

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สมาชิกเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของวัดพระธาตุหริภุญชัย ในฐานะอัตลักษณ์ของลำพูน
3. แบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง วัดพระธาตุหริภุญชัย

ครั้งที่ 6

ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวในโลกที่ลำพูน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของประเพณีตานสลากย้อม ที่มีเพียงหนึ่งเดียวในโลกที่จังหวัดลำพูน

เนื้อหา

การตานสลากย้อมเป็นประเพณีของคนยองในจังหวัดลำพูน เมื่อมีประเพณีการทานสลากภัตซึ่งเป็นการทำบุญประจำปีก่อนออกพรรษาของคนล้านนา การตานสลากย้อมมีรูปแบบคล้ายกับสลากภัตของภาคกลาง คือ เป็นการทำบุญโดยไม่ไ้ระบุผู้รับ โดยเริ่มที่วัดพระธาตุหริภุญชัยรวมหาวิหาร ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 หลังจากนั้นวัดต่าง ๆ จึงค่อยเริ่ม ในอดีตคนยองมีความเชื่อในการตาน(ทาน)สลากย้อมว่า เป็นหน้าที่ของหญิงสาวที่จะพึงทาน โดยเฉพาะหญิงสาวที่มีอายุครบ 20 ปี ที่ยังไม่ได้แต่งงาน โดยเชื่อว่าการตานสลากเป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ และเป็นพิธีเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ที่หมายถึงพร้อมที่จะออกเรือน นอกจากนี้การตานสลากย้อมเป็นกุศโลบายอันชาญฉลาดของคนยอง ที่ใช้ฝึกหัดลูกสาวให้รู้จักเก็บหอมรอมริบ รู้จักมัธยัสถ์เพื่อจัดทำต้นสลาก ซึ่งอาจต้องใช้เวลาถึง 4-5 ปี ในการเก็บออมเงินเพื่อเตรียมข้าวของเครื่องใช้ เช่น แก้ว จาน ช้อน ชัน ข้าวเปลือก ขนม เครื่องนุ่งห่ม งานหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อถวายเป็นทานแด่พระสงฆ์ การทำสลากย้อมจึงเป็นการที่หญิงสาวได้เรียนรู้ฝึกฝนความรู้และหน้าที่ต่าง ๆ ที่แม่บ้านพึงจะมี สำหรับคำว่า “สลากย้อม” ก็คือการเรียกชื่อตามสิ่งของก็คือสลากที่จะต้องตกแต่งสีสันให้สวยงามด้วยการย้อมสีตรงฝอยปลายไม้เรียวอย่างสวยงามหลากหลายสี

เมื่อมีต้นสลากแล้ว หญิงสาวเจ้าของต้นสลากต้องไปว่าจ้างผู้ที่มีความชำนาญในการแต่งกลอนพื้นเมือง มาแต่งและอ่าน “กะโลง” ที่เล่าถึงชีวประวัติของเจ้าของสลากย้อม นับตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน โดยในบทกลอน ผู้แต่งจะสอดแทรกคติธรรมเพื่อสั่งสอนการดำเนินชีวิตที่ถูกครองครองธรรมแก่ผู้ฟังและเจ้าของสลากย้อม การตานสลากก็จะคล้ายกับการทำสลากภัต คือมีการจับสลาก เมื่อสลากย้อมไปตกแก่พระภิกษุหรือสามเณรรูปใด ก่อนประเคนรับพร เจ้าของจะให้คนมาอ่านกะโลงอีกครั้งหนึ่ง เมื่อจบเสร็จแล้วจึงประเคนสลากย้อมและรับพร เป็นอันเสร็จพิธี

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก 20 คน

- อุปกรณ์**
1. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ประเพณีตานสลากย้อม
 2. สลากคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเพณีตานสลากย้อม
 3. โครงต้นสลากย้อมและอุปกรณ์สำหรับสาธิตการทำต้นสลากย้อม
 4. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแจกแบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ประเพณีตานสลากย้อม ให้สมาชิกลงมือทำ
2. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกละเอียดของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่าน มา จากนั้นจึงนำสมาชิกทำกิจกรรมเกมทางการละคร เพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัวต่อกิจกรรมที่กำลังจะเริ่มขึ้น

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินการกิจกรรม
Story	1. ให้สมาชิกนั่งล้อมวง แล้วเล่านิทานต่อกันคนละ 1 ประโยค โดยผู้วิจัยอาจเป็นผู้เริ่มต้นให้
Telling	2. เมื่อเล่าจบ ให้ช่วยกันสรุปใจความสำคัญ และประเด็นของเรื่อง 3. ถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังจบไป เพื่อทบทวนและสรุปสาระของเรื่อง

3. ผู้วิจัยให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประเพณีตานสลากย้อม

ขั้นดำเนินการ (30 นาที)

1. ให้สมาชิกนั่งล้อมวง จากนั้นทำการจับสลาก "คำสำคัญ" ที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของประเพณีตานสลากย้อม
2. จากนั้นให้สมาชิกนำคำสำคัญที่จับสลากได้ เดินไปรวมกลุ่มกับเพื่อนสมาชิกอีก 1 คน เพื่อนำคำสำคัญมาแต่งประโยคร่วมกัน และจับกลุ่มขยายจาก 2 คน เป็น 4 คน เป็น 8 คน ฯลฯ จนสามารถเล่าให้เป็นเรื่องราวได้ 1 เรื่อง โดยเรื่องราวจะต้องมีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน

3. เมื่อเนื้อเรื่องสมบูรณ์ครบทุกคำสำคัญ ให้ช่วยกันสรุปใจความสำคัญ และประเด็นของประวัติความเป็นมาของประเพณีตานสลากย้อม ผู้วิจัยสามารถถามคำถามเพื่อทบทวนและสรุปสารของเรื่อง

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของการทำกิจกรรม และกล่าวขอบคุณวิทยากร

3. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป

4. ในครั้งหน้าให้สมาชิกเตรียมสิ่งของอะไรก็ได้มาคนละ 1 ชิ้น

สรุป

ตานสลากย้อมเป็นประเพณีที่มีพื้นเพมาจาก "ชาวยอง" (กลุ่มชาติพันธุ์ลื้อจากสิบสองปันนา) ก่อนจะอพยพมาอยู่ที่เมืองยองในพม่า และย้ายมาตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดลำพูนอีกเมื่อ 200 กว่าปีที่แล้ว ปัจจุบันมีชาวยองอาศัยอยู่ในลำพูนกว่า 80%)

นอกจากการถวายเป็นพุทธบูชาแล้ว สิ่งดี ๆ ที่ชาวบ้านและชุมชนจะได้รับจากการทำสลากย้อม ก็คือความกตัญญูต่อการทำบุญให้กับผู้ล่วงลับ การได้สืบสานงานศิลปวัฒนธรรม การได้เรียนรู้สานต่อภูมิปัญญาระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า และที่สำคัญคือการสร้างสัมพันธไมตรี ความสามัคคีของชาวชุมชน

การตานสลากในยุคปัจจุบัน เน้นเรื่องของการสร้างความมั่นคงทางจิตใจ โดยส่วนใหญ่เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้ทั้งตัวเอง ญาติพี่น้องที่ล่วงลับ รวมถึงเจ้ากรรมนายเวร ข้าวของที่ประดับประดาต้นสลากก็จะแตกต่างไปจากอดีต เช่น จากการได้ร่วมเข้าสังเกตการณ์ประเพณีตานสลากย้อมครั้งที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้พบเห็น ทั้งซีดีเพลงนักร้องเกาหลี ภาพถ่ายดาราชื่อดัง หรือแม้กระทั่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยได้รับคำอธิบายจากเจ้าของต้นสลากว่า สิ่งเหล่านี้เป็นของรักและของขึ้นชอบของผู้ที่เขาจะอุทิศไปให้ผ่านการตานสลากต้นนี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประเพณีวัฒนธรรมบางอย่างที่มีมาแต่อดีตรุ่นได้มีการถูกปรับเปลี่ยน เพื่อใช้สนองต่อความเหมาะสมในสังคม การรื้อฟื้นประเพณีสลากย้อมนอกจากเป็นการสร้างคุณค่าให้กับมรดกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวยองแล้ว ปัจจุบันยังสามารถใช้เป็น “สินค้าทางวัฒนธรรม” เพื่อตอบรับกระแสอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กำลังมาแรง ด้วยการเปลี่ยนต้นทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สมาชิกสามารถเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีตานสลากย้อม ในฐานะที่เป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ที่สำคัญของความเป็นลำพูน
3. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ประเพณีตานสลากย้อม

ครั้งที่ 7

ต้นบุญแห่งกุศโลบาย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของประเพณีตานสลากย้อม ที่มีเพียงหนึ่งเดียวในโลกที่จังหวัดลำพูน โดยกิจกรรมนี้จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจในแก่นความคิดหลักของประเพณีตานสลากย้อมในเรื่องของความศรัทธาในพุทธศาสนาและความสามัคคีของชุมชน

เนื้อหา

ประเพณีตานสลากย้อมในปัจจุบันได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นมา ชาวบ้านได้มีการปรับเปลี่ยนและตีความงานประเพณีสลากย้อมต่างไปจากเดิม งานตานสลากจึงกลายเป็นงานครึกครื้นขนาดใหญ่ที่ไม่แพ้วันปีใหม่เมือง

ประเพณีตานสลากย้อมมีที่จังหวัดลำพูนที่เดียว ซึ่งไม่พบที่ไหนในประเทศไทย โดยรื้อฟื้นประเพณีตานสลากย้อมที่กำลังจะสูญหายนำมารวมกับประเพณีสลากภัต โดยได้ดำเนินมาควบคู่กันมา ประเพณีนั้นนอกจากเป็นการถวายทานตามคติความเชื่อของงานสลากภัตแล้ว ยังเป็นการรวมต้นสลากย้อมจากหลากหลายชุมชนมาถวายและจัดงานที่วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร ศูนย์รวมจิตใจของชาวลำพูนก่อนเป็นลำดับแรกของทุก ๆ ปี (นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา) หลังจากนั้นจึงจะมีการจัดงานของสลากวัดอื่น ๆ เรื่อยไปตามการตกลงกันในแต่ละปีว่าวัดใดจะเป็นเจ้าภาพจัดงาน

การรื้อฟื้นประเพณีสลากย้อมนอกจากเป็นการสร้าง “คุณค่า” ให้กับมรดกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวยองแล้ว ยังถูกนำมาใช้เป็น “สินค้าทางวัฒนธรรม” ตอบรับกระแสอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กำลังเป็นที่นิยม แสดงให้เห็นว่าต้นทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ก็สามารถแปลงเป็นทุนเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก

20 คน

อุปกรณ์

1. แบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง ประเพณีตานสลากย้อม
2. กระดาษ 5 แผ่น , ปากกาหรือดินสอ
3. สิ่งของที่จะถวายเป็นสลากย้อม
4. ตันสลากย้อมที่ได้จากการทำกิจกรรมในครั้งที่ 6
5. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

1. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกร่วมของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมในครั้งนี้ที่ผ่านมา จากนั้นจึงนำสมาชิกทำกิจกรรมเกมทางกระดาน เพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัวต่อกิจกรรมที่กำลังจะเริ่มขึ้น

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม
Story Writing	1. ให้สมาชิกจับกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน แจกกระดาษให้กลุ่มละแผ่น เขียนชื่อกลุ่ม แล้วแยกไปอยู่กลุ่มละมุม จากนั้นช่วยกันแต่งประโยคที่เป็น “จุดเริ่มเรื่อง” 1 ประโยค
	2. เสร็จแล้วผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มเปลี่ยนที่ ย้ายไปที่กระดาษของกลุ่มทางซ้าย และช่วยกันแต่งประโยค “สถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง” ต่อจากกลุ่มแรก
	3. สมาชิกแต่ละกลุ่มเปลี่ยนที่อีกครั้ง ย้ายไปที่กระดาษของกลุ่มใหม่ทางซ้าย และช่วยกันแต่งประโยคที่เป็น “จุดสูงสุด” ต่อจากกลุ่มที่แล้ว
	4. สมาชิกแต่ละกลุ่มเปลี่ยนที่อีกครั้ง ย้ายไปที่กระดาษของกลุ่มใหม่ทางซ้าย และช่วยกันแต่งประโยค “ภาวะคลี่คลาย” ต่อจากกลุ่มที่แล้ว
	5. สมาชิกแต่ละกลุ่มเปลี่ยนที่อีกครั้ง ย้ายไปที่กระดาษของกลุ่มใหม่ทางซ้าย และช่วยกันแต่งประโยคที่เป็น “จุดจบ” ของเรื่อง ต่อจากกลุ่มที่แล้ว
	6. สมาชิกแต่ละกลุ่มเปลี่ยนที่เป็นครั้งสุดท้าย คราวนี้ทุกกลุ่มจะกลับมาอยู่ที่กระดาษแผ่นแรกของกลุ่ม จากนั้นช่วยกันสรุปสารของเรื่อง และส่งตัวแทนออกมาเล่าเรื่องของกลุ่ม

2. ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรม โดยอธิบายและยกตัวอย่างเรื่องการ Presentation, Story telling และ การใช้จินตนาการ

ขั้นตอนการ (20 นาที)

1. ครั้งที่แล้วก่อนสิ้นสุดกิจกรรม ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำสิ่งของมาคนละหนึ่งชิ้น ที่อยากจะมาร่วมในประเพณีการตานสลากย้อม
2. จากนั้นผู้วิจัยให้สมาชิกออกมานำเสนอสิ่งของที่เตรียมมา ให้เวลาคนละ 1 นาที
3. สมาชิกที่ออกมานำเสนอ จะต้องสร้างความน่าสนใจให้กับสิ่งของที่ตนนำมา โดยอาจจะใช้การพูดโน้มน้าวใจเพื่อน หรือทำให้เพื่อนรู้สึกเห็นใจ ตื่นตาตื่นใจ คล้อยตามไปกับการนำเสนอของตน
4. เมื่อนำเสนอเสร็จแล้วให้นำก้านสลากย้อม ปักไว้ที่ต้นสลากย้อม สมาชิกคนต่อไปลุกขึ้นมานำเสนอสิ่งของของตนที่นำมา

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของการทำกิจกรรม
3. ผู้วิจัยแจกแบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง ประเพณีตานสลากย้อม ให้สมาชิกลงมือทำ
4. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป

สรุป

ในการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ทำให้วิถีของต้นสลากย้อมจำนวนมากในปัจจุบันมีการเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการประกวดประชันความสวยงามของต้นสลากที่ถูกเพิ่มเข้ามาในภายหลัง ก็ยังทำให้ต้นสลากย้อมมีความหลากหลาย มีสีสันมากขึ้น ซึ่งก็มีทั้งต้นสลากที่สวยงามดูดีสุดไปด้วยภูมิปัญญา และต้นสลากที่อาจจะดูขัดตากับข้าวของเครื่องตกแต่งที่ถูกนำมาประดับมากจนเกินงาม

สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการจะสื่อสารให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ได้ตระหนักก็คือ คุณค่าและแก่นสาระที่แท้จริงของประเพณีตานสลากย้อมที่ผ่านการสั่งสมทางภูมิปัญญามาแต่โบราณนั้น แท้จริงคืออะไร ในปัจจุบันประเพณีตานสลากย้อมที่เราเห็นกันนั้น ต่อไปอาจจะถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นการจัดงานประเพณีเพื่อเน้นเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว หรือเพียงเพื่อการประกวดแข่งขันที่มุ่งเน้นเรื่องความสูงใหญ่ที่สุด ความแปลกประหลาด ซึ่งอาจจะทำให้หลงลืมละเลยแก่น

ธรรมดั้งเดิมของประเพณีอันดีงามนี้ไป เพราะฉะนั้นเด็ก ๆ ในฐานะที่เป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่จึงควร
ได้ตระหนักและปลูกฝังถึงคุณค่าและแก่นสารของประเพณีตานสลากย้อมที่แท้จริง ก่อนที่จะหาย
สาปสูญไปพร้อมกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ถาโถมเข้ามาอยู่ตลอดเวลา

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการ
ทำกิจกรรม
2. สมาชิกสามารถเข้าใจและตระหนักถึงแก่นสำคัญของประเพณีตานสลากย้อม ในฐานะ
ที่เป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ที่สำคัญของความเป็นลำพูน
3. แบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง ประเพณีตานสลากย้อม

ครั้งที่ 8

ผ้ายกลำพูน จากคุ้มเจ้าถึงชาวเมือง

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักถึงความเป็นมาและความสำคัญของผ้ายกลำพูนทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการนำผ้ายกลำพูนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เนื้อหา

ผ้าทอของไทยถือเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่สร้างขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผสมผสานกลมกลืนกับขนบธรรมเนียมประเพณี จนมีคำกล่าวเกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนสมัยก่อนไว้ว่า “เมื่อเสร็จหนานา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก” ดังนั้นทุกครัวเรือนจะมีการทอผ้าเพื่อการใช้สอย มีการถ่ายทอดความรู้การทอผ้าให้กับสมาชิกโดยเฉพาะผู้หญิง นอกจากใช้สวมใส่เองแล้วยังใช้เป็นสินค้าส่งไปขายยังอาณาจักรใกล้เคียง ในตำนานพงศาวดารเมืองหริภุญชัย ได้มีการกล่าวถึงการใช้ผ้าทอในโอกาสต่างกัน เช่น การถวายจีวรห่มแก่พระในการทำบุญทางศาสนา การให้ผ้าเป็นทานแก่คนยากจน หรือลวดลายบนจิตรกรรมฝาผนังในวัดต่าง ๆ เป็นต้น

“ผ้ายก” หมายถึง ผ้าที่ทอยกวดลายให้สูงขึ้นกว่าผืนผ้า โดยเลือกยกบางเส้นและข่มบางเส้น แล้วพุ่งกระสวยไปในระหว่างกลางด้วยดินเงินหรือดินทอง เรียกว่า เทคนิคการยกดอก ผ้ายกเป็นผ้าโบราณที่อดีตใช้ในคุ้มเจ้าหรือในพระราชสำนักเท่านั้น ส่วน “ผ้าไหมยกดอก” มีความหมายเดียวกับผ้ายก ต่างกันที่การใช้ไหมพุ่งอาจจะใช้เส้นไหมสีต่าง ๆ แทนเส้นดินในการทอผ้า คำว่า “ยกดอก” บ่งบอกถึงเทคนิคที่ใช้ทอและบ่งบอกถึงลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของลำพูนที่เป็นลวดลายดอกไม้ เช่น ลายดอกพิกุล จึงเรียกกันว่า “ผ้าไหมยกดอก” หรือ “ผ้าไหมยกดอกลำพูน”

ผ้าไหมยกดอกถือเป็นผ้าที่มีความละเอียด ต่อเนื่องของลวดลายเป็นอย่างมาก ดังนั้น การหาผู้ทอผ้าไหมยกดอกนั้น จึงจำเป็นจะต้องใช้ผู้ทอที่มีความชำนาญ มีฝีมือดีและใช้เวลาในการทอนานกว่าผ้าชนิดอื่นได้ มีลวดลายที่วิจิตร สวยงาม มีทั้งลายโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและลายที่ครูผ้าไหมหรือผู้ที่มีความชำนาญเป็นอย่างมากคิดค้นขึ้นมาใหม่ โดยด้านการประดิษฐ์ลวดลายนั้น ผ้ายกลำพูนนับว่าเป็นศิลปะการทอผ้าที่มีลวดลายงดงามมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง มีรูปแบบลวดลายที่อ่อนช้อย เป็นเรื่องราวของดอกไม้ ใบไม้ เช่น ลายดอกพิกุล ลายกลีบลำดวน ลายใบเทศ ลายเม็ดมะยม และลายพุ่มข้าวบิณฑ์ เป็นต้น สำหรับลวดลายที่เป็นลายโบราณดั้งเดิมและยังได้รับความนิยมในปัจจุบันคือ ลายดอกพิกุลหรือดอกแก้ว

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก 20 คน

- อุปกรณ์**
1. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ฝ่ายกล่าวพูน
 2. หนังสือนิยายสารแพ้นที่สามารถตัดได้
 3. กรรไกร มีดตัดกระดาษ ที่รองตัด
 4. ตัวอย่างลวดลายและแบบต่าง ๆ ของฝ่ายกล่าวพูน
 5. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (20 นาที)

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแจกแบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ฝ่ายกล่าวพูน ให้สมาชิกลงมือทำ
2. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกรู้สึกของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมในครั้งนี้ที่ผ่านมา จากนั้นจึงนำสมาชิกทำกิจกรรมเกมทางการละคร เพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัวต่อกิจกรรมที่กำลังจะเริ่มขึ้น

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม
ก ร ะ จ ก พิเศษ	1. ให้ผู้สมาชิกจับคู่ และตกลงกันว่าใครจะเป็น A และ B
	2. ให้ A และ B หันหน้าเข้าหากัน สมมติให้ A เป็นคนส่งกระจก B เป็นเงสะท้อนในกระจก
	3. ให้ A ทำท่าทางระหว่างส่งกระจก เช่น ชีวติประจำวัน ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน แต่งตัว แล้วให้ B ทำท่าทางเป็นเงสะท้อนในกระจกให้ตรงกัน
	4. ผู้วิจัยตบมือ เป็นสัญญาณสลับให้ B เป็นผู้ส่งกระจกบ้าง และ A เป็นเงสะท้อนในกระจกโดยท่าทางและเรื่องราวต้องมีความต่อเนื่องกัน เช่น A กำลังทำท่าแปรงฟัน เมื่อผู้วิจัยตบมือให้สลับเป็น B บ้าง B ก็ต้องทำท่าทางแปรงฟันต่อ
	5. A และ B ผลัดกันทำสลับไปมา

3. ผู้วิจัยเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับต้นกำเนิด ที่มา และเอกลักษณ์ของผ้ายกลำพูน พร้อมให้สมาชิกชมตัวอย่างผ้ายกลำพูน

ขั้นตอนการ (20 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกเลือกแบบชุดที่ชอบจากนิตยสารแฟชั่นมา 1 ชุด และทำการครอบตัดรูปส่วนที่เป็นเนื้อผ้าหรือเครื่องแต่งกายของรูปร่างนั้นออกไป
2. จากนั้นสมาชิกเลือกผ้ายกลำพูนผืนที่ตนเองชอบ และนำรูปที่ตัดไว้ไปเทียบกับลวดลายและสีของผืนผ้ายกที่ตนชอบ และทำการถ่ายรูปเก็บไว้
3. เมื่อเสร็จแล้วให้สมาชิกส่งรูปมาที่คอมพิวเตอร์ของผู้วิจัย เพื่อนำขึ้นจอภาพ และให้สมาชิกออกมานำเสนอชุดหรือเครื่องแต่งกายที่ตนออกแบบ

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของการทำกิจกรรม และกล่าวขอบคุณวิทยากร
3. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป
4. ให้สมาชิกเตรียมชุดหรือผ้าพื้นเมืองลำพูนที่ตนมี มาในครั้งต่อไป

สรุป

เมื่อนึกถึงผ้าไหมยกดอก หลายคนก็มักจะนึกถึงจังหวัดลำพูนมาเป็นอันดับต้น ๆ ผ้ายกลำพูนนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน เป็นงานศิลปหัตถกรรมที่ชาวลำพูนควรภาคภูมิใจ ดังจะเห็นได้ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2562 ที่ผ่านมา ฉลองพระองค์ชุดไทยในพระราชพิธีที่พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายในทุกพระองค์ ทรงสวมใส่ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้น ล้วนเป็น “ผ้าไหมยกดอกของเมืองลำพูน” นับเป็นความภาคภูมิใจของช่างทอผ้าผู้มีฝีมือของชาวลำพูน ซึ่งเป็นผู้สืบสานงานฝีมือการทอผ้าจากบรรพบุรุษมาแต่ครั้งโบราณกาล และทำการทอผ้าส่งเข้าวังมาช้านานแล้ว

ผู้วิจัยคาดหวังให้กิจกรรมนี้จะสามารถสร้างความตระหนักให้สมาชิกได้เห็นคุณค่าของผ้ายกลำพูนที่ถูกกล่าวขานถึงความงามที่เป็นเลิศ คุณภาพของเนื้อผ้า ภูมิปัญญาแห่งการถักทอสมควรที่จะได้รับการยกย่องว่าเป็นราชินีแห่งผ้าไหมไทย ซึ่งทั้งหมดนี้คือมรดกทางวัฒนธรรมของ

คนลำพูนแท้ ๆ ที่คนลำพูนโดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่ควรได้มีส่วนร่วมในความภาคภูมิใจ ให้ภูมิปัญญาการทอดฝ้ายกลำพูนได้ดำรงสืบต่อไป

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สมาชิกสามารถเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของฝ้ายกลำพูน ในฐานะที่เป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ที่สำคัญของความเป็นลำพูน
3. แบบวัดความรู้ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ฝ้ายกลำพูน

ครั้งที่ 9 นุ่งผ้า-พาเล่น-เป็นละคร

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักถึงความเป็นมาและความสำคัญของผ้า ยกย่องทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการนำผ้ายกย่องมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

เนื้อหา

ผ้ายกย่อง มีต้นกำเนิดจากพระราชยาเจ้าดารารัศมี ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องการทอผ้าไหมยกดอกที่พระองค์ได้เรียนรู้มาจากราชสำนักสยาม ให้แก่เจ้าหญิงสวณบุญ พระชายาของเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ และเจ้าหญิงลำเจียก ธิดาเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ให้การทอผ้าไหมยกดอกในคุ้มหลวงเมืองลำพูน ต่อมาการทอผ้าไหมยกดอกจึงได้เริ่มแพร่หลายออกไปสู่สาธารณะชน โดยได้มีการฝึกหัดชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงก็คือชาวยอง ที่อาศัยอยู่หมู่บ้านฝั่งตรงข้ามคูเมืองลำพูน จนมีความรู้เรื่องการทอผ้าไหมยกดอกได้เป็นอย่างดี

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ผ้ายกเป็นที่นิยมในราชสำนักสยามและแวดวงสังคมชั้นสูงทั่วไป ทรงโปรดให้เปลี่ยนจากนุ่งโจงมานุ่งซิ่น แต่ไม่โปรดให้เป็นผ้าซิ่นที่เป็นลายอย่างแบบต้นกรุงรัตนโกสินทร์ แต่โปรดให้เป็นผ้าหลากหลาย เช่น ผ้าซิ่นจากภาคเหนือ มาใส่กับเสื้อฝรั่ง หรือผ้ายกจากลำพูน เอามาใส่กับเสื้อลูกไม้ โดยผ้าซิ่นจะถูกนุ่งให้สั้นลงประมาณครึ่งแข้ง จึงทำให้ภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัดลำพูนกลายมาเป็นแหล่งผ้าไหมที่ลือชื่อ จนกลายมาเป็นภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของลำพูนมาจนถึงปัจจุบัน

ต่อมาในช่วงต้นรัชกาลที่ 9 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในการเสด็จเจริญสัมพันธไมตรี ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศทางยุโรป จึงได้มีการออกแบบและประดิษฐ์ชุดไทยพระราชานิยมขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับวาระโอกาสที่จะต้องออกงาน ประเทศไทยก็มีชุดไทยพระราชานิยม 8 แบบ ได้แก่ ชุดไทยเรือนต้น ชุดไทยจิตรลดา ชุดไทยดุสิต ชุดไทยอัมรินทร์ ชุดไทยจักรี ชุดไทยบรมพิมาน ชุดไทยศิวาลัย และชุดไทยจักรพรรดิ ซึ่งเป็นแบบอย่างของการแต่งกายชุดไทยสืบมาจนถึงปัจจุบัน และด้วยความที่เป็นเอกลักษณ์และลวดลายอันงดงามของผ้ายกย่อง ก็ได้ถูกเลือกไปใช้ตัดเย็บเป็นส่วนหนึ่งของชุดไทยพระราชานิยมของสมเด็จพระนางเจ้าฯ ยกเว้นเพียงชุดไทยเรือนต้น ที่ถูกกำหนดรูปแบบให้เป็นชุดพระราชานิยมแบบลำลอง ไม่จำเป็นต้องใช้ผ้าที่หรูหรามากนักในการตัดเย็บ

ในปัจจุบันการทอผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลานและมีการขยายแหล่งทอผ้าไปยัง อ.ลี้ อ.ทุ่งหัวช้าง จึงทำให้จังหวัดลำพูนเป็นศูนย์กลางการทอผ้าไหมยกดอกแหล่งสำคัญของประเทศไทย

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก 20 คน

อุปกรณ์

1. ชุดหรือผ้าพื้นเมืองลำพูนที่สมาชิกเตรียมมา
2. เข็มกลัด เข็ม อุปกรณ์สำหรับผู้รักมัดตุง ฯลฯ
3. ผ้าหรือชุดกองกลาง
4. รางวัล สำหรับผู้ชนะ 3 คน
5. PowerPoint Presentation
6. แบบวัดความรู้หลังกิจกรรม เรื่อง ผ้ายกลำพูน

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

ผู้วิจัยกล่าวทักทายและสอบถามความรู้สึกของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมในครั้งที่ผ่านมา และทบทวนเพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัวในการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมที่กำลังจะเริ่มขึ้น

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม
ชมน้ำ	1. สมาชิกยืนเป็นวงกลม 2. ให้สมาชิกเล่นกับชมน้ำ โดยใช้จินตนาการให้ชมน้ำเป็นอะไรก็ได้ที่ไม่ใช่ชมน้ำ เช่น เอาชมน้ำมาทำเป็นกล่องสองทางไกล หรือ เอามาใช้เป็นแฮนด์รถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น 3. สมาชิกที่เหลือทายว่าเพื่อนเอาชมน้ำมาทำเป็นสิ่งใด 4. วนเล่นกันให้ครบรอบวง 5. สามารถเปลี่ยนจากชมน้ำเป็นสิ่งของอื่น ๆ ได้

ขั้นตอนการ (30 นาที)

1. ให้สมาชิกเล่นเกมเพื่อทำการจับคู่ เมื่อได้คู่แล้ว ให้ส่งตัวแทนกลุ่มมาจับสลากเลือกผ้ายกลำพูน จากนั้นให้สมาชิกกำหนดตัวละครหรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของลำพูน ขึ้นมากลุ่มละ 1 ตัวละคร เช่น พระนางจามเทวี พระเจ้าอาทิตยราช พระนางปทุมวดี หรือเจ้าหญิงส่วนบุญ เป็นต้น โดยกำหนดให้สมาชิกรับหน้าที่เป็นผู้ออกแบบ 1 คน และสมาชิกอีก 1 คน รับบทบาทสมมุติเป็นตัวละครนั้น ๆ

2. จากนั้นทำการวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครหรือบุคคลในประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูนประจำกลุ่มของตน และทำการออกแบบเครื่องแต่งกายของตัวละคร โดยใช้แรงบันดาลใจจากสี ลวดลาย หรือลักษณะของผ้ายกลำพูนที่ตนได้รับ

3. เมื่อเสร็จแล้ว ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวคิดและแรงบันดาลใจในการออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยสามารถสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอตัวละครและเครื่องแต่งกายได้อย่างอิสระ

4. สมาชิกทั้งหมดโหวตชุดดีเด่น 3 อันดับ และมอบรางวัล

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของการทำกิจกรรม

3. ผู้วิจัยแจกแบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง ผ้ายกลำพูน ให้สมาชิกลงมือทำ

4. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการพบกันครั้งต่อไป

สรุป

งานศิลปหัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านของจังหวัดลำพูนมีความงดงามประณีตด้วยฝีมือไม่แพ้ที่อื่น ๆ เมื่อนึกถึงผ้าไหมยกดอก หลายคนก็มักจะนึกถึงจังหวัดลำพูนมาเป็นอันดับต้น ๆ ผ้ายกลำพูนนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน เป็นงานศิลปะที่ชาวลำพูนควรภาคภูมิใจ แม้ว่าปัจจุบันความนิยมในการสวมใส่ผ้าไหมยกดอกจะลดน้อยลงเนื่องจากมีราคาค่อนข้างสูง หาโอกาสที่จะนำมาสวมใส่ได้ยาก หรืออาจจะไม่สอดคล้องต่อความนิยมใช้สอยของคนในยุคปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ในจังหวัดลำพูนก็ยังคงมีความพยายามในการอนุรักษ์และสืบทอดงานฝีมือทอผ้าไหมยกดอกให้แก่ลูกหลานอยู่อย่างสม่ำเสมอ และยังคงมีการพัฒนา

ลวดลายของผ้าไหมทอยกดอกให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น กิจกรรมนี้จะช่วยให้เยาวชนได้มีโอกาสทำความรู้จักและได้ใกล้ชิดกับผ้ายกล่ำพูนมากยิ่งขึ้น ทำให้ไม่รู้สึกว่าการนำผ้าทอพื้นเมืองมาใช้เป็นเรื่องที่ห่างไกลตัวอีกต่อไป

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สมาชิกสามารถแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตนเองในฐานะของคนล่ำพูน ที่มีต่อการอนุรักษ์และสืบทอดงานศิลปะและหัตถกรรมผ้ายกของจังหวัดลำพูน
3. แบบวัดความรู้หลังทำกิจกรรม เรื่อง ผ้ายกล่ำพูน

ครั้งที่ 10

เรารัก(ษ์)ลำพูน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถใช้กิจกรรมละครในการแสดงออกถึงความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อทำการสรุปและยุติกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

เนื้อหา

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ทฤษฎีและแนวคิดของกิจกรรมกลุ่ม ผสมผสานกับกระบวนการของกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน ซึ่งกระบวนการละครจะช่วยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงออกอย่างเหมาะสม กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองและผู้อื่น เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์นั้นไปสู่ความเข้าใจระหว่างตนเอง ผู้อื่น และชุมชน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะเกิดการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ การมีส่วนร่วม การมีปฏิสัมพันธ์ ได้ฝึกฝนจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) เพื่อให้สมาชิกได้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อกลุ่มและสังคมส่วนรวม รวมถึงการมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเคารพบทบาทและความคิดเห็นของผู้อื่น การเห็นคุณค่าในความแตกต่าง ความหลากหลายของบุคคล มีการตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในตนเองได้ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมต่อตนเองและสังคม

กิจกรรมครั้งสุดท้ายนี้ ผู้วิจัยได้มอบหมายให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้สร้างสรรค์กิจกรรมละครที่สามารถสื่อสารและแสดงถึงอัตลักษณ์ของความเป็นลำพูน ได้อย่างอิสระ อันได้แก่

ระยะเวลาที่ใช้ 50 นาที

สมาชิก 20 คน

อุปกรณ์

1. แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน
2. อุปกรณ์ทั้งหมดของกิจกรรมทุกครั้งที่ผ่านมา
3. PowerPoint Presentation

วิธีดำเนินการ

ขั้นเริ่มต้น (10 นาที)

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายและสอบถามความรู้สึกของสมาชิกจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมทั้งหมดที่ผ่านมา และทบทวนเพื่อให้สมาชิกเกิดความพร้อมและตื่นตัวในการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมที่กำลังจะเริ่มขึ้น

ชื่อกิจกรรม	วิธีดำเนินกิจกรรม
1 คน 1 ผลิตภัณฑ์	1. ให้สมาชิกขึ้นมาหน้าชั้นที่ละคน นำของอะไรก็ได้ที่มีติดตัวมาหรือของที่สามารถหาได้รอบตัวในขณะนั้น มาเสนอขายเพื่อน ๆ สมาชิก 2. พูดถึงที่มา คุณสมบัติ ราคา หรือโปรโมชั่น โดยมีข้อแม้ว่าของสิ่งนั้นจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นลำพูน เช่น หัวเข็มขัดที่หล่อมาจากมวลสารของดาบพระนางจามเทวี ขวดพลาสติกที่บรรจุน้ำสรงพระราชทานมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 7 เป็นต้น - ให้เพื่อน ๆ ช่วยตัดสินใจว่าซื้อหรือไม่ซื้อ หรือต่อรองข้อเสนออื่น ๆ เช่น ต่อราคาของแถม - สมาชิกออกมาเสนอขายจนครบ

2. ผู้วิจัยนำเข้าสู่กิจกรรมสุดท้าย โดยทำการทบทวนอัตลักษณ์ทั้ง 4 ด้านของจังหวัดลำพูน และสอบถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมจากสมาชิก

ขั้นดำเนินการ (30 นาที)

1. ผู้วิจัยให้สมาชิกจับกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิด เลือกหัวข้ออัตลักษณ์ความเป็นลำพูนที่ต้องการนำเสนอมา 1 อย่าง โดยสามารถเลือกจากที่ทำกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา หรือสามารถนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นลำพูนในด้านอื่น ๆ ที่สมาชิกต้องการจะนำเสนอเพิ่มเติมก็ได้
3. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสร้างสรรค์การแสดงขึ้นมา 1 ชุด จะเป็นการแสดงอะไรก็ได้ เช่น การแสดงละคร รายการทอล์คโชว์ พิธีกรสัมภาษณ์แขกรับเชิญ การรายงานข่าว เป็นต้น โดยทำการซักซ้อมและทำการแสดงในท้ายคาบ
4. สมาชิกสามารถนำอุปกรณ์ของทุกกิจกรรมที่ผ่านมา ใช้ประกอบการแสดงได้
5. สมาชิกแต่ละกลุ่มทำการแสดง

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการทำกิจกรรมร่วมกันในทุกครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปสาระสำคัญของกิจกรรมเพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด
3. ผู้วิจัยแจกแบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ให้สมาชิกลงมือทำ
4. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ และจบกิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

สรุป

กิจกรรมละครในครั้งนี้จะเป็นวิธีหนึ่งในการช่วยพัฒนาให้สมาชิกได้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของอัตลักษณ์ในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดลำพูน รวมถึงการได้ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของตนเองที่มีต่ออัตลักษณ์ของจังหวัดลำพูนในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกัน กระบวนการละครจะช่วยเปิดโอกาสให้สมาชิกมีโอกาสได้แสดงออกอย่างเหมาะสม กระตุ้นความรู้สึกของคุณค่าในตัวเองและรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่สมาชิกเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์นั้นไปสู่ความเข้าใจ ระหว่างตนเอง ผู้อื่น และชุมชน ผู้วิจัยคาดหวังว่ากิจกรรมละครที่ได้พัฒนาและออกแบบมาทั้งหมดนี้ จะช่วยจุดประกายให้สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะที่เป็นเยาวชนตัวแทนของคนลำพูนรุ่นใหม่ เป็นพลังที่จะขับเคลื่อนลำพูนต่อไปในอนาคต ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในคุณค่าของอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน ที่สมาชิกทุกคนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของความภาคภูมิใจนี้

การประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมจากการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ความร่วมมือ ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. สมาชิกสามารถแสดงออกถึงความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนผ่านกิจกรรมละครได้อย่างเหมาะสม
3. แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ค่าดัชนี IOC กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้
ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (N = 3)

กิจกรรม	หัวข้อ	ผลการประเมิน ของผู้ทรงคุณวุฒิ			ดัชนีค่า IOC	แปรมผล
		1	2	3		
ครั้งที่ 1 เปิดประตูสู่ลำพูน	1. ชื่อกิจกรรม	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	0	+1	0.66	เลือกไว้
ครั้งที่ 2 พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรี หริภุญชัย	1. ชื่อกิจกรรม	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
ครั้งที่ 3 จากละโว้สู่ลำพูน	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

กิจกรรม	หัวข้อ	ผลการประเมิน ของผู้ทรงคุณวุฒิ			ดัชนีค่า IOC	แปรรผล
		1	2	3		
	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	0	+1	+1	0.66	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
ครั้งที่ 4 วัด วัง ผัง เดียวกัน	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	0	+1	0.66	เลือกไว้
ครั้งที่ 5 ศูนย์รวมใจชาว ลำพูน	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

กิจกรรม	หัวข้อ	ผลการประเมิน ของผู้ทรงคุณวุฒิ			ดัชนีค่า IOC	แปรรผล
		1	2	3		
ครั้งที่ 4 วัด วัง ผัง เดียวกัน	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
ครั้งที่ 5 ศูนย์รวมใจชาว ลำพูน	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	0	+1	0.66	เลือกไว้
	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
ครั้งที่ 6 ตานสลาวย้อม ประเพณีหนึ่ง เดียวในโลก	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

กิจกรรม	หัวข้อ	ผลการประเมิน ของผู้ทรงคุณวุฒิ			ดัชนีค่า IOC	แปรรผล
		1	2	3		
	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
ครั้งที่ 7 ต้นบุญแห่งกุศโลบาย	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
ครั้งที่ 8 ผ่ายกลำพูน จากคุ้มเจ้าถึง ชาวเมือง	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

กิจกรรม	หัวข้อ	ผลการประเมิน ของผู้ทรงคุณวุฒิ			ดัชนีค่า IOC	แปรรผล
		1	2	3		
ครั้งที่ 9 ลำพูนเมืองแพ้น	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
ครั้งที่ 10 เรารัก(ษ์)ลำพูน	1. ชื่อกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	3. เนื้อหา	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	4. ระยะเวลาที่ใช้	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	5. สมาชิก	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	6. อุปกรณ์	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	7. วิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	8. สรุป	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้
	9. การประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	เลือกไว้

ภาคผนวก จ

แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

คำชี้แจง

1. แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวัดผลก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

2. แบบทดสอบชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน แบ่งออกเป็น

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

ตอนที่ 3 แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

3. ผลการทดสอบที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลของนักเรียนจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และผลการทดสอบนี้จะไม่มีผลต่อการเรียน ขอให้ทุกคนตั้งใจทำ

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบ มา ณ โอกาสนี้

พีรณัฐ ทรงเกตุกุล

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปและการแสดงศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง แบบสอบถามในตอนนี้ เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ให้ทำ

เครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ที่อยู่ด้านหน้า ตามความเป็นจริง

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ห้อง ☐ ม. 5/1 ☐ ม. 5/2

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

คำชี้แจง แบบวัดในตอนนี้เป็นแบบเลือกตอบ ก, ข, ค, และ ง มีจำนวน 40 ข้อ ให้นักเรียนกากบาท ☒ เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ลงในกระดาษคำตอบที่เตรียมให้

กระดาษคำตอบแบบวัดความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				

	ก	ข	ค	ง
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				

	ก	ข	ค	ง
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				

1. เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของพระนางจามเทวี ตรงกับยุคสมัยใด และพุทธศตวรรษที่เท่าไร
 - ก. สมัยทวารวดี พุทธศตวรรษที่ 12
 - ข. สมัยทวารวดี พุทธศตวรรษที่ 13
 - ค. สมัยลพบุรี พุทธศตวรรษที่ 15
 - ง. สมัยล้านนาตอนต้น พุทธศตวรรษที่ 19
2. เจ้าหญิงจามเทวี ทรงเป็นเชื้อพระวงศ์จากเมืองใด
 - ก. เวียงหนองดู่
 - ข. หละปูน
 - ค. เวียงฮอด
 - ง. ละโว้
3. ใครคือผู้บัญชาเหตุเสด็จเจ้าหญิงจามเทวีขึ้นมาครองราชสมบัติที่หริภุญชัย
 - ก. สุเทวฤาษี
 - ข. สุกกทันตะฤาษี
 - ค. เจ้าเมืองละโว้
 - ง. เจ้าชายรามราช
4. ข้อใดคือความโดดเด่นของอาณาจักรหริภุญชัย
 - ก. เป็นอาณาจักรที่มีสตรีเป็นกษัตริย์ปกครองเพียงแห่งเดียวของประเทศไทย
 - ข. เป็นอาณาจักรที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ยาวนานที่สุดของประเทศไทย
 - ค. เป็นอาณาจักรที่เก่าแก่ที่สุดทางภาคเหนือของประเทศไทย
 - ง. ถูกทุกข้อ
5. ขบวนของเจ้าหญิงจามเทวี ใช้เส้นทางและวิธีใดในการเดินทางขึ้นมายังนครหริภุญชัย
 - ก. เส้นทางน้ำ ล่องเรือทวนแม่น้ำปิงพร้อมไพร่พลข้าราชการบริพาร และมาขึ้นฝั่งที่เวียงฮอด
 - ข. เส้นทางบก โดยขบวนช้างและม้ามาทางดอยขุนตาน จากเขลางค์นครลำปาง
 - ค. เส้นทางน้ำ ล่องเรือสำเภาพร้อมไพร่พลข้าราชการบริพารมาตามแม่น้ำแม่ทา
 - ง. เส้นทางบก เดินเท้าพร้อมไพร่พลข้าราชการบริพารมาจากเวียงลี้
6. เพราะเหตุใดขุนวิลังคะ ซึ่งเป็นผู้นำชนพื้นเมืองชาวลัวะจึงยกทัพมาตีเมืองหริภุญชัย
 - ก. เคืองที่สุเทวฤาษีไม่ยกเมืองหริภุญชัยให้ตน แต่อัษฎิเทพพระนางจามเทวีมาปกครอง
 - ข. โกรธที่พระนางจามเทวีนำพระมาลามีผ้าซับระดูมาให้ตนสวม ทำให้มนต์คาถาเสื่อม
 - ค. ต้องการขับไล่พระนางจามเทวีและไพร่พลให้ออกไปจากเขตพื้นที่ของตน

ง. รูปโฉมที่งดงามของพระนางจามเทวี จึงต้องการจะได้ไปเป็นมเหสีบุญ

7. พระนางจามเทวีทรงใช้กลวิธีใดในการได้ชัยชนะเหนือขุนวิลังคะ และกองทัพชาวลัวะ

ก. ทรงประกอบพิธีบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำเมืองทั้ง 4 ทิศ เพื่อให้คุ้มครองพระนคร

ข. พระนางจามเทวีทรงช้างบู๊ก่างาเขียว นำทัพสู้สงครามกับขุนวิลังคะ จนได้รับชัยชนะ

ค. ทรงเย็บพระมาลาด้วยผ้าซับระดู แล้วนำไปมอบให้ขุนวิลังคะสวมศีรษะ จึงทำให้มันต์คาถาเสื่อม

ง. ทรงส่งไส้ศึกนาม “ขุนฟ้า” ปลอมตัวไปสืบราชการและช่องสุ่มกำลังพลเป็นกบฏต่อขุนวิลังคะ

8. เหตุใดพระนางจามเทวี จึงมีดำริที่จะสร้างเมืองเขลางค์นคร

ก. ทรงปฏิบัติตามคำแนะนำของสุเทวฤาษี สำหรับใช้เป็นเมืองตั้งรับหากถูกรุกรานจากชาวลัวะ

ข. เพื่อป้องกันมิให้พระราชโอรสทั้งสองแย่งชิงราชสมบัตินครหริภุญชัย หลังจากที่พระนางสวรรคต

ค. เพราะถูกรุกรานจากกองทัพพญามังราย และความรุ่งเรืองของอาณาจักรล้านนาที่เจริญกว่า

ง. เพื่อเป็นการแผ่ขยายพระราชอำนาจลงสู่ทางใต้ และคานอำนาจกับอาณาจักรล้านนา

9. หลังจากพระนางจามเทวีเสด็จสวรรคต เกิดอะไรขึ้นกับพระราชโอรสทั้งสองของพระนางจามเทวี

ก. เจ้าชายอนันตยศปกครองเมืองหริภุญชัย และเจ้าชายมหันตยศเป็นพระอุปราช

ข. เจ้าชายอนันตยศปกครองเมืองหริภุญชัย และเจ้าชายมหันตยศปกครองเขลางค์นคร

ค. พระโอรสทั้งสองทำสงครามแย่งชิงราชสมบัติ และเจ้าชายมหันตยศได้ครองเมืองหริภุญชัย

ง. ไม่มีข้อใดถูก

10. พระนางจามเทวีทรงดำรงพระชนม์ชีพอย่างไรในบั้นปลายของชีวิต

ก. ทรงครองเมืองด้วยพระเมตตาและเป็นธรรม อำนวยประโยชน์สุขแก่ชาวหริภุญชัย ตราบจนสวรรคต

ข. ทรงครองเพศชีพรามณ์ และทรงปกครองแผ่นดินด้วยความเป็นธรรมตราบจนสวรรคต

ค. ทรงสละราชสมบัติ และทรงปลงผมผนวชเป็นรูปชี ณ วัดจามเทวี ตราบจนสวรรคต

ง. ทรงสละราชสมบัติ และทรงครองเพศชีพรามณ์ตราบจนสวรรคต

11. ข้อใดคือความโดดเด่นของพระธาตุหริภุญชัย ในตำริของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- เป็นเจดีย์ธาตุที่ใหญ่ที่สุดในอาณาจักรล้านนา
 - เป็นเจดีย์ธาตุที่มีความสูงที่สุดในอาณาจักรล้านนา
 - เป็นเจดีย์ธาตุที่สร้างก่อนเจดีย์ธาตุองค์อื่นในแคว้นล้านนาไทย
 - เป็นเจดีย์ธาตุองค์แรกที่สร้างเมื่อศาสนาพุทธเข้ามาประดิษฐานในหริภุญชัย
12. พื้นที่ของวัดพระธาตุหริภุญชัยเคยเป็นอาณาเขตของสถานที่ใดมาก่อน
- พระราชฐาน
 - วังประจำเมือง
 - กาตทำสังฆ์
 - สวดเมือง
13. ปูนปั้นสิ่งใดที่หน้าวัดพระธาตุหริภุญชัย มีลักษณะทางศิลปะอย่างไร
- สิงห์ทรงเครื่อง ยืนสี่ขา อ้าปาก หางชี้ลงพื้น
 - สิงห์ทรงเครื่อง ยืนสี่ขา อ้าปาก หางงอขึ้น
 - สิงห์ทรงเครื่อง นั่งหมอบ อ้าปาก กระดกขึ้น หางงอขึ้น
 - สิงห์ทรงเครื่อง สองขาหน้ายืน ขาหลังนั่งกับพื้น อ้าปาก หางชี้ขึ้น
14. ใครเป็นผู้สร้างซุ้มประตูโขงประดับด้วยลวดลายปูนปั้น ภายในวัดพระธาตุหริภุญชัย
- พระเมืองแก้ว
 - พระยาสุรพสิธิ์
 - พระเจ้าติโลกราช
 - พระเจ้าอาทิตย์ราชา
15. พระธาตุหริภุญชัยในปัจจุบัน มีรูปทรงและศิลปะเป็นแบบใด
- เจดีย์ทรงลังกา ศิลปะล้านนา
 - เจดีย์ทรงปราสาท ศิลปะหริภุญชัย
 - เจดีย์ทรงระฆังคว่ำ ศิลปะหริภุญชัย
 - เจดีย์ทรงปราสาทยอด ศิลปะล้านนา
16. เจดีย์ปทุมวดี มีรูปทรงและศิลปะเป็นแบบใด
- เจดีย์ทรงย่อมุมเหลี่ยม ศิลปะหริภุญชัย
 - เจดีย์ทรงปราสาทห้ายอด ศิลปะล้านนา
 - เจดีย์ทรงเหลี่ยมห้าชั้น ศิลปะล้านนา

ง. เจดีย์เหลี่ยมทรงปราสาท ศิลปะศรีอยุธยา

17. เจดีย์เชียงยัน มีรูปทรงและลักษณะเป็นอย่างไร

ก. เจดีย์ทรงปราสาทห้ายอด

ข. เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์

ค. เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง

ง. เจดีย์ทรงปรางค์

18. เหตุใดวิหารหลวงของวัดพระธาตุหริภุญชัย จึงมีรูปแบบสถาปัตยกรรมดังที่เห็นในปัจจุบัน

ก. เจ้าอาวาสต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบสถาปัตยกรรมจากล้านนาให้เป็นแบบอยุธยา

ข. เป็นศรัทธาในการสร้างของเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนในขณะนั้น

ค. ถูกลมพายุใหญ่พัดจนปรักหักพังอย่างยับเยิน ในปี พ.ศ.2458

ง. ถูกฟ้าผ่าไฟไหม้วอดวายเสียหายทั้งหมด ในปี พ.ศ.2548

19. น้ำที่ใช้สำหรับสงพระธาตุหริภุญชัย ได้มีการทำพิธีอัญเชิญมาจากที่ใดบ้าง

ก. น้ำสงพระราชทาน และ น้ำจากหนองน้ำจามเทวี

ข. น้ำสงพระราชทาน และ น้ำจากดอยชะม้อ

ค. น้ำจากหนองน้ำจามเทวี และ น้ำจากดอยชะม้อ

ง. น้ำสงพระราชทาน และ น้ำจากหนองน้ำจามเทวี

20. เทศกาลถวายโคมแสนดวง ณ วัดพระธาตุหริภุญชัย มีที่มาจากประเพณีอะไร

ก. ประเพณีแห่ลูกแก้ว (แห่ปอยน้อย)

ข. ประเพณีแห่เทียนพรรษา

ค. ประเพณีสงกรานต์

ง. ประเพณียี่เป็ง

21. ประเพณีตานสลากย้อม มีพื้นที่มาจากประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ใด

ก. มอญ

ข. ยวน

ค. ยอง

ง. จาม

22. ประเพณีตานสลากย้อม กำหนดจัดขึ้นในช่วงใดของปี

ก. ก่อนเข้าพรรษา

ข. ก่อนออกพรรษา

ค. หลังจากออกพรรษา

ง. ก่อนเทศกาลปีใหม่เมือง

23. “สลากย้อม” หมายถึงการ “ย้อม” อะไร

ก. ย้อมใจ ย้อมกายให้สะอาดสดใสเพื่อเข้าสู่ร่มพระพุทธานุภาพ

ข. การย้อมสีเส้นที่ผอมปลายไม้เรียวสำหรับนำมาปักบนต้นสลากย้อม

ค. การนำสิ่งของที่แขวนมาแขวนย้อมสีและตกแต่งด้วยสีเส้นที่หลากหลาย

ง. การนำของเก่าหรือของที่มีอยู่เดิม มาทำให้เป็นของใหม่เพื่อประดับบนต้นสลากย้อม

24. ส่วนยอดบนสุดของต้นสลากย้อมมักประดับตกแต่งด้วยสิ่งใด

ก. ประดับตุ้มค่าคิง ลวดลาย 12 นักษัตร

ข. ปัก ร่ม หรือ จ้อย ตกแต่งชายห้อยระบายสวยงาม

ค. ตั้งฉัตรเงินหรือฉัตรทอง ตามกำลังทรัพย์ของเจ้าภาพ

ง. แขนงโคมกระดาศาประดับลวดลายป็นนักษัตรของเจ้าภาพ

25. ข้อใดไม่ใช่กุศโลบายทางพุทธศาสนาของประเพณีการตานสลากย้อมในอดีต

ก. สอดแทรกคติธรรมคำสอนให้กับผู้หญิงด้านการครองตน และการครองเรือน

ข. การสร้างความดีด้วยการให้ทาน ไม่ให้ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่ยึดติดกับวัตถุทางโลก

ค. การตานสลากย้อมเป็นการสร้างทานบารมีให้กับตัวเอง และเพื่อเอาไว้ในโลกหน้า

ง. ผู้ชายที่ไม่ต้องการจะบวชพระก็สามารถเลี่ยมมาตานสลากย้อมแทนได้ เพราะอานิสงส์

เทียบเท่ากัน

26. ข้อใดไม่ใช่กุศโลบายทางสังคมของประเพณีการตานสลากย้อมในอดีต

ก. ครอบครัวของหญิงสาวที่ทำต้นสลากได้สวยงาม จะได้รับยกย่องว่ามีฐานะร่ำรวยที่สุดในหมู่บ้าน

ข. หญิงสาวได้เรียนรู้ฝึกฝนหน้าที่ต่างๆ ที่แม่บ้านพึงมี เช่น งานหัตถกรรม การเย็บปักถักร้อย การออมเงิน เป็นต้น

ค. การได้มาช่วยกันทำต้นสลากเป็นช่องทางในการเกี่ยวพาราสีและดูตัวหญิงสาวชายหนุ่มในหมู่บ้าน

ง. การตานสลากเป็นการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ หมายถึงผู้หญิงคนนั้นพร้อมจะออกเรือนแล้ว

27. ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับประเพณีตานสลากย้อม

- ก. อานิสงส์ผลบุญของการถวายทานสลากย้อมของเทียบเท่ากับการบวชของผู้ชาย
- ข. แต่เดิมประเพณีตานสลากย้อมเป็นการถวายทานเพื่อเป็นพุทธบูชาของหญิงรุ่นสาวที่เพิ่งออกรเรือน
- ค. มีการแต่งกลอนที่เรียกว่า “กะโลง” เพื่อบอกเล่าเกี่ยวกับประวัติตั้งแต่เกิดของหญิงเจ้าของต้นสลาก
- ง. ของที่จะทานเข้าไปที่ต้นสลาก ได้แก่ เครื่องใช้ของผู้หญิง เช่น แป้ง หวี เครื่องสำอางค์ เครื่องประดับ

28. “กะโลง” ที่แต่งขึ้นมาสำหรับ “อ้อ” ในพิธีการตานสลากย้อม มีลักษณะพิเศษอย่างไรบ้าง

- ก. เล่าเรื่องราวและประวัติตั้งแต่เกิด จนถึงปัจจุบัน และคุณงามความดีของผู้ตานสลาก
- ข. มีลักษณะคล้ายกับการ “อ้อขวัญ” หรือการเรียกขวัญ ในการบวชนาค
- ค. ใช้ทำนองการเทศน์แบบล้านนา
- ง. ถูกทุกข้อ

29. ข้อใดคือความโดดเด่นของประเพณีตานสลากย้อม

- ก. ปัจจุบันการตานสลากย้อมในแต่ละปี เริ่มต้นจากวัดพระธาตุหริภุญชัยก่อน แล้ววัดอื่นๆจึงจัดตาม
- ข. การตานสลากย้อมเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความสามัคคี และความร่วมมือร่วมใจของชุมชน
- ค. มีการจัดประเพณีตานสลากย้อมเพียงแห่งเดียวในโลก คือที่จังหวัดลำพูน
- ง. ถูกทุกข้อ

30. ประเพณีตานสลากย้อม มีรูปแบบคล้ายคลึงกับประเพณีใดของไทย

- ก. ประเพณีทานสลากภัต
- ข. ประเพณีทานขันข้าว
- ค. ประเพณีทานตุ่ง
- ง. ประเพณีทานข้าวใหม่

31. “ผ้าทอยกดอก” คืออะไร

- ก. ผ้าที่ทอและพิมพ์ลายดอกไม้ ใบไม้ ลวดลายจากธรรมชาติ
- ข. ผ้าที่ทอด้วยกรรมวิธีการยกและข่มเส้นด้ายหรือไหม ให้เกิดเป็นลายนูน
- ค. ผ้าที่ทอและปักด้วยดิ้นเงินหรือดิ้นทองเป็นรูปดอกไม้ ใบไม้ ลวดลายจากธรรมชาติ

- ง. ผ้าที่ทอจากเส้นใยจากธรรมชาติและทำการมัดย้อมด้วยสีจากดอกไม้
32. ใครเป็นผู้นำวิธีการทอผ้ายกดอกมาเผยแพร่ และนำมาจากที่ใด
- เจ้าหญิงสุนนุญ จากนครเชียงใหม่
 - เจ้าหญิงลำเจียก ทรงคิดค้นวิธีขึ้นเอง
 - เจ้าดารารัศมี จักรราชสำนักสยาม
 - กลุ่มเจ้านายเชื้อพระวงศ์ จากเมืองยอง
33. โรงทอผ้ายกลำพูนแห่งแรกคือที่ใด
- โรงทอผ้าคุ้มเจ้าหญิงแขกแก้ว ณ ลำพูน
 - โรงทอผ้าของเจ้าดารารัศมี พระตำหนักดาราภิรมย์
 - โรงทอผ้าคุ้มเจ้าหญิงสุนนุญ
 - โรงทอผ้าชาวบ้านเวียงยอง ผังตรงข้ามวัดพระธาตุฯ
34. ชาวบ้านกลุ่มแรกในลำพูนที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการทอผ้ายกลำพูน คือกลุ่มใด
- จาม
 - ยวน
 - มอญ
 - ยอง
35. ลวดลายที่ได้รับความนิยมมากที่สุดและเป็นเอกลักษณ์ของผ้ายกลำพูน คือลายใด
- ลายขอพระเทพ
 - ลายดอกพิกุล
 - ลายราชวัตร
 - ลายพุ่มข้าวบิณฑ์
36. ข้อใดไม่ใช่ลวดลายของผ้ายกลำพูน
- ลายสร้อยดอกหมาก
 - ลายกลีบลำดวน
 - ลายเมื่อดมะยม
 - ลายแก้วชิงดวง
37. รูปแบบของลวดลายผ้ายกลำพูน มักได้รับแรงบันดาลใจมาจากอะไร
- ลวดลายปูนปั้นศิลปะล้านนา
 - ลายผ้าถุงโบราณของชาวยอง

ค. จินตนาการจากธรรมชาติ

ง. ลายไทยจากราชสำนักสยาม

38. ชุดไทยพระราชนิยมแบบใด ที่สามารถใช้ผ้ายกล่ำพูนเป็นส่วนประกอบในการตัดเย็บ

ก. ชุดไทยศิวาลัย ชุดไทยจักรพรรดิ ชุดไทยเรือนต้น

ข. ชุดไทยจิตรลดา ชุดไทยบรมพิมาน ชุดไทยศิวาลัย

ค. ชุดไทยอัมรินทร์ ชุดไทยเรือนต้น ชุดไทยดุสิต

ง. ชุดไทยเรือนต้น ชุดไทยดุสิต ชุดไทยจักรี

39. สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถฯ ทรงมีคุณูปการต่อภูมิปัญญาการทอผ้ายก
ล่ำพูนอย่างไร

ก. ทรงสนับสนุนให้มีการทอผ้ายกล่ำพูนทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตภาคอีสาน

ข. ทรงออกแบบลวดลายผ้ายกล่ำพูนพระราชทานให้กับชาวบ้านในจังหวัดลำพูน

ค. ทรงมีพระราชดำริในการนำผ้ายกล่ำพูนไปตัดเย็บเป็นชุดไทยพระราชนิยม

ง. ถูกทุกข้อ

40. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

ก. ผ้าไหมยกดอกล่ำพูน เป็นหนึ่งในผ้าที่ถูกนำไปตัดเย็บชุดไทยพระราชนิยม

ข. ในสมัยรัชกาลที่ 6 ผ้าไหมยกดอกล่ำพูนเป็นที่นิยมมากในราชสำนักสยามและชน

ชั้นสูง

ค. สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาฯ ธิดาองค์ด้วยผ้าไหมยกดอกล่ำพูน ในพระราชพิธี

บรมราชาภิเษก

ง. ถูกทุกข้อ

ตอนที่ 3 แบบวัดความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

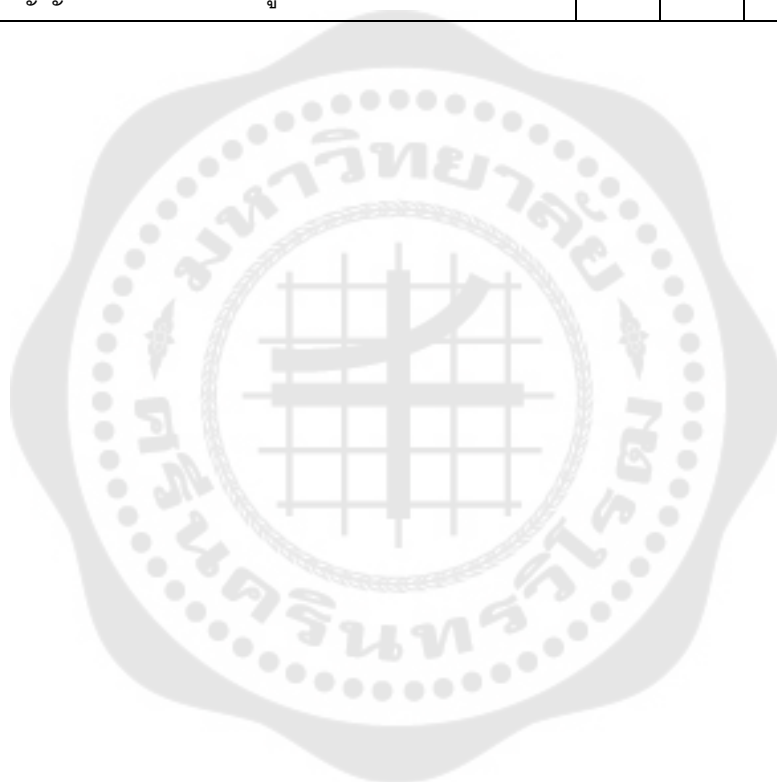
คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ด้วยความรอบคอบ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด ในแต่ละข้อให้เลือกได้เพียงระดับเดียว

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริงที่สุด	จริง	เฉยๆ	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ฉันรู้สึกภูมิใจที่เกิดเป็นคนลำพูน					
2. ฉันอายที่จะบอกใครว่าฉันเป็นคนลำพูน					
3. ฉันรู้สึกพึงพอใจในความเป็นลำพูนในแบบทุกวันนี้					
4. ฉันรู้สึกอิจฉาจังหวัดอื่นๆ ใกล้เคียงที่มีความเจริญมากกว่า					
5. ฉันจะไม่อยากอยู่ที่จังหวัดลำพูนไปตลอดชีวิต					
6. ฉันบอกได้ว่าอะไรคืออัตลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นลำพูน					
7. ฉันสามารถเล่าเรื่องราวและความเป็นมาของลำพูนได้					
8. ฉันมีความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นมาของลำพูน					
9. ฉันมีความรู้สึกในทางที่ไม่ดีต่อการกระทำของบุคคลในภาพนี้					
					
10. ฉันเชื่อว่าพระนางจามเทวีเป็นผู้มีบารมีมาก เพราะสามารถรวบรวมแผ่นดินและผู้คนได้เป็นปึกแผ่น					
11. ฉันรู้สึกยินดีเวลาที่มีคนชื่นชมและศรัทธาในพระนางจามเทวี					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริง ที่สุด	จริง	เฉยๆ	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
12. ฉันชื่นชมในอิทธิฤทธิ์และปาฏิหาริย์ของพระนางจามเทวี					
13. ฉันเข้าใจเหตุผลว่าทำไมพระนางจามเทวี จึงทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อเดินทางขึ้นมาปกครองเมืองหริภุญชัย					
14. พระนางจามเทวี ไม่เหมาะสมที่จะขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองเมือง					
15. ฉันสามารถนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนรู้เรื่องราวของพระนางจามเทวี มาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้					
16. พระนางจามเทวีคือศูนย์รวมจิตใจของชาวลำพูน					
17. พระนางจามเทวี สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูน					
18. พระธาตุหริภุญชัยคือศูนย์รวมจิตใจของชาวลำพูน ที่นับถือศาสนาพุทธ					
19. ฉันมีความภูมิใจในประวัติศาสตร์ความเป็นมาขององค์พระธาตุหริภุญชัย					
20. ฉันสามารถบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของโบราณสถานภายในวัดพระธาตุหริภุญชัยได้					
21. ฉันมีความเคารพต่อพระธาตุหริภุญชัย					
22. ถ้าฉันเป็นคนในครอบครัวของพระเจ้าอาทิตย์ราช ฉันไม่เห็นด้วยกับการที่ทรงอุทิศวังที่เป็นที่อยู่อาศัยไปสร้างวัด					
23. ฉันมีความซาบซึ้งและภาคภูมิใจที่วัดพระธาตุหริภุญชัยได้รับพระราชทานน้ำสงฆพระราชทานจากในหลวง					
24. ประเพณีถวายโคมแสนดวง สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของวัดพระธาตุหริภุญชัยให้เข้ากับบริบทของสังคมในปัจจุบัน					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริง ที่สุด	จริง	เฉยๆ	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
25. ประเพณีถวายโคมแสนดวง ทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการประดิษฐ์โคม					
26. ฉันเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “วัดพระธาตุหริภุญชัยคือ ศูนย์กลางในการดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของจังหวัดลำพูน”					
27. ฉันมีความยินดีที่จะเข้าร่วมงานประเพณีสำคัญของจังหวัด					
28. ลำพูนมีความเจริญในด้านพุทธศาสนา ทำให้ความเจริญทางวัตถุจึงไม่สามารถเข้ามายังเมืองลำพูนได้มากเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง					
29. ฉันไม่เห็นด้วยกับการรื้อฟื้นประเพณีตานสลากย้อมขึ้นมาใหม่					
30. ตานสลากย้อมเป็นประเพณีที่น่าสนใจ เพราะมีแห่งเดียวที่จังหวัดลำพูน					
31. อานิสงส์ของการทำต้นสลากย้อมคนเดียว จะได้รับอานิสงส์มากกว่าการทำร่วมกันของคนในชุมชน					
32. ฉันสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของลำพูนได้					
35. ฉันรู้สึกภูมิใจที่สมเด็จพระราชินีและพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงฉลองพระองค์ด้วยผ้ายกลำพูน					
34. ฉันไม่อยากสวมใส่เสื้อผ้าที่ตัดเย็บด้วยผ้ายกลำพูน					
35. ฉันไม่กล้าแต่งกายด้วยผ้ายกลำพูนออกจากบ้าน เพราะมันไม่เข้ากับยุคสมัย					
36. ฉันรู้สึกไม่ดีกับการที่มีคนนำผ้าไหมเทียมทอเลียนแบบผ้ายกลำพูนมาใช้					
37. ฉันมีความคิดที่จะแต่งกายด้วยผ้ายกลำพูน					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริง ที่สุด	จริง	เฉยๆ	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
38. ฝ่ายกลำพุนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของ ลำพูน					
39. ภูมิปัญญาการทอฝ่ายกลำพุนควรได้รับการอนุรักษ์ไว้					
40. เยาวชนชาวลำพูนรุ่นใหม่ควรหันมาใส่ใจในการสืบ ทอดภูมิปัญญาการทอฝ่ายกลำพุน					

เฉลยแบบวัดความรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

	ก	ข	ค	ง
1		×		
2				×
3	×			
4			×	
5	×			
6				×
7			×	
8		×		
9				×
10				×
11			×	
12	×			
13		×		
14			×	

	ก	ข	ค	ง
15	×			
16				×
17	×			
18			×	
19		×		
20				×
21			×	
22		×		
23		×		
24		×		
25				×
26	×			
27		×		
28				×

	ก	ข	ค	ง
29				×
30	×			
31		×		
32			×	
33			×	
34				×
35		×		
36	×			
37			×	
38		×		
39			×	
40				×

ภาคผนวก ฉ รูปภาพกิจกรรมละครสำหรับเยาวชน
เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ความเป็นลำพูน

กิจกรรมที่ 1 เปิดประตูสู่ลำพูน

กิจกรรมที่ 2 พระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์ศรีหริภุญชัย

กิจกรรมที่ 3 จากละไว้...สู่ลำพูน

กิจกรรมที่ 4 วัด วัง ผั่งเดียวกัน

กิจกรรมที่ 5 วัดพระธาตุหริภุญชัย ศูนย์รวมใจชาวลำพูน

กิจกรรมที่ 6 ตานสลากย้อม ประเพณีหนึ่งเดียวในโลกที่ลำพูน

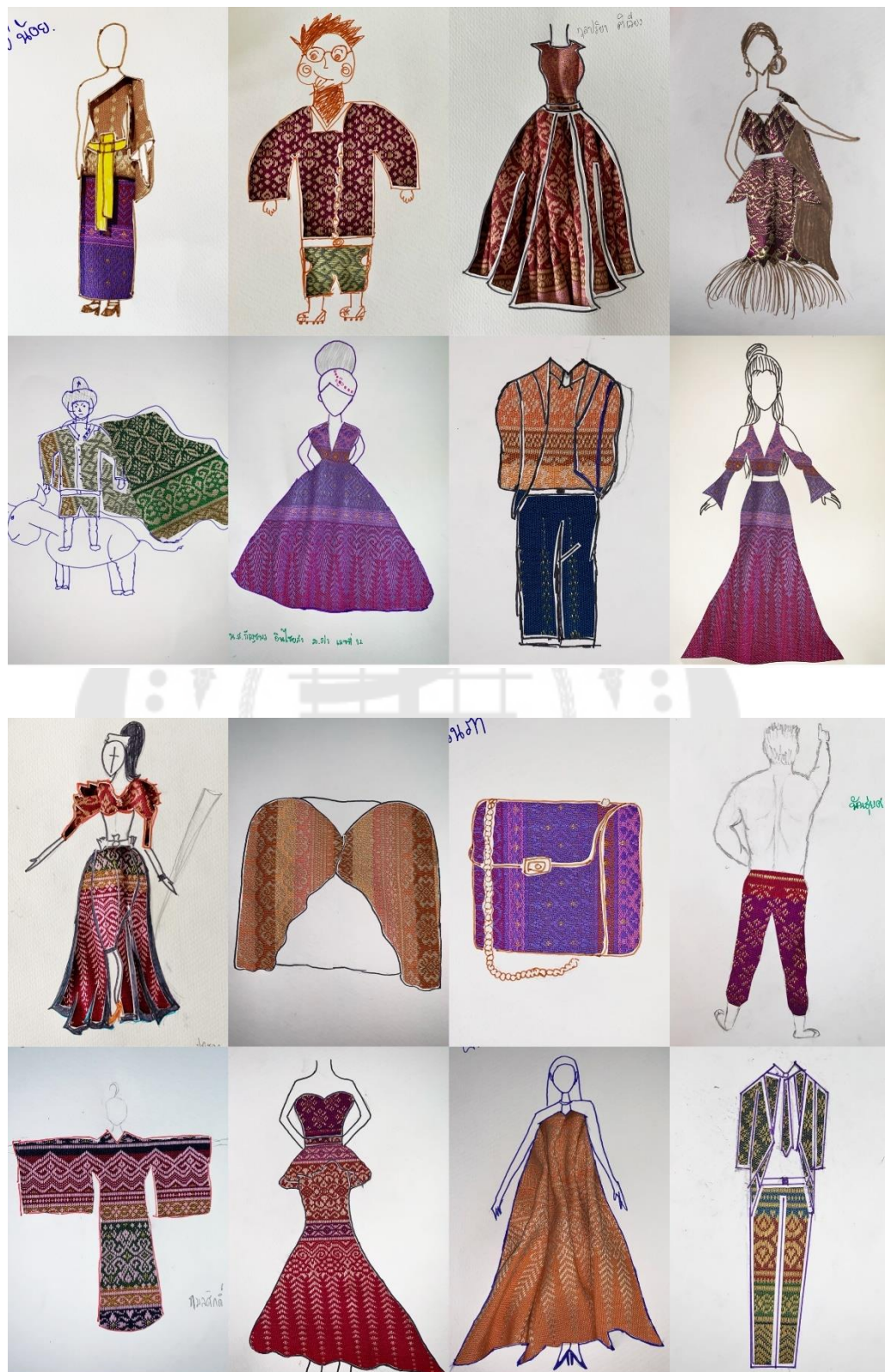

กิจกรรมที่ 7 ต้นบุญแห่งกุศโลบาย

กิจกรรมที่ 8 ฝ่ายกล่าวพูน จากคัมเจ้าสู่ชาวเมือง

กิจกรรมที่ 9 นุ่งผ้า-พาดิ้น-เป็นละคร

กิจกรรมที่ 10 เราชัก(ษ์)ลำพูน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายพีรณัฐ ทรงเกตกุล
วัน เดือน ปี เกิด	11 มีนาคม 2535
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
วุฒิการศึกษา	- พ.ศ. 2557 ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) สาขาศิลปะการแสดง (เอกการออกแบบเพื่อการแสดง) คณะศิลปกรรม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ - พ.ศ. 2563 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	2027/54 ถนนประชาสงเคราะห์ แขวงรัชดาภิเษก เขตดินแดง กทม. 10400
ผลงานตีพิมพ์	รอดสะอาด น., ช่างนิล พ., ทรงเกตกุล พ., & มะโนรินทร์ ม. (2562, มกราคม-มิถุนายน). การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาานาฏศิลป์ไทยในยุค ปัจจุบัน. วารสารศิลปกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 23(1), 62-72. ทรงเกตกุล พ., & อินทร์จันทร์ น. (2563, มกราคม-เมษายน). การพัฒนา กิจกรรมละครสำหรับเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ ความเป็นลำพูน. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่, 21(1) 62-77.